MARKSİZM-LENİNİZMİN İLKELERİ III

MARKSİZM LENİNİZMİN İLKELERİ III

el kitabı

uluslararası komünist hareketin teori ve taktiği

7. Baskı

yar yayınları

Yar Yayınları: 26

Bilim Dizisi: 7

İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 07.10.1983 günlü, esas No 982/64, Karar No 983/268 sayılı kararıyla BERAAT etmiştir.

Orijinal Adı:
Les Principes du Marxisme -Leninisme

Türkiye Yayını:
YAR YAYINLARI
Ağustos 1975-İstanbul

Yedinci Baskı:
Nisan 2008-İstanbul

Baskı:
Berdan Matbaası
Davutpaşa Cad. Güven San. Sitesi
C-Blok No: 215-216 / Topkapı-İstanbul.
(0212) 613 12 11

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Başmusahip Sokağı 10/1 Cağaloğlu-İstanbul

08.34.Y.0159-03

ISBN 978-975-7530-09-1 (Takım)
ISBN 978-975-7530-12-1 (3. Cilt)

Kuzinen Başkanlığında Bilim Emekçileri ve Parti Militanları tarafından kolektif bir şekilde hazırlanmıştır.

MARKSİZM LENİNİZMİN İLKELERİ III

Uluslararası Komünist Hareketin Teori ve Taktiği

7. baskı

Türkçesi:
Nadiye R. Çobanoğlu

yar yayınları

MARKSİZM-LENİNİZMİN İLKELERİ

1. Diyalektik ve Tarihi Materyalizm
2. Kapitalizmin Ekonomi Politiği
3. Uluslararası Komünist Hareketin Teori ye Taktiği
4. Sosyalizm ve Komünizmin Teorisi

DÖRDÜNCÜ KISIM

Uluslararası Komünist Hareketin Teori ve Taktiği

onbirinci bölüm

İŞÇİ SINIFININ EVRENSEL TARİHİ GÖREVİ

Kapitalist ekonomiyi çözümleyen Marx ve Engels, bundan kapitalizmin kendi yokoluşunun tohumlarını kendi içinde taşıdığı, yerini yeni bir toplum düzenine, sosyalizme bırakmasının zorunlu olduğu sonucuna vardılar. Fakat Marksizmin kurucuları yalnızca daha ileri bir evrim aşamasına doğru yönelişi aydınlığa kavuşturulmakla kalmadılar; büyük toplumsal değişimi, yani kapitalizmin yıkılışını ve sosyalizmin kuruluşunu gerçekleştirecek yönetici toplumsal gücün proletaryada, işçi sınıfında var olduğunu da ortaya koydular.

Marx ve Engels, 1848'de Almanya'da yayınlanan *Komünist Parti Manifestosu*'nda bu buluşu sergilediler ve geniş biçimde kanıtladılar. *Manifesto*'da şunlar yazılıdır: «...Burjuvazi, kendisine ölüm getirecek silahları yapmakla kalmamış, bu silahları kullanacak insanları, yani modern işçileri, *proleterleri* de yaratmıştır.» «...Büyük sanayinin gelişmesi, burjuvazinin ayakları dibindeki, üzerinde

bütün burjuva üretim ve mülkiyet sisteminin kurulduğu zemini çökertir. Burjuvazi herşeyden önce, kendi mezar kazıcılarını yaratmaktadır. Burjuvazinin yıkılışı ve proletaryanın zaferi kaçınılmazdır.»(*)

(*) K. Marx ve F. Engels, *Komünist Parti Manifestosu*, s. 35, 40.

1 İŞÇİ SINIFI ÇALIŞAN İNSANLIĞIN KURTARICISIDIR

Marx ve Engels, işçi sınıfının evrensel tarihi görevi öngörüşlerini neyin üzerine temellendiriyorlardı?

Birincisi, onlar işçi sınıfının, kapitalist toplumun bu en çok sömürülen sınıfının, yaşama koşulları gereği, kapitalist düzenin en kararlı ve en uzlaşmaz hasmı durumuna gelmesi olgusuna dayanıyorlardı. Hayati sınıf çıkarları, işçileri kapitalizme karşı uzlaşmaz bir mücadeleye iter. Marx ve Egels şu sözlerin altını çiziyorlardı: «Bugün, burjuvaziye karşı çıkan sınıflar arasında yalnız proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır.»(*)

İkincisi, Marx ve Engels, işçilerin üretimdeki durumları nedeniyle geçmişe değil, geleceğe, bütün toplumun geleceğine bağlı oluşları gerçeğine dayanıyorlardı.

Bunun anlamı nedir?

Bu sözün anlamı, herşeyden önce kapitalizmin maddi temelindeki -büyük sanayi- gelişmenin, sınıf olarak proletaryanın varlığını tehlikeye sokmadığı, toplum içindeki

(*) K. Marx ve F. Engels, *Komünist Parti Manifestosu*, s. 38.

durumunu sarsmadığı, tersine, işçilerin sayıca artmasına ve toplumsal hayatta daha büyük bir rol oynamasına yolaçtığıdır.

Bunun bir başka anlamı da, işçi sınıfının çıkar ve özlemlerinin, üretici güçlerin gelişmesinin temel yönelişi ile aynı doğrultuda olduğudur. Kapitalist düzende bu güçlerin eriştiği gelişme düzeyi, üretim araçlarının özel mülkiyetinin yokedilmesini gerektirmektedir. Bu görevi işçi sınıfı yerine getirecektir. İşçi sınıfının çıkarı, nesnel olarak, yalnız kapitalizmi devirmekte değildir; kapitalizmin yerine sosyalizmi kurmakla sağlayacağı çıkar kesinlikle daha fazladır. Çünkü, kapitalizmin yerini alacak olan bu toplumsal düzen, toplumun üretim güçlerinin dev atılımlar halinde gelişmesine yolaçar.

Marx ve Engels'in yazdıkları gibi, proletarya, özel mülkiyetin proletaryayı yaratarak kendi kendisi için imzaladığı ölüm fermanını yerine getirmektedir. Gerçekte, işçi sınıfı, hiçbir üretim aracının özel mülkiyetine sahibolmayan tek sınıftır ve bu durum karşısında susmak, sabretmek zorunda değildir. Üstelik de, üretim araçlarının özel mülkiyetinin, işçinin kapitalist tarafından sömürülmesinin temeli olduğu bilindiğine göre, özel mülkiyetin yokedilmesi ve yerine toplumsal mülkiyetin geçirilmesi, işçi sınıfının kurtuluşu için tek yoldur.

Marx ve Engels, işçi sınıfının kesinlikle, kapitalizmi devirmek ve sosyalizmi kurmakla görevli olduğu sonucuna varırken, yine onun, bu büyük tarihi görevi yerine getirmek için gerekli savaşçı niteliklere sahip tek sınıf olduğu gerçeğine de dayanıyorlardı.

Bu nitelikler nelerdir?

Herşeyden önce, işçi sınıfı kitle olarak elverişli durumdadır. Çünkü, sayıca kalabalık sınıflardan biridir ve kapitalist toplum içinde en çok büyüyüp gelişen sınıftır.

Dahası var. İşçi sınıfının çalışma ve yaşama koşulları, onun en üst düzeyde örgütlenmesine elverişlidir. Büyük üretimde çalışan işçiler, günden güne, kolektif çalışma anlayışı, sert bir disiplin altına girme yeteneği, birlik olarak davranma, yardımlaşma ve karşılıklı dayanışma gibi nitelikler kazanırlar. Bu nitelikler çalışma hayatı için olduğu kadar, savaşma için de değerlidir. Binlerce işçiyi, üstelik de, genellikle büyük şehirlerde kurulmuş dev fabrikalarda toplayan kapitalistler, diğer emekçi kitle hareketlerinin, özellikle köylü hareketinin elverişsiz yönü olan dağınıklık, birbirinden kopukluk gibi durumların önlenmesine yardım etmiş olurlar. Bu nedenle, işçi sınıfı, birleşme ve örgütlenmeye en yatkın sınıftır.

Yine işçi sınıfı, ezilen sınıflar içinde bilincini geliştirmekte, ilerici, bilimsel bir dünya görüşünü benimsemekte en yetenekli sınıftır. Büyük sanayi, diğer toplumsal oluşumların ekonomisine nazaran, daha iyi eğitim görmüş işçiye ihtiyaç duyar. Kapitalizm çağında, sınıf mücadelesinin koşulları, kıyas kabul etmiyecek derecede yüksek bir bilinç düzeyi gerektirmektedir. Proletarya, siyasi bilincine sahibolmak için yalnızca kitaplardan yararlanmakla kalmaz ve kitapların verdiğiyle yetinmez. Çalışma hayatında ve mücadele içinde edindiği deneyim de buna eklenir. Ayrıca, en ilerici entelektüel güçler işçi sınıfının yanındadır. Bu güçler, işçilerin bilimsel, devrimci bir dünya görüşü kazanmasında yardımcı olur; bu bilimsel dünya görüşü, milyonlarca işçinin ortak mirası halini alınca, muazzam bir maddi güce dönüşür.

İşçi sınıfı, aynı zamanda, toplumun en savaşçı ve en devrimci sınıfıdır.

Sonuç olarak, kapitalizmi yıkmak ve yerine sosyalizmi kurmak görevini ancak işçi sınıfının üstlenebileceği ortaya çıkar.

İşçi sınıfının bu görevine, evrensel ve tarihi bir görev denilmesi nedensiz değildir.

Tarihte, çeşitli sınıflar -köle sahipleri, feodal derebeyler, kapitalistler- toplum üzerinde egemen oldular. Toplumu kendi çıkar ve ihtiyaçlarına göre yeniden düzene sokan bu sınıflardan her biri, bir öncekine göre daha ileri bir üretim tarzının kurulmasına katkıda bulundu. Fakat, toplumda haksızlık ve eşitsizlik sürüp gidiyordu. Her defasında, bir avuç yeni sömürücü, toplumun başına geçiyor ve ilerleme yolunda atılan her yeni adım, toplum içinde daima büyük çoğunlukta olan emekçi kitlelerin inanılmaz acıları ile ödeniyordu.

İşçi sınıfı, toplumun başına geçince bütün bu haksızlıklara ebediyen son verecektir. Kendini kurtarırken, insanlığı da kurtaracaktır. Toplumu kendi ihtiyaç ve çıkarlarına göre yeniden düzenlerken yeni bir toplum yaratacak, bu toplumda bütün insanlar gerçek mutluluğu tadacaklardır. İşçi sınıfının görevi, toplumdaki eşitsizliğin kaynağını, yani toplumu zenginler ve fakirler, sömürenler ve sömürülenler, ezenler ve ezilenler diye bölen üretim araçlarının özel mülkiyetini kesinlikle ortadan kaldırmaktır. Bu görevi yerine getirmek, toplumu keyfe göre yönetimden, yoksulluktan, politik ve ulusal boyunduruktan, askerileşmekten, yakıp yıkıcı savaşlardan kurtarmanın tek yoludur.

Marx ve Engels, *Komünist Parti Manifestosu*'nda şunları yazıyorlardı:

«Bugüne kadar görülen bütün tarihi hareketler, azınlıklar tarafından yada azınlıkların çıkarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Proletarya hareketi ise büyük çoğunluğun, büyük çoğunluğun çıkarı için kendiliğinden hareketidir.»(*)

(*) K. Marx ve F. Engels, *Komünist Parti Manifestosu*, s. 39.

«İşçi sınıfının tarihi ve evrensel görevi» doktrini, Marksist dünya görüşünün önemli bir bölümüdür. İlk kez olarak, bu doktrin ezilen ve sömürülen kitlelerin özgürlük ve adalet özlemlerini gerçekleştirmenin doğru yolunu göstermiştir. Nice büyük insanlar ve nice toplumsal hareketler, sadece hangi toplumsal gücün halklara özgürlük, refah ve mutluluk getireceğini bilememek yüzünden çıkmazlara düşmüştür! Bazıları kralların bilgiçliğine güveniyor, diğer bazıları toplumun bilginlerin ve teknik adamların yaratıcı dehası sayesinde kurtulacağını sanıyor, kimisi «akılca üstün» bir seçkinler zümresine umut bağlıyor, kimisi de ataerkil köylü hayatının ve ortaçağ loncalarının tekrar dirileceğini hayal ediyordu. Fakat bütün bu umut ve hesaplar, güçlerin ve enerjilerin, çok kez de insan hayatlarının yok yere harcanmasından başka bir sonuç vermiyordu. İnsanlığın yüzyıllardan beri beslediği ışıklı umut -sosyalizm- ancak, bu umudu gerçekleştirmeye yeterli toplumsal güç ortaya çıktığı ve bilimsel olarak belirlendiğinde, işçi sınıfının tarihi görevi işçilerin kendileri ve kapitalist toplumun diğer ezilen sınıfların ilerici temsilcileri için kesinleştiğinde, kısır bir ütopi olmaktan çıkmıştır.

Bu nedenle, Marksizmin kurucularının yüksek değer taşıyan başarılarından övgüyle sözeden Lenin şunları yazıyordu: «Marx'ın doktrininin en önemli yönü, sosyalist toplumun kurucusu olan proletaryanın tarihi rolünü gün ışığına çıkarmasıdır.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 18, s. 544, rusça baskı.

2 İŞÇİ SINIFININ SİYASİ VE TOPLUMSAL HAYATTAKİ ROLÜNÜN ÖNEM KAZANMASI

Marx ve Engelsin işçi sınıfının tarihi görevini ortaya koydukları zamanlarda, bu sınıf henüz, gelişmiş ülkelerde bile nüfus içinde sayıca az olan, pek kalabalık olmayan bir tabakaydı; diğer ülkelerin çoğunda ise, o dönemde, pek seyrek saflardan oluşuyordu.

Ayrıca, bu sınıf, o zamanlarda, daha yeni yeni çıkarlarının bilincine varıyordu. Bilinçli ve örgütlü bir güç halini alması için daha da gelişmesi gerekliydi. Bilimsel sosyalizm ve komünizm fikirleri mirasına ancak bilinçli işçilerin oluşturduğu küçük gruplar ve işçi sınıfının yanında yer alan öncü aydınlar sahip çıkıyorlardı. İlk Marksist parti -1847'de Marx ve Engels tarafından kurulan Komünist Ligası- dünyanın çeşitli ülkelerine dağılmış, hepsi hepsi birkaç yüz kişiyi bağrında topluyordu. Sendika hareketi yeni yeni doğuyordu.

Fakat, aradan bir yüzyıl bile geçmeden, önceleri sadece iki dâhi bilginin görebildiği gerçekler, milyonlarca insan tarafından benimsendi ve kabul edildi.

İşçi sınıfı, çağımızın en önemli siyasi ve toplumsal gücü halini almıştır. Birçok ülkede, bu sınıf tarihi görevini, yani kapitalizmi yıkmayı ve sosyalizmi kurmayı başaracağını pratikte kanıtlamıştır. Bugün işçi sınıfının henüz ezilen bir sınıf olduğu ülkelerde bile, işçilerin güçleri ve savaşma yetenekleri çok büyük ölçüde artmıştır.

■ İşçi Sınıfı Saflarının Sıklaşması

XIX. yüzyıl ortalarında, ABD'de işçi sayısı yaklaşık olarak 1 milyondu ve nüfusun % 5 ila 6'sını oluşturuyordu. 1957'de Amerika Birleşik Devletleri'nde hemen hemen 20 milyon kadar işçi bulunduğu saptanmıştır. Bunlar, aileleriyle birlikte nüfusun aşağı yukarı yarısını meydana getiriyorlardı.

Almanya'da, 1850'lerde nüfusun % 3'ünden az olan işçi sayısı, XX. yüzyıl ortalarında nüfusun yarısını aşmıştı.

Bugün İngiltere'de işçi sayısı nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Günümüzde, dünyanın bütün ülkelerinde, sanayide çalışan insan sayısı 200 milyonu aşmıştır. Bunların çoğu işçidir. O halde, ailelerinin üyeleriyle beraber sanayi işçileri ordusu, daha şimdiden en azından yarım milyar insandan oluşan dev bir kitledir. Üstelik de, Çin, Hindistan gibi dünyanın en kalabalık ülkelerinde büyük sanayi gelişmeye başlayalı çok zaman geçmemiştir. Dünya nüfusu içinde, sanayi işçileri sayısının gelecekte de hızla artmaya devam edeceği mutlak bir gerçektir.

Demek ki, yalnız sayısal varlığı gözönüne alınsa bile, işçi sınıfı büyük bir güç halini almıştır. Bu gerçek, yüz yıl önce, işçi sınıfının tarihi gelişme süreci içinde sürekli olarak çoğalacağını, diğer sınıfların dünya nüfusu içindeki

payınınsa azalacağını önceden bildiren Marksist doktrinin doğruluğunun kesin bir kanıtıdır.

İşçi sınıfının ekonomik hayattaki rolü ise daha da büyümüştür. Gelişmiş ülkelerde, bu sınıf, bugün ulusal zenginliklerin en büyük kısmını yaratır. İşçi sınıfının emeği, insanlığın hayati ihtiyaçlarını karşılayan maddi değerlerin başlıca kaynağıdır.

■ En İyi Örgütlü ve En Bilinçli Emekçi Sınıf

Marx ve Engels, işçi sınıfında, diğer hiçbir sınıfta bulunmayan bir örgütlenme yeteneği bulunduğunu sezdiler. Bu sezginin tamamen doğru olduğu bugün iyice anlaşılmıştır. Sınıf olarak örgütlenmenin yolu işçiler için güç ve karmaşıktı. Egemen burjuvazi bu yol üzerinde, işçilerin karşısına ne engeller çıkarmamıştı ki! Yasaklar, baskılar, proletarya önderlerine yapılan amansız zulüm, sözümona işçiden yana örgütler, yularını patronlar sınıfının ve polisin eline vermiş, onların çektiği tarafa giden sarı sendikalar, ulusları birbirine düşman eden kışkırtmalar ve ırk ayırımı, vb. bütün bunlar sürekli olarak işçileri bölmek için kullanılıyordu.

Fakat proleterleri örgütlenmeye iten güçler -açlığın ve yoksulluğun tehdidi altında çıkarlarını savunma zorunluluğu, sınıf mücadelesi içinde pekişen dayanışma- engellerin ve zulümlerin üstesinden gelecek büyüklüğe ve olgunluğa erişmiştir.

Genel olarak, işçi sınıfının birleşmesi, karşılıklı yardımlaşma sandıkları, hastalık hali için yardım sandıkları, kooperatifler, vb. biçiminde başlamıştır. Aslında, bunlar henüz sınıf mücadelesini temsil etmeyen, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma kurumlarıydı. Bununla beraber,

bu örgütlerin yanısıra, daha XIX. yüzyılın ilk yarısında, işçilerin acil ekonomik çıkarları için etkili bir mücadele sürdürmelerini sağlayan *sendikalar* ortaya çıktı. Tek ve aynı bir işletme içerisinde bile, aralarında hiçbir bağ olmayan, çok sayıda esnaf birliklerine bağlı sendika uzun zaman varlığını sürdürebiliyordu. Daha sonraları çoğu ülkelerde, sendikalar giderek üretim temeli üzerinde örgütlenmeye başladılar. Buna paralel olarak, ulusal sendikalar halinde birleşiyorlar ve daha sonraları ise uluslararası sendika birlikleri oluşuyordu. Bugün, sendikalar bütün dünyada 160 milyondan fazla emekçiyi sinelerinde toplarlar.

Fakat, sendikal örgütleniş de, tek başına ele alınırsa, işçi sınıfının savaşı için yetersizdi. Acil çıkarlar için savaşın ve özellikle işçi sınıfı hareketinin büyük amacı -sosyalizm- için mücadelenin gerektirdiklerinin akla uygun sonucu olarak daha yüksek bir örgütlenme biçimi olan işçi sınıfının siyasi partisi ortaya çıktı. Bu örgüt şekli, birçok ülkede karmaşık bir gelişme yolu izledi. Önce küçük yerel örgütler ve gruplardan başlayarak, uluslararası dayanışma bağlarıyla birbirine bağlı milyonlarca üyeyi birleştiren partiler oluştu. Günümüzde işçi sınıfının siyasi partileri 43 milyondan fazla üyeyi saflarında toplarlar. Bunlardan 33 milyondan fazlası Marksizm-Leninizm ilkeleri üzerinde kurulmuş yeni tip partilerin üyeleridir. Bu partiler, işçilerin çıkarları için amansız bir mücadele yürütürler ve bu çıkarları etkinlikle savunmaya gerçekten yeterlidirler.

Günümüzde işçi, XIX. yüzyılın ikinci yarısında, burjuva ülkelerinin çoğundaki işçi sınıfının belirgin örneği olan, hemen hemen karacahil proletere kıyasla çok büyük bir ilerleme göstermiştir. İşçilerin yalnız mesleki niteliklerinde değil, genel kültür düzeylerinde de çok büyük bir yükselme olmuştur. Modern işçi sınıfı hem geçmişin bütün kültür değerlerinin mirasçısı, hem de sosyalist ülkelerde egemen olan ve birçok diğer ülkede de sağlam bir

yer almış olan yeni sosyalist kültürün yaratıcı temel gücüdür.

Proletaryanın bağrında, yetkin bir biçimde, birçok bakımdan gelecekteki komünist toplumun ahlakının ilk örneği olan yeni, kolektivist bir ahlak doğmuştur ve gelişmektedir. Kapitalizmin «insan insanın kurdudur» şeklindeki yasası, özel mülkiyetin doğurduğu bireyci ahlak ve zihniyetin temelidir. İşçi sınıfı bu «kurt» yasasını reddeder. Daha üretimde ve toplum hayatındaki ilk adımlarında, proleter kendi öz deneyimiyle işçi sınıfı hareketinin eski ilkesini benimser: «İşçi, işçinin kardeşidir.» Bilinçli işçi bu ilkeyi en geniş biçimiyle yorumlar: O, yalnız bir başka işçinin değil, bütün ezilenlerin, bütün sömürülenlerin kardeşidir. Emekçi insanlar ve hepsinden önce işçiler, burjuva toplumu içinde giderek daha geniş tabakalara yayılan ahlaksızlık ve moral çöküntüsünün giremiyeceği tek toplumsal çevreyi oluştururlar. İnsanlık, namusluluk, fedakarlık, cömertlik... bunlar, bugün gerçek insan sevgisinin ereklerine gerçek anlamlarını yeniden kazandıran sade insanların, işçilerin taşıdığı karakter özellikleridir.

İşçi sınıfının kültür ve ahlak bakımından ilerlemesi, politik bilinç düzeyinin yükselmesiyle birlikte olmuş, fakat bu süreç çeşitli ülkelerde eşitsiz bir biçimde gelişmiştir: Bazı ülkelerde, özellikle kültür düzeyi diğerlerine göre yüksek olanlarda, burjuvazi, işçilerin büyük bir kısmının sınıf bilinçlerini ve politik bilinçlerini zayıflatmayı başarmış, onları ideolojik olarak etkisi altına almıştır.

İşçiler, sınıf bilincine kendi kendilerine vardılar, çıkarlarını ve kurtuluş savaşının yollarını gerektiği biçimde anladılar. Bunu okuma salonlarında yada üniversite dershanelerinde değil, günlük savaşın ve büyük sınıf kavgalarının ateşleri içerisinde, parlak zaferler ve acı yenilgiler arasında öğrendiler. Bu eğitim çok daha sağlamdır. Geçen yüzyılda işçi sınıfı çok zengin bir deneyim biriktirdi.

Bu deneyim, dâhi bilgin ve mücadeleciler olan Marx, Engels ve Lenin tarafından bilimsel olarak genelleştirildi. Bugün proletarya, bilim ve kültürün kazandırdığı en yüksek değer olan Marksist-Leninist düşünce hazinesine sahiptir.

3 İŞÇİ SINIFI VE BÜTÜN EMEKÇİLERİN ÇIKAR BİRLİĞİ

İşçi sınıfının gücü yalnız sayıca üstünlüğünden, bilincinden ve örgütlü oluşundan değildir, çıkarlarının diğer emekçi tabakalarının çıkarlarıyla ortaklığı da işçi sınıfına güç kazandırır.

Bu çıkar birliği, kapitalizm gerçeği içinde derin kökler salmıştır. Yalnız işçiler değil, büyük köylü kitleleri, şehir küçük burjuvazisi, aydınlar ve memurlar da kapitalistlerin boyunduruğu altında ezilmektedir.

Kapitalizm geliştikçe ve hele gücü herşeye yeten tekellerin kurulması ile, egemen burjuvazinin ekonomik ve politik boyunduruğu toplumun giderek daha geniş tabakalarını baskısı altına alır, gittikçe daha da çekilmez olur. Ortak düşmanlar ve ortak çıkarlar, işte, işçi sınıfıyla birlikte gerici burjuvaziye karşı çarpışan diğer sınıf ve tabakalar arasındaki ittifak böyle bir nesnel temel üzerinde kurulur. Bu ittifak proletaryanın gücünü iki kat artırır, hatta nüfusun çoğunluğunu oluşturmadığı ülkelerde bile işçi sınıfının zaferini mümkün kılar. Örneğin, Rusya'da böyle olmuştur. Çin'in ve diğer Halk Demokrasisi ülkelerinin deneyimi, diğer büyük halk kitleleriyle ittifak sağ-

landıktan sonra, işçi sınıfının nüfusun göreli olarak küçük bir kısmını oluşturduğu ülkelerde de sosyalist devrimi gerçekleştirebileceğini gösterdi.

Öteki devrimci tabakaların, sosyalist hareketin temel amaçları karşısındaki tutumlarına bağlı olmaksızın uğrunda mücadele edecekleri önemli, somut görevler pek çeşitlidir ve bu tabakalar da bunları yerine getirmek için işçi sınıfıyla beraber mücadele edebilir ve etmektedirler. Bu görevler arasında, en başta acil ekonomik çıkarların tekellerin saldırılarına karşı savunulması, barışın, ulusal bağımsızlığın, demokrasinin korunması vb. vardır. Bütün bu sorunlar büyük kitlelerin yaşam koşullarından doğar ve bu nedenle kitleler bunların bilincine daha kolay ve daha çabuk varırlar.

İşçi sınıfı gibi diğer emekçilerin de ortak çıkarlarını savunmak için güçlerini birleştirmekte büyük çıkarı vardır. Birbiri ardından bu ittifaka katılırlar. Ortaklaşa kazanılacak zaferin meyvelerinden hepsi yararlanacaktır. Fakat, bu mücadelede uğranılacak başarısızlıklar -ki genellikle güçlerin dağılmasından ileri gelir- aynı şekilde bütün emekçilere zarar verecektir.

İşçi sınıfı ve bütün emekçiler arasındaki çıkar birliği hemen gerçekleştirilmesi gereken amaçların ortaklığıyla sınırlı değildir. Geniş kitlelerin en büyük çıkarı işçi sınıfının üstlendiği görevin son amacına ulaşmasında, yani kapitalizmin devrilmesi ve sosyalizmin kurulmasındadır. İşçi sınıfının kendini kurtarırken, bütün toplumu da her türlü baskıdan kurtaracağı tezi, bir propaganda cümlesi değil, gerçeğin nesnel sürecinin kesin, bilimsel bir ifadesidir. İşte, bu yüzden sosyalizm uğruna verilen savaşta diğer emekçi kitlelerin işçi sınıfının müttefiki olmaları sebepsiz değildir.

Birçok ülkede, nüfusun en kalabalık tabakasını oluşturan *köylü kitleleri*, bugüne kadar ya feodal kalıntılar yü-

zünden, ya tekellerin boyunduruğundan yada her ikisinden dolayı acı çektiler. Kapitalizm, köylülüğün sorunlarını çözebilir mi? Hayır, çünkü kapitalist gelişme, kırsal bölgelere yıkımdan, topraksızlıktan, sürekli proleterleşmekten başka birşey getirmeyecektir. Emekçi köylülüğün karşısına dikilen sorunları ancak sosyalizm çözebilir, köylülüğü büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin boyunduruğundan ancak sosyalizm kurtarabilir, köylülerin eskiden düşünü bile kuramadığı büyük umutlarla dolu geniş ufukları, onların önünde ancak sosyalizm açabilir.

Şehir küçük burjuvazisi için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Kapitalizmin getirdiği koşullar altında, özellikle bugünkü aşamada bu kalabalık toplumsal tabaka büyük sermayenin boyunduruğu altında, sıkıntılar içinde kıvranmakta ve sürekli olarak mahvolmasına ramak kaldığı duygusu içinde yaşamaktadır. Şehir küçük burjuvazisinin karşılaştığı sorunların kökten çözümüne yine ancak sosyalist düzende olanak vardır. Kooperatifler, zanaatkarlar ve küçük meslek sahiplerinde rahat bir yaşam sürme umutları uyandırmaktadır. Sosyalist düzende, ekonominin coşkun atılımı, ihtiyacı olana iş sağlayacak, onlara insanca yaşama koşulları getirecek, onları mahvolma ve yoksulluk korkusundan kurtaracaktır.

Şu yada bu *entelektüel emek* çeşidiyle uğraşanlar (aydınlar), yani mamurlar, mühendisler ve teknisyenler, öğretmenler, doktorlar, sanatçılar, vb. kapitalist toplumun sayıca durmadan artan, kalabalık bir tabakasını oluştururlar. Eskiden bunlar arasından geniş bir grup, toplumun ayrıcalıklı bir tabakasını meydana getiriyordu; fakat, bugün aydınların büyük çoğunluğu egemen oligarşi tarafından ezilir ve sömürülür. Onları boyunduruktan kurtaracak olan yalnız sosyalizmdir. Sosyalizm, bilimsel buluşlar ve yaratıcı sanatlar önünde sınırsız ufuklar açar, kültürün çiçeklenmesini sağlar, aydın emekçileri para-pul bağımlılığının ahlak bozucu etkisinden kurtarır.

■ İşçi Sınıfı, Halkın Kapitalizmin Boyunduruğundan Kurtulmak İçin Yürüttüğü Mücadelenin Yönetici Gücüdür

Demek ki, günümüzde, işçi sınıfıyla gerici burjuvaziye karşı çıkan diğer toplumsal tabakalar arasında ittifak kurulması için özellikle elverişli koşullar biraraya gelmiştir. Bu ittifakta işçi sınıfının özel bir rolü vardır; bu, öncü yönetici rolüdür.

Bu durumdan işçi sınıfının müttefiklerinin de çıkarı vardır; çünkü, bunlar, ancak işçi sınıfının yönetiminde tekelci burjuvaziye karşı zafere ulaşabileceklerdir. Çünkü, işçi sınıfı yalnız azimle sermaye boyunduruğuna karşı savaşmakla kalmaz, aynı zamanda toplumu bütün emekçilerin hayati çıkarlarına uygun biçimde yeniden örgütlemek için gerçek bir programa da sahiptir. Yalnız proletarya, bilimsel bir dünya görüşüne sahip, halkları varılmak istenen bu hedefe götürebilecek, yani bu programı gerçekleştirebilecek, kendi bağımsız siyasi partisini oluşturabilir.

Diğer emekçi tabakaların kurtuluş hareketini yönetmek, işçi sınıfının kendi toplumsal kurtuluşunun güvencesidir. Proletarya ancak yönetici rolünde oldukça, iş gücünü kapitalistlere satma koşullarını daha iyiye götürmek için yaptığı loncacı mücadelenin dar çerçevesinden sıyrılıp ulusun yöneticisi, toplumun yol göstericisi rolüne yükselebilir.

Lenin, «Modern toplumda, işçi sınıfı sonuna kadar devrimci tek sınıf olarak, tam bir demokratik devrim için bütün halkın mücadelesinde, kendilerini ezen ve sömürenlere karşı bütün emekçilerin mücadelesinde yönetici ve öncü olmalıdır. Proletarya, bu öncülük görevinin bi-

lincinde olduğu ve bunu pratiğe uygulayabildiği için devrimci bir sınıftır. Bu görevin bilincine varmış proleter, köleliğe karşı başkaldırmış bir köledir. Sınıfının önderliğinin bilincinde olmayan proleter, yada bu düşünceyi reddeden işçi, köle durumunda olduğunu anlamayan bir köle; yada, en hafifinden köleliği ortadan kaldırmak için değil, köle olarak durumunu düzeltmek için mücadele eden bir köledir,» diye yazıyordu.(*)

İşçi sınıfı diğer halk sınıf ve tabakalarının zararına ayrıcalıklar elde etmeye çalışmaz. Tam tersine. Emekçi kitleleri yönetmekle işçi sınıfı yeni yükümlülükler altına girer. Bunlar arasında, diğer emekçi halk tabakalarının özel çıkarlarını gözönüne alma, kendi çakarları için olduğu gibi bunlar için de mücadele etme zorunluluğu vardır. Bunun sonucu olarak, işçi sınıfı, emekçilerin kurtuluş savaşındaki yönetici rolünü savunurken, bütün ezilenleri kurtarmadıkça, her çeşit sömürü ve baskıdan kurtulmuş bir toplum yaratmadıkça kendisini kurtaramayacağı gerçeğinden hareket eder.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 17, s. 201-202, rusça baskı.

4 ENTERNASYONALİZM İŞÇİ SINIFI HAREKETİ İÇİN BİR GÜÇ KAYNAĞIDIR

■ İşçi Sınıfı Hareketinin Uluslararası Niteliği

Eskiden, değil ezen sınıflar, ezilen sınıflar bile enternasyonalist olamazlardı. Tarihi koşullar, toplumsal üretimde bu sınıfların aldığı yer ve yaşam tarzları buna ters düşüyordu.

Kararlı bir biçimde enternasyonalist ilk toplumsal sınıf, işçi sınıfı, proletaryadır. İşçi sınıfı, tarihte, dünya ekonomik sisteminin kurulmaya başladığı, ekonomik bağların gerçekten evrensel bir özellik kazandığı, çeşitli ülkeler ve halklar arasındaki kültürel ve diğer çeşitten ilişkilerin geniş ölçüde arttığı bir dönemde ortaya çıktı. İşte, işçi sınıfı enternasyonalizminin içinde doğup geliştiği tarihi durum genel olarak buydu.

Bununla beraber, işçi sınıfını gerçekten enternasyonalist yapan yalnız dış koşullar değil, aynı zamanda hayati sınıf çıkarlarıdır. İşçiler insanları bölen özel mülkiyete sahip değildirler, başka ülke ve uluslardan emekçilere kin

beslemelerine sebep olacak çıkarları yoktur. Tersine, bütün ülkelerin işçileri bir ve aynı hayati çıkara sahiptir. Bu, sermayenin boyunduruğunu devirmekle gerçekleşir. Bu çıkar, onları sermayenin uluslararası gücüne karşı birleştirir; enternasyonalizmi mümkün kılmakla kalmaz, onu aynı zamanda işçiler için bir zorunluluk, sosyalizm uğruna savaşlarının başarıya erişmesinin kesin koşulu haline getirir.

İşçi sınıfı hareketinin enternasyonallik (uluslararası olma) özelliği çok önceleri ortaya çıktı. Ayrı ayrı ülkelerin işçileri, herşeyden önce «kendi» burjuvazilerine karşı mücadele ediyor, fakat yavaş yavaş ortak eylemler konusunda anlaşmaya, birbirlerine destek olmaya ve yardımlaşmaya, uluslararası örgütlerini yaratmaya başlıyorlardı.

Marksist doktrinin ortaya çıkmasından, bütün dünyada yayılmasından, proletaryanın siyasi partilerinin oluşturulmasından beri işçi sınıfı hareketi derin bir enternasyonalist bilinci içine sindirmiştir. Marx ve Engels, enternasyonalizm ilkesini şu sloganla ifade etmişlerdir: «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!»

Marksist doktrini benimseyen ve bu doktrin tarafından bulunup ortaya çıkarılan proletaryanın tarihi görevini anlayan bir kimse enternasyonalist olmaktan geri kalmaz, tüm ulusların emekçilerinin birleşme ve işbirliğini bilinçli olarak yürekten dilememezlik edemez. İşte bu nedenle, herhangi bir ülkedeki işçi hareketinde, Marksizm-Leninizmin egemenliği ele aldığı ölçüde, bu hareketin diğer ülkelerin emekçileriyle olan uluslararası bağlarının çoğaldığı görülür.

Marksist-Leninist partiler, enternasyonalizmi, ideoloji ve politikalarının temel yapıcı bir bölümü olarak kabul ederler. Enternasyonalizm ve tüm ülkeler işçilerinin güç birliği olmaksızın, bütün dünyada burjuvaziyi yenmek, yeni toplumu kurmak olanaksızdır.

Proletarya enternasyonalizmi, herşeyden önce, bütün ülkelerin, bütün ulusların işçi sınıfının çıkar birliği üzerine bilimsel olarak temellenmiş bir ideolojidir. İkincisi, enternasyonalizm, bütün ülkelerin işçilerinin dayanışma duygusunun, emekçi insanların kardeşliklerinin ifadesidir. Üçüncüsü, enternasyonalizm, işçi sınıfının oluşturduğu ulusal birlikler arasındaki ilişkilerin kesin bir biçimidir. Bu ilişkilerin temeli birleşme ve eylem birliği, yardımlaşma, karşılıklı olarak birbirini destekleme ve dayanışmadır. Bu ilişkilerin özelliği, *gönüllü* olarak kurulması ve böyle ilişkilerin, bütün ülkelerin işçilerinin hayati çıkarlarına cevap verdiği inancı üzerine temellenmesidir.

Proletarya enternasyonalizmi, işçi sınıfının çeşitli ulusal müfrezelerinin bağımsızlığını, bunların kendi sorunları için tam bir bağımsızlık içerisinde karar verme hakkına sahibolduğunu hiçbir zaman inkar etmez. Bu durum, dünya işçi sınıfının birliğini hiçbir şekilde zayıflatmaz. Tersine, politik bakımdan bilinçli uluslararası işçi sınıfı hareketinde, gerçek eşitlik anlayışı, çeşitli uluslardan işçilerin çıkarlarına saygı hakim olur; karşılıklı güven ve işbirliği isteği, bütün ülkelerin emekçileri arasında sürekli olarak güçlenmektedir.

Burjuva ideologları, işçi sınıfı enternasyonalizminin, kendi halkının ulusal çıkarlarının hor görülmesine sebep olacağını kanıtlamaya çalışır ve böylece proletarya enternasyonalizminin özünü yanlış tanıtmaya, çarpıtmaya özenirler. Oysaki, bütün ulusun özgürlük ve bağımsızlığının korunmasını, diğer uluslarla eşitliğini, bütün halk tabakalarında refahın artmasını, ulusal kültürün gelişmesini güvence altına alan, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesidir.

■ Emekçilerin Uluslararası Dayanışması

Son yüzyılda, proletaryanın uluslararası dayanışması ve birliği gözle görülür derecede güçlenmiştir. Bu güçlenme herşeyden önce, işçi sınıfı hareketinin örgütlenmesinde somut bir şekilde görülür. Çeşitli ülkelerin sendikaları, şimdi büyük uluslararası örgütler halinde birleşmişlerdir. Bu örgütlerin en büyüğü, kendini işçilerin ulusal ve uluslararası çıkarlarının kararlı bir savunucusu olarak tanıtan Dünya Sendikalar Federasyonu'dur. İşçi sınıfının siyasi partileri ve herşeyden önce Marksist-Leninist partiler uluslararası ilişkilerini geliştirdiler. Emekçilerin başka örgütleri de (gençlik örgütleri, kadın örgütleri, kooperatifler) çeşitli uluslararası işbirliği biçimleri geliştirdiler. İçlerinde işçi sınıfının yönettiği ilerici demokratik hareketler (halkların barışın korunması uğruna hareketi vb.) için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

Fakat proletarya enternasyonalizminin gelişimi, örgütlenme biçimleriyle yetinmez. İşçilerin bilinçlenmesinde büyük değişmeler olmuş ve onların etkisiyle bütün emekçilerin bilinç düzeyi yükselmiştir. Emekçi insanlar, giderek, diğer ülke ve milliyetlerden emekçilerle ortak çıkarları olan bir topluluk oluşturduklarının bilincine varmakta ve birliğin, elbirliğiyle gerçekleştirilen eylemlerin, sınıf dayanışmasının önemini giderek daha iyi anlamaktadırlar.

Bilinçlenmedeki bu değişmelerin kökleri tarihi gerçeklere dayanır. Tekelci sermayenin uluslararası gerici bir güce dönüşmesi, bu temel üzerinde bütün dünya halklarını soymak ve ezmek için her türlü cinayeti işlemeye, her türlü alçaklığı yapmaya hazır bir emperyalist kampın kurulması, çeşitli ülkelerden emekçilerin nesnel olarak, hayati çıkarlarının birliği bilincine varmalarını kolaylaştırdı. Hayatın kendisi, işçilere, diğer ülkelerin ve diğer halkların kaderlerine karşı ilgisiz kalamayacaklarını öğ-

retti. Tarihin verdiği ağır derslerden sonra, işçiler, örneğin dünyanın en ücra bir köşesinde bile olsa, emperyalistlerin sürdürdüğü sömürge savaşlarının, kaçınılmaz bir şekilde emekçilerin omzundaki ekonomik yükü ağırlaştıracağına, daha gerici bir politik rejim getireceğine, dünya çapında yeni bir katliam tehlikesini artıracağına inandılar. Aynı şekilde, Almanya'da faşizmden alınan derslerin gösterdiği gibi, işçi sınıfının herhangi bir ülkede emperyalist burjuvazi tarafından yenilgiye uğratılması, öteki kapitalist ülkelerde yaşama ve işçi sınıfı hareketi koşullarını ağırlaştırabilir ve emperyalistlerin daha da kolaylıkla yeni bir dünya savaşı çıkarmalarına yol açabilir.

İşçi sınıfının enternasyonalizmi ve uluslararası çapta dayanışması, etkili bir güç halini almıştır. Yabancı ülkelerin gerici burjuvazisi, 1918-1920'de genç Sovyet Cumhuriyeti'ne saldırdığında, uluslararası işçi sınıfı hareketi emperyalistlerin bu küstahça müdahalesi karşısında kale gibi dikilmiştir. Emekçilerin uluslararası dayanışması faşizme karşı mücadelede de büyük bir rol oynadı. Çeşitli ülkelerden binlerce işçi İspanya'da faşistlere karşı dövüştü. Daha sonraları, aynı şekilde Fransız Direnme Örgütü saflarında, Belçika'da, Yunanistan'da, Norveç'te, İtalya'da ve Hitler orduları tarafından işgal edilen diğer ülkelerde de savaştılar. Bütün ülkelerin işçileri, Sovyetler Birliği halklarının faşist istilacılara karşı verdiği kahramanca kurtuluş savaşını desteklediler.

İkinci dünya savaşından sonra işçi sınıfının uluslararası dayanışması, emperyalistlerin yeni saldırgan entrikalarına karşı mücadelede, Sovyetler Birliği ve bütün sosyalist kampın girişimiyle kabul edilen, «emperyalist saldırı karşısında destek birliği» anlaşmasında parlak bir şekilde kendini gösterdi. Bu anlaşmanın, emperyalistlerin Endonezya, Çinhindi, Kore, Mısır ve başka ülkeler halklarına karşı başlattığı savaşların kısıtlanmasında, hatta durdurulmasında önemli ölçüde katkısı oldu.

Günümüzde, emekçilerin uluslararası eylem birliği, birlik ve dayanışmaları, emperyalist kampın, halkların bağımsızlığını, özgürlüğünü ve mutluluğunu hedef alan saldırılarına karşı mücadelede büyük bir güç halini almıştır. Bu nedenle, komünist partiler, emekçilerin barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşlarında uluslararası dayanışmalarını güçlendirmeleri gerektiğini durmadan, ısrarla öne sürerler.

5 İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN GELİŞMESİNDE KARŞILAŞILAN ENGEL VE GÜÇLÜKLER

İşçi sınıfı tarihi zafer ve başarılarını amansız bir savaş içersinde kazandı. Karşısına çıkan engeller pek çoktu. Her bilinçli işçi ve her Marksist, uluslararası işçi sınıfı hareketinin kendilerine ne gibi görevler yüklediğini daha iyi anlamak için bunları bilmek zorundadır.

İşçi sınıfı hareketinin üstesinden gelmek zorunda olduğu güçlükler farklı nitelikler gösterir, fakat bunların başlıcaları egemen burjuvazinin, bu hareketin yolu üzerine yığdığı zorluklardır. Proletarya durmadan bu güçlüklerle çarpışır. Egemen burjuvazinin emekçilerin kurtuluş mücadelesi yoluna diktiği bu engelleri yıkmak kolay değildir. İşin asıl güç yanı, işçilerin, geniş bir politik deneyime, ayrıca fiziki ve manevi şiddet yöntemlerine olduğu kadar güçlü bir ekonomik baskı aracına sahibolan bir sınıfa karşı savaşmak zorunda olmalarıdır. İşçi örgütleri henüz her yerde, bu çeşit güçlüklere karşı başarı ile savaşmayı öğrenmiş değillerdir, nerde! Ve işte, birçok burjuva ülkesinde sosyalist hareketin gecikmesinin başlıca nedenlerinden biri budur.

Yüzyıldan fazla bir zamanlık tarihi boyunca, işçi sınıfı hareketi burjuvazinin terörist eylemleri yüzünden ağır kayıplara uğradı: Binlerce, binlerce öncü proleter savaşçı vahşice katledildi, onbinlerce, yüzbinlercesi zindanlara atıldı; işçi örgütleri çok defa yer altına çekildi, etkinlikleri ciddi bir şekilde engellendi.

Bugünkü koşullarda, kapitalist ülkelerin egemen çevreleri, işçilerin en etkin ve en bilinçli partisine karşı giderek daha çok polis baskılarına, şantaj ve korkutma yöntemlerine başvurmaktadır. Burjuvazi giderek daha kararsız, daha güvenilmez bir duruma düştükçe, daha sık, daha geniş biçimde şiddete başvurmaktadır.

Fakat, egemen burjuvazi, işçi sınıfı hareketine karşı mücadelesinde, yalnız fiziki şiddet uygulamakla yetinmez. İşsizliğin müzminleştiği ülkelerde, işçilerin başına gelebilecek fiziki şiddetten hiç de geri kalmayan bir felaket de, sürekli işten kovulma, işveren örgütleri tarafından kara listeye alınma tehdidi altında yaşamaktır. Bu insanlık dışı yöntem sayesinde Amerika Birleşik Devletleri kapitalistleri, bugün, bağımsız işçi sınıfı hareketinin gelişmesine şiddetle karşı koymaktadırlar.

Ayrıca, egemen burjuvazi, sık sık hileye, demagojiye ve işçi sınıfı örgütlerini dağıtmanın en kurnazca hatta en tehlikeli diğer yöntemlerine başvurarak, işçi sınıfını ahlak bozucu etkisi altına alıp köleleştirmeye çabalamaktadır.

İşçi sınıfının homojen olmaması (bütün işçilerin aynı özellikleri taşımaması) da durumu güçleştirmektedir. İşçilerin saflarına durmadan iflas eden küçük burjuvaziden elemanlar katılıyor. Bu gibiler, yanlarında burjuvazinin ideoloji, psikoloji ve ahlakını da getirip diğer işçilere bulaştırıyorlar. Ayrıca, bütün ezen ve sömürenlerin eski kuralı olan «böl ve yönet» yöntemine kılı kılına uyan büyük kapitalistler, proletaryanın üst tabakalarını soysuzlaştırmaya, yozlaştırmaya girişiyorlar. Soysuzlaştırdıkları bu

işçilerden, ayrıcalıklı bir tabaka, bir «işçi aristokrasisi» oluşturan büyük sermaye sahipleri, bunlardan kendilerini desteklemelerini, işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin etkisini yayan bir yuva meydana getirmelerini bekliyor.

Bütün bunlar, işçilerin bir kısmının, burjuvazinin ve burjuva ajanlarının toplumsal demagojisinin etkisi altında kalmasına yolaçar. Burjuvazi, bu çeşit eylemlere gün geçtikçe artan bir dikkat ve önemle sarılır. Bu uğurda, son yıllarda Amerika Birleşik Devletleri ve diğer burjuva ülkelerinde, basın, sinema, radyo vb. gibi kitleler üzerinde alışılagelmiş ideolojik etki araçlarına ek olarak, bir de özel «bilimler» icadedilmiştir («toplumsal ilişkiler», «insan-insan ilişkileri», «sanayi sosyolojisi ve psikolojisi»). Bu «bilimlerin» yüzlerce, binlerce «uzmanı» bugün doğrudan doğruya büyük işletmelerde, hükümet ve yönetim organlarında görev almışlardır. Bunlara düşen iş, işçi sınıfı hareketini dağıtmaya, grevleri başarısızlığa uğratmaya yarayacak yöntemleri bulup ortaya çıkarmak, işçilere alınyazıları neyse onunla yetinmeleri gerektiğini öğretmek, görünüşte bir «sınıf uyumu» yaratmak ve büyük işletmelerde «sınıfsal barış» sağlamaktır.

■ İşçi Sınıfı Hareketinin Bölünmesi

İşçi sınıfı hareketinde burjuva etkisi türlü şekillerde kendini gösterir. En tehlikelisi oportünizm ve reformizmin yayılmasıdır. Oportünizm özünde işçi sınıfı hareketiyle kapitalist rejimin «arasını bulma» çabasıdır. Bu nedenle, oportünizm ve reformizmin önderlerinin bütün pratik eylemleri egemen burjuvazi ile uzlaşmaya yöneliktir.

Reformizm, işçi sınıfı hareketinde, kapitalist ülkelerde etkisi uzun zamandır süren derin bir bölünmeye yol açmıştır. Bu, oportünizmin günümüzdeki işçi sınıfı hareketine verdiği en büyük zarardır.

İşçi sınıfı hareketinin bölünmesi, proletaryanın saflarını gevşetir, burjuvaziye karşı mücadelesini engeller, kapitalistlerin gerici, işçi düşmanı bir siyaset uygulamalarını kolaylaştırır. İşçiler arasında birlik olmayışı, burjuvazinin bir kısım işçileri diğerlerine karşı kışkırtmasını, hatta etkisi altına aldığı belirli işçi gruplarını, proletaryanın düşmanlarına karşı değil, kendi kardeşlerine, devrimci işçi sınıfı hareketine karşı savaşmaya itmesini sağlar. Kolayca anlaşılacağı gibi, işçi sınıfı hareketinin bölünmesi, yalnız, işçileri sömüren kapitalistler sınıfının işine yarar.

Milliyetçilik ve *şovenizm* gibi burjuvalara özgü fikir akımlarının proletarya arasında yayılması da, işçi sınıfı hareketine ağır bir zarar verir. Milliyetçiliğin tehlikesi, işçileri sınıf düşmanlarına karşı savaşlarından caydırma amacı gütmesinden ileri gelir. Gerici burjuvazi, milliyetçi eğilimleri körükleyerek, birçok kez proletaryanın sınıf savaşını felce uğratmayı başarmıştır. Ayrıca, milliyetçi ve şoven fikirlerin yayılması işçi sınıfı hareketini bölünmeye götürür, uluslararası bağları ve dayanışmayı tehlikeye sokar. Eğer önüne geçilmezse, milliyetçilik ve şovenizm kaçınılmaz bir şekilde işçi sınıfı hareketini yıkar, işçi sınıfını emperyalist burjuvazi ile işbirliğine götürür.

*Kilisenin etkisi*nin de yine işçi sınıfı hareketini bölmekte katkısı vardır. Gerici kilise çevreleri sınıf kardeşlerine inanmış işçileri birbirlerinden ayırmak için her yola başvurur, onları ayrı ayrı, birbirleriyle ilişkisi olmayan kiliseye bağlı örgütlere (hristiyan-demokrat partileri, katolik sendikaları, vb.) girmeye zorlar ve bu şekilde işçileri kapitalizme karşı savaşlarından vazgeçirmeye çalışırlar.

Bununla beraber, papazlar zümresinin bir kesiminde olduğu gibi dindarlar arasında da kilise ileri gelenlerinin gerici, işçi düşmanı politikasına gittikçe şiddetlenen bir direnmeyle karşı çıkanlar görülür. Pek çok namuslu din adamı barış uğruna verilen savaşa katılmış ve gericiliğe

karşı başkaldırmıştır. Fakat bu gibi eylemler, kilise aygıtından emperyalist gericiliğin hedeflerine varması için yararlanmak isteyen kilise ileri gelenlerinin siyasetine ters düşmektedir.

Egemen burjuvazi, işçi sınıfının kurtuluş savaşına karşı koymak için daha böyle birçok güçlü araca sahiptir. Bunların ortaya çıkaracağı zorlukları küçümsemek hata olur. İşçi sınıfı hareketinin güçlendiği ölçüde, proletaryanın sınıf hasımlarının göstereceği direnmenin de şiddetleneceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, işçi sınıfı hareketinin kazandığı başarılar ne olursa olsun, bunlar ne işçi sınıfının uyanıklığının azalmasına yolaçmalı, ne de görevini yerine getirmesine engel olan herşeye karşı mücadelesinde etkinliğini, kararlılığını ve iradesini zayıflatmalıdır.

6 SAVAŞÇI SINIF YARATICI SINIF

İlk bağımsız devrimci işçi sınıfı eyleminden (1848'de, Fransa'da) bu yana geçen yüzyıldan fazla zaman içinde, proletarya büyüklü küçüklü, bazısı zafere ulaşan, bazısı yenilgiyle biten binlerce ve binlerce sınıf savaşı vermiştir. Bu savaşlarda, işçi sınıfı, tarih boyunca hiçbir başka sınıfın gösteremediği ölçüde cesaretle savaşmış, kahramanlık örneği vermiştir.

İşçi sınıfına özgü yüksek savaşçı nitelikleri, özellikle Rusya'da 1917 Ekim Devriminde, birinci dünya savaşından sonra birçok Avrupa ülkesindeki işçilerin devrimci eylemlerinde, Çin'de ve diğer ülkelerdeki demokratik halk devrimi sırasında iyice ortaya çıktı.

İnsanlığın üçte birinden fazlasının yaşadığı ülkelerde, işçi sınıfı kurtuluş savaşında tam bir zafere erişmiş, kapitalist kölelik sistemini yıkmış, iktidarı ele geçirmiştir.

Proletaryanın mücadelesi, hâlâ sermayenin egemen olduğu her yerde, büyük bir siyasi ve toplumsal güç halini almış, yaşadığımız bütün çağa damgasını vurmuştur.

■ İşçi Sınıfının Acil Ekonomik Çıkarları İçin Mücadelesi

Kapitalist ülkelerde işçilerin mücadelesinin başlıca yönelişlerinden biri, acil ekonomik çıkarlarının *ve proletaryanın yaşama ve çalışma koşullarını daha üst bir düzeye yükseltmeyi* amaçlayan haklı davalarının savunulmasıdır.

İşçi sınıfı, egemen burjuvazinin alabildiğine direnmesine karşın, bu mücadeleyi geniş ölçüde geliştirmiş ve birçok önemli başarılar kazanmış; birçok gelişmiş kapitalist ülkede, kapitalist keyfi yönetimi dizginleyen ve emekçileri daha ağır sömürü şekillerinden kurtaran ödünler koparmayı başarmıştır. İşçi sınıfı, özellikle iş gününü 12-16 saatten 8 saate, hatta bazı ülkelerde, bazı özel hallerde daha azına indirmeyi başardı. Birçok ülkede, işçiler burjuvaziyi toplumsal güvenlik önlemleri (emeklilik, dulluk, malüllük aylıkları, işsizlik ödenekleri, ücretli tatiller, vb.) almak zorunda bıraktılar; bunlar, yetersiz olmakla beraber işçilerin omuzundaki yükü biraz olsun hafifletti. Şurada burada korkunç iş yoğunlaştırmasının feci sonuçlarının belirli bir ölçüde önlenmesi sağlandı. İş güvenliği sisteminin belirli ölçüde geliştirilmesi başarıldı ve sağlığın korunmasında bazı kolaylıklar elde edildi. Birçok ülkelerin işçileri burjuvaziyi emeklerinin karşılığının ödenmesiyle ilgili olarak yine bazı ödünler vermeye zorladılar; böylece, kapitalist ülkelerdeki emekçiler için bir felaket haline gelen paranın sürekli olarak değerini yitirmesinin kötü sonuçları biraz olsun hafifletilebildi.

Tarihi gelişimin bugünkü aşamasında, işçi sınıfının acil ekonomik çıkarları için yaptığı mücadelenin çerçevesi durmaksızın genişlemektedir. Proletaryanın örgütlenme ve bilinçlenmesindeki gelişme, onun sınıf mücadelesinde

daha geniş haklar istemesini, örneğin tekellerin ekonomik gücünde sınırlandırma, vergi sisteminde emekçilerin yararına değişiklik, işsizlik sigortası talebetmesini sağlar.

İşçi sınıfının ekonomik alandaki kazançları, işçilerin durumunu kötüleştirme eğiliminin oldukça *önemli bir karşı* gücüydü. Bu eğilim modern kapitalizmin koşulları içerisinde güçlü bir biçimde kendini göstermektedir. Yine bu kazançlar, diğer emekçi tabakaların da, yaşam koşullarını geliştirmekte yardımcı oldu. Ayrıca, işçi sınıfı hareketinin başarılarından etkilenen bu emekçi tabakalar, kendi özel acil çıkarları için savaşmaya girişmişler ve onlar da çok defa işçi sınıfının kendisini sömürenlere karşı kullandığı direniş biçimleri olan sendikal örgütler, grevler vb. gibi mücadele yöntemleri uygulamışlardır. Günümüzde, bu mücadele biçimlerini yalnız işçiler değil, memurlar (devlet memurları dahil) ve bazı kategorilerden aydınlar (sağlık personeli, eğitim-öğretimde görevli elemanlar) da kullanır.

Birçok kapitalist ülkede reformist hareketin önderleri, işçi sınıfının bu kazanımlarının değerini ateşli bir şekilde över, göklere çıkarır ve onların artık başka birşey yapmalarına gerek kalmadığını, politik mücadele yürütmelerine, hele burjuva rejimini devirmek için savaşmalarına hiç ihtiyaç olmadığını kanıtlamaya çalışırlar. Bu iddialar salt demagojidir. Kapitalist ülkelerin proletaryası bu kazanımlarını arabuluculara ve reformistlere değil, en faal ve en bilinçli işçilerin mücadelesine borçludur. Çoğu hallerde, kapitalistler, işçi sınıfı hareketinin sol kanadının baskısı altında ve bütün işçilerin sol kanada geçeceği korkusuyla ödün verirler.

Ayrıca, işçilerin acil çıkarları için mücadele ederken kazandıkları başarılardan çoğunun, ancak ve ancak işçi sınıfının SSCB ve halk demokrasisi ülkelerindeki zaferinin, bütün dünyada burjuvaziyi, otuz-kırk yıl önce aklın-

dan bile geçirmediği ödünler vermeye zorlamasıyla gerçekleştiğini unutmamalıdır. Yine işçi sınıfı hareketinin, proletaryanın acil ekonomik çıkarlarını savunmada kazandığı başarılardan büyük bir kısmını ekonomik mücadeleye değil, *politik mücadeleye* borçlu olduğu da unutulmamalıdır. Arkasında güçlü savaşçı politik partiler varken ve yönetici sınıflar üzerine sürekli bir politik baskı yaparken, işçi sınıfının burjuvaziye ücret, emekli, dul, malül aylıkları, iş gününün kısaltılması gibi konulardan sözetmesi çok daha kolaydır.

Reformizmin önderleri, oportünistlerle Marksist-Leninistler arasındaki temel farkları çarpıtmaya uğraşırken gerçekleri şöyle tanıtırlar: Onlara kalırsa, komünistler, işçi sınıfının acil çıkarları için mücadelesine karşıdırlar; hatta işçi sınıfının daha kötü koşullar altında yaşaması komünistlerin işine gelir, çünkü, bu durumda işçiler sermayeye karşı daha etkili bir mücadele yürüteceklerdir (!). Bu iftira kadar gerçeklerden uzak birşey olamaz. Komünistler acil olsun uzun vadeli olsun işçi sınıfının bütün çıkar ve haklarını savunur, işçilerin hayatını kolaylaştıracak, omuzlarındaki ekonomik yükü hafifletecek her türlü önlemi desteklerler. Fakat komünistlerin oportünistlerden farklı olan yönleri, ekonomik mücadelenin ancak sınırlı bir sonuç verebileceğini, çünkü kapitalist ücretli kölelik sistemine dokunmadığını açıkça anlamış olmalarıdır. Elbette ki, işçilerin somut çıkarı sadece ücretli köleliğin koşullarını iyiye götürmekte değildir, onları bu kölelikten büsbütün kurtarmak gereklidir. Bu nedenle, işçi sınıfı ekonomik mücadele yürütmekle kalmamalı, siyasi mücadeleye de girmelidir. Bu iki mücadele biçiminin birbiriyle uyuşmamak şöyle dursun, tersine birbirini tamamladığını, işçilerin çıkarlarını savunmada büyük başarılar sağladığını da sözlerimize ekleyelim.

Lenin, «İşçi sınıfı, yaşama koşullarında bir gelişme elde etmek için savaşırken, hem moralini, hem de ente-

lektüel ve politik düzeyini yükseltir, kurtuluş savaşının büyük hedeflerine ulaşmada daha yeterli duruma gelir,»[*] diye yazıyordu.

■ Bütün Demokratik Hareketlerin Yönetici Gücü

İşçi sınıfının acil çıkarları asla ekonomik durumunu geliştirmekle sınırlı değildir. İşçi sınıfı mücadele programına, daha ortaya çıktığı anda, politik ve toplumsal hedefleri de ekledi. Bu hedefler, işçi sınıfını daha burjuva devrimleri döneminde mutlakıyetçi feodal gericiliğe karşı savaşmaya zorladı. Birçok ülkenin proletaryası, ulusal bağımsızlık uğruna savaşmada, istilacı savaşlara karşı mücadelede vb. etkin bir rol aldı.

Tarih boyunca, işçi sınıfının ekonomik, politik ve kültürel çıkarlarının çerçevesi genişliyor ve bu çıkarların savunulması gitgide daha çok önem kazanıyordu. Örneğin, eğitim sistemindeki reformlar, bilim ve sanatlara ayrılan teşvik kredileri, parlamenter yöntemlerde yeni düzenlemeler gibi sorunlar, XIX. yüzyıl başlarında işçi sınıfı hareketini pek az ilgilendirirdi. Oysaki bugün, bu gibi sorunlar, çok kez, işçi sınıfıyla gerici burjuvazi arasında ciddi çatışmalara konu olmaktadır.

Kapitalizmin geçirdiği değişimlerin de önemi büyüktür. Bu toplumsal sistem gittikçe daha gerici bir hal aldıkça, tekeller toplumsal hayatın çeşitli alanlarına saldırılarda bulundukça, işçiler ve bütün emekçiler için de birçok yeni çıkar söz konusu olur yada bazı eski çıkarlar daha fazla önem kazanır.

---

[*] V. Lenin, Bütün Eserleri, c, 18, s. 68, rusça baskı.

Emperyalizme geçiş ve daha sonraları ise tekellerin faşist rejimin toplum içinde kök salması için harcadığı çabalar, medeni hak ve özgürlüklerin korunmasını emekçilerin en canalıcı sorunlarından biri haline getirdi. Gerici burjuvazinin artan saldırganlığı ve kitle yoketme araçlarının geliştirilmesi, silahsızlanma ve barışın korunması sorunlarının görülmemiş derecede önem kazanmasına yolaçtı.

Böylece, tarihi evrim, işçi sınıfını bütün halk tabakalarının çıkarlarının savunuculuğuna atadı. Çünkü demokrasi, barış ve devletin egemenliği için savaş, *bütün ulusun* çıkarları uğruna verilen savaştır.

Yaşadığımız dönemde, bütün genişliğiyle işçi sınıfı hareketine düşen genel demokratik hedefler için mücadele görevi, *toplumsal gelişmenin nesnel zorunluluklarını yansıtır*. Bu görev ne icadedilmiş, ne de dışardan bu harekete kabul ettirilmiştir. İşçi sınıfının genel demokratik hareketlerin başında olması onun hayati çıkarları böyle gerektirdiği içindir, yoksa herhangi bir gücü yanına «çekmek» amacını taşımaz.

Proletaryanın yüksek düzeyde örgütlü, bilimsel bir teoriye sahip, savaşçı *bir Marksist-Leninist parti* yaratması, işçilerin uğrunda mücadele ettiği hedeflerin genişlemesine ve toplum içinde oynadıkları politik rolün büyümesine geniş ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu parti, işçi sınıfının toplum hayatındaki rolünün bilincine varmasına yardımcı olmuş, bu sınıfı halkının çıkarları için savaşanların en ön safına getirmiş, bütün emekçileri gericiliğe karşı birleştirmeyi sağlayacak yolları bulmuştur. Marksist-Leninist partilerin bu eylemleri bütün insanlığın geleceği bakımından tarihi bir önem taşır, çünkü toplumu emperyalizmin doğurduğu felaketlerden kurtarmaktadır.

■ İşçi Sınıfı İlerici İnsanlığın Umududur

Üstün savaşçı nitelikleriyle işçi sınıfı bütün ilerici insanlığın öncüsüdür. Birçok ülkelerde işçi sınıfı burjuvaziyi devirmiş ve toplumun başına geçmiştir.

Geçmişin ezilen sınıflarından -köleler ve serf köylüler- farklı olarak işçi sınıfı, eski yöneticileri deviren ve eski düzeni yıkan temel vurucu güç rolünü oynadıktan sonra tarih sahnesini terketmez. Çünkü, önünde yeni bir görev vardır: Yeni toplumu kurmak. İşçiler bu görevi başka hiçbir güce bırakamazlar. Bu görevi yerine getirmek için artık savaşçı nitelikler yetmez olur; toplum hayatının bütün alanlarında, ekonomik, kültürel, politik ve askeri alanlarda yaratıcı, eğitici bir etkinliğe yatkın olmak gereklidir.

Nesnel olarak, işçi sınıfı, tarihteki bütün diğer sınıflardan daha üstün yaratıcı yeteneklere sahib olmak zorundadır; çünkü, tarihte hiçbir başka sınıfın önünde yerine getirilecek böylesine büyük bir görev bulunmamıştır. Kapitalizmden sosyalizme geçişin bütün diğer toplumsal devrimlere göre üstünlüğü, toplumun yeniden biçimlendirilmesi görevinin genişliği ve zenginliğinden ileri gelir.

Tarih, yeni bir toplum kurmanın gerektirdiği yaratıcı çalışma yeteneğinin işçi sınıfında fazlasıyla varolduğunu göstermiştir. Sosyalist ilkeler üzerinde temellenen yeni toplumu mükemmel bir şekilde kuran SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti, Polonya ve Çekoslovakya, Bulgaristan ve Romanya işçi sınıfının deneyimi bunun kanıtıdır.

Toplumun bu değişimi sırasında, elbette ki işçi sınıfının yapısı da değişir. Bu olmazsa, sosyalizmin ve daha sonra komünizmin kurulması olanaksızdır. İşçi sınıfı devrimci bilinci ve Marksist-Leninist ideolojiyi derin bir biçimde özümlemezse, bütün emekçileri kurtarmak gibi

yüce bir görevi yerine getiremez. Bu sonuca varabilmek için, işçi sınıfı, önce kendisi burjuvaca düşüncelerin etkisinden kurtulmalıdır. Marx, proletarya devriminin yalnız işçi sınıfının iktidarı eline geçirmesi için değil, aynı zamanda devrim sırasında eski toplumun pisliklerini temizlemesi için de zorunlu olduğuna işaret etmişti. Bu temizlik uzun bir zaman gerektirir.

Nihayet, siyasi iktidarı eline geçiren işçi sınıfının ulaşmasının gerekli olduğu bir başka amaç da insanlığın biriktirdiği bütün bilgi hazinesini özümlemektir. İşçi sınıfı, yeni toplumun kurulması yüce görevine eski toplumun yarattığı en seçkin bilgin, teknik eleman ve aydınların yardımcı olmasını sağladığı gibi, işçi sınıfı ve emekçi köylülük çevrelerinden çıkan yeni tip aydınların da yetişmesine olanak hazırlar. Dahası var. Sosyalizmin kurulması ve komünist topluma doğru ilerleyiş sırasında bir zorunluluk ortaya çıkar: İşçi sınıfını gerçekten iyi eğitilmiş bir sınıf yapmak, yani yüksek kültür düzeyine ulaştırmak, toplumsal üretimin herhangi bir dalında uzmanlaşmasını sağlamak.

Tarihi görevini gerçekleştirmek için çalışan ve ilerici güçleri yöneten işçi sınıfı, şimdiden bütün emekçiler, bütün namuslu insanlar arasında sözü geçen, saygı duyulan bir sınıf olmuş; işçi sınıfının zaferleri, insanlığın acılarını ve uğradığı felaketleri büyük ölçüde hafifletmiş ve birçok ülke halkları için şimdiden refah ve mutluluk yollarını açmıştır.

Fakat gericiliğin güçleriyle ilericiliğin güçleri arasındaki kavga burada bitmeyecektir. Tersine, bu savaş belirleyici bir aşamaya girmiştir. Milyonlarca insanın başı üzerinde, Demoklesin kılıcı gibi, bir atom savaşında yokolma tehlikesi asılıdır. Yüz milyonlarca insan hâlâ sömürgeci baskının boyunduruğu altında inliyor. Birçok kapitalist ülke emekçileri için gericilik ve faşizm tehlikesi

bir gerçek halini almış, giderek büyümektedir. Emperyalizm, bütün dünyada kültür ve uygarlığı tehdidediyor. Yeryüzünde hâlâ ne çok yoksulluk, ne çok acı ve haksızlık var!

İnsanlık bütün bu felaketlerden ebediyen kurtulabilir mi? Evet, kurtulabilir. Bugün, Marksist-Leninistler, yalnız teoriye değil, aynı zamanda zengin bir pratik deneye de dayanarak yukarıdaki soruya olumlu cevap verirler.

Tarih böyle bir iyimserliği haklı çıkaracak bütün nedenleri önümüze seriyor. Kurtuluş yolu ne kadar güçlüklerle dolu olursa olsun, insanlığın kurtulacağı gerçektir. Gerçek oluşu, işçi sınıfı hareketinin büyüyen gücü sayesindedir. Bu güç, halkların, barış, özgürlük, ulusların bağımsızlığı, kültür ve uygarlık yolunda, artık yoksulluk ve acıların yer almayacağı yeni bir hayatın kurulması uğruna mücadelesinde başarının güvencesidir.

İşte bu nedenlerden dolayı, ilerici insanlık bütün umutlarını işçi sınıfının kurtarıcı mücadelesine bağlar.

onikinci bölüm

BÜYÜK EKİM SOSYALİST DEVRİMİ İNSANLIK TARİHİNDE KÖKLÜ BİR DÖNÜM NOKTASI

Kapitalizmin gelişmesindeki eşitsizlik yalnız ekonomi alanında değil, işçi sınıfı hareketinde de kendini gösterir. Çeşitli ülkelerden işçilerin, uluslararası proletarya mücadelesi içinde farklı tarihi aşamalarda bulunmaları bu sebeptendir.

Lenin'in deyişiyle, geçen yüzyılda, Fransa'da, «1848 ve 1871'deki iki kahramanca direnişte, burjuvaziye karşı işçi sınıfı mücadelesinin tarihi yönünü almasında büyük katkıda bulunan proletarya, güçlerini sanki büsbütün tüketmiştir.»(*) Bundan sonra, uluslararası işçi sınıfı hareketinde üstünlük Almanya'ya kaydı. Fakat mücadele orada da durmadı. Daha o zamanlar, Marx, «devrimin o güne kadar karşı devrimin dokunulmaz kalesi ve yedek ordusu

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 29, s. 283, rusça baskı.

olarak kalan doğuda başlaması» olasılığı bulunduğunu kabul ediyordu(*).

XX. yüzyıl başlarında, dünya devrimci hareketinin merkezi gerçekten de Batı'dan Doğu'ya kaydı. Rusya, dünya tarihinin akışında tayin edici bir etki yaratacak ülke halini alıyordu. Proletarya devriminin beşiği Rusya idi; tarihi evrimin gidişi, Rusya'daki işçi sınıfını dünya sosyalist hareketinin öncüsü durumuna getirmişti. İşte orada, ilk kez olarak, işçi sınıfı kapitalizme son vermeyi ve bununla, proletaryanın tarihi görevini başlatmayı başardı.

(*) K. Marx'ın F. A. Sorge'a Mektubu. Tarihi: 27 Eylül 1877, Marx-Engels, Ausg. Briefe, s. 363.

1 RUSYA İŞÇİ SINIFININ ÖNCÜ ROLÜ

Rusya'da kapitalizm, büyük toprak sahiplerinin politik egemenliği, halkın ise köleliği biçiminde gelişti. Geçen yüzyılda, 1860 yıllarında toplumun gelişmesinin maddi zorunlulukları ile bu gelişmeyi yavaşlatan köleliğe özgü üretim ilişkileri arasındaki çelişki, sınıf mücadelesinde bir şiddetlenmeye yolaçtı ve bütün ülkede devrimci bir ruh hali yarattı. Lenin, 1859-1861 yılları arasında, Rusya'da devrim gerçekleşmemekle birlikte devrimci durumun oluştuğunu belirtir. Süre gelen rejimin alaşağı edileceğinin ön belirtileri vardı, fakat henüz öznel etken noksandı; yani «devrimci sınıf, henüz, hatta bunalım dönemlerinde bile 'devrilmedikçe' hiçbir zaman kendiliğinden 'düşmeyecek' olan eski yönetimi tamamen (yada kısmen) yıkacak kadar güçlü devrimci kitle eylemlerinde bulunmaya yeterli düzeye gelmemişti.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 217, rusça baskı.

Rusya'da, içinde bulunduğumuz yüzyılın başlarına kadar, kapitalizm öncesi döneme özgü, birçok ekstra-ekonomik baskı şekilleri sürüp gelmişti. Geçmişe ait birçok kalıntının yanısıra kapitalist üretimin ileri biçimleri de görülüyordu. Büyük sanayinin atılım halinde gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan çelişkiler de, Rusya'da, bütün diğer ülkelerdekinden daha şiddetliydi.

Evrimleşmiş kapitalizm ögeleriyle ortaçağ kalıntılarının bir arada bulunması, emekçiler için özellikle çok ağır baskı biçimlerinin ortaya çıkmasına sebep oluyordu. Başka hiçbir Avrupa ülkesinde, sömürü, Rusya'daki kadar barbarca değildi. Lenin, «Emekçiler başka hiçbir yerde hem kapitalizmden, hem de kapitalizmin yeter derecede gelişmemiş olmasından, bu kadar ıstırap çekmemişlerdir,» diye yazıyordu(*).

Rusya'da sanayideki gelişmenin bir diğer özelliğiyse, bu gelişmeyle birlikte, ülkenin ekonomik ve siyasi hayatında yavaş yavaş büyük bir rol oynamaya başlayan yabancı sermayenin ülke içine geniş ölçüde nüfuz etmesidir. Lenin, Rusya'da «amerikalı, ingiliz, alman kapitalistlerinin elde edilen kârları silip süpürdüğünü ve bunu kârdan iyi bir pay koparan Rusyalı kapitalistlerin yardımıyla yaptıklarını» belirtmişti(**).

Fakat kendisi, gittikçe yabancı kapitalistlerin etkisi altına giren Çarlık Rusya'sı, bir yandan da, birçok başka ülkeye karşı bir emperyalist sömürgeci gibi davranıyordu. Böyle bir durumda, diğer halkları ezme ve soyma olanağı, bir ülkeyi geri ekonomi biçimlerini sürdürmeye götürür. Çünkü, Lenin'in dediği gibi, üretici güçlerin gelişmesinin yerini, çok kez gelir kaynağını oluşturan yabancı

(*) Lenin, Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, Editions en langues etrangeres. Moscou, Editions Sociales, Paris, 1956, s. 687.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 18, s. 113, rusça baskı.

ülkelerin yarı-feodal sömürüsü alır.»[*] İşte, Rusya'nın durumu kesinlikle buydu.

Bu yüzden, Rusya'nın içinde bulunduğu ekonomik ve politik koşullar, Rusya'daki işçi sınıfında devrimci ruh halinin hızla gelişmesini sağladı. Rusya işçi sınıfı, kapitalistlere karşı mücadeleye daha 1870 yıllarında girişti. İlk işçi örgütleri ezilmekle birlikte, proletarya hareketi ülkede büyümeye devam ediyor, gittikçe daha belirgin bir kitle karakteri kazanıyor ve emekçilerin diğer demokratik hareketleriyle giderek daha sıkı bağlar kuruyordu.

Rusya'da köylülük muazzam bir devrimci güçtü. Büyük toprak sahiplerinin sömürüsü yüzünden ezilen, bütün haklarından yoksun bırakılmış, sefil, fakat toprak ve özgürlük için savaşmaya hazır köylülük, kendiliğinden işçi sınıfıyla birleşti; onun, kırsal bölgeleri kurtaracak tek güç olduğunu anlamıştı.

Çarlık Rusyası halkların zindanıydı, bu da ülkeyi sarsan çelişkileri şiddetlendiriyor, ulusal kurtuluş hareketinin coşkun atılımı ve ulusal kurtuluşun bayraktarı olan işçi sınıfıyla ezilen birçok ulus arasındaki yakınlaşma için uygun bir zemin yaratıyordu.

Böylece, gerçeğin ta kendisi, işçi sınıfını savaşa hazırlıyor ve onu en büyük devrimci güç haline getiriyordu. Daha XIX. yüzyıl sonlarında proletarya, Lenin'in deyimiyle, «Rusya'nın bütün ezilen emekçi halkının tek ve doğal temsilcisi,»[**] olarak kendini gösteriyordu.

Fakat, Rusya işçi sınıfının tarihte oynayacağı rolün bilincine varması için, proletaryanın amaç ve görevlerini bildiren, kurtuluş mücadelesinin denenmiş silahı olan bilimsel sosyalizm düşüncesiyle donanması gerekliydi.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 317, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 1, s. 324, rusça baskı.

Bu çağın Rusya'sının karakteristik bir özelliği, çok sayıda işçinin bilgiye susamışlıklarıyla, toplumsal sorunlara karşı derin bir ilgi duymalarıyla sivrilmeleriydi. Rusya'nın her köşesinde, proletaryanın etkin mücadeleye geçmek üzere uyandığı her yerde, toplumsal hayatın acil sorunlarına ısrarla çözüm arayan, sosyalizmi özleyen öncü işçiler vardı. Rusya'daki devrimci demokrat aydınlar, bu gibi düşüncelerin emekçiler arasında yayılması için çalışıyorlardı. *Herzen, Belinski, Dobroliyubov, Çernişevski* ve diğer devrimcilerin şanlı ideolojik savaş gelenekleri, Marksist aydınlar tarafından devam ettiriliyordu. Bunlar, yeni tip bir devrimci parti yaratmak için işçi kitlelerine gidiyorlardı.

Bilinçli işçi sayısının hızla artması, tarihin nesnel akışı tarafından görevini yerine getirmeye hazırlanan Rusya için işçi sınıfı içinde son derece büyük fikir güçlerinin bulunduğunun kanıtıydı.

Yeni çağın, emperyalizm çağının en keskin çelişkilerinin doğmakta olduğu Rusya'daki işçi sınıfı hareketi, Marksizmin devrim doktrininin ideolojik ve politik saflığını (bozulmamışlığını) koruma görevini üzerine aldı.

Lenin daha sonraları Rusya'nın, Marksizmi tek doğru devrimci teori olarak benimsemesinin nice acılarla ödendiğini söylemiştir. Bunun bedeli yarım yüzyıllık azap ve fedakarlıklar, o zamana kadar benzeri görülmemiş bir devrim kahramanlığı, araştırmada, incelemede, pratikte, uğranılan başarısızlıklarda, Avrupa'nın deneyimine kıyasla inanılmayacak kadar büyük bir enerji ve özveridir. Devrim deneyiminin zenginliği, devrimci hareket şekillerinin çeşitliliği (legal, illegal, barışçı, silahlı, gizli, açık, parlamenter, terörist, yerel hareketler, kitle hareketleri) ve birbiri ardısıra gelişlerindeki çabukluk bakımından hiçbir ülke Rusya kadar çok deneme geçirmemiştir.

Rusya, Marksizmi yeni tarihi duruma uygun, yeni tezler ekleyerek zenginleştiren Leninizmin vatanıdır. Rusya'da doğan Leninizm dünya işçi sınıfı hareketi içinde derin kökler saldı. Batı Avrupa ülkeleri proletaryasından daha sonra mücadeleye atılan Rusya işçi sınıfı, batı ülkelerinin deneyimlerinden yararlanabiliyor, onların en üstün devrimci geleneklerini benimsiyor, aynı zamanda yanlışlarından sakınmayı başarıyor, oportünizm tehlikesini hesaba katmaktan da geri kalmıyordu. Rusya, tarihi bir rol oynamakla görevli yeni tip, Leninist bir partinin vatanı oldu.

Lenin, sosyalizmin önce tek bir ülkede zafere ulaşmasının mümkün olduğunu gösteren teorisiyle, Marksizmin devrim doktrininin gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur. Lenin, bu sonuca kapitalizmin yeni, emperyalist aşamasının derin bir analizini yaptıktan sonra vardı. Leninist teori, çeşitli ülkelerden proleterlerin önüne aydınlık ufuklar açıyor, her birini devrimci inisiyatiflerinde serbest bırakıyordu. Bu teori, proleterleri, devrimin ancak bütün ülkelerde yada çoğu ülkelerde birden, bu ülkeler ekonomik, teknik ve kültürel gelişimlerinde yüksek bir düzeye eriştikten ve böylece sosyalizm için yeterince «olgunlaştıktan» sonra gerçekleşebileceğini ileri süren eski tezlere bağlanmaktan kurtarıyordu. II. Enternasyonal'in teorisyenleri, içinde bulunulan yeni koşullar altında, işçi sınıfının kurtuluş hareketini engelleyen bu tezlere dört elle sarılmışlardı.

Rusya işçileri, Lenin ve Bolşevik partisi ile birlikte, kendi güçleriyle, diğer uluslararası proletarya müfrezelerini beklemeden sosyalizm için savaşmaları gerektiğine ve bu savaşı kazanacaklarına inanmasalardı, geniş halk kitlelerinin, çarlığı devirmek ve kapitalistlerle büyük toprak sahiplerinin boyunduruğuna son vermek üzere savaşa katılmasını sağlayamazlardı.

2 DÜNYADA İLK SOSYALİST DEVRİM

■ Burjuva Demokratik Devrimden Sosyalist Devrime Geçiş

Rusya işçi sınıfının acil görevi, köylülükle birleşerek çarlığı devirmekti. Otokrasinin bastırdığı 1905-1907 devrimi bu görevi yerine getiremedi. Bununla beraber, bu devrimin tarihi önemi büyüktür, çünkü o, yalnız Rusya'da ilk devrim olmakla kalmaz, aynı zamanda, genel olarak, devrimci bir güç olmaktan çıkmış olan burjuvazinin değil, işçi sınıfının yönetimindeki ilk burjuva demokratik devrimdir.

Çarlığı devirme görevini başaran 1917 Şubat burjuva demokratik devrimi oldu. Şubat devriminin, uzun süreyle burjuva egemenliğine yol açan batıdaki burjuva devrimlerinden farkı, hızla bir sosyalist devrime dönüşmesidir.

Bu dönüşme özellikle hızlı olmuştur. Çünkü ülkeyi baştan başa saran ve 1905 devriminin başarısızlığa uğramasından sonra zorla bastırılmış olan derin çelişkiler, Birinci Dünya Savaşı sırasında had derecede keskinleşerek

tekrar belirmişti. Şubat 1917'de iktidara geçen burjuvazi, burjuva demokratik devrimin gerektirdiği temel görevleri yerine getirmediği gibi, üstelik de ülkeyi uğursuz emperyalist savaşın açtığı yolda sürükleyip durmakta ısrar ediyordu. Halk düşmanı politikası yüzünden, burjuvazi halkı ve ülkeyi felaketin eşiğine getirmişti. İşte, kurtuluşun ancak sosyalist devrimde olduğunu kendi deneyimlerine dayanarak anlayan geniş emekçi kitleleri harekete getiren bu oldu.

Lenin şöyle yazıyordu: «Savaş öyle büyük bir bunalım yaratmış, halkın maddi ve manevi güçlerinde öyle bir gerginliğe yolaçmış, her türden çağdaş toplumsal örgütlere öyle ağır darbeler indirmişti ki, Rusya bu yüzden çıkmaza girmişti: Ya mahvolması yada koşullar elverdiği ölçüde hızlı ve köklü bir biçimde daha üst bir üretim tarzına yani sosyalizme geçmek üzere, geleceğinin tayinini en devrimci sınıfa emanet etmesi sözkonusuydu.»(*)

25 Ekim (7 Kasım) 1917'de, bolşevik partisinin yönetiminde, yoksul köylülükle ittifak halindeki Rusya işçi sınıfı, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğine son vererek, politik iktidarı ele geçirdi. Ekim devrimine büyük halk kitlelerinin, askerlerin ve deniz erlerinin de katılması burjuvazinin direncini felce uğrattı ve fazla kan dökülmesini önledi. Emperyalistlerin durup dinlenmek bilmeksizin yaptıkları propagandaların tam tersine, tarih, komünistlerin yönetimi altında gerçekleştirilen sosyalist devrimin, proletarya hümanizmasıyla dolu olduğunu çürütülemeyecek biçimde kanıtlamıştır. Pekçok tarafsız gözlemcinin ve yabancı görgü tanıklarının anlattıkları bunun delilidir.

Örneğin, 1917'de devrim sırasında Petrograd'da bulunan ve daha sonraları bütün Rusya'yı karış karış dolaşan

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 25, s. 395 , rusça baskı.

tanınmış Amerikalı gazeteci Albert Rhys Williams, şunları yazmıştır:

«Artık egemen sınıf durumuna geçen işçiler, eskiden kendilerine zulmetmiş olan sömürücülerden intikam alabilecek güce sahiptiler... Bugün hükümetin yönetimini ellerine almış olan binlerce işçinin, bir zamanlar ayaklarında zincirlerle Sibirya'ya yollandıklarını biliyordum. Schlusselbourg'da, yerin altındaki zindanlarda yıllarca hapis yattıktan sonra yüzünde renk diye birşey kalmamış, sendeleyerek yürüyen, mezardan çıkmış iskeletlere benzeyen insanlar gördüm. Sırtlarında kazakların vurduğu kamçıların bıraktığı izleri gösteren derin yaraları gördüm ve Lincoln'un sözlerini hatırladım: «Eğer kamçı ile dayak atan bir kimseye, kamçı vuruşlarının akıttığı her damla kana karşılık bir kılıç darbesi indirilirse, adalet tam ve kesin bir şekilde yerini bulmuş olur.» Fakat, ortada hiç de korkunç bir kan gölü falan yoktu. Tam tersine. Sanki işçiler misilleme nedir bilmiyorlardı. 30 Kasım'da, Sovyet hükümeti ölüm cezasını kaldıran kanun kuvvetinde bir kararname çıkardı. Bu sadece hümanistçe bir hareket değildi; böyle davranmakla, işçiler, yalnızca düşmanlarının hayatını bağışlamakla kalmamış, bazı durumlarda onlara özgürlüklerini de geri vermişlerdi.»

Albert Rhys Williams, kitabının daha sonraki bölümlerinden birinde de şöyle yazmaktadır: «... Tarih yargısını verecek, 1789 Büyük Fransız Devriminden çok daha köklü olan Rusya'daki devrimin, hiçbir zaman intikam almanın sarhoşluğuyla yapılan bir şölene dönüşmediğini bildirecektir. Rusya'daki devrim her yönüyle kansız bir devrimdir.»

Amerikalı gazeteci, sanki devrim düşmanlarının gelecekteki saldırılarını önceden bilmiş gibi şunları da sözlerine eklemişti: «Ya kızıl teröre ne demeli! Evet, bunu daha sonraları gördüm. Müttefik orduları Rusya'ya müdaha-

le edince, onların himayesindeki Yüz-Karalar(*), köylüler ve işçileri ezmek için, karşı devrimin beyaz terörünü düzenlediler. Bu alçakça bir cinayet ve dehşet sergisiydi. Savunmasız kadın ve çocuklar, kitle halinde öldürüldü. İşte bu durumda, umutsuzluğa düşen işçileri savunmak için kızıl teröre başvuruldu; devrimciler ölüm cezasını tekrar getirdiler ve beyazlar, kendilerini cezalandırmakta gecikmeyecek olan devrim adaletinin üzerlerinde olduğunu hissettiler.»(**).

Tarihte, başka halk ayaklanmaları da olmuştur. Fakat, Ekim Devriminin bunlardan farklı olan yönü, insanın insanı sömürmesine ebediyen son vermesi ve bununla yeni bir çağı başlatmasıdır. İşçi sınıfı iktidarının kurulduğu 25 Ekim 1917 günü, Lenin şunları söylüyordu: «Rusya tarihinde yeni bir çağ açılmıştır. Bu üçüncü Rusya devrimi, sonunda sosyalizmi zafere ulaştıracaktır.»(***)

Ekim Devrimi, yeryüzünün altıda birini kaplayan koca bir ülkenin halkını kapitalist kölelikten kurtardı. İşçi sınıfı ve emekçi köylülüğü toplumsal kurtuluşa kavuşturmakla kalmayıp, Rusya'nın ulusal sorunlarını da çözdü, genel demokratik görevleri yerine getirdi. Devrim, ülkeyi yıpratıcı bir savaştan çekip aldı, parçalanmaktan yada sömürgecilerin kölesi durumuna düşmekten kurtardı, köylülere öylesine uzun zamandır bekledikleri toprağı verdi, halklara özgürlük getirdi, onların ulusal boyunduruktan

---

(*) **Yüz-Karalar,** Çarlık polisinin devrimci hareketi bastırtırmak amacıyla kurduğu faşist çeteleri. Bunlar yüzer kişilik çeteler halinde örgütlenmişti. Devrimcileri öldürmek, işkence yapmak, ilerici aydınlara saldırmak, yahudilere karşı kitle katliamları düzenlemek gibi en iğrenç işlerle görevlendiriliyorlardı. Bu çetelerden nefret eden halk, kara üniformalarından dolayı onlara «Yüz-Karalar» adını takmıştı. (Çn.).

(**) Albert Rhys Williams, Through the Russian Revolution, London, 1923, s. 150-151.

(***) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 26, s. 245 , rusça baskı.

kurtulmalarını sağladı. Rusya'nın, batının ileri ülkelerine göre ekonomik geriliğine son vermekle kalmadı, aynı zamanda onun, bu ülkelere kısa zamanda yetişmesine olanak hazırladı. Tarihte ilk kez olarak, bu devrim, kadın sorununu çözmek için gerekli koşulları yarattı, yani kadını yasal bakımdan ve fiilen kurtardı, onun erkekle eşit haklara sahip olmasını gerçekleştirdi. Ekim Devrimi sonucunda, Rusya'da, dış politikası daha ilk günden beri halklar arası barış ve dostluğa hizmet eden yeni bir devlet doğmuştur.

■ Rusya Proletaryası Sosyalist Devriminin Olanaksızlığını Öne Süren Eski Dogmaları Nasıl Yıktı?

Sömürücü sınıflar ve onlara uşaklık eden bilginler, asırlar boyunca büyük toprak sahipleri ve kapitalistler olmaksızın, toplumsal üretimi yönetmenin olanaksızlığından, çalışan kitlelerin, efendiler zümresi olmadan yaşayamayacağından sözedip durdular.

Rusya işçi sınıfı, toplumun, büyük toprak sahipleri ve kapitalistler olmadan da pekâlâ varlığını sürdürebileceğini gösterdi.

Böylece, oportünistlerin, sosyalist devrimin, ancak üretici güçlerin çok yüksek bir düzeye eriştiği, işçi sınıfının halkın çoğunluğunu oluşturduğu ülkelerde başlayabileceğini iddia eden dogmaları, gerçeğin ta kendisi tarafından yerle bir edildi. Oportünistler, peşin peşin, bunlar yerine getirilmedikçe devrim olanaksızdır, gerçekleşemez, demişlerdi. Herşeyi bilir geçinen Kautsky, Rusya'da işçi sınıfı iktidara geçse bile, köylü kitlelerinin proletarya devrimini köylü isyanları kargaşasına, yani burjuva devriminin aşamalarından birine dönüştüreceklerini söylüyordu.

Hayat, oportünist dogmaları yıkmıştır.

Yine, sosyalizmin düşmanları, işçi sınıfı iktidara geçse de, güya bunun uzun sürmeyeceğini, iktidarı uzun süre elinde tutamayacağını, çünkü işçilerin ne deneyimli kadrolara, ne de hükümet etme alışkanlığına sahip olduklarını öne sürerler. Ekim Devriminden kısa bir süre önce, burjuva gazetesi Novoye Vremya[*] şöyle yazıyordu: «Bir an için bolşeviklerin zafere ulaştığını kabul edelim. Bizi kim yönetecektir? Acaba pirzoladan, köfteden başka birşey bilmeyen aşçılar mı? Tulumbacılar mı? Yoksa seyisler, ateşçiler mi? Belki de, çocuk bakıcıları bez yıkamaya ara verip Devlet Konseyinin toplantılarına koşacaklardır? Bizi yönetecek olan kimdir? Kimdir bu devlet adamları? Yoksa tornacılar tiyatroyla, muslukçular diplomatlıkla, marangozlar posta-telgraf işleriyle mi uğraşacak?.: Böyle mi olacak? Hayır! Böyle şey olur mu? Tarih, bu saçma soruların cevabını bolşeviklere kesinlikle verecektir.» Gerçekten de tarih, Rusya gericilerine saçma gelen bu soruların cevabını vermiş, onlarla acı acı alay etmiş; bolşeviklerin, kitlelerin yaratıcı güçlerine olan sağlam güvenini çok haklı çıkarmıştır. Yalnız tiyatroları yönetenler arasında değil, gözde devlet adamları içinde de pek çok tornacı bulunduğunu bugün Sovyetler Birliği'nde herkes bilir. Yetenekli marangozlar ve seyisler öyle kahraman yüzbaşılar oldular ki, karşılarında en tanınmış burjuva generaller yenilgiye uğradı; muslukçular, ateşçiler ve emekçi sınıfların diğer temsilcileri çok iyi diplomatlar, başarılı yöneticiler, en seçkin mühendisler, mimarlar, yazarlar, bilginler oldular.

Ekim Devrimi, yalnızca işçi sınıfını iktidara geçirmekle kalmadı, onun kusursuz biçimde hükümet edebileceğini, ulusal ekonomiyi yönetebileceğini, yeni bir kültür

---

[*] **Noveye Vremya (Yeni Zaman)**, 1868-1917 yılları arasında Petersburg'da yayınlanan çarlık yanlısı gerici bir gazete (Çn.).

yaratabileceğini de kanıtladı. Ayrıca, deneyimler, kapitalistler olmayınca işlerin çok daha iyi yürüdüğünü gösterdi. Devrim sayesinde, işçi sınıfı ve emekçi köylülüğün içindeki, o güne kadar gizli kalmış sayısız yetenek gün ışığına çıkmış, yönetim ve sanayinin bütün alanlarında kendini gösterme olanağı bulmuştur.

Ekim Devrimi, «aşağı tabakalardan» insanların yaratıcı güçten yoksun olduğunu, iktidara geçmeden önce, uzun süre, burjuva kültürünün «ermiş»leri yanında eğitim görmeleri gerektiğini öne sürenleri utanca boğmuştur.

Lenin, proletaryanın belli bir «kültür düzeyine» erişmek için beklemesi gerekmediğini, işçi-köylü iktidarı kurulunca bu düzeye nasılsa daha kısa bir zamanda ulaşacağını düşünüyor ve yazılarında da belirtiyordu:

«Eğer sosyalizmi kurmak için belirli bir kültür düzeyine erişmek gerekli ise (bu 'kültür düzeyi'nin ne olduğunu kimse söyleyemez, çünkü bütün batı devletlerinde birbirinden farklıdır,) ne diye önce bu düzeye ulaşmak için gerekli koşulları devrimle yaratıp, arkasından da işçi-köylü iktidarı ve Sovyet rejimiyle güçlenmiş olarak harekete geçmeyelim ve diğer halklara yetişmeyelim?»(*)

■ Komünist Parti Devrimin Başında

Ekim Devrimi, en elverişli devrimci durumun bile, bu durumu değerlendirmeye yeterli, savaşı sonuna kadar götürmeye azimli ve büyük emekçi kitleleri peşinden götürmeyi bilen bir parti olmadıkça başarıyla sonuçlanamayacağı şeklindeki Marksist görüşü doğrulamıştır.

Rusya'da devrim olasılığını gerçeğe dönüştürmek için, halkın hoşnutsuzluğundan doğan bütün akımları güçlü bir

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 33, s. 438, rusça baskı.

devrimci atılım halinde birleştirmeyi amaçlayan çok geniş bir siyasi örgüt çalışması gerekti. Leninist parti bu görevi kusursuz biçimde yerine getirdi. Leninist parti, işçi sınıfının sosyalist hareketini, savaş ve emperyalizme karşı genel demokratik hareketi, köylülüğün toprak ve barış için demokratik devrimci hareketini ve Rusya halklarının ulusal kurtuluş hareketini tek bir devrimci atılım halinde birleştirmeyi başardı. Yalnız işçi kitleleri değil, geniş halk kitleleri de Komünist Partinin yanında yer aldığında, parti, emekçileri iktidar mücadelesine, sosyalist devrim savaşına götürdü.

Yarım yüzyıldan fazla bir zamandan beri, bütün diğer ülkelerdeki işçi sınıfı partileri programlarında sosyalizmden sözediyordu. Fakat, sözleri bir yana bırakıp eyleme geçmek gerektiğinde, içlerinden çoğunun, sosyalizmi mücadeleyle yerine getirilmesi gereken somut bir görev olarak değil, propaganda yapmaya yarayan bir slogan olarak kabul ettikleri ortaya çıktı. Leninist parti, sosyalizmi teori alanından pratiğe aktararak, işçi sınıfının tarihi görevini yapmasına gerçekten yardımcı olan ilk parti oldu.

Bu kitabın amacı Ekim Devrimini baştanbaşa anlatmak, devrimin çeşitli aşamalarında ortaya atılan sloganları vermek, vb. değildir. Bunlardan SBKP tarihi kitaplarında ayrıntılarıyla sözedilmiştir. Burada, insanlık tarihinde en büyük dönüm noktası ve günümüzde hâlâ, dünya işçi sınıfı hareketi için daima göz önüne alınan bir örnek olan Ekim Devriminin, temel çizgileri belirtilmekle yetinilecektir.

Komünistlerin, Ekim Devrimi sırasındaki politikaları, devrimci işçi sınıfı partisinin, tarihin dönüm noktasında uygulayacağı, bilimsel temele dayalı, tam bir Marksist taktik örneğidir: Parti, yalnız iktidarı «ele geçirmeyi» değil, iktidar için halkın kitle savaşını örgütlemeyi amaçla-

yan bir çizgi izlemiş, emekçi kitlelerin devrimci bilincinin olgunluğa erişmesi için sabırla çalışmış, halk kitlelerini, kapitalizme karşı devrimci mücadeleye götürecek sloganlar ortaya atmayı bilmiştir. Parti, gerekli esnekliği göstermiş, çeşitli siyasi ve toplumsal güçlerle anlaşmasını sağlayacak ortak bir dil bulmayı bilmiş ve işçi sınıfının müttefikleri cephesini genişletmeyi başarmıştır.

Büyük Ekim Sosyalist Devriminin başarıya ulaşmasının sebebi, kesinlikle, başında Marksist-Leninist doktrini rus hayatının özelliklerine uygulama sanatını son derece iyi bilen Komünist Partinin bulunmasıdır. Azimli ve cesur, esnek ve ilkelerine bağlı, kitlelerle sıkı sıkıya bağlar kuran, onların umutlarını dile getiren parti, Lenin'in devrim arifesinde dediği gibi: «Çağımızın zekâsının, onurunun ve bilincinin ta kendisiydi.»

Bolşevik partisinin yönetici etkinliği, bugün diğer ülkelerin Marksist-Leninist partileri için klasik bir örnektir.

■ Tarihte Proletarya İktidarının İlk Örneği

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi yalnız işçi sınıfını zafere ulaştırmakla kalmadı, aynı zamanda tarihte ilk kez olarak, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemindeki proletarya iktidarının ilk örneğini yarattı. Ülkede, devlet şekli Sovyetler Cumhuriyeti olan proletarya diktatörlüğü kuruldu. Yeni sovyet iktidarı, derhal devrimci bir enerji ile devrim düzenini sürdürmek, halk kitlelerinin günlük ihtiyaçlarını karşılamak, yaşam düzeylerini yükseltmek için gerekli önlemleri uygulamaya başladı. Devrimi, sınıf düşmanlarının saldırılarından korumak için çok dikkatli davranmak ve bütün güçleri seferber etmek gerekiyordu.

Geçmişteki birçok halk hareketi, devrimci sınıf ve partilerin sömürücü sınıfları ezmek için bütün güçleriyle savaşmaya cesaret edemedikleri, devrimin kazandığı zaferleri, düşmana karşı başabaş, dişediş savunmayı bilemedikleri için bastırılmıştır.

Ekim Devriminde böyle yanlışlara düşülmedi. Lenin, komünistler ve Rusya işçileri devrim düşmanlarına karşı sert önlemler almaktan geri kalmadılar; aynı zamanda da, emekçiler için geniş bir proletarya demokrasisi uyguladılar. Kapitalist düşman ablukası koşulları içinde, sert bir işçi iktidarı ülkenin kuruluşu için tek çareydi.

Sosyalist geçinen oportünistler, proletarya diktatörlüğü düşüncesini reddediyor, Lenin'i ve Leninistleri karşı-devrimci unsurlara karşı azimli mücadelelerinden dolayı kınıyorlardı. Oportünistler, şiddet yaratanların halkın devirdiği sömürücü sınıflar olduğunu, karşı-devrimi bastırmada gösterilecek en küçük bir gevşekliğin, devrim düşmanlarının aklını başına getirmek için gerekenden yüz defa daha fazla kan dökülmesine yol açacağını bir türlü anlamak istemiyorlardı.

Ekim deneyimi, şu yada bu tarzdaki proletarya diktatörlüğünün, kapitalizmden sosyalizme geçişin gerçekleşmesi için kesinlikle gerekli olduğunu parlak bir biçimde kanıtladı. Lenin tarafından yönetilen Rusya komünistlerinin, Marksizmin devrim doktrinini Rusya'nın somut koşullarına uygulamayı, doğruluğunu ve dinamizmini kanıtlamayı başarmalarından dolayı, bütün dünyadaki işçi sınıfı hareketi içinde kazandıkları onur büyüktür.

Lenin, bütün devrimler, ancak savunulmaları yapılmışsa bir değer taşır, der. Birçok devrim, savunulması örgütlenemediği için yenilgiye uğramıştır. Ekim devriminde bu zayıflığa düşmekten de kaçınılmıştır. Ekim devrimi, moral bakımından çöken ve bunun sonucunda dağılan çarlık ordusu yerine, çok kısa zamanda, işçi ve

köylülerden kurulu, yeni, devrimci bir ordu yaratarak, savunma kapasitesini pratikte ortaya koymuştur.

Rusya devrimine karşı, içteki gerici güçlerle uluslararası büyük burjuvazinin güçleri birleşip işbirliği yaptılar. Sovyet Cumhuriyeti, iç savaş ve yabancı müdahalesiyle yıpratılmaya çalışıldı. Fakat, genç Kızıl Ordu çoğu kez, kendisinden çok daha güçlü silahlarla donatılmış düşmanı karşısında yalmayak ve aç olmasına rağmen, en çetin savaşlardan galip çıktı. Böyle bir ordunun yaratılması proletarya diktatörlüğünün sahibolduğu gücün, halktan aldığı sağlam desteğin en iyi kanıtıdır. Halk kitleleri sovyet iktidarını candan yürekten sevmese, komünistlerin halkın iktidarı için savaştığını anlamasaydı, Parti, devrimci coşkunlukla ve zafere ulaşma azmiyle dolu bir ordu yaratamazdı.

Kızıl Orduya zor, fakat şerefli bir görev düştü: Rusya'nın yarı-bağımlı birçok devletler halinde parçalanacağını uman uluslararası emperyalizmin ve içteki karşıdevrimcilerin hesaplarını boşa çıkarmak. Devrimci Halk Ordusu bu görevi parlak bir şekilde başardı: «Birleşik Kuvvetler», Beyaz Muhafızlar Ordusu, ayrılma yanlısı Ukraynalılar ve Sovyetler ülkesini bölmek isteyen bütün diğer düşmanlar Sovyetler Birliği Cumhuriyeti'nin sınırları dışına atıldı.

Sovyet halkının müdahalecilere ve Beyaz Muhafızlar Ordusuna karşı zaferle sonuçlanan savaşı, Lenin'in peygamberce sözlerini parlak bir biçimde doğruladı: «İşçiler, köylüler, çoğunluk olarak kendi iktidarlarını, Sovyetler iktidarını, emekçiler iktidarını savunduklarını, uğruna savaştıkları davanın zafere ulaşmasıyla kendilerinin ve çocuklarının insan emeğinin yarattığı her şeyden, kültürün bütün nimetlerinden yararlanabileceğini öğrenir, hisseder ve görürlerse, bu halkı yenmek asla mümkün olmayacaktır.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 29, s. 292 rusça baskı.

3 EKİM DEVRİMİNİN DİĞER ÜLKELERİN DEVRİMCİ İŞÇİ SINIFI HAREKETİNE GÜÇLÜ ETKİSİ

Ekim Devrimi, bütün dünya emekçilerine, kurtuluş mücadeleleri için heyecan verici bir örnek oldu. Devrim, burjuva ülkeleri halk kitlelerinin, kapitalizmin dokunulmazlığına ve ebediliğine olan inancını sarstı, sözde sosyalistlerin emperyalizmin herşeye kadir gücü önünde boyun eğmek, egemen sınıfların verdiği bir kısım ödünlerle yetinmek gerektiği şeklindeki dogmalarının değerini sıfıra indirdi.

Ekim Devriminden sonra, dünyanın en büyük ülkesinde, işçi sınıfının egemen sınıf durumuna geçmesi, uluslararası proletaryada, sosyalist bilinci son derece yükseltti, devrimci fikirleri uyandırdı, proletaryanın kendi güçlerine, kazanacağı zafere olan güvenini kat kat artırdı. Sosyalizm ve komünizme özgü düşünceler emekçi kitleler arasında daha yaygınlaştı, işçi sınıfı politik bakımdan daha olgun, daha savaşçı duruma geldi.

Ekim'in etkisiyle, devrimci atılım birçok Avrupa ve Asya ülkesine yayıldı.

Almanya'da, emperyalist savaşın derhal durdurulmasını isteyenlerin eylemleri başladı; işçi ve asker temsilcilerinin Sovyetleri kuruldu. 1918 sonbaharında, devrimci bunalım had derecede şiddetlendi. Ayaklanmalar hemen hemen bütün ülkelere yayılmış, monarşi çökmüştü.

Devrim dalgası, aynı şekilde, Habsburg'ların saltanatını alıp götürdü, zaten bölük pörçük birçok parçadan oluşan Avusturya-Macaristan imparatorluğunu yıktı. Bağımsız ulusal devletler yeniden ortaya çıktı: Çekoslovakya, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya. 1918 Ocağında, Finlandiya'da bir işçi sınıfı devrimi patlak verdi. 1919'da Macaristan, Bavyera ve Slovakya'da Sovyetler iktidarı kurulduysa da karşı devrim tarafından ezildi. Bununla beraber, bu sovyetler iktidarı, emekçilerin bilinçlerinde silinmez izler bıraktı. İtalya'da fabrika komiteleri oluşturmak üzere geniş bir hareket başladı. İşçiler fabrikaları, dev sanayi kuruluşlarını ele geçiriyor, köylüler büyük toprak sahiplerinin topraklarına, malikanelerine el koyuyordu. Fransa'da, İngiltere'de, Belçika'da, Polonya'da devrimci mücadele şiddetlendi. 1920-1921 yıllarında, Bulgaristan'da, Romanya'da ve Çekoslovakya'da genel grevler patlak verdi. Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Amerika ülkelerini, kitlelerin grev hareketleri sardı.

Bütün dünyadaki işçi sınıfı hareketinin atılımı üzerinde çok büyük bir etki yapan Ekim Devrimi, kendisi de uluslararası proletaryanın güçlü desteğinden yararlandı. İngiltere'de «Sovyet Rusya'dan elinizi çekin!» sloganıyla bir dayanışma hareketi başlatıldı. Birçok ülkede müdahaleyi durdurmak için yapılan mücadeleyi yöneten ulusal yada yerel komiteler kuruldu. Liman işçileri, Beyaz Muhafızlar Ordusu ve müdahaleci kuvvetler için silah yüklemeyi reddediyorlardı. İtalya'da bu hareket şu sloganlarda dile geldi: «Emekçilerin vatanına karşı tek bir silah, tek bir mermi, tek bir askere bile hayır!», «Rusya'dan örnek alın!». Lenin'in söylemiş olduğu gibi, halklar «olay-

ların gidişinden, Rusya'yı çekim merkezi kabul etmek gerektiğini»[*] anlıyorlardı.

Ekim Devriminin etkisiyle uluslararası işçi hareketinde yeni, Leninist bir aşama başladı. Birçok ülkede komünist partiler oluşturuldu. Dünya proletarya dayanışmasını gerçekleştirmeyi amaçlayan savaşçı örgüt, yani Komünist Enternasyonal yaratıldı.

İşçi hareketi, İkinci Enternasyonal oportünistlerinin yanlışı yüzünden 1914-1918 emperyalist savaşı yıllarında içine düştüğü dağılma ve güçsüzlük durumundan kurtuldu. Ekim Devrimi, emekçilerin, sahip oldukları güçlerin bilincine ermelerini sağladı, açıkça belirli bir amaca yönelmelerine, geleceğe güvenle bakmalarına yardımcı oldu.

---

[*] V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 423, rusça baskı.

4 EKİM DEVRİMİNİN ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİNE ETKİSİ

Ekim Sosyalist Devrimi, yalnız proletarya devrimleri çağını açmakla kalmamış, emperyalizmin sömürge sisteminde bunalımın başladığını, ezilen doğu halklarının ulusal kurtuluş hareketinin yeni bir tarihi aşamaya girdiğini de göstermiştir.

Sosyalist Devrim, Rusya'da ulusal baskıyı sona erdirmekle bütün dünyaya ders vermiştir. Devrim, eskiden beri çarlık baskısı altında ezilen halkları, gerçek özgürlük ve eşitlik içinde yaşayan halklar durumuna yüceltti. Sovyetlerin iktidarı bu halklara yalnız politik özgürlükler ve politik eşitlik sağlamakla kalmadı, hepsinin kendi devlet örgütlerini kurmaları olanağını da sağladı. Bu halkları ekonomik ve kültürel alanda gerilikten kurtardı. Rus ulusu, onlar arasında en ilerisi ve en güçlüsü olduğu için hepsine paha biçilmez yardımlarda bulundu.

Elbette ki, Ekim Devrimi sömürge halklarına ve bağımlı halklara emperyalist kölelikten kurtuluş savaşlarında esin kaynağı olacaktı. Rusya devrimi, bu halklara özgürlüğe ve ulusal bağımsızlığa kavuşmak için izlenecek

yolu gösterdi. Ayrıca müdahalecilerin ordularını yenilgiye uğratan, sosyalizmin zaferlerini korumayı, devam ettirmeyi başaran Sovyetler ülkesi, bu halklara emperyalist ülkelerin egemenliği ne kadar sarsılmaz görünürse görünsün, sömürge boyunduruğundan kurtuluşun pratikte gerçekleştirilebileceğini kanıtladı.

Ekim Devriminden önce, doğu ülkeleri, Marksizm-Leninizm doktrinini bilmiyorlardı.

Mao Tse-tung, «Ekim Devriminin salvoları bize Marksizm-Leninizmi getirdi. Ekim Devrimi, Çin'in ve bütün dünyanın ilerici unsurlarının, ülkelerinin kaderini belirlerken, kendi sorunlarını gözden geçirirken proletaryanın dünya görüşünü uygulamasını sağladı. Sonuç, Rusya'nın gösterdiği yolu izlemek oldu,»(*) demiştir.

1921'de, Çin'de Komünist Parti oluşturuldu. Parti, Lenin'in 1919 Kasımında, doğu komünistlerine önerdiklerini izledi: «Genel komünist teori ve pratiğe dayanılacak, Avrupa ülkelerinde bulunmayan özel koşullar gözönüne alınarak, bu teori ve pratik, temel kitlesi köylülük olan, sermayeye karşı değil, ortaçağ kalıntılarına karşı savaş sorununun çözülmesinin gerektiği doğu ülkelerinin koşullarına uygulanacaktır.»(**)

Ekim Devriminden etkilenen Çin Halkının gösterdiği ilk güçlü tepki «Dört Mayıs Hareketi» oldu. Bu olay, 1919'da, Çin'de eskiden almanlar tarafından Çin'e verilmiş olan bir takım ayrıcalıkların japonlara devredilmesi yüzünden çıktı. Bu protesto hareketi, Çin Hükümetini Versay Barış Antlaşmasını imzalamamaya zorladı ve halkın nefret ettiği bazı bakanların görevlerine son verilmesini sağladı. En başta Japon emperyalizmine ve feodal, milita-

---

(*) Mao Tse-Tung, Halk Demokrasisi Diktatörlüğü Üzerine, Editions politiques d'Etat, 1949, s. 5-6, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 30, s. 140, rusça baskı.

rist hükümete karşı yöneltilmiş olan bu geniş halk hareketi sırasında, Çin işçi sınıfı, ilk kez bağımsız siyasi bir güç olarak davrandı. Çin Devrimi, burjuvazinin yönettiği eski tip burjuva demokratik devrim biçiminden işçi sınıfının öncülüğünde gelişen demokratik devrime dönüştü.

1919'da Kore'de, Japon egemenliğine karşı, 2 milyondan fazla insanın katıldığı halk kitle eylemleri başladı.

Hindistan'da, birçok yerde silahlı ayaklanmalara dönüşen devrimci hareketler başladı. Hindistan başbakanı Jawaharlal Nehru şöyle yazar: «...Sovyet devrimi, insan toplumunun geniş ölçüde ilerlemesini sağlamış, söndürülmesi olanaksız güçlü bir ateş yakmıştır. Bu devrim, artık bütün dünyanın ulaşmak için yola koyulabileceği yeni bir uygarlığın temellerini attı.»(*) Hindistan'da ulusal kurtuluş kitle hareketi, otuz yıl sonra, İngiliz boyunduruğundan kurtulmayı başarıncaya kadar büyümeye devam etti.

Ekim Devriminin büyük etkisi Endonezya'da da kendini gösterdi. Endonezya cumhurbaşkanı Doktor Sukarno'nun belirttiği gibi, «Rusya'da Ekim Devriminin zafere ulaşmasından beri, Asya halklarının baskıya karşı ulusal bağımsızlık mücadelesi yeni boyutlara ulaştı. Şimdi bu mücadele daha örgütlüdür. Amacı açıklığa kavuşmuştur ve uzlaşmazdır: Derhal bağımsızlığa kavuşmak.»(**)

Ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişimi, Ekim Devriminin bütün dünyada ezilen halklar üzerindeki etkisini göstermiş ve emperyalist sömürge sisteminde çöküşün başladığının kanıtı olmuştur.

(*) J. Nehru, The Discovery of India, New-York, 1946, s. 17.

(**) Sukarno, La Revolution D'Octobre et les peuples d'Asie, la revue Temps Nouveaux, No: 43, 18 Ekim 1956, s. 5.

5 DÜNYA SOSYALİST HAREKETİNİN ÖNCÜ BİRLİĞİ VE KALESİ

Büyük Ekim Sosyalist Devriminin taşıdığı uluslararası değer, bu bölümün çerçevesini aşan bir konudur(*). Şu an için, burada ele aldığımız sorun sadece, Komünist Partinin yönettiği Rusya proletaryasının 1917 Ekiminde kazandığı tarihi zaferin, o dönemde, diğer halkların devrimci hareketi üzerine doğrudan doğruya yaptığı etkidir. Bu bakımdan, Ekim Devrimi, insanlık tarihinde yeni bir çağın başladığını gösterir: Bu, kapitalizmin çöküşü ve sosyalizmin zaferi çağıdır.

N. Kruşçev, SSCB Yüksek Sovyetinin anma toplantısında şunları söylemiştir: «Ekim Sosyalist Devrimi, insanlık tarihi için olağanüstü bir önem taşır. Yoksul köylülükle ittifak halindeki Rusya proletaryası, büyük Lenin'in yönettiği bolşevik partisinin öncülüğünde iktidarı ele geçirdiğinde ve yeni bir toplumsal ve politik rejimin doğ-

(*) Ekim Devriminin kırk yıllık deneyinin tarihi ve uluslararası değeri, N. Kruşçev'in SSCB Yüksek Sovyetinin Kasım 1957'deki anma toplantısına sunduğu raporda ayrıntılarıyla incelenmiştir. Bu kitapta bu ana tema dördüncü kısmın birçok bölümlerinde ve beşinci kısmın bütün bölümlerinde işlenmiştir.

duğunu ilan ettiğinde, dünya temellerine kadar sarsıldı. Dünyadaki ilk işçi-köylü devleti, sosyalizmin kızıl bayrağını, mücadele ve zaferin saygı değer devrimci bayrağını, Marksizm-Leninizmin yüce bayrağını çok yükseklere çıkardı.»(*)

Ekim Devriminin tarihi zaferinin sonucu olarak, Sovyet ülkesi bütün dünyanın gözünde uluslararası sosyalist hareketin öncüsü ve yıkılmaz kalesi halini aldı. Lenin şöyle diyordu: «... Sovyet Devletini kurmaya başlamak, böylelikle dünya tarihinde yeni bir çağ *başlatmak*, bütün kapitalist ülkelerde ezilen, heryerde yeni bir hayata doğru, burjuvaziye karşı kazanılacak zafere doğru, proletarya diktatörlüğüne doğru yönelen *yeni* bir sınıfın egemenlik çağını *başlatmak* mutluluğuna erdiğimizden dolayı gurur duymak hakkımızdır ve gurur duyuyoruz.»(**)

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi yalnız Rusya tarihinde değil, dünya tarihinde de yeni bir çağın başlangıcının işaretidir. Bu olay, insanlık tarihinde, eski kapitalist dünyadan, yeni, sosyalist dünyaya doğru yönelişi gösteren, köklü bir dönüm noktasıdır. Kapitalizm bütün dünyaya egemen evrensel bir sistem olmaktan çıkmıştır, dünya kapitalizminin zinciri kopmuştur, bir daha birleşmesi olanaksızdır.

Ekim Devrimi, öteki ülkelerin işçilerine «genel» bir çözülüşü beklemenin gereksiz olduğunu, evrensel ilerlemenin, yeni yeni ülkelerin giderek kapitalist sistemden kopup sosyalizme geçmesi yolunu izleyeceğini gösterdi. Tek bir ülkede sosyalizmin zafere ulaşabileceğini gösteren Ekim Devrimi, aynı zamanda sosyalizmin dünya çapındaki zaferine doğru atılan ilk adım oldu.

(*) N. Kruşçev, Kırkıncı Yılında Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, SSCB Yüksek Sovyetinin 6 Kasım 1957'deki anma toplantısına sunulan rapor, s. 5-6.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 33, s. 32-33, rusça baskı.

Lenin, Ekim Devriminin taşıdığı uluslararası değeri, herşeyden önce, dünya tarihinin tüm akışı üzerindeki etkisinde görüyordu. Fakat burada kelimenin en dar anlamıyla uluslararası değerin, yani Rusya'da olup bitenin uluslararası öneminin yada tarihi ve kaçınılmaz olarak uluslararası çapta tekrarlanmasının anlaşılması gerektiğini altını çizerek belirtiyordu.(*)

Ekim zaferiyle, sosyalist devrimleri gerçekleştirme olasılığı büyük ölçüde arttı. Artık, kapitalizm kıskacından kurtulmanın, yalnız gelişmiş ülkelerin dar çevresi için değil, bütün dünya için mümkün olduğu ortaya çıktı. Bu ise, kesin biçimde, işçi sınıfının uluslararası kurtuluş hareketinin atılımını sağladı ve emperyalizmin zayıflatılmasına büyük katkıda bulundu.

Ayrıca, sosyalizmin gücünün sürekli artışı ve Ekim Devriminden başlayarak kapitalizmin gittikçe yıpranması, kapitalist ülkeler emekçilerinin barış ve demokrasi için mücadelelerini kolaylaştırır, acil ekonomik çıkarlarını savunmalarına yardımcı olur, küçük ülkeler halklarına ve ekonomik bakımdan güçsüz ülkelere bağımsızlıklarını koruma ve ulusal ekonomilerini geliştirme olanağı sağlar.

Toplumsal hayatının her yönünde, dolaylı olsun, dolaysız olsun Büyük Ekim Devriminin etkileri görülmeyen hiçbir ülke yoktur.

Tarihin nesnel akışı, SSCB'yi uluslararası sosyalist hareketin öncüsü ve kalesi yaptı. Fakat, sosyalist hareketin öncüsü ve kalesi olmak, bilindiği gibi, hiçbir zaman diğer ülkelerin iç işlerine karışmak ve oralarda devrimler «düzenlemek» yetkisine sahip olmak anlamına gelmez. Genellikle bir toplumsal devrimi, özellikle de bir proletarya devrimini yapay olarak oluşturmak, «ihraç etmek», «ithal etmek», ısmarlama olarak yaptırmak olanaksızdır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 5, rusça baskı.

Ekim Devriminden az önce, Lenin, Engels'in sözlerinin doğruluğunu belirterek şöyle diyordu: *«Zafer kazanan proletarya, kendi zaferini tehlikeye atmadan yabancı bir ülkeye herhangi bir mutluluk aşılayamaz.»*(*)

Sosyalist Devrim, devrimcileri dışarıdan getirtmez, devrimi gerçekleştirecek olgunluğa erişen ülkenin içinde bulur. Devrim, devrimcileri o ülkenin işçi sınıfının yada onun müttefiklerinin kişiliğinde, bütün emekçilerin, bütün ezilenlerin kişiliğinde bulur. Devrim, tarihi evrimin nesnel yasalarının sonucu olarak olgunlaşır, zafere erişmesi olasılığı, Marksist-Leninist partilerce yönetilen büyük kitlelerin devrimci mücadelesi sayesinde gerçeğe dönüşür.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 379-380, rusça baskı.

onüçüncü bölüm

MARKSİST-LENİNİST PARTİ VE İŞÇİ SINIFI SAVAŞINDAKİ ROLÜ

Komünizmin düşmanları Marksist partilerin yaratılmasının birbiriyle herhangi bir bağı olmayan birkaç tahrikçinin eseri olduğu yalanını yayarlar. Eğer öyle olsaydı, şimdiye kadar bütün komünistlerin işi bitikti. Yarım yüzyıldan fazla zamandan beri heryerde izlenmiyorlar mı? Örneğin İtalyan faşizmi, komünist partiye ağır darbeler indirdi. İkinci dünya savaşının arifesinde artık 15.000'den fazla üyesi yoktu. Fakat sonunda, faşizm ezildi ve komünist parti hızla bugün 2 milyona yakın üyesi olan bir kitle partisi haline geldi.

Birçok ülkede, gerici burjuvazi, komünistler üzerine baskı yaptı, en iyi yöneticilerini gaddarca öldürdü, zindanlara attı. Fakat hiçbir yerde, işçi sınıfının devrimci partileriyle olan mücadelesini kazanamadı. Zulüm, Marksist partiler karşısında güçsüz kalır. Bu da komünist partilerin toplumsal evrimin derin, nesnel ihtiyaçlarından ve herşeyden önce işçi sınıfının çıkar ve ihtiyaçlarından doğduğunu kanıtlar.

1 İŞÇİ SINIFINA NASIL BİR PARTİ GEREKLİDİR?

K. Marx ve F. Engels, işçi sınıfının tarihi rolünü bilimsel olarak kanıtladıktan sonra, kapitalist toplumdan sosyalist topluma devrimci dönüşüm için proletaryaya bağımsız bir politik partinin gerekli olduğunu ortaya koydular.

Komünist Parti Manifestosu'ndan başlayarak bu konuda birçok kez yazmakla kalmayıp böyle bir partiyi örgütlemek için birçok çalışmalarda bulundular. 1847'de, K. Marx ve Engels, ilk komünist örgütü, *«Komünist Ligası»*nı kurdular. «Komünist Ligası» modern komünist partilerin ilk örneği kabul edilebilir. Onun deneyimine ve 1864'de kurulan ve işçi sınıfı hareketi tarihine Birinci Enternasyonal adıyla geçen «Uluslararası Emekçiler Birliği»nin deneyimine dayanarak, K. Marx ve F. Engels işçi sınıfının devrimci partisinin rolünü, örgütlenmesini ve politikasını ortaya koydular.

Yeni tarihi koşullar altında, Lenin, K. Marx ve F. Engels'in vardığı sonuçları geliştirdi, bununla partinin uyumlu doktrinini meydana getirdi. İşçi sınıfı hareketinde partinin yönetici rolünü kanıtladı, örgütlenmesi için ge-

rekli ilkeleri ve iç hayatının kurallarını, politika ve taktiğinin temel ilkelerini açıkça ortaya koydu. Bu doktrin Lenin'in, Marksizme başlıca katkılarından biridir.

■ Marksist Partinin Devrimci Özelliği

Proletaryanın yarattığı bütün örgütler arasında yalnız siyasi parti, işçi sınıfının temel çıkarlarını doğru biçimde dile getirebilir ve onu nihai zafere götürebilir. Tek başlarına sendikaların, yardımlaşma sandıklarının ve diğer örgütlerin sağladığı fayda hiçbir zaman işçilerin kapitalizme son vermesine ve sosyalist toplumu kurmasına yetmez. Böyle bir sonuç için emekçilerin günlük ihtiyaçlarını sağlama mücadelesiyle yetinmeyen, toplumun devrimci dönüşümünü gerçekleştirmek üzere işçi sınıfının iktidara gelmesini amaçlayan yüksek tipte bir örgüt gereklidir. Bu örgüt komünist partidir. Lenin «...Belirli bir sınıf kitlesinin çıkarını ve durumunu anlamayı ve politikasını uygulamayı öğrenmesi için, o sınıfın öncü unsurlarının, hatta başlangıçta o sınıf içersinde bunlar çok küçük bir azınlığı oluştursalar bile, derhal ve ne pahasına olursa olsun örgütlenmesi gereklidir,» diyordu.(*)

İşçi sınıfı ekonomik mücadeleden başka birşey yapmazsa, burjuvazi bunda, kendisi için büyük bir tehlike sezmez, fakat işçi sınıfı politik bakımdan örgütlendiğinde, yani sınıf olarak iradesini dile getiren siyasi bir parti oluşturduğunda, burjuvazi kendi egemenliği için ciddi bir korkuya kapılır. Bu yüzden, gericilik en belli başlı darbelerini işçi sınıfının partisine indirir. Aynı zamanda, partiyi içten baltalamak için kapitalist propaganda, işçilerin kafasına partilerinden pekâlâ vazgeçebileceklerini sokmaya çalışır. İşçi sınıfı üzerinde burjuvazinin etkilerinden biri,

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 367-368, rusça baskı.

partinin yönetici rolünün anarşistçe yada anarko-sendikalistçe inkâr edilmesidir.

Anarşistler genellikle hangi çeşitten olursa olsun bir siyasi partinin gerekliliğini reddederler. Anarko-sendikalistler ise işçi sınıfına politika ile uğraşmamayı, sendikalara sahip olmakla yetinmeyi öğütler. Politikaya karşı çıkmakla, anarşistler gerçekte, işçi sınıfını burjuva siyasetine esir ederler.

Bu görüşlerin teorik eksikliğine ve bunların tehlikesine işaret eden Lenin, şöyle diyordu: «...Yalnız işçi sınıfının siyasi partisi, yani komünist parti, proletaryanın ve bütün emekçi kitlelerin öncülerini birleştirecek, eğitecek ve örgütleyecek güçtedir. Yalnız bir komünist parti, bu kitleler içindeki kaçınılmaz küçük burjuva kıpırdanışlara, proletarya içinde kaçınılmaz biçimde var olan loncacı dar görüşün gelenek ve kalıntılarına yada loncacılığın getirdiği ön yargılara karşı direnecek ve proletaryanın tümünün bütün etkinliğini, yani proletaryayı politik bakımdan yönetecek ve onun aracılığı ile bütün emekçi kitleleri yönlendirecek güce sahiptir.»(*)

Bununla birlikte, işçi sınıfını yönettiğini ileri süren her siyasi parti, bu görevi yerine getirmeye yeterli olmayabilir. Bunun kanıtı, İkinci Enternasyonale bağlı sosyal demokrat partilerin deneyimidir. Burjuvazi, sosyal demokrasinin oportünist liderleri aracılığı ile, bu partileri büyük ölçüde etkisine almış, bu partileri alışılagelmiş burjuva parlamenter muhalefetinden ayırt edilemeyecek kadar «ehlileştirmiştir». Sonuç olarak, başlangıçta işçi sınıfına büyük umutlar veren sosyal demokrat partiler, devrimci işçi sınıfı hareketini örgütleme ve yönetme yeteneklerini yitirdiler. Bu, özellikle bütün toplumsal çelişkilerin son had-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 32, s. 222, rusça baskı.

dine kadar şiddetlendiği emperyalizm çağında apaçık ortaya çıktı.

Nesnel gerçek ve proletaryanın çıkarı, yeni tipte işçi sınıfı partilerinin yaratılmasını gerektiriyordu.

İlk kez böyle bir partinin yaratılması, emperyalist çelişkilerin özellikle keskin bir karakter taşıdığı Rusya'da başarıldı. XIX. yüzyılın 90'lı yıllarının sonlarında, Lenin, sosyal demokrasi saflarında, oportünizme karşı savaş bayrağını açtı. Büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonra, pek çok ülkede komünist partiler ortaya çıktı.

Ulusal özellikler, mücadele koşulları, her komünist partinin dış görünüşüne damgasını vurur. Fakat, komünist partilerin onları sosyal demokrat partilerden kökten ayıran ortak bir özelliği vardır.

Yeni tip partilerin ayırdedici özelliğini oluşturan temel çizgi, onların kapitalizmle uzlaşmazlığıdır. Komünistler, kapitalizmin varlığını ortadan kaldırmak ve kapitalist toplumun devrimle değiştirilmesini gerçekleştirmek için etkili biçimde mücadele eder ve bu değişme için gerekli kesin koşulun, işçi sınıfının siyasi iktidarı ele geçirmesi ve proletarya diktatörlüğünün kurulması olduğuna inanırlar. İşte, komünistlerin, pratikte kapitalizmle uyum anlamına gelen her türlü oportünizme karşı hoşgörüsüz tavırlarının sebebi budur.

Komünist partiler gözleri bağlı olarak, rastgele hareket etmez, işçi sınıfının hayati çıkarlarını bilimsel yoldan dile getiren devrimci Marksist-Leninist teorinin rehberliğinde ilerler. Parti, fikir yoldaşlarının özgür iradeleriyle, Marksist dünya görüşünü pratiğe uygulamak ve işçi sınıfının tarihi görevini yerine getirmek amacıyla, gönüllü olarak yarattıkları bir birliktir.

Partinin devrimci özelliği, örgütlenme ilkelerini, üyelerinin bağlılığını, eylem birliğini ve taktik esnekliğini

belirler. Komünist partilerin büyük gücü, kitlelerle bir bağı bulunmayan kimselerin yada sınırlı sayıda profesyonel devrimcinin oluşturduğu grupların partileri olmayıp, elverdiğince sıkı biçimde bağ kurup yakınlaştıkları, kavgalarını yönetmeyi üstlendikleri geniş emekçi kitlelerin partileri oluşlarından ileri gelir.

■ İşçi Sınıfının ve Tüm Emekçilerin Öncüsü

Komünist parti işçi sınıfının öncülerinden, yani işçi sınıfının bilinçli, öncü, peşinden büyük emekçi kitleleri, kapitalizmi devirmek ve sosyalizmi kurmak için savaşa götürmeye yeterli kesiminden oluşur. Lenin şöyle diyordu: «İşçi sınıfını eğitmekle, Marksizm, proletaryanın içinden, iktidarı ele geçirmeye, *halkı tümüyle sosyalizme götürmeye*, yeni rejimi düzenlemeye ve yönetmeye yetenekli, bütün emekçilerin ve sömürülenlerin toplumsal hayatlarını, burjuvazisiz ve burjuvaziye karşı örgütlenmek için onların eğiticisi, rehberi ve yöneticisi olabilecek öncüleri eğitir.»(*)

Proletarya partisi -komünist parti- yapısı nedeniyle sınıfsal bir partidir, aynı zamanda, yalnız işçi çevresinde değil, diğer halk tabakaları içinde de derin kökler salmıştır.

Komünistler herkesten farklı insanlar değil, bildiğimiz işçiler, köylüler, çalışan aydınlar, halktan, sade insanlardır. Fakat onlar, daha yüksek bilinçleriyle, ideoloji konusundaki katılıklarıyla, yani daha büyük bir devrimci ruhla diğerlerinden ayrılırlar; gerçekleştirmek için birleştikleri soylu erek adına her türlü zorluğa katlanmaya hazırdırlar. Halkın çıkarı onların da çıkarıdır, halkın karşılaştığı her çeşit sorunla canla başla uğraşırlar.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 25, s. 437, rusça baskı.

Komünist partilerin saflarında, kapitalizme karşı savaşa girmiş bütün halk güçlerinin temsilcilerine ve herşeyden önce işçi sınıfının seçkinlerine rastlayabiliriz. Örneğin, İtalyan Komünist Partisinin satlarında % 44,6 işçi, % 18,6 gündelikçi tarım işçisi (ırgat), % 13,4 ortakçı, % 5,3 toprak sahibi küçük çiftçi, % 5,6 zanaatçı yer alır. Fransız Komünist Partisinin % 40,3'ü işçi, % 5'i tarım işçisi, % 8,2'si köylü, % 12,2'si memurlardan oluşur. Finlandiya Komünistleri arasında % 85,5 işçi vardır.

Tarihi deneyim, devrimci partilerin gerçek birer öncü olmadan önce, bir dizi siyasi olgunlaşma ve örgütlenme aşamasından geçtiklerini gösteriyor. Başlangıçta, sık sık propaganda grupları ortaya çıkıyor. Bunlar daha çok partinin kendi üyeleri arasında çalışıyorlar. Bu, ideolojik birliği sağlamak, kadroları oluşturmak, daha iyi örgütlenmek için gereklidir. Sonra, partilerin kitleye gittiği, grev mücadelesini ve işçi sınıfının kitle eylemlerini yönetmeye başladığı devre geliyor. Bu devre çok önemlidir, bu devrenin başlaması, «kendiliğinden işçi sınıfı hareketi»nin sosyalist fikirlerle birleştiğini, bilinçli, örgütlü bir sınıf hareketine dönüştüğünü gösterir. Bundan sonraki aşama, partinin yalnız işçi sınıfının çoğunluğunu değil, büyük halk kitlelerini de peşi sıra götürmeye yeterli, gerçek bir siyasi güce dönüştüğü devredir.

Bazı kapitalist ülkelerde, komünist partiler henüz işçi sınıfının geniş tabakalarını çevrelerine toplamış değillerdir; henüz kitle partileri haline gelemediler. Öncü olarak, işçi sınıfının en bilinçli kesimini birleştirdikleri için emekçilerin hayatında hatırı sayılır büyüklükte bir rol oynadıkları gerçektir. Fakat, etraflarına geniş kitleleri topladıklarında daha da büyük bir rol oynayacakları açıktır. O zaman bu partiler, emekçileri toplumsal kurtuluşa, yeni toplumu yaratmaya götürecek birer siyasi güç olacaklardır.

Partinin, bir aşamadan bir başka aşamaya geçiş hızı nesnel koşullara bağlı olduğu gibi, uyguladığı politikanın doğruluğuna, yöneticilerinin yeteneğine de bağlıdır. Kapitalizmin genel bunalımının şiddetlenmesi ve sosyalist güçlerin başarısı, siyasi olgunlaşmada ve parti kadrolarının deneyiminde hızlı ilerlemeler, çağımızda kapitalist ülkelerin tüm komünist partilerinin gelişimlerinin daha üst bir düzeyine hızla yükselmesi için gerekli koşulları yaratmıştır.

2 PARTİNİN HAYATINDA VE YAPISINDA DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK

Komünist partinin örgütlenme ilkeleri, işçi sınıfı hareketinde oynayacağı rolün, hedeflerinin ve görevlerinin sonucu olarak ortaya çıkar.

Komünist partinin savunduğu çıkarlar, basitçe, işçilerin yada işçi gruplarının toplam özel çıkarları değildir, bunlar, bütün bir sınıfın çıkarlarıdır; bu çıkarlar ancak, ayrı ayrı pek çok eylemleri ortak bir mücadele halinde birleştiren, tek bir irade şeklinde belirirler. Bütün güçleri bir araya getirmeyi, bunları tek bir hedefe yöneltmeyi, işçilerin ve işçi gruplarının dağınık eylemlerini birleştirmeyi ancak merkezi bir yönetim başarabilir. «Mutlak bir merkezileşme ve en katı bir proletarya disiplini burjuvaziyi altetmek için temel koşuldur.» (Lenin)(*)

Fakat, parti içindeki tek irade ancak, demokratik yoldan yani ortaklaşa, kolektif olarak, çeşitli görüşleri ve önerileri karşı karşıya getirerek ve sonunda herkes için uyulması zorunlu kararlar alınarak yaratılabilir. Bu yoldan oluşturulan ortak iradenin, proletaryanın sınıf savaşı-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 8, rusça baskı.

nın nesnel olarak gerektirdiklerini bütünüyle ve kesinlikle açıklamak gibi elverişli bir tarafı da vardır.

Demek ki, komünist partinin merkeziyetçiliği, *demokratik*, yani parti içindeki geniş kitlelerin iradesine dayanan bir merkeziyetçiliktir.

Demokratik merkeziyetçilik pratikte şu anlama gelir:

Partinin bütün yönetici organları, tabandan tavana kadar, seçimle işbaşına getirilir; parti organları, kendi parti örgütlerinin önünde, belirli aralıklarla etkinlik raporu vermek zorundadırlar.

Sıkı bir parti disiplini, azınlığın çoğunluğa uyması ve alt organlar için yüksek organların kararlarına uyulması mutlak şekilde zorunludur.

Bütün komünist partilerin tüzüklerinin temelinde demokratik merkeziyetçilik ilkesi yeralır. Tüzükler partinin yapısını ve örgütlenme tarzını, iç hayatının kurallarını, parti örgütlerinin politik etkinliklerinin özel biçimlerini, parti üyelerinin hak ve görevlerini belirler.

Parti üyesinin yükümlülükleri, parti yapısının temel taşıdır. Komünist parti toplumun yeniden kuruluşu gibi yüksek bir görevi yerine getirmeyi üstlendiği için üyelerinin programa uymasıyla yetinemez. Parti programının gerçekleşmesine etkin biçimde katkıda bulunan, parti örgütlerinden birinde, partinin yönetimi ve kontrolü altında, zorunlu olarak çalışan kim ise, işte o komünisttir.

Oportünistler, partilerinin üyelerine karşı bu zorunlulukları ileri sürmezler. 1903'de Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi içinde devrimci ve oportünist eğilimler arasındaki hizipleşme bu yüzden meydana geldi. Bugün, bütün komünist partiler, partiye katılma konusunda Leninist ilkelere göre hareket ederler. Aynı zamanda kesin kabul şartları, şu yada bu komünist partisince üyelere kabul etti-

rilen yükümlülükler ülkenin özelliklerine, kendi işçi sınıfı hareketinin geleneklerine göre değişir. Partiler yeni üyelerin kabulü işini önemle ele alır ve burjuvazinin gönderdiği ajan, provokatör yada maceracıların sokulmasına karşı uyanık bulunurlar. Bazı komünist partiler, örneğin Fransız ve İtalyan Komünist Partileri üye kartlarını her yıl yenilerler. Koşullar yeter derecede olgunlaştığında, gerçek amacı komünistlerin etkinliğini arttırmak, kitle içinde çalışmayı desteklemek olan kart değiştirme işlemi, gerçekte parti örgütü içinde militanlığı bir yana bırakmış olanlardan kurtulmaya da yarar.

■ Parti Demokrasisi ve Yönetimi

Parti iç hayatı, komünistlerin pratik çalışmalara en etkin biçimde katılmalarını sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. Parti demokrasisinin temeli budur. Bu sonuca ulaşmak için gerekli koşullar, parti üyelerinin bütün sorunları tartışma olanağı bulacağı, alınan kararların uygulanmasını kontrol edebileceği, yöneticileri seçebileceği, etkinliklerini görebileceği ve denetleyebileceği şekilde yaratılmıştır.

Komünist parti, parti içi demokrasiyi, yalnızca yönetici kadroların seçimine katılmaya indirgemez. Sosyal demokrat partiler içinde yaygın olan demokrasi kavramı, temelde, burjuva parlamanterizm kural ve ölçütlerini partinin hayatına aktarmaktır. Komünist partinin demokrasisi ise *tek etkin eylem* demokrasisidir. Yani bu, parti üyelerinin yalnız seçim ve tartışmalarda yer almasını değil, pratik olarak parti çalışmalarına yön vermeye de katılmalarını sağlayan bir demokrasidir.

Pratikteki etkinlikleri içinde, çeşitli ülkelerin komünist yada işçi sınıfı partileri, kitlelerin parti çalışmalarına katılması için sayısız biçimler ortaya attılar. SBKP'de ko-

münistlerin % 20'sine yakın bir kısmı parti komiteleri içinde temel örgütlerin, parti gruplarının sekreterleri olarak çalışmakta; diğer üyelerin ise bağlı oldukları örgütler tarafından görevlendirildikleri görülmektedir. Çin Komünist Partisi, büyük sayıda komünistin katıldığı «kitle revizyonu» yöntemini uygulamaktadır. Fransa ve İtalya Komünist Partileri, çeşitli komisyon ve komitelerde, seçimlere ve kararların uygulanmasına çok sayıda komünistin katılmasını sağlamaktadırlar.

Fakat bütün komünistlerin parti çalışmalarına etkin biçimde katılması, yönetimin ve gerekli yetenek, bilgi ve deneyime sahip yöneticilerin rolünün önemini azaltmaz.

Çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin tarihi, deneyimli, etkili, otoriter yönetici gruplarına sahip siyasi partilerin başarıya ulaştıklarını göstermiştir. Bu insanlar, yani pratik olarak alınan kararların uygulanmasını örgütleyen, deney ve geleneklerin bir organdan diğer organlara iletilmesini sağlayan yönetici çekirdek kadroları, seçimle işbaşına getirilmiş yönetim aygıtını oluştururlar.

Parti yönetici kadroları partinin üstünde yeralmış değildir, partinin kontrolü altında bulunurlar. Lenin, demokratik koşullar altında, militanların politik etkinliği seyirciler önündeki tiyatro sahnesi gibi açıktır, diyordu. «Herhangi bir siyasi militanın işe şu yada bu şekilde başlayacağı, şu yada bu evrimden geçeceği, hayatının şu yada bu zor anında şöyle yada böyle davranacağı, şu yada bu özellikleri ile tanındığı bilinir. Böylece tüm parti üyeleri durumu bilerek, bu militanı parti içinde şu yada bu göreve seçebilirler yada seçmeyebilirler... Kesin bir açıklık, seçim ve genel kontrol sonucu, «doğal ayıklanma» sayesinde her militan «yerini bulduğundan» emindir, güçlerine ve yeteneklerine en uygun görevi üzerine alır, yanlışlarının bütün sonuçlarına kendi kendine katlanır ve her-

kesin önünde yanlışlarını anladığını ve bunlardan kaçınacağını gösterir.»(*)

Böylece, parti demokrasisi, yönetici kadroların adaletli biçimde seçilmesi, kurulması ve eğitilmesi için temel koşuldur. Aynı zamanda, demokrasi, yönetimin ortak deneyime dayanacağının, şu yada bu militanın kişisel görüşünü yansıtmıyacağının da garantisidir.

■ Tartışmada Özgürlük, Eylemde Birlik

Parti çalışmasında çok önemli bir yöntem, bütün ilke sorunlarının geniş bir şekilde tartışılması ve kararların birlikte alınmasıdır. Bu, deneyimin genelleştirilmesi, yetersizliklerin açığa çıkarılması, alınan kararların doğruluğuna herkesin inanması için gereklidir.

Oysa, her çeşit tartışma gelişmiş bir eleştiri yeteneği gerektirir. Yani yanlışları gün ışığına çıkarmak, kökenlerini araştırmak ve düzeltilmesi için önerilerde bulunmak gerekir.

İlerlemeyi, kadroların gerektiği biçimde eğitilmesini sağlayan, kesinlikle bu ciddi eleştiri anlayışıdır. Fakat, parti kendisini güçlendiren eleştiri ile yıpratıcı, eleştirme zevki için yapılan, sabit fikir haline gelmiş eleştiriyi daima birbirinden ayırır. Eleştiri özgürlüğünü kabul eden, bunu boğmaya çalışanlara karşı müeyyide (yaptırım) uygulayan parti, aynı zamanda kimseye bu özgürlüğü, saflarını zayıflatmak için kullanma hakkını vermez.

Fakat yapıcı eleştiri ile yıkıcı eleştiriyi ayıran sınır neredir? Bu sınırı belirleyen partinin programı, kararları ve tüzükleridir.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 5, s. 446, rusça baskı.

Üyelerine geniş haklar tanıyan parti, doğal olarak onları programına, amaçlarına ve ereklerine bağlı olmaya zorunlu kılar. Parti, parti düşmanı görüşlerin ileri sürülmesine göz yummaz, bu çeşit hal ve gidişin parti üyesi olma özelliğiyle uyuşmadığını kabul eder. Bu tutum, parti demokrasisini, parti üyelerinin konuşma özgürlüğünü baltalamaz mı? Hayır, komünist görüş açısından baltalamaz. «Herkes, en küçük bir sınırlama olmaksızın, dilediğini söylemekte ve yazmakta serbesttir. Fakat her özgür birlik de (parti dahil) parti üyesi unvanını parti düşmanı görüşler ortaya atmak için kötüye kullanan üyelerini kovmakta özgürdür... Parti herkesin serbestçe, kendi isteğiyle katıldığı bir birliktir. Partinin, parti düşmanı görüşler ileri süren üyelerini tasfiye etmezse önce ideolojik, sonra maddi bakımdan dağılmaya uğraması kaçınılmazdır.»(*)

Karar alınmadıkça, parti içinde çeşitli düşünceler ileri sürülebilir, zıt görüş açıları karşı karşıya gelebilir, fakat bir defa karar alındıktan sonra, bütün komünistler tek bir insan gibi hareket ederler. İşte azınlığın çoğunluğa uymasını ve alınan kararlara kesin biçimde uyulmasını zorunlu kılan parti disiplininin özü budur. Disiplin, partiye gerekli düzeni, eylemlerde tek bir yöne doğru yönelmeyi sağlar. Fakat körükörüne bir disiplin bütün bunları garantileyemez. Parti disiplinine güç kazandıran, bu disiplinin bilinçli oluşu, komünistlerin ideoloji birliği, hazırlanmasında her komünistin etkin bir rol aldığı parti kararlarının bilinçli olarak onaylanmasıdır.

Eylem birliği, asla, parti içinde farklı düşüncelerin bulunamayacağı anlamına gelmez. Aksi halde parti, canlı bir örgüt olmaktan çıkıp ölü bir örgüte dönüşürdü. Günlük çalışmalarda değişik görüş açıları, şu yada bu sorun üzerine ayrılıklar görülebilir. Bu kaçınılmazdır ve doğru sayılır. Parti disiplini, hiçbir üyesini, Marksizm-Leninizm

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 10, s. 29, rusça baskı.

ilkelerine ters düşmeyen inançlarından vazgeçmeye zorlamaz, fakat uygun bulmasa da, bir başka öneri ileri sürmüş olsa da, alınmış kararlara uymayı ve kararları bilinçli olarak uygulamayı her parti üyesi için bir görev haline getirir. Parti disiplini, yine aynı biçimde, partinin iç sorunlarının parti dışında tartışılmamasını gerektirir. Parti hayatının bütün bu kuralları, ciddi bir disiplin olmazsa işçi sınıfının siyasi partisinin renksiz, emekçilerin savaşını yönetmeye yetersiz bir örgüte dönüştüğünü inandırıcı biçimde gösteren işçi sınıfı hareketi deneyiminden doğmuştur.

Parti içinde alınan kararlara uymayanlar için katı kurallar konmuştur. Komünist partiler tarihinde parti çizgisiyle uyuşmayan ayrı ayrı üyelerin kendi aralarında özel gruplar kurdukları ve kendilerine özgü bir disiplin uyguladıkları görülmüştür. Çoğunluğa karşı çıkan bu gruplara fraksiyon denir. Yalnızca parlamenter etkinliği olan oportünist partilerde fraksiyonların oluşması doğaldır. Fakat, komünist partilere gelince -hareketli, savaşçı örgütlerbunlarda fraksiyonların bulunabileceğini kabul etmek, ideoloji birliğinden ve savaşın yönetiminden vazgeçmek demektir. Bu yüzden, bölünmeler, parti disiplininin gereklerine aykırıdır.

Parti birliğinin önemi üzerine Marksist-Leninist görüş RSDİP (B)'nin X. Kongresinde alınan, Lenin'in eliyle yazılmış kararda çok açıkça belirtilmiştir. Bu karar, bütün bilinçli işçilerin «her türlü bölünme, (fraksiyon) fikrinin ne kadar zararlı ve yanlış olduğunu, pratikte ortak eylemi zayıflatmaya götüreceğinin kaçınılmazlığını...»[*] açıkça anlamak ve bir bölünme düşüncesi ortaya çıktığında par-

---

[*] SSCB Komünist Partisi Konferans ve Kongre Tutanakları -Mart 1921'de X. RSDİP (B) Kon... ... Yayınları, Moskova 1933, s. 585, rusça baskı.

tiden çıkarmaya kadar varan yaptırım istemek zorunda olduklarını altını çizerek bildirmiştir.

O halde, komünist partilerde geniş bir demokratizm, merkeziyetçi yönetimle, serbest tartışma, sert bir disiplin ve eylem-birliğiyle bağdaşmıştır. Merkezi yönetim olmaksızın demokrasi, partiyi fikir kulübüne çevirir. Demokrasisiz yada yeterince gelişmemiş bir demokrasi ile merkeziyetçilik ise bütün canlı fikirleri boğan bir bürokratizm doğurur. Oysa, demokrasi ile merkeziyetçiliğin doğru bir bileşimi, etkinliği, parti içinde inisiyatifi, siyasi mücadelede çok gerekli olan sert bir yönetimi güvence altına alır.

Demokratik merkeziyetçiliğin ne gibi kesin şekiller altında görüleceği tarihi koşullara göre değişir. Lenin, Rusya komünistlerinin örgütünün deneyine dayanarak şöyle yazıyordu: «Bu örgüt, bir yandan temel yapısını korurken, diğer taraftan biçimini değişen koşullara uydurabiliyor, bu biçimi o anın gerektirdiklerine göre değiştirebiliyordu...»(*)

Bütün komünist partiler gelişen, çalışmalarını yetkinleştiren canlı organizmalardır. Komünist partilerin hayatı ve yapısında demokratik merkeziyetçilik ilkesi hiçbir zaman soyut ve değişmez bir şema değildir. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi partilerin çalışmalarını esnek bir şekilde, her ülkenin özelliklerine, ortaya çıkan görevlere uygun olarak örgütlemelerini sağlar.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 361, rusça baskı.

3 PARTİ İLE BÜYÜK KİTLELER ARASINDAKİ CANLI BAĞLAR ÜZERİNE

Komünistler, kitlelerle sıkı bağlar kurmadan ve kitlelerin desteğinden yararlanmadan gerçek anlamda partileşemezler. 1920 yılında, kitlelerle kurulacak bağın gerekliliğini anlamayan ingiliz komünistlerini eleştiren Lenin, açık ve kesin olarak şöyle diyordu: «Eğer azınlık, kitleleri yönetemiyorsa, onlarla sıkı bağlar kuramıyorsa, bu azınlık parti değildir ve genel olarak, kendine parti adını verse bile hiçbir değeri yoktur...»(*)

Kendini her öncü ilan eden, herzaman öncü olmayabilir. Parti, kitleleri kendisini izlemeye zorlayamaz. Hatta kitlelerin önündeki açıklamalarında yönetici rol oynadığını ileri sürse bile, bu onun otorite sağlamasına yetmez.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 213, rusça baskı.

■ Partinin Yönetici Rolde Olduğunu İlan Etmek Yetmez, Bunu Başarmak da Gereklidir.

Parti, nasıl gerçek bir yönetici haline gelir? Bunun için tek bir yol vardır: Kitleleri, partinin gerçekten onların çıkarlarını dile getirdiğine ve savunduğuna inandırmak, onları sözlerle değil, partinin eylemiyle, uyguladığı siyasetle, inisiyatifiyle, fedakarlığıyla inandırmak. Parti, çalışmasıyla büyük kitlelerin güven ve onayını hak etmelidir. Lenin, «kendimize 'öncü', öncü birlik dememiz yetmez, öyle davranalım ki *bütün* diğer birlikler, bizim başta yürüdüğümüzün farkına varsınlar ve bunu kabul etmek zorunda kalsınlar,» demiştir(*).

Komünist partinin bir programı, yani, emekçilerin temel çıkarlarına cevap veren amaçlarını dile getiren bilimsel öze dayalı bir açıklaması vardır. Mücadele amaçlarını emekçilerin anlaması, partinin yönetici duruma geçmesinin kesin koşuludur. Aynı zamanda partinin emekçilerin acil ihtiyaçlarını yerine getirmek için bir hareket programı da olmalıdır. Parti, halkın hayatının her alanında inisiyatifini gösterir, çeşitli halk tabakaların ihtiyaçlarını anlamaya çalışır, onların haklarını elde etmeleri için mücadele eder.

Komünistler, her zaman kapitalist düzenin artık devrini tamamlamış olduğunu ilan ederler, fakat *bugün* için ne yapmak gerektiği ve nasıl yapılacağı sorularına cevap vermeyen, parola haline gelmiş eleştiri sözleri ortaya atmakla yetinmeyi yanlış sayarlar.

Lenin, daima «yalnızca proletaryanın emperyalizme karşı bilincini bilemeye» yönelik sloganlar ortaya atma eğilimi ile savaşmıştır. Bir yazısında «belirli, olumlu bir

---

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 5, s. 396, rusça baskı.

çözüme bağlı olmayan 'olumsuz' bir slogan bilinci bilemez, tersine 'köreltir', çünkü böyle bir slogan hiçten doğar, havada bir çığlıktan, belli bir konusu olmayan tumturaklı sözlerden başka birşey değildir,» diyordu(*).

■ Kitlelerin Olduğu Her yerde Çalışmak

Komünistler, emekçilerin olduğu her yerde çalışmaya gayret ederler. Bu, kitlelerle çok sıkı, canlı ve her günlük bağlar gerektirir. Lenin, «Kitleye hizmet etmek ve onun çıkarlarını dile getirmek için, öncü birlik ve örgüt, hiçbiri dışarıda bırakılmaksızın kitlenin en iyi unsurlarını kendine çekerek, her adımda kitlelerle olan bağın çözülmez ve canlı kalıp kalmadığını özenle kontrol ederek, bütün etkinliğini kitleye götürmelidir. Böylece ve yalnız böylece, öncü birlik kitlenin çıkarlarını dile getirerek, nasıl örgütleneceğini öğreterek, kitlenin bütün etkinliğini bilinçli sınıf politikası yoluna yönelterek kitleyi eğitir ve yetiştirir,» diye yazıyordu(**).

İşte bu sebepten, komünistlerin kitle örgütlerine (sendikalar, kadınlar ve gençlerin kurduğu birlikler, kooperatifler, vb.) büyük önem vermeleri doğaldır. Komünist partiler hiçbir şekilde bu örgütlerin bağımsızlıklarını ellerinden almak istemezler. Tersine, komünistler bu kitle örgütlerinin, ancak her biri üzerine düşen görevi iyice yerine getirdiğinde, amaçlarını gerçekleştirdiklerini kabul ederler. Komünistler çalıştıkları kitle örgütlerinin kararlarına ve disiplinine saygı gösterir, tüzüklerine uyar ve tüm örgütlerin kitlelerin çıkarlarını daha iyi savunmalarına yardım etmeyi görev bilirler.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 78, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 368, rusça baskı.

Komünistler sendikalarda, işçilerin ekonomik çıkarları için en kararlı mücadelecilerdir, proletaryanın eylem birliğini gerçekleştirmek için çalışırlar. Grev yapmak gerektiğinde, grev komiteleri içinde en katı, en enerjik örgütleyiciler komünistlerdir. İşçiler, komünistleri en çok sorumluluk isteyen görevlere güvenerek seçerler.

Gençlik, köylü, kadın örgütlerinde ve diğerlerinde, komünistler parti etkisini artırmaya çalışırlar, fakat bunu emirler vererek değil, bu örgütlerin sadece bir üyesi yada yöneticisi durumunda olmaları dışında, enerjileri ve yüksek ideolojik düzeyleriyle sağlarlar.

Kitle örgütlerinin aracılığıyla, parti, emekçilerle daha sıkı bağlar kurar. Örneğin, İtalyan Komünist Partisi, sayısız demokratik örgütten destek alır. Bunlar arasında saflarında ülkenin büyük *örgütlü işçi kitlesini toplayan* İtalyan Çalışma Genel Federasyonunu, Ulusal Köylü ve Ücretli Tarım İşçileri Birliğini ve diğerlerini sayabiliriz. Partinin, Çalışma Genel Federasyonu, Fransız Kadınlar Birliği, Fransız Gençkızlar Birliği, Köylü Gençlik Birliği, Cumhuriyetçi Eski Savaşçılar Derneği ve diğer kitle örgütleriyle sıkı bağlar kurduğu Fransa için de durum aynıdır. Finlandiya Komünist Partisi, Finlandiya Demokratik Halk Birliğiyle birleşmiştir ve Küçük Toprak Sahipleri Birliği ile arasında sıkı bağlar vardır. Endonezya'nın en büyük sendika merkezi olan Endonezya Sendikalar Federasyonu (2.500.000'den fazla üyesi vardır), Köylü Birliği (üye sayısı 2.350.000) ve Kadınlar Örgütü (üye sayısı yaklaşık olarak 500.000) Endonezya Komünist Partisinin yönetimi altında mücadelelerini yürütürler.

Komünistler, yöneticileri ve bazen sıradan üyelerinin büyük bir kısmı komünizme karşı ilgisizlik hatta düşmanlık gösteren örgütler içinde gruplaşmış emekçilerle de bağlar kurmaya çalışırlar. Komünistler, kitlelere kızmadan, peşin hükümlerden, boş inançlardan, hatta hırgür-

den, hakaretlerden korkmadan emekçilerin bilincine ve gönlüne giden yolu bulmak durumundadırlar.

Daha ilk Rusya devrimi sırasında, Lenin, işçi sınıfının bütün tabakaları içinde mücadeleyi yürütmenin gerekliliği üzerine şunları yazıyordu: «...Bu sınıfın temsilcilerine, bunlar arasında en bilgisizlere, en az gelişmişlere, bizim bilimimiz yada hayatın biliminden en az nasibini almışlara yaklaşmayı bilmeliyiz; onlarla konuşmayı, yakınlık göstermeyi, onları soğukkanlılıkla, sabırla sosyal demokrat bilincine yükseltmeyi bilmeliyiz; bu en bilgisiz ve en az gelişmiş proletarya tabakalarını, doktrinimizi kuru bir dogma haline getirmeden, yalnızca kitaplar aracılığıyla değil, onları canlı, günlük mücadelenin içine sokarak eğitmeliyiz.»(*)

Partinin temel örgütleri onun kitleler içersindeki etkinliğinin destek noktasıdır. Nerde emekçilerle daha iyi bağ kurabilir ve onları etkileyebilirlerse orada harekete geçerler. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin temel örgütleri, daima çalışma temeli üzerinde oluşturulmuşlar, işçi sınıfına en yakın bulunan fabrika örgütlerine en büyük dikkatle eğilmişlerdir.

Temel örgütlerin yaratılmasında bölge ilkesi, partinin büyük kitleler üzerinde etki yapmasını sağlayacak biçimde zanaatçılar, köylüler, küçük tüccarlar, serbest meslek sahipleri vb. gibi halk tabakalarına yaklaşmasını gerçekleştirir. Birçok ülkede, parti örgütlerinin bölge temeli üzerine yaratılması, kitle hareketinin geleneklerine uygundur ve bu durum gözönüne alınmalıdır. Çalışma temeli üzerine örgütlenme, partinin sınıf karakterine iyi uymakla beraber, hazır kalıplar, tekdüzecilik bütün canlı eserlerde olduğu gibi burada da zararlıdır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 8, s. 420, rusça baskı.

Kitleleri yönetmek onlara durmadan ders vermek değildir. En gündelik işlerin bile düzene konulmasına katılmak ve kitleleri Marksizmin ışığıyla aydınlatarak «elbette ki, kişinin rütbe ve unvanlarından değil, enerjisinden, ideolojik etkisinden yararlanarak yönetici rolünü elde etmeye...» çalışmak gerekir. (Lenin)(*)

Komünistler, hatta parlamenter etkinliğe katılmayı bile doğrudan doğruya kitleler içindeki eyleme bağlarlar. Oportünistler için parlamentarizm, zirvede birtakım düzenler tertiplemek ve halka arkalarını dönerek sorunları kestirip atmaktır. Lenin, bu çeşit davranışı yererek, «Batı Avrupa'da ve Amerika'daki komünistler, oportünist ve hırslı olmayan, özgün ve yeni bir parlamentarizm yaratmayı öğrenmelidirler,» demiştir(**). Savaştan sonraki bütün seçimlerde milyonlarca seçmenin her seferinde Fransız ve İtalyan Komünist Partilerine oy vermeleri sebepsiz değildir. Yine, bu ülkelerde belediyelerin çoğunda komünistler çok sayıda sandalye sahibidirler. Belediye Başkanlığı, başkan yardımcılığı, belediye danışmanlığı gibi görevler alarak, seçmenlerinin vekilliğini en iyi şekilde yerine getirmek için özenle çalışmaktadırlar.

Kitlelerin savaşına ayrılmaz biçimde bağlı olan parlamenter etkinlik, komünist partilere bazı olumlu sonuçlar elde etmelerinde yardımcı olur. Kitleler bunu kabul edince, komünistlerin etkisi artar.

■ Kitleleri Yönetmek ve Kitle İçinde Eğitilmek

Kitleler ancak deneyimleri ve bilinç düzeyleri hesaba katılarak, gerçeklerden uzaklaşmaksızın yönetilebilir. Ak-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 15, s. 325, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 78, rusça baskı.

si halde, elindeki güçlerin en önemli kısmı arkada kalmış, onlarla bağını yitirmiş bir öncü birliğin acıklı durumuna düşme tehlikesi başgösterir.

Fakat, kitlelerin bilinç düzeyini gözönüne almak, kendini bu bilinç düzeyine uydurmak, geri kalmak anlamına gelmez. Kitlelerle bu tür bağ kurma kavramı oportünistlere özgüdür. Marksist devrimcilerin görüşleri farklıdır, onlar kendilerini olayların akışına bırakmazlar.

Sınıfının ve bütünüyle halkın deneyimini genelleştiren, onu tarihin ve Marksist teorinin öğretisinin ışığında özümleyen komünist parti, daha tüm genişliğiyle ortaya çıkmamış, fakat geleceği belirleyecek olan eğilimleri bulup çıkarma olanağına sahiptir. Marksist parti uydurma olgulardan değil, hayatın kendisinden hareket eder, kendiliğinden hareketin önünde yürür, ona yol gösterir, çünkü halkın karşılaştığı sorunlara zamanında bir çözüm getirmeyi bilir.

Parti, eğer kendisi de kitlenin içinde, kitle ile birlikte eğitiliyorsa, yani halk pratiğinden doğanları dikkatle inceliyor, halkın bilgi ve sağduyusundan yararlanabiliyorsa kitleyi yönetebilir ve eğitebilir. Kitleleri eğitmek için kitle içinde eğitilmek, işte, tüm komünist partilerin esinlendiği Marksist-Leninist yönetim ilkesi budur, Çin komünistleri buna «kitle çizgisi» derler.

Kullandığı otorite ne kadar büyük olursa olsun, parti yalnızca siyasi birikimi ile yaşayamaz. Bunu sürekli olarak çoğaltmak, parti politikası ve programı için kitlelerin desteğini kazanmak gereklidir. Bunu gerçekleştirmek için, parti yanılmaz bir eğitici gibi davranmaktansa, kitlelere açıkça başarılarından ve yanlışlarından sözeder. Komünistler, diğer partiler gibi zayıf taraflarından sözetmekten korkmazlar.

4 BİLİM VE SANAT OLARAK MARKSİST-LENİNİST POLİTİKA

Komünist partilerin güç kaynaklarının başlıcalarından biri, politikalarını bilimsel bir temel üzerine oturtabilmeleridir.

Bu, herşeyden önce, Marksist-Leninist doktrinle silahlanmış olan komünistlerin, işçi sınıfının çıkarlarını savunurken, etkinliklerinden, toplumsal evrimin nesnel yasallarının ve özellikle sınıf mücadelesi yasalarının bilinmesinden destek alabilmeleri ve her bir dönem için, her somut durum için sınıf güçlerinin durumunu hesaba katmaları anlamına gelir. Lenin'in belirttiği gibi, «Ancak, belli bir toplumda tüm sınıf ilişkilerinin istisnasız bir bütün olarak incelenmesi ve bunun sonucunda bu toplumdaki nesnel gelişme derecesinin bilinmesi, bu toplumla diğer toplumlar arasındaki karşılıklı bağıntının anlaşılması, öncü sınıfın doğru bir taktik seçmesinde temel olabilir. Ayrıca, bütün sınıflar ve bütün ülkeler, statik yönleriyle değil, dinamik yönleriyle ele alınmalı, yani durgunluk halinde değil, hareketleri içinde incelenmelidir (bu hareke-

tin yasaları her sınıfın ekonomik yaşama koşullarından çıkar)»[*].

Şimdi, komünist partilerin bir bilim ve sanat olarak kabul edilen politikalarıyla ilgili bazı genel sorunlar üzerinde duracağız. Bu politikanın pratiğe uygulanması ve temel sorunlar bu kitabın daha ilerdeki bölümlerinde aydınlığa kavuşturulacaktır.

■ Politik Strateji ve Taktik Üzerine

Bir Marksist-Leninist partinin etkinliğini oluşturan önlemler, parti yönetiminin o anda aklına geldiği biçimde olamaz. Bu önlemler, mücadelenin belli bir aşaması ve belli bir durum için yapılan bilimsel bir analiz üzerine temellendirilen, partinin politik çizgisinin somut ifadesidir. Politik dilde, bu çizgiden sözederken, strateji ve taktik kavramları da kullanılır.

Taktik denilince, daha çok, şu yada bu nesnel koşullarla belirlenen, göreli olarak kısa bir zaman süresi için uygulanan politik çizgi anlaşılır. Strateji ise bütün bir tarihi aşama süresince izlenecek çizgidir. Fakat her zaman bu ayırım yapılmamıştır. Eski işçi sınıfı hareketinde (Ekim öncesi dönemde) partinin taktiği denince, partinin bütün politikası anlaşılır, bu politikanın uygulanması için öngörülen zaman süresi gözönüne alınmazdı.

Lenin bu kavramı, hem işçi sınıfı mücadelesinin yönetiminde, göreli olarak hızlı değişen görevleri belirtirken (dar anlamda taktik), hem de bütün bir tarihi aşamada sıralanan görevlerden sözederken kullanıyordu. Örneğin, *Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği* adlı kitabında, Lenin taktikten, Rusya'da burjuva demok-

---

[*] V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 70, rusça baskı.

ratik devriminin hazırlanışı ve tamamlanmasını içeren bütün bir dönem için öngörülen, partinin genel çizgisi anlamına gelecek şekilde sözediyordu. Lenin, askerlikte kullanılan terimler arasından alınıp politika alanına aktarılmış olan strateji sözcüğünü çok ender kullanırdı. Ekim Devriminden sonra, kardeş komünist partilerin politikasıyla ilgili bazı eserlerinde, partinin stratejisinden sözetmekle birlikte bu kavramı taktik kavramından iyice ayırdetmek gereği duymadı.

Bugün, komünistler stratejiden yada stratejik çizgiden sözettiğinde sınıflar arası güç ilişkilerinden başlayarak, belli bir tarihi aşamanın gerektirdiği en genel görevlerin yerine getirilmesini öngören, partinin genel çizgisi anlaşılır. Bu anlamda, bir yandan belli bir aşamanın gerektirdiği *genel görevin* kesinlikle yerine getirilmesini amaçlarken, diğer yandan da «aşamaları atlamak» gibi sol sapmalı bir eğilimden sakınarak partinin stratejik çizgisini izlemek çok önemlidir. Fakat, partinin politik stratejisinden sözederken askerlik bilimindeki stratejiyle olan benzerliğine kapılmamak gerekir, çünkü politik strateji, askeri stratejiden kökten farklıdır.

Politikada, uğraşı konusu hazır ordular değil, bazıları örgütlenebilen, bazıları örgütlenemeyen, bazıları bilinçli olarak hareket eden, diğerleri kendiliğinden davranışlar gösteren sınıflar ve toplumsal güçlerdir. Askeri güçler bir askeri şefin emri altındadır. Onları istediği manevralara sokabilir, yedekleri takdirine göre, nerde gerekli iseler oraya gönderebilir, bunları yaparken sadece savaş neyi gerektiriyorsa onu hesaba katar. Politika yöneticileri bu olanaklardan yoksundur. Olaylara katılan sınıflar ve güçler ne silahlı askerler ne de yedek ordulardır. Bu güçlerin her biri, önderlerin emriyle değil, kendi çıkarlarının etkisiyle ve o anda çıkarları neyi gerektiriyorsa onun doğrultusunda hareket eder. Politik yönetimi, askeri yönetime

göre, çok daha zorlaştıran başka etkenler de vardır. Politik strateji terimini kullanırken bütün bunları gözönünde bulundurmak gereklidir.

Kapitalizm koşullarında, partinin çizgisini ortaya koyarken önemli olan, herşeyden önce, bu aşamada işçi sınıfının *temel* hedefini kesinlikle belirlemek, *temel sınıf düşmanını* saptamak, bu düşmanın direncini kırmak üzere bütün emekçilerin sınıf kinini ve vurucu gücünü yoğunlaştırıp ona karşı yöneltmektir.

İkincisi, en büyük *ara tabakaya* karşı partinin alacağı tavrı kesinlikle belirlemek gerekir. Bu tabaka, temel düşmana karşı olmakla beraber, sınıf çıkarlarının ikili özelliği sebebiyle, tehlikeli bir siyasi kararsızlık durumu yaratabilir, düşmanla uzlaşma, hatta bazen doğrudan doğruya düşmanla anlaşma eğilimi gösterebilir.

Bu nedenle Lenin, Rusya Devriminin ilk aşamasında, hareketin temel hedefinin *otokrasinin devrilmesi* olduğunu belirtmiş ve proletaryanın iki görevinin «otokrasinin direncini güç kullanarak ezmek» (temel düşman) ve «burjuvazinin kararsızlığını önlemek» olduğunu göstermiştir(*). Bolşevikler her iki görevi de kabul ettiler. Menşevikler ise ikinci görevi kabul etmeyerek sağ oportünizm bataklığına saplandılar.

Lenin, Rusya Devriminin ikinci aşamasında hareketin temel hedefinin *burjuvazinin devrilmesi* olduğunu belirtmiş ve proletaryayı iki göreve çağırmıştır: «burjuvazinin direncini güç kullanarak ezmek» (temel düşman) ve «köylülükle küçük burjuvazinin kararsızlığını önlemek»(**). Bolşevikler her iki görevin yerine getirilmesi için çalışmalara başladılar. Bu görevlerden yalnızca birini

---

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 9, s. 81, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 9, s. 81, rusça baskı.

üstlenmekle yetinseler yada ikinci görevi temel çalışmaların ekseni olarak düşünselerdi devrime büyük bir zarar vermiş olurlardı.

Üçüncüsü, stratejik çizgiyi belirlerken, hareketin o günkü aşamasında, işçi sınıfının *müttefiklerini* doğru bir şekilde saptamak çok önemlidir. Ayrıca, işçi sınıfının müttefiklerini, istenilen biçimde «kullanılabilecek», tıpkı bir savaş alanında komutanın ordusunu manevraya sokabilmesi gibi rahatlıkla «manevra yaptırılabilecek» birtakım güçler, yani partinin askeri birlikleri gibi kabul etmek yanlış olur. Politikada stratejik yönetimi, askeri birliklerin sevk ve idaresi olarak düşünmek, kapitalist ülkelerde kesin sınıf savaşlarının hazırlanışı döneminin en önemli görevleri olan, komünist partinin işçi kitleleriyle ve geniş emekçi tabakalarıyla bağlarını sürekli olarak güçlendirme, bütün sosyalist partilerle, sendikalarla ve diğer kitle örgütleriyle eylem birliğini gerçekleştirme görevlerinin dikkat merkezi olmaktan çıkıp ikinci plana düşmesine neden olur. Bütün komünist partiler, komşu ülkelerin ve diğerlerinin işçi sınıfı hareketinin, sömürgelerdeki devrimci hareketlerin *bağımsız* rolünü kabul eder, bu hareketleri kendi ülkelerindeki yada bütün diğer ülkelerdeki devrimin «yedek güçleri» olarak düşünmezler. Anti-emperyalist kurtuluş hareketinin çeşitli birliklerine karşı başka türlü bir tutum, yalnız komünistlerin ilkelerine ve siyasi ahlaklarına ters düşmekle kalmaz, müttefiklerini yitirme tehlikesi de yaratır.

■ Siyasi Yönetim Sanatı

Lenin, siyasetin yalnız bir bilim olmayıp, aynı zamanda bir sanat da olduğunu söylerdi.

Bunun anlamı şudur: Siyasi yönetim yalnız durumun doğru, bilimsel, tam ve kesin bir analizini yapmayı ve bu temel üzerine doğru bir parti çizgisi oturtmayı gerektirmekle kalmaz, büyük bir beceriklilik, büyük bir duruma hakim olma yeteneği, uygulamada ise gerçek bir sanatkarlık ister. Bu sanatkarlık olmaksızın, en mükemmel bir parti çizgisi bile iyi sonuç vermez. Belirli bir aşamada, temel hedef nedir ve temel düşman kimdir, bunlar büyük bir kesinlikle saptanabilir. Fakat, parti bu hedefe ulaşmak ve bu düşmanla savaşmak için gerekli mücadeleyi örgütleyemiyorsa, bunun yararı nedir? İşçi sınıfının müttefikleri de kesin biçimde belirlenebilir. Ama, parti onları kendi saflarına katamıyorsa, bu neye yarar?

Öyleyse, siyasi yönetim için yalnız bilmek değil, *yapabilmek* de önemlidir. Bu becerikliliğe, bu sanatkarlığa nasıl erişilir?

Elbette ki, yalnızca teorik araştırma ve incelemeler yeterli değildir. Her parti, ancak kendi deneyimine dayanarak siyasi yönetim sanatını elde edebilir. Bir devrimci parti için, göğüs gerilen tersliklerle, geçirilen denemelerle, kazanılan zaferler ve uğranılan yenilgilerle, pratik mücadele okulu gibi okul yoktur.

Tabii, her parti kendi başına deneyimini biriktirmeli, sadece yediği darbelerden ders almalı demek istemiyoruz. Öteki partilerin ve uluslararası devrimci hareketin deneyimi dikkatle ve akıllıca incelenip bunlardan yararlanılırsa, politika sanatı öğrenimi önemli ölçüde hızlanır, yenilgiler, yanlışlar, başarısızlıklar azalır. Bu deneyimin genelleştirildiği kitaplar siyasi yönetim sanatını öğrenmek isteyen herkesin başvuracağı paha biçilmez kaynaklardır. Bu konuda, uluslararası komünist hareket için vaktiyle çok büyük bir önem taşımış ve bugün de değerinden hiç-

bir şey kaybetmemiş olan, Lenin'in, *«Solculuk» Komünizmin Çocukluk Hastalığı* adlı kitabı özellikle yararlıdır.

Siyasi yönetim sanatının içerdiği etkinlik alanlarının başlıcaları nelerdir?

Kitle içinde parti çalışmaları yapmayı bilmek en başta gelir. Bu görevi ancak, emekçilerin çıkarlarını kendi çıkarları olarak gören, onlarla aynı özlemleri duyan, onlar için feda etmeyecekleri hiçbir şeyleri olmayan partiler ve yöneticiler üstlenebilir.

Leninist politika sanatının ilkelerinden biri şöyledir: Büyük kitleleri etkin mücadeleye sokmak için propaganda ve ajitasyon yetmez, bunun için *kitlelerin kendi politik deneyimi gereklidir*. Lenin, «... Eğer, kitlelerin hayattan edindikleri deneyim, partinin önerileriyle uyuşmuyorsa, bu milyonlarca insan partinin sözlerine kulak vermez,» diye yazıyordu(*). Öyleyse siyasi yönetim sanatı, kitlelerin deneyiminden ve sahiboldukları bilinç düzeyinden hareket ederek, kitleleri daha ilerilere götürebilecek, onları nihai hedef uğruna mücadeleye sokabilecek araç ve yöntemleri uygulayabilmektir. Parti, gerçekler kitleleri kendiliğinden eğitsin diye oturup bekleyemez. Parti, onların doğru sonuçlara varabilmesinde yardımcı olmalıdır. Lenin buna, «kitleleri kendi deneyimlerinden yararlanarak kesin mücadele aşamasına götürme yeteneği» derdi.

Kitleler, hergün karşılaştıkları, onları doğrudan doğruya ilgilendiren olaylar aracılığıyla çevrelerindeki gerçeği kavrarlar. Bu nedenle, partiler ancak kitlelerin acil ekonomik ihtiyaçları ve politik çıkarları için mücadele ederek, çeşitli emekçi tabakaların öncelikle sağlanması gereken ihtiyaçlarını dile getiren haklar öne sürerek, bu

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 24, s. 510, rusça baskı.

hak davalarını sonuçlandırmak için uğraşarak, onları kapitalistlere karşı savaşa sokabilirler.

Siyasi yönetim sanatının bir başka önemli yönü de, kendi güçlerini, eylem birliği gerçekleştirmenin mümkün olduğu herkesin güçleriyle birleştirmeyi bilmektir, hatta, bunlarla, temel sorunlar üzerinde düşünce ayrılıkları olsa bile. Bundan sonraki bölümde gösterileceği gibi, bu, zor olmakla birlikte önemli bir görevdir.

Siyasi yönetim sanatı, belli bir durum için en uygun, en doğru mücadele biçimlerini seçmek, bu mücadele biçimlerinde en hızlı ve en beklenilmez değişmelere her zaman hazır olmaktır.

Parti, mücadele biçimlerini doğru seçebilmiş ve varolan koşullara uygun politik çizgisini saptamışsa, etkin eylemlerde bulunabilir ve en karmaşık, en zor koşullar altında bile sonuç alabilir.

Leninist tipte bir parti, hiçbir zaman kendi kabuğuna çekilip kollarını kavuşturarak «eşref saatin» gelmesini, kendiliğinden emekçilerin devrimci atılımını sağlayacak, düşmanın direncini azaltacak bir durum ortaya çıkmasını bekleyemez. Parti, en elverişsiz koşullarda bile, etkin politik mücadeleyi yürütmek üzere kitle içinde etkinlikle çalışma olanakları arar. Parti, bunu yaparken, durumunu sağlamlaştırır ve daha da önemlisi, kesin savaş saatini yaklaştırır, bu savaşa kendisiyle birlikte büyük emekçi kitleleri de hazırlar. Siyasi yönetim sanatı, devrimci dalganın geri çekildiği zamanlarda bile gelecekteki zaferleri hazırlayan, çabuklaştıran mücadele ve yönetim biçimlerini bulmaktır. Bu sanatın en parlak örneği 1905-1907 devriminin yenilgisini izleyen gericilik yıllarında Rusya'daki komünistlerin Leninist politikasıdır. O yıllarda, parti, devrim başarısızlığa uğradığında nasıl davranılması gerektiğini göstermiştir. Lenin, o zamanlarda şunları yazı-

yordu: «Devrimci partiler eğitimlerini tamamlamalıdırlar. Artık saldırıyı öğrendiler. Şimdi, bu bilimin diğer bir bilimle bütünleşmesi gerektiğini anlamanın zamanı gelmiştir: Geri çekilme durumunda savaşmayı öğrenmeliyiz. Saldırma ve geri çekilme bilimini öğrenmeden zafere erişmenin olanaksızlığını anlamak gerekir ve devrimci sınıf, geçirdiği acı deneyimden sonra bunu *anlamıştır*.»(*)

■ Temel Halkayı Bulmayı Bilmek

Siyasi yönetim bilim ve sanatı, temel görevleri belirlemeyi ve bunların yerine getirilmesi için bütün güçleri yoğunlaştırmayı bilmektir.

Siyasi olaylar birbirlerine bağlıdır, fakat daima büyük bir karışıklık içindedir. Lenin, onların bir zincire benzetilebileceğini, fakat halkaların düzeni, biçimleri ve dizilişi bakımından herhangi bir demircinin yaptığı zincirden farklı olduğunu söylüyordu. Ayrıca, adi bir zincirde bütün halkalar birbirinin aynı olduğu halde, politik hayatta, temel sorunlar ve ikinci derecede sorunlar vardır. «Her an, zinciri tutabilmek için kesinlikle hangi halkanın sımsıkı yakalanması gerektiğini bilmek ve zinciri düşürmeden ondan sonraki halkaya geçişe hazırlanmak gerekir...»(**)

Rusya'da, çarlığın devrilmesinden sonra, belirleyici halka şuydu: Devrim aracılığıyla savaştan çıkmak. Şubat devriminden hemen sonra, büyük kitleler sonuna kadar savaşı sürdürme yanlısıydı. Kitleler savaşın özelliğinin değiştiğine, artık, emperyalist olmaktan çıktığına içtenlikle inanıyordu. Lenin, bu gibi hayallere kapılmanın tutar-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 11, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 27, s. 284, rusça baskı.

sızlığını gösterdi. Burjuvazi iktidarda bulundukça, savaş, emperyalist savaş olarak kalacaktı. O dönemde, barışı elde etmek için, sosyalist devrimden başka çare yoktu. Başlangıçta kitleler bunu anlayamadılarsa da, parti, olayların akışı üzerinde düşünmenin, onları şu sonuca götüreceğinden emindi: Kurtuluş devrimdeydi. Bu durumda parti, bütün çabalarını, kitlelerin bu sonuca varmasına yardım etmek üzere yoğunlaştırdı.

Altı ay geçti geçmedi ki, burjuvazi maskesini indirdi, savaşı sürdürmekte çıkarı olan sınıf olduğu ortaya çıktı. O zaman kitlelerin bilincinde bir dönüşüm oldu, savaşın ancak burjuvazinin silah zoruyla devrilmesiyle sona erdirilebileceğine inanmaya başladılar. Lenin, «Devrimci Rusya, savaştan çıkmayı başardı,» diyordu, «Bu ona büyük çabalara maloldu, fakat, karşılığında halkın başlıca ihtiyacı gözönüne alınmış oldu ve bu, bize zaferi kazandırdı...»(*)

Bugünkü koşullarda, yokedici bir emperyalist savaş tehlikesinin halkları tehdit etmesi, uluslararası gericiliğin yeniden eyleme geçmesi ve halklara faşist düzeni zorla kabul ettirmeye çalışması karşında, komünist partilerin politikasında temel halka bağımsızlık, barış ve demokrasi uğruna savaştır.

Gerçeklerin Marksist-Leninist analizini yapmak ve kitlelerle sıkı bir bağ kurmak, partinin, ülkedeki durumun özelliklerini hesaba katarak işçi sınıfını nihai hedefine yaklaştıracak temel görevi belirlemesini sağlar.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 33, s. 271, rusça baskı.

5 SAĞ OPORTÜNİZM VE SEKTERLİKLE MÜCADELE ZORUNLULUĞU

Gerici burjuvazi, daima, komünist hareketi içten yıkmaya uğraşmış durmuştur. Bu amaçla, parti içindeki fikir ayrılıklarını kullanmaya, partinin politik bakımdan tam yerine oturmamış, kararsız elemanları arasında oportünist görüşleri yaymaya büyük umutlar bağlar. Parti saflarına, sürekli olarak, öncü işçilerle beraber, politik bakımdan yeterince olgunlaşmamış insanlar, bilerek yada bilmeyerek partiye kendi önyargılarını ve yanlışlarını getiren çeşitli ara tabaka elemanları da katılır. Bu nedenle, komünist partiler içinde, daima burjuva ve küçük burjuva etkilerin, çeşitli oportünist görüşlerin, bozguncu düşüncelerin, zafere inançsızlığın yayılması olasılığı nesnel olarak vardır. İşte bu yüzdendir ki, *Marksist-Leninist dünya görüşünün saflığı (bozulmamışlığı) için mücadele*, komünist partilerin varlığını sürdürmeleri ve gelişmelerinin eskimek bilmez bir yasasıdır.

■ Revizyonizm Tehlikesi

İşçi sınıfının mücadelesi geliştiği ölçüde, burjuva ideolojisi de değişir. Kapitalizmi haklı çıkarmak için ortaya

atılan kaba yöntemler yerine, daha kurnazca yöntemlere başvurulur. Fakat, burjuva ideolojisinin özü bu yüzden değişmez. Oportünizmin de, biçimi ne olursa olsun, amacı daima, örtülü yada açık olarak, işçi sınıfıyla kapitalizmi uzlaştırmak, işçi sınıfı hareketini egemen sınıfların çıkarlarına uydurmaktır. Oportünistlerin işçi sınıfının devrimci dünya görüşü olan Marksizm-Leninizmi revizyondan geçirme (yeniden gözden geçirip güya düzeltme) eğilimlerinin amacı budur.

Revizyonizm, yada Marksizmin «gözden geçirilmesi», Lenin'in dediği gibi «proletarya üzerindeki burjuva etkilerin ve burjuvazi tarafından proletaryanın yozlaştırılma biçimlerinin başlıcalarından biri, hatta başlıcasıdır.»(*)

Revizyonizm ideologları, Marksist-Leninist teorinin bütün tezlerini «revizyondan geçirmek» yada, daha doğrusu, bozmak, çarpıtmak isterler. Bu eğilimleri onuncu bölümde kısaca anlatmıştık, daha ilerde de bunları birçok kez yeniden ele alacağız. Revizyonist saldırıların başlıca hedeflerinden biri, daima partinin Leninist doktrini olmuştur ve olmaktadır.

Üstelik de, revizyonistlerin teorik ve pratik çabalarında her zaman güttükleri amaç, kısacası partiyi ortadan kaldırmak yada reformist bir partiye dönüştürmektir. Bazı tarihi koşullarda bu amaç hatta gizli bile değildir, diğer bazı koşullarda ise maskelenmiştir.

Birinci Rusya Devriminin yenilgiye uğramasından sonra, Rusya revizyonistleri partiye karşı kampanya açtılar. Partinin artık «rafa kaldırılması» gereken bir örgüt olduğunu göstermeye çalışıyorlardı: Onun yerine partisiz geniş bir dernek, bir «işçi birliği» (Union) yaratmayı öneriyorlardı. Gericiliğin saldırıları karşısında aptallaşan, gevşeklik ve şaşkınlık içinde bocalayan, devrimci hedefleri gözden

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 20, s. 338, rusça baskı.

kaybeden likidatörler (tasfiyeciler) -revizyonistler o dönemde, Rusya işçi sınıfı hareketi tarihine bu adla girmişlerdi- yalnız burjuvaziyle değil, otokrasi (çarlık) ile de mükemmel bir şekilde uyuşan renksiz bir şeyi partinin yerine geçirmek istiyorlardı. Eğer o dönemde, devrimci Marksistler tasfiyecileri politik bakımdan ezmemiş olsalardı, işçi sınıfı kısa bir süre sonra başlayan devrimci atılıma örgütsüz, yöneticisinden, yani bolşevik partiden yoksun olarak girecekti.

Çağdaş revizyonizmin en karakteristik çizgileri, 1957 Kasımında toplanan Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansının Bildirisinde belirtilmiştir. Bu bildiride şöyle denilmiştir:

«Çağdaş revizyonizm, Marksizm-Leninizmin büyük doktrinini gözden düşürmeye çabalar, 'eskidiğini', güya günümüzdeki toplumsal gelişme için önemini yitirdiğini öne sürer. Revizyonistler, Marksizmin devrimci ruhunu yoketmeyi, işçi sınıfının ve emekçi halkın sosyalizme inancını baltalamayı kendilerine işgüç edinmişlerdir. Proletarya devrimi ve kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde proletarya diktatörlüğünün tarihi zorunluluğuna karşı çıkar, Marksist-Leninist partilerin yönetici rolünü inkar eder, proletarya enternasyonalizmi ilkelerini reddeder, parti örgütlenmesinde temel Leninist ilkelerin, hele dmokratik merkeziyetçiliğin bir yana bırakılmasını isterler; devrimci savaş örgütü olan komünist partinin bir çeşit kulübe, lokale dönüştürülmesinden yanadırlar.»(*)

Bugünkü koşullar altında, revizyonistler partiyi ortadan kaldırma önerilerini açıkça ortaya koymazlar. Parti içi demokrasiye daha geniş boyutlar kazandırmak bahanesiyle, parti disiplinini yoketmeye, azınlığa, çoğunluğun

(*) 14 -16 Kasım 1957'de Moskova'da toplanan Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansının Bildirisinden, s. 17-18.

kararlarına uymama ve hizipler örgütleme hakkının verilmesine çalışıp çabalarlar. Fakat bütün bunlar partinin eylem birliğini yoketmek, partiyi çeşitli hiziplerin çarpıştığı bir arenaya dönüştürmek anlamına gelir.

Revizyonistler, her zaman, dogmatizme yani bağnazlığa karşı mücadele ettiklerini ilan eder dururlar. Gerçekte, Marksizmi inkar ettiklerini gizlemek için, Marksist doktrinin, eski tezlerinin yerine yenilerinin konmasını gerektirdiğini iddia ederler. Fakat eskimiş tezlerin yerine yeni Marksist tezlerin konması, bu devrimci doktrinin ruhu olan temel Marksist-Leninist ilkelerin ortadan kaldırılması mı demektir? Revizyonizmin tehlikesi şurdan ileri gelir: Marksizmi geliştirme kisvesi altında onu reddetmektedir. Bütün komünist partilerin, karşılaştıkları her türlü sorun karşısında olduğu gibi partinin yapısıyla ilgili sorunlar konusunda da revizyonizmle savaşmayı, en temel ve değişmez görevlerinden biri kabul etmeleri doğaldır.

■ Dogmatizm ve Sekterlik Kitleleri Parçalanmaya Götürür

Komünist partiler, yalnız revizyonizmle değil, sekterlikle de mücadele etmek zorundadır. Dıştan bakılırsa bu ikisi birbirinin tam karşıtıdır. Gerçekte ise, kendini çok «sol», çok devrimci olarak kabul ettirmeye çalışan sekterlik de partiyi yıpratmaya götürür.

Sekterlik, çeşitli teorik tez ve formüllere karşı dogmatik (bağnaz) bir tutumdur. Bu tez ve formülleri politik hayatta karşılaşılan bütün sorunların tek çözümüymüşçesine ele alır. Dogmatikler, gerçek hayatı incelemek yerine, katı bir şemadan hareket eder, eğer olaylar bu şemanın çerçevesine girmezse, o olayları bilmemezlikten gelirler. Dogmatizm, gerçekten uzaklaşmak anlamına gelir

ve eğer parti dogmatizmle savaşmazsa hayattan kopuk bir tekke halini alır.

Güne, değişen duruma uymayan bir politikaya, bu gibi örgüt biçimlerine sımsıkı bağlanmak, gerçekte, Lenin'in dediği gibi «devrimci eylemsizlik politikası» uygulamak(*) demektir. Bütün komünist partilerin pratik etkinlikleri Lenin'in bu sözünün doğruluğunu birçok örnekle kanıtlamıştır.

Rusya'da sekterlik, ilk Rusya Devriminin, başarısızlığına rağmen çarlık yönetiminden koparabildiği yasal olanaklardan faydalanmanın reddedilmesiyle kendini gösterdi. Partiden «daha devrimci» geçinen parti üyeleri, Devlet Duma'sına, sendika ve yardımlaşma sandıklarının çalışmalarına katılmaktan vazgeçilsin istiyorlardı. Kitle içinde çalışmak gibi zor bir görevi üstlerine almak yerine, ülkenin yeni bir devrimci bunalıma girmesini kibirle beklemeyi yeğliyorlardı.

Ekim Devriminden sonra kapitalist ülkelerde yaratılan pekçok komünist parti, ilk zamanlarda, sekterce yanlışlara düştüler. Lenin'in Komünizmin Çocukluk Hastalığı «Solculuk» dediği işte buydu. Bu yanlışlar, oportünistlerin ve gericilerin yönetimindeki sendikalarda çalışmayı ve burjuva parlamentolarında görev almayı reddetmek, gerektiğinde uzlaşmayı kabul etmeye ve genellikle esnek bir taktik uygulamaya yanaşmamak şeklinde beliriyordu.

Günümüzde, yine sekterlik belirtilerine karşı mücadele etmek gereklidir. Sekterlik kitlelerden kopmak, devrimci eylemin o an için var olan olanaklarını kullanmamak, hayatın ortaya koyduğu canalıcı sorunlardan sıyrılma isteği göstermektir. Revizyonizm, parti ile kapitalizmi uzlaştırmayı amaçlıyorsa, sekterlik de partinin kitle ile olan bağlarını kopartır, oysa bu bağlar olmaksızın kapita-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 16, s. 84, rusça baskı.

lizme karşı başarı ile mücadele etmek olanaksızdır. Bu nedenle, hangi şekilde ortaya çıkarsa çıksın, her türlü sekterlikle savaşmadıkça parti güçlendirilemez.

Moskova'da toplanan Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı, Parti saflarında revizyonizm ve dogmatizmle kesinlikle savaşma zorunluluğunu önemle belirtmiştir. Konferans Bildirisinde şöyle denilmektedir:

«Parti, dogmatizmi mahkum etmekle beraber, bugün işçi sınıfının devrimci enerjisini felce uğratan, kapitalizmin devam etmesini yada düzeltilmesini isteyen burjuva ideolojisinin bir görünüşü olan revizyonizmi, yani sağ oportünizmi en büyük tehlike olarak görür. Fakat dogmatizm ve sekterlik de partinin gelişiminin şu yada bu aşamasında en büyük tehlike olabilir. Her komünist parti, herhangi bir anda kendisi için başlıca tehlikenin ne olduğunu belirlemelidir.»(*)

(*) 14-16 Kasım 1957'de Moskova'da toplanan Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Konferansının Bildirisinden, s. 23.

6 KOMÜNİST HAREKETİN ULUSLARARASI KARAKTERİ

Komünist hareket özünde uluslararasıdır. Fakat her parti, komünist erekler uğruna mücadelesini, kendi ulusal zemini üzerinde yürütür. Bazı koşullarda, bu özellik, ulusal çıkarlarla, uluslararası çıkarlar arasında yapay bir karşılık tehlikesi yaratabilir. Dar ulusal bakış açısını aşamamış insanlar için, kendi ülkelerindeki koşullar her yerdekinden farklıdır; kendi ülkelerindeki işçi sınıfı mücadelesi diğer ülkelerdekinden kökten ayrılmaktadır. Bu görüş açısı ve bu ruh hali uluslararası işçi sınıfı hareketi birliğini yıkmaktan çıkarı olan emperyalistlerin çok işine gelir.

Bu görüşler, yalnız yanlış değil, aynı zamanda da zararlıdır. Toplumsal evrim yasaları, bütün ülkeler için geçerli, evrensel yasalardır. Bu nedenle, çeşitli ülkelerin işçi sınıfı hareketinde ortak öğeler çoktur. İşte bu yüzden komünist partiler birbirlerinden ayrılmamalı, tersine birbirlerinin deneyiminden yararlanmalıdır.

Diğer partilerin deneyimini bilmeyen ve bunu hesaba katmayan bir parti, daha kolay yanlışa düşebilir. Uluslararası Komünist hareketin kolektif deneyimine dayanarak ilerlemek daha kolaydır.

Yarım yüzyılı aşkın, mücadele dolu bir geçmişi olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi özellikle zengin ve çeşitli bir birikime sahiptir. Büyük politik deneyimi sayesinde SBKP, bütün dünyada olup bitenlerin derin analizini yapabildiğini çok defa göstermiştir. Bu nedenle, SBKP'nin çok sayıdaki belgeleri büyük bir uluslararası önem taşır. Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı Bildirisinde şunlar denilmektedir:

«SBKP'nin XX. Kongre kararlarının önemi, yalnız SBKP ve SSCB'nde komünizmin kurulması bakımından önemli değildir. Bu kararlar, uluslararası komünist harekette yeni bir aşamanın başlangıcının işareti olmuş, uluslararası hareketin daha sonraki Marksizm-Leninizm temeli üzerine dayalı gelişmesine katkıda bulunmuştur.»(*)

Diğer partilerin deneyimlerinden yararlanmayı bilmek ne anlama gelir? Bu, herşeyden önce, bu deneyimi mekanik biçimde değil, yaratıcı bir tarzda özümlemek demektir. Her deneyim, daima yer, zaman, durum ve sınıflar arası güçler gibi pek çok koşulla şartlandırılmıştır. Somut koşullardan soyutlanarak uygulanan deney ve pratik belli bir durum için uygunken, başka bir durumda, başka sonuçlar verebilir. Bununla birlikte, her bir deneyimin değerinden kuşkuya düşmek de yanlıştır. Marksizm-Leninizm, bütün deneylerin özünden yararlanır. Önemli olan, deneyimin yerel, ulusal anlamı değil, evrensel anlamıdır. Bununla, deneyim bir yasa karakterine bürünür. İşte, deneyimin bu ortak, evrensel unsurunu, çeşitli ülkelerde varolan somut koşullarla birleştirmeyi bilmek gereklidir.

Çeşitli ülkelerin komünist partilerinin birbirlerinin deneyiminden yararlanması ve çalışmalarındaki işbirliği, bu

(*) N. SBKP'nin XX. Kongresinde, 14 Şubat 1956'da Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin Etkinlik Raporu, Editions en Langues Etrangeres, Moscou, 1956, s. 23.

partiler arasında sıkı bağlar kurulmasını gerektirir. Bu bağların şekilleri çeşitlidir ve tarihi koşullara göre değişir.

Komünist partiler, faaliyetlerine yeni başladıkları zamanlarda güçsüzdüler. Bu partilerin çoğu sosyal demokrat ve anarko-sendikalist örgütlerin devrimci elemanlarından oluşuyordu. Bu gibi kimseler, oportünizm ve sekterlik kalıntılarını da beraberlerinde getiriyorlardı. Yeni partileri güçlendirmek, Marksizm-Leninizmin devrimci düşünceleriyle eğitmek, partinin yönetici kadrolarını oluşturmak için çok büyük bir çalışma gerekti.

Dünya komünist hareketinin hayati zorunlulukları, çeşitli ülkelerin komünist partilerini birleştiren uluslararası bir örgüt olan Komünist Enternasyonalin (1919-1943) doğmasına yolaçtı.

Komünist Enternasyonalin önemi ve değeri, çeşitli ülkelerin emekçileri arasındaki, Birinci Dünya Savaşı yüzünden kopmuş olan bağları tekrar ve daha sağlam biçimde kurmasından ileri gelir. Enternasyonal, işçi sınıfı hareketinin yeni tarihi koşullar altında ortaya çıkmış olan pekçok teorik sorununu çözmeye çalışmış, kitleler içersinde komünist düşüncelerin büyük ölçüde yayılmasını sağlamış, işçi sınıfı hareketi önderlerinin eğitimini kolaylaştırmıştır.

Fakat, komünist hareket yayıldıkça ve partiler güçlendikçe, partiler arasındaki bu bağ biçimi eskidi. Komünist partilerin eriştiği politik olgunluk, eski tipte bir dünya komünist örgütünü artık gereksiz kılıyordu. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı sırasındaki uluslararası durum sebebiyle, artık Komünist Enternasyonal bütün komünist hareketi yönetemez olmuştu. 1943 Mayısında Komünist Enternasyonalin Yürütme Komitesi, daha sonraları bütün komünist partilerin takdirini kazanan çok yerinde bir kararla kendi kendini feshetti.

Komünist hareket tarihinde, komünist partilerarası bağların başka çeşitleri de görülmüştür. Bunlardan bugün en yaygın olanı yöneticilerin toplanması, görüş ve düşüncelerini tartışmaları, karşılıklı önerilerde bulunmaları, temsilci gruplarının karşılıklı olarak ülkeleri ziyaretlerde bulunmaları, Komünist ve İşçi Partilerinin düzenlediği daha geniş ölçüde toplantılar ve konferanslardır. Bu konferanslarda, güncel sorunlar incelenir, karşılıklı olarak deneyimler üzerinde tartışılır, ortak amaca, yani barış, demokrasi ve sosyalizme yönelik ortak mücadele için işbirliği üzerine karşılıklı görüşler bildirilir. Bu konferanslar arasında, 1957 Kasımında, Moskova'da toplananı özellikle önemlidir. Bu konferansta komünist hareketin tümü için çok önemli belgeler olan Bildiri ve Barış Manifestosu kabul edilmiştir.

Komünist ve işçi partileri arasındaki dostça ilişkiler Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanır.

Bu ilişkilerin özü, her partinin bağımsızlığı ve kitleler üzerindeki egemenliğiyle dünya komünist hareketi eylem birliğinin uyum içinde birleşmesidir. Komünist partiler politika ve örgütlenme açısından bağımsız kalmakla beraber, gönüllü olarak *fikir birliği* içerisinde işçi sınıfının uluslararası görevleri üzerine görüş birliğinden hareket ederek, eylemlerini birleştirir, ihtiyaç halinde ortaklaşa tek bir hareket çizgisi saptar, tek bir uluslararası güç gibi davranırlar, bütün emekçilerin çıkarlarının, bütün dünyada barış ve güvenliğin bekçisidirler.

Başlıca sorunlar üzerine görüşlerin tartışılması, karşılıklı dostça eleştiriler partilerin eksikliklerini daha iyi görmelerine yardım eder. Fakat, karşılıklı eleştirinin mutlak koşulu şudur: Eleştiri, sosyalizmin çıkarlarına hizmet etmeli, partileri ve dünya komünist hareketinin birliğini güçlendirmelidir.

İşçi sınıfını, bütün emekçileri, dünyanın özgürlüğe ve barışa bağlı bütün güçlerini birleştirmek için, herşeyden önce, komünist partilerin birliği gereklidir. Kitlelerin mücadelesi genişledikçe, bu mücadelenin yönetim merkezi olan partiler birliği daha büyük bir önem kazanır.

Partilerin birliği, komünist hareketin amaçlarının ortaklığına, Marksizm-Leninizm düşüncesine bağlılığa dayanır. Birlik, tekdüzelik demek değildir. İnisiyatife, politik sorunlara yaklaşımda yaratıcı bir bakış açısına geniş olanaklar verilir. Marksizm-Leninizm, temelde, çeşitli ayrıntılara inilmekle, yerel özellikler gözönüne alınmakla, sorunlara değişik açılardan yaklaşmakla birliğin bozulmayacağına, tersine sağlamlaşacağına inanır. Her komünist parti, eylemlerinde bağımsızdır. Bu nedenle, partinin genel yönelişini saptırmamak, dayanışma ve yardımlaşma duygusunu zayıflatmamak, kendine özgü, ulusal olanı, genel, temel ve uluslararası olanın karşıtı olarak düşünmemek çok önemlidir.

Partilerin birliği, bir defa kuruldu mu, değişmez olarak kalan birşey değildir. Gelişir, mücadele ede ede, burjuvazinin ve onun işçi hareketi içindeki sözcülerinin, öfkeden kendinden geçercesine saldırılarına göğüs gere gere sağlamlaşır. Uluslararası gericilik, pek çok defa, ideolojik bölünmelerden yaralanarak komünist partileri yıpratmayı denemiştir. Fakat komünist kadrolar daima büyük bir katılık, sarsılmazlık, Marksizm-Leninizm uğruna fedakarlık göstermiştir. Partinin sağlıklı güçleri, partiye karşı çıkan unsurlara gereken sert cevabı vermişlerdir.

1957'de Moskova'da toplanan Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı, tüm partilerin, sosyalist devrim ve sosyalizmin kurulması gibi temel sorunlar üzerinde görüş birliği içinde bulunduğunu kanıtladı. Partilerin, güncel uluslararası durumun değerlendirilmesinde birleştikleri doğrulandı. Emperyalistlerin sözümona «komü-

nizmin bunalımı» üzerine ortaya attıkları bütün saçma iddialara karşın konferans, uluslararası komünist hareketin büyüdüğünü ve güçlendiğini gösterdi.

Kapitalizmin koşulları altında, komünist hareketin gelişmesi karışık yollardan geçilerek olur. Hareketin tarihinde, yalnız atılımlar ve başarılar değil, geçici başarısızlıklar, elverişsiz nesnel koşullar yüzünden varılan olumsuz sonuçlar, düşülen yanlışlar da görülür. Fakat bu kusurlar ve yanlışlar geçicidir, oysa işçi sınıfı hareketinin atılımı ve güçlenmesi akla uygun, önüne geçilmez bir süreçtir.

ondördüncü bölüm

İŞÇİ SINIFI VE HALKIN BÜTÜN DEMOKRATİK GÜÇLERİNİN EYLEM BİRLİĞİ POLİTİKASI

İşçi sınıfı, mücadelesini çok güç koşullar altında yürütmek zorundadır. İşçi sınıfını ezen, toplumun en zengin ve en iyi örgütlenmiş sınıfı, yani kapitalistler sınıfıdır. Egemen burjuvazinin elinde daima güçlü bir şiddet aygıtı (ordu, polis, mahkemeler, hapishaneler) ve kitleler üzerinde ideolojik etki mekanizması (kilise, okul, basın, radyo, sinema vb.) vardır. Yine, sömürücü toplumun alışkanlıklarının, geleneklerin sağladığı güç de onun elindedir.

Bu koşullar altında işçi sınıfı için saflarında iyi bir örgütlenme ve birlik kadar diğer emekçi müfrezeleriyle sıkı bir ittifak da gereklidir. Bu birlik ve ittifakın gerçekleştirilmesi işçi sınıfının ve halkın geleceği bakımından çok büyük bir önem taşır.

İşçilerin birliği değişmez bir temele dayanır: Sınıf çıkarlarının ortaklığı. Bununla beraber bu birlik kendiliğin-

den, işçi sınıfının bilinçli öncüsünün özel çalışmaları olmaksızın yaratılamaz. Gerçek şudur ki, burjuvazi sınıf düşmanı olarak gördüğü işçileri ve bütün emekçileri bölmek, mücadele güçlerini zayıflatmak ve felce uğratmak için her çareye başvurur. Bu politika verimli olmuş ve ne yazık ki hâlâ da olmaktadır. Emekçilerin uğradığı birçok ağır yenilginin başlıca nedeni ve gericiliğin en esaslı başarılarının hazırlayıcı sebebi, işçi sınıfı hareketindeki bu bölünmedir. Kruşçev'in SBKP'nin XX. Kongresinde söylediği gibi «Modern dünyanın bugün acısını çektiği birçok sıkıntının kökeni, birçok ülkede, işçi sınıfının uzun yıllar boyunca bölünmüş olarak kalması, çeşitli birliklerinin tek bir cephe oluşturmamasıdır ki, bu gericiliğin çok işine yaramıştır.»(*)

İşte bu nedenle komünist partiler ve bütün Marksist-Leninistler, temel görevin işçi sınıfı hareketi bölücülüğünün üstesinden gelmek, saflarının birleşmesini, işçi sınıfının bütün emekçilerle, halkın bütün ilerici güçleriyle güçlü bir ittifak kurmasını sağlamak olduğunu kabul ederler.

(*) N. Kruşçev, SBKP'nin XX. Kongresinde 14 Şubat 1956'da Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin Etkinlik Raporu, Editions en Langues Etrangeres, Moscou, 1956, s. 23.

1 GÜNÜMÜZDEKİ DURUMDA İŞÇİ SINIFININ EYLEM BİRLİĞİNİN ZORUNLULUĞU

Devrimci ve reformist akımları birbirinden ayıran derin farklara rağmen, kapitalist ülkelerin komünist partileri, daha etkinliklerinin ilk dönemlerinden başlayarak sosyal-demokrat örgütlerle eylem birliğini gerçekleştirme eğilimi göstermişlerdir.

Komünistler, bütün işçilerin ve komünistler olsun, sosyal-demokratlar olsun, yada kilisenin etkisindeki örgütlerin üyeleri olsun emekçilerin tümünün çıkar birliğinden hareket ederler. Bu, toplumun sömürülen kesimi olarak işçi sınıfının ve bütün emekçilerin aynı durumda bulunmasından ileri gelir.

■ Eylem Birliği Politikası Nedir?

Emekçilerin ortak çıkarları için mücadele eden komünist partiler, bütün işçi sınıfı örgütleriyle işbirliği kurmak eğilimindedir. Bu işbirliği işçi sınıfı örgütleri üyelerinin politik görüşleri ve dini inançlarından bağımsızdır. Ko-

münist partilerin bu işbirliğine yönelik çalışmalarına *eylem birliği politikası* denir.

Uluslararası işçi sınıfı hareketi tarihinde bu birliğin birçok belirgin biçimleri görülmüştür. Ciddi bir tehlike, emekçilerin çıkarlarını tehdit ettiğinde birleşme isteği de artıyor ve genellikle işçi sınıfı örgütleri birlikte eyleme geçiyorlardı.

Faşizmin, birçok Avrupa ülkesinde iktidar yolunu tuttuğu 1930 yıllarında durum buydu. Bu sıralarda Fransa, İspanya ve Avusturya'da işçi birliğini gerçekleştirmek için güçlü bir hareket başladı. Daha önceleri komünist partilerle işbirliğine karşı çıkan sosyalist partiler yöneticilerinin tutumunu etkileyen bu oldu. 1934-1936 yıllarında, bu ülkelerin sosyalist ve komünist partileri arasında, faşizme karşı eylem birliği konusunda anlaşmaya varıldı. Fransa ve İspanya'da Halk Cephesi hükümetleri kuruldu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında emekçilerin birliği, yeniden, hissedilir ilerlemeler gösterdi. Fransız Direnme Örgütünde komünistler, sosyalist partilerin pekçok üye ve militanı, burjuva partilerine bağlı demokratlar, radikaller, katolikler yanyana dövüştü. Bütün dünya, bu hareketlerin çekirdeğini komünistlerin oluşturduğu düşüncesinde birleşir.

Faşizme karşı zafer kazanıldıktan sonra, büyük kitleler her zamankinden fazla birleşme isteği gösterdiler. Halk Demokrasisi ülkelerinde, eylemleri Marksizm-Leninizmin ilkelerine dayanan, işçi sınıfı birleşik partileri kuruldu. Böylece, Avrupa'nın büyük bir kısmında, işçi sınıfı hareketinin ideoloji ve örgütlenme alanında bölünmesi önlendi.

Savaştan sonra, yine birçok kapitalist ülkede, işçi sınıfı hareketi içindeki akımlar arasında yakınlaşmalar oldu. Komünist ve sosyalistler arasında, eylem birliği anlaşmaları bir süre daha devam etti. Sendikalar her türlü politik

görüşe sahip emekçileri biraraya getiriyorlardı. 1945 Ocağında Dünya Sendikalar Federasyonu kuruldu. Burada ilk kez olarak, SSCB'nin sendikalarıyla kapitalist Avrupa'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin, Latin Amerika'nın, Doğu ülkelerinin sendikaları birleşti. O güne kadar, hiçbir zaman uluslararası işçi sınıfı hareketi birliğe bu derece yaklaşmış değildi.

Fakat uluslararası gericilik bu eylem birliği akımını başarısızlığa uğratmak için her yolu denedi. Amerika Birleşik Devletleri tekelleri, bölücülüğü kışkırtma ve örgütleme rolünü üstlendiler. Avrupa Komünist partilerinin, «Marshall Planı»nın aslan payı isteyen koşullarına karşı düzenledikleri eylemi bahane ettiler. Komünistlere karşı bir iftira ve zulüm kampanyası başladı, hükümet çevrelerindekiler görevlerinden uzaklaştırıldı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nda «Marshall Planı»nın değerlendirilmesi konusunda ortaya çıkan görüş ayrılıklarından yararlanan amerikan sendikalarının gerici yöneticileri, örgütü içten böldüler. 1949'da İngiltere Sendikaları (Trade-Unions), ABD Sanayi Sendikaları Kongresi, Belçika, Hollanda ve diğer birçok ülkenin sendika federasyonları, Dünya Sendikalar Federasyonundan çekildiler.

Kısa bir süre sonra Uluslararası Özgür Sendikalar Federasyonu adı altında kendi paralel merkezlerini kurdular.

Kitlelerin gerçek özlemlerinin tersine olarak, işte, işçi sınıfı hareketi yeniden bölünmüş, çeşitli akımları arasındaki mücadele yeniden alevlenmişti.

■ Eylem Birliği Ne Getirecektir?

Günümüzde, emekçileri tehdideden tehlikeler İkinci Dünya Savaşı öncesindekinden, hatta İkinci Dünya Sava-

şı sırasındakinden daha büyüktür. Atom savaşı tehlikesi ve tekelci sermayenin her yerde diktatörlüğünü kurma hevesi, işçi sınıfının eylem birliğini özellikle zorunlu kılmaktadır. İşçi sınıfı partilerin sorumlulukları son derece artmıştır ve durum güçlerini birleştirmelerini gerektirmektedir. Aksi halde, kapitalist ülkelerdeki gericilik, korkunç bir diktatörlük kurmanın yada yeni savaş maceralarına atılmanın yolunu bulacaktır.

Eylem birliğini zorunlu kılan barış ve demokrasi mücadelesi işçi sınıfı partilerinin anlaşmaya varmasını kolaylaştırır. Bu durumda, partiler genel demokratik düzen hakkındaki sorunlar üzerinde daha rahatça anlaşabilirler; çünkü, hiçbir işçi sınıfı partisi saldırgan bir savaştan yada faşizmden yana olamaz. Bunun sonucunda, işçi sınıfı örgütlerinin üzerinde işbirliğine varabilecekleri ve varmak zorunda oldukları sorunların çerçevesi büyük ölçüde genişlemiştir. Geleneksel hak taleplerinin, yani ücretlerin arttırılması, iş gününün kısaltılması gibi isteklerin dışında, bugün eylem birliği için genel demokratik istekler uğruna mücadele gibi bir başka zemin daha vardır.

İşçi sınıfının eylem birliği, insanlığın geleceği ile ilgili sorunların çözümünü büyük ölçüde etkiler. Bugün, bütün dünyada 33 milyondan fazla insanı saflarında toplayan 83 komünist parti vardır. Kapitalist dünyanın 70 komünist partisinde 4,5 milyon üye bulunur. Sosyalist Enternasyonalin resmi sayılarına göre 39 sosyalist parti yada grup vardır. Bunların üyeleri (6 milyonu İngiliz İşçi Partisi üyesi olmak üzere) 10 milyonu bulur. Dünya Sendikalar Federasyonu ve Uluslararası Özgür Sendikalar Federasyonunun toplam üye sayısı 160 milyonun üstündedir. Bütün bu parti ve örgütlerin eylem birliği ve işbirliğinin, demokrasi ve barış için önemini kolayca tahmin edebiliriz. Örneğin, İngiliz İşçi Partisi, Alman Sosyal-Demokrat Partisi, Fransa, Belçika, Avusturya Sosyalist Partileri, İskandinavya ülkeleri sosyal demokrat partileri ortak bir

eylem için Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve bütün halk demokrasisi ülkeleri komünist partileriyle, İtalya, Fransa, Finlandiya, Hindistan, Endonezya, Brezilya ve diğer kapitalist ülkelerin komünist partileriyle birleşselerdi, gericiliğin güçlerinin, saldırgan savaşların yatışacağına, bütün dünyada barışın sürdürüleceğine duyulan güvenin büyük ölçüde artacağından emin olabilirdik.

İşçi partilerinin işbirliği bütün barışçı ve demokratik güçlerin birleşmesini kolaylaştıracaktır. İşçi birliği, bütün demokratların eylem birliğinin temeli olacaktır.

2 İŞÇİ SINIFININ EYLEM BİRLİĞİNİ ENGELLEYEN NEDİR?

Komünistlerin eylem birliği lehine olan delillerine karşı, sosyal-demokrat partilerin resmi yönetim merkezleri hâlâ birçok sosyalistin inandığı birtakım kanıtlar bulup çıkarırlar.

■ Birlik Düşmanlarının Akıldışı İddiaları

Sosyal-demokrasinin önderleri, komünistlerin öne sürdükleri tek cephe önerilerinin bir dümen, bir hile olduğunu iddia eder, komünistlerin işçi sınıfının çıkarlarıyla hiç de ilgilenmediklerini, kendi partilerinin dar çıkarlarının onlar için daha önemli olduğunu söyleyecek kadar ileri gider, bununla olanaklar elverdiğince çok sayıda işçiyi kendi saflarına çekmek isterler.

Bu, komünistleri harekete geçiren etkenleri çarpıtmak demektir. Gerçekte, birlik için mücadele ederken, komünistler, sosyalist partilere üye olan yada onları destekleyen işçiler de içinde olmak üzere bütün emekçilerin çı-

karlarından hareket ederler. İşçiler ortak bir biçimde ve birlik içerisinde harekete geçtiğinde hepsi birden, özel olarak da her biri buna katılır. Sınıf görüş açısından, en bilinçsiz proleter için bile kesin bir şekilde bu böyledir.

Sosyal demokratlar, komünistlerin eylem birliği önerirken, tam anlamıyla dürüstçe niyetlerle, içtenlikle, işçi sınıfı partisine özgü bir ciddiyetle hareket ettiklerini çoktan anlamalıydılar. Bu politikayı uygularken, komünistler hiçbir zaman kısa vadeli hesapları düşünmezler. Bugün, işçi sınıfı hareketi ve bütün ilericiler barış ve demokrasi için mücadele ederken, emekçiler için birlik gereklidir ve yarın, birçok ülkede sosyalizmi kurmak görevi ortaya çıktığında bu birlik daha da gerekli olacaktır. Komünistlerin inancı budur. Bu ileri görüşlü ve uzun vadeli politika, küçük hilelere tenezzül etmez. Komünist partilerin çalışmaları, eylem birliği önerisinin geçici olmadığını, değişmez bir politik çizginin ifadesi olduğunu, emekçilerin hayati çıkarlarını sağlama endişesinden doğduğunu kanıtlar.

Birliğin artık bir zorunluluk halini aldığını kabul edenler yalnız komünistler değildir. Komünist olmayan işçi sınıfı hareketi temsilcileri arasında da böyle düşünen çoktur. Belçika Sosyalist Partisinin yaşlı militanı, eski başbakan Camille Huysmans, 1956'da Sovyetler Birliği'ni ziyareti sırasında şunları söylemişti: «Bu konu, Lenin'le ve eşi Krupskaya ile uzun zaman arkadaşlık etmiş eski tüfek bir sosyalist olarak, beni çok heyecanlandırıyor. Lenin'nin bu konuda ne düşündüğünü ve bunun değerini çok iyi bilirim. 1917'de ansızın kopma meydana geldiğinde, bunun yanlış olduğunu düşünmüştüm... Fakat, artık bütün bunlar geçmişte kaldı, kimseye sitemde bulunmak istemiyorum. En büyük isteğim, Avrupa'da işçi sınıfı birliğinin tekrar kurulmasına bütün gücümle yardımcı olabilmektir.»

İşçi sınıfı hareketinin eski savaşçısı Otto Buchwitz'in «*Alman İşçi Sınıfı Hareketinin Hizmetinde Elli Yıl*» adlı kitabındaki yargıları özellikle değerlidir. Daha önceleri dokuma işçisi olan Otto Buchwitz, 1898'den 1946'ya kadar Almanya Sosyal Demokrat Partisinde üyeydi, uzun yıllar Reichstag'da milletvekilliği yapmıştı. Kitabında şöyle yazmaktadır: «Genç kuşak tarihten ders alsın ve şunu iyice aklına yerleştirsin: Güçlü bir işçi sınıfı hareketi yalnız kendi sınıfının önünde değil, halkın önünde, bütün insanlığın önünde de eylemlerinden sorumludur. Alman işçi sınıfı hareketi, faşizme karşı savaşında birleşmiş olsaydı, Hitler iktidara geçemezdi. Hitler'siz de savaş olmazdı ve bütün dünyada milyonlarca insan büyüklük saplantısına yakalanmış caniler için, emperyalistler için, tekeller için ölüme gitmezdi.»

Fransa'da, 1958 Mayıs olaylarında, gericilik bir vuruşta cumhuriyeti yıkmak ve yerine faşist rejimi kurmak isterken, bütün gerçek demokratlar eylem birliğinin zorunluluğunu özellikle hissettiler. Sosyalist partinin en önde gelenlerinden biri olan Tanguy Prigent şunları açıklamıştı: «Disiplinden bir an ayrılmamış, otuz üç yıllık bir parti militanı olarak, şu anda Cumhuriyetin savunulmasının ulusun bütün emekçi kitlelerinin birlik içersinde, kararlı eylemini gerektirdiğine inanıyorum.»

Deneyim, yalnız komünist partilerin değil, bütün işçi sınıfı partilerinin eylem birliğine katıldığını gösterir. Örneğin, 750.000'den fazla üyesi olan İtalyan Sosyalist Partisinin etki ve otoritesi, komünist partisiyle kurduğu işbirliği nedeniyle hiç de sarsılmamış, tersine bu işbirliği sayesinde güçlenmiştir. Bu gerçek, sonraları sağ unsurların baskısı yüzünden yavaş yavaş komünistlerle işbirliğinden vazgeçen sosyalist parti liderlerince de kabul edildi. Bu iki partinin -sosyalist ve komünist partilerin- birliği sayesinde seçimlerde büyük başarılar kazanıldı. Birlikleri sayesinde savaştan sonra demokratik ilkeler üzerine kurulu

bir anayasayı kabul ettirebildiler. Herşeyden önce İtalyan işçi sınıfı bu işbirliğine katıldı.

Birlik düşmanlarının, kendilerini haklı çıkarmak için ileri sürdükleri bir başka kanıt da sosyal-demokratlarla komünistler arasında sözümona ortak hiç bir yön bulunmadığı iddiasıdır. «Sosyalizmle komünizmin hiçbir ortak tarafı yoktur,» -bu söz SBKP XX. Kongresi tarafından gönderilen işbirliği çağrısına cevap olarak, 7 Nisan 1956'da Sosyalist Enternasyonal Bürosu tarafından kabul edilen kararın yazılı metninden alınmıştır-.

Bununla beraber, bu tezin sahteliği, tarafsız tanıklar hatta bazen bizzat sosyalistler tarafından açıkça ortaya konmuştur. Örneğin, Sosyalist Enternasyonal bildirisinin yayınlanmasından sonra, İngiltere İşçi Partisinin ileri gelen teorisyenlerinden olan G. Cole şunları yazmıştır: «Sosyalist Enternasyonal'e bağlı işçi partileri ve sosyal-demokrat partilerin desteklediği doktrinlerle, komünist partilerin desteklediği doktrinler arasında derin ve ciddi farklar bulunduğunu inkar edemem... Fakat bu iki grup arasında hiçbir ortak yön bulunmadığını söylemek saçmadır.»

Profesör Cole, ayrıca, sosyalistlerle komünistlerin en az şu dört noktada birleştiklerini göstermiştir:

1 – Komünistler ve sosyalistler, temel üretim araçlarının mülkiyetinin kolektif olmasının ve bütün toplumun çıkarına kullanılmalarının gerektiğine, yani kapitalizmin yerini sosyalizme bırakmasının zorunlu olduğuna dair ortak inanca sahiptir;

2 – Hem komünistlerin hem de sosyalistlerin özlemi, refah düzeyinin daha yüksek olduğu, eğitim, halk sağlığı, sosyal güvenlik gibi alanlarda en geniş olanakların bulunduğu bir toplum yaratmaktır;

3 – Komünistler gibi sosyalistler de hiç kimsenin başkasının emeği sayesinde yaşamaya hakkı olmadığı, yani sömürünün yok edilmesi gerektiği düşüncesindedirler;

4 – Komünistler ve sosyalistler işçi sınıfının yeni toplumu kurmak göreviyle yükümlü olduğuna inanırlar.

Fransız sosyalist partisinin bazı militanları da, bazı ideolojik ayrılıklar bulunmasına rağmen işbirliğinin mümkün olduğunu kabul ederler. Bu partinin yönetim komitesi üyesi Albert Gazier, 1955'de Sovyetler Birliği'ne yaptığı ziyaretten sonra şunları yazmıştı: «Bolşevik toplumla, demokratik sosyalizmin istediği toplum arasındaki temel farklar bizi halkların yakınlaşması, barış içinde birarada yaşama ve daha sonra uluslararası işbirliği için çalışmaktan hiçbir şekilde alıkoymamalıdır.»

Bu görüş, işçi sınıfı hareketinin geleceğiyle ilgili olarak pek çok sosyalist parti üyesinin düşüncesini kesinlikle yansıtmaktadır.

Birlik düşmanları, komünistlerin her türlü eylemde daima en başta gelmek, ille de yönetici rolünde olmak, emretmek ve buyruklarını kabul ettirmek isteyeceklerini de iddia ederler.

Halbuki, deneyim bunun tam tersini kanıtlamaktadır. İtalya'da ve başka ülkelerde tek cephe oluşturulurken, pratik, komünistlerin, müttefiklerinin görüşlerini içtenlikle kabul etmeye daima hazır ve mücadele arkadaşlarının güvenine layık olduklarını göstermiştir. Komünistler hiçbir zaman, ortak eylemlerin inisiyatifini ellerinde bulundurmak, bu gibi ortak eylemlerde her zaman tek yönetici olmak, sosyalistlere ise kendilerinin peşi sıra gelmekten başka yapacak birşey bırakmamak iddiasında değillerdir. Seçimlerde komünistler, çok defa sosyalistler lehine oylarından feragat eder, bazı seçim bölgelerinde aday göster-

mekten vazgeçer, böylece, ortaklaşa bir biçimde, gerici parti temsilcilerini yenilgiye uğratırlar.

Komünistler, hep birlikte bir işbirliği zemini hazırlanmasını, bunun kitlelerin onayına sunulmasını, kitlelerin en büyük desteğini kazanacak haklı isteklerin ortaklaşa ortaya atılmasını önermektedirler. Komünistlerin eylem birliği önerisini kabul edecek olurlarsa, sosyalistlerin onların içtenliğini pratikte denemek için bütün olanaklara sahibolacakları açıktır.

Birlik düşmanları, ellerindeki kanıtlar tükenince, sosyalist partilerin sıradan üyelerini korkutmak için, Tek Cephe'nin zaferinden sonra komünistlerin onları yüzüstü bırakacağını iddia etmekten çekinmezler. Bunu söylerken Rusya'daki Menşeviklerin durumunu kanıt olarak gösterirler. Fakat Rusya'da o çağdaki tarihi koşullar unutulmamalıdır: Menşeviklerin büyük bir çoğunluğu, Beyaz Muhafızlar Ordusu ile birleşmişti ve Sovyet iktidarına karşı savaşıyordu.

Başka bir tarihi durum içersinde, işler de değişik bir biçimde yürüdü. Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde, sosyalist parti üyelerinin büyük kitlesi işçi sınıfının tek partisine katıldı, eski önderlerden bir çoğu ise devlet yönetiminde önemli görevlere getirildiler.

Günümüzdeki durumda, işçi sınıfının zaferi için daha elverişli koşullar bulunduğundan, komünist ve sosyalistler yalnız savaş tehlikesine karşı mücadelede ve demokrasinin savunulmasında birleşmekle kalmaz, aynı zamanda sosyalizm uğruna beraberce savaşırlar. Kurulalı çok zaman geçmiş sosyal demokrat partilerin bulunduğu ülkelerde, komünistlerin, bu partilerin işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesine katkıda bulunmakla kalmayıp sosyalizmin temellerini yaratma çalışmasında üzerlerine düşen görevi yapmaları ve sosyalist hükümetlerde yer almaları çıkarlarına uygundur.

Demek oluyor ki, komünist ve sosyalistlerin eylem birliğine karşı yöneltilen iddialar, eleştiri karşısında yıkılıp gitmektedir. Onların işbirliği için aşılamayacak hiçbir engel yoktur. Eğer birlik yoksa, bu, ne komünistlerle sosyalistler arasında hiçbir ortak yön bulunmamasından, ne de komünistlerin sosyalistleri bir yana itmelerindendir. Kapitalist gericilik engeller çıkarmasaydı, komünistlerle sosyalistler kolayca dil ortaklığına varabilirlerdi.

■ Anti-Komünizm Bölücü Gericiliğin Parolasıdır

Sosyalist Enternasyonalin yöneticilerinden birçoğunun davranışlarının gerçek nedeni, ilham kaynağı antikomünizmleridir, yoksa reformist olmaları ve bu nedenle devrimci ideolojiye sahip komünistlerle işbirliği yapamamaları değildir.

Küçük ölçüde bile olsa, işçilere yararlı olabilecek reformları gerçekleştirmek için ciddi bir şekilde çalışan reformistler, başarıya ulaşabilmek için bütün işçi sınıfı örgütlerinin birleşik eylemlerinin gerekli olduğunu anlarlar. Fakat genellikle, inatçı bölücüler yakalarına yapışır, onlara engel olur; bunlar işçi sınıfı hareketi içinde bölünme sağlamayı ve sürdürmeyi meslek edinmişlerdir. Modern burjuva toplumunda bu meslek, doğrusu, reformist sendika ve sosyal demokrat parti liderleri arasından en hırslı kariyeristler için pek elverişlidir. Bu mesleğin uzmanları (örneğin Amerika'da Meany, Brown, Belçika'da Spaak, Fransa'da Guy Mollet, Avusturya'da Pollack, Finlandiya'da Tanner) meşhur soğuk savaş tezini işçi sınıfı hareketinin koşullarına uyguladılar. Anti-komünizm bayrağını -bu eskimiş bayrağın bütün demokratik ve sosyalist hareketin güçlerini bölmek ve kısım kısım yenilgiye uğratmak gibi en karanlık gerici amaçlara hizmet etmiş ol-

duğunu ve hâlâ da ettiğini bile bile- daima iftiharla dalgalandırdılar.

Bu gibiler, komünizme o kadar düşmandırlar ki, onu, egemen sınıfların en berbat gericiliğine değişebilirler. Körü körüne duydukları kinle, komünistlerle birlik halinde eylemde bulunmaktansa emekçilerin en hayati çıkarlarını savunmaktan vazgeçerler. Bu anti-komünizm havarileri, komünistlerle işbirliği yapmak yada gericilerin iktidara geçmesine göz yummak gibi iki durum arasında kalırlarsa hiç duraksamadan ikincisini seçerler. Fransız Sosyalist Partisi lideri Guy Mollet, 1958 Mayısında, faşizan elemanların yanında gerici hükümete katıldığında «De Gaulle'cülüğü Halk Cephesine tercih ederim,» demiştir.

Ne mutlu ki, işçi sınıfı hareketi içinde yeminli birlik düşmanları tasfiye edilmeleri olanaksız derecede büyük bir kalabalık oluşturmazlar. Fakat şu sıralarda, gerici burjuvazinin var gücüyle desteklediği reformist hareketin yardımıyla hâlâ tutunabiliyorlar.

Bölücülerin tutumlarının nedenlerini gün ışığına çıkarmak için, etkinliklerini burjuvazinin yönetici çevrelerinin politikasıyla kıyaslamak yeter. Sağ sosyalistlerin, emperyalist çevrelerin SSCB ve bütün sosyalist kampa karşı kullandıkları yöntemleri işçi sınıfı hareketine uyguladıkları kolayca anlaşılır. SSCB'ye ve bütün sosyalist ülkelere karşı soğuk savaş açan, Sosyalist Enternasyonal'in liderleri de aynı şeyi işçi sınıfı hareketine karşı yapmışlardır. Emperyalistler, komünizmle savaşmak için «Atlantik Paktı»ndan yararlanır, sağ sosyal demokrasi şefleri de aynını yaparlar. Batılı sömürgeci güçler, «komünizm tehlikesine karşı mücadelede birleşme» adına Doğu'nun ezilen halklarını özgürlüğe kavuşmayı «beklemeye» davet eder, sağ sosyalist liderler de sömürge halklarının ulusal kurtuluş hareketini mahkum eder, bu uğurda silah

zoruna başvurmaktan bile kaçınmazlar. 1956'da, Mısır'daki bunalım sırasında, başında «sosyalist» Guy Mollet bulunan Fransız Hükümetinin tutumu bunun örneğidir.

Kısacası, işçi sınıfı hareketi içersinde soğuk savaş propagandası yapanlar, *saldırgan emperyalist burjuvazinin çıkarlarının emekçi saflarındaki temsilcileridir.* Emperyalist devletlerin hükümet çevreleri onların aracılığıyla işçi sınıfı hareketindeki bölünmeyi sonsuza dek sürdürmeye çalışmaktadır. Aslında, anti-komünizm şampiyonlarının bölücülükten başka etkinlik zeminleri yoktur, «reformlar» onlar için saf insanları aldatmaya yarayan birer bahanedir.

Bu aldatmaca gün ışığına çıkıp, kitleler sağ sosyaldemokratlar içinde bulunan anti-komünistlerden yüz çevirince, bunlar dolambaçlı yollara saparlar. Çoğu kez de, sosyal demokrasiyi güya «üçüncü bir güç» gibi kabul ettirmeye çalışırlar. Sosyalist Enternasyonal'in sağcı liderleri kelimelerle oynayarak, uluslararası işlerde hiçbir aşırı ucu desteklemediklerini, batı ile doğu arasında hakem rolü oynadıklarını ileri sürerler. Yine iç politikada da bağımsızca «üçüncü» yolu izlediklerini iddia eder, gericiliğe de, komünizme de karşı olduklarını söylerler.

Halbuki, «üçüncü bir güç»ten sözedenler ya kendileri aldanmakta yahut da herkesi aldatmak istemektedirler. Gerçekte, burjuva ile proletarya arasında, gericilikle demokrasi arasında «üçüncü bir yol» yoktur. Sağ sosyal demokratlar gerçekte burjuvazinin gerici çevreleriyle işbirliği yaparak bunu açıkça kanıtlarlar. «Üçüncü yol»u izleyenler arasından en iyileri, er geç komünistlerle eylem birliğinin zorunluluğunu anlarlar. Bununla, Lenin'in, politikada ya kapitalistlerden yahut da işçi sınıfından yana olmaktan başka bir yol bulunmadığını anlatan sözleri bir kez daha doğrulanmış olur. Lenin şöyle der: «Bütün üçüncü bir unsur yaratma girişimleri ne denli içtenlikle

yapılırsa yapılsın, sonunda insanın iki uçtan birine geçmesiyle sonuçlanır.»(*)

«Üçüncü güç» propagandacıları hem kapitalistlere, hem de işçilere yaranmaya çalışırlar. İşçilere kapitalizmle mücadele etmeyi vaadeder, kapitalistlere ise onları komünizmden koruyacaklarına dair söz verirler. Bu nedenle her iki taraftan da yeni yeni «kredi»ler isterler. Fakat, kapitalistler sağ sosyal-demokratlara «kredi» açarken, onların bunu hemen ödemelerini, yani komünistlere saldırılarını artırmalarını isterler. Diğer taraftan, işçi sınıfı, kapitalist tekellerin keyfi yönetimine karşı mücadelenin şiddetlenmesini bekler. Politik spekülatörlerse bu iki borcu birden ödeyemediklerinden iflas ederler. «Üçüncü güç» teorilerinin kitleler üzerinde geniş bir yankı uyandırmamasının, yada artık, ancak pek az uyandırabilmesinin nedeni budur.

Gerici anti-komünizm politikasının hedefi, yalnız işçi sınıfının devrimci öncüleri değil, bütün emekçiler, bütün demokratlardır. Başlangıçta, gericiler baskı ve kısıtlamaların yalnız komünistleri hedef aldığı, işçi sınıfı hareketi ve demokratik hareketin diğer akımlarına dokunulmayacağı şeklindeki hayal ürünü bir düşüncenin tohumlarını ekmeye çalışırlar. Fakat işçiler, görünüşe aldanarak, komünistlere karşı yöneltilmiş önlemlerle mücadele etmekten vazgeçtikleri anda, gerici burjuvazi «harekâtın» ikinci aşamasına geçer: Sosyal-demokrat partilere, sendikalara ve liberal burjuva sınıfı örgüt ve hareketlerine karşı baskı ve zulüm kampanyası başlatılır.

İşçi sınıfı hareketinde eylem birliğini engelleyen nedir sorusuna verilecek bir tek cevap vardır: *Kapitalist gericilik ve egemen tekelci sermaye oligarşisidir işçi sınıfı hareketinde eylem birliğini önleyen. İşçi sınıfı örgütlerinin*

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 29, s. 497, rusça baskı.

üst kademelerinde kendilerine işçi sınıfı hareketi militanları süsü veren anti-komünizm propagandacılarının ve soğuk savaş düzenleyicilerinin yer alması yalnız tekelci sermayenin çıkarınadır. Birliğe karşı ileri sürdükleri iddialar, tutumlarının gerçek nedeni değildir, sadece bunu gizlemeye yarar.

İşçi sınıfı hareketi saflarındaki bölücüler, tekellerin ve kapitalist hükümetlerin büyük çapta desteğinden yararlanırlar. En gayretkeş sağ sosyal demokratlar, en avantajlı mevkilere adaydırlar. Örneğin, Batı Almanya'nın büyük şirket ve bankalarında 929 önemli görev Almanya Sosyal Demokrat Partisinin 410 yöneticisine verilmiştir. 65 sosyalist yönetici Mannesmann, Klöckner, Krupp, Flick gibi konsorsiyumlarda müdürlük yapar, kazançları yılda 100.000-150.000 markı bulur. Avusturya'da devletleştirilmiş girişimlerin 600 müdüründen 400'ü sosyalist parti üyesidir. Bu partinin yöneticileri arasından 25 üyenin 12'si devlet sektörüne ait veya özel girişimlerin müdürü yada yöneticisidir. Herbirinin kazancı yılda 500.000 şilingi bulur. Avusturya Sosyalist Partisinin ideologlarından olan ve partinin programını hazırlayan Benedikt Kautsky (Karl Kautsky'nin oğlu) hayatının sonuna kadar büyük «Kreditanstalt» Bankasının genel müdür yardımcısı, «Elin» konsorsiyumunun denetleme meclisi üyesi ve Avusturya Ulusal Bankasının genel meclis üyesiydi.

Sağ sosyalist liderler hükümet üyesi olduklarında, tekelci sermaye, emekçilerin bazı isteklerini yerine getirmelerine izin verir. Emekçilerin baskısı altında başka kurtuluş çaresi bulamayan tekeller, bir takım ödünler vermek zorunda kalır, fakat bunu komünistlerin karşısında sosyalistlerin durumunu güçlendirecek şekilde yaparlar. Ama, ilk fırsatta, fiyatları yükselterek yada başka yollardan zararlarını çıkartırlar. Sosyal demokratların etkisi altına giren sendikaları desteklerler, sol sendikaları ezen kapitalist çevreler de yine buna benzer bir taktik uygular-

lar. Örneğin, ABD Devlet Bakanlığının uluslararası sendikal hareketi bölmek için amerikan sendikalarının gerici yönetici gruplarından geniş ölçüde yararlandığı bilinen birşeydir.

Bütün bu nedenlerden dolayı, işçi sınıfının eylem birliği, yalnızca müzakerelerle, anlaşmalarla gerçekleştirilemez. Gerici burjuvazinin çevirdiği dolaplara ve işçi sınıfı hareketinin içine soktuğu ajanlara karşı etkili bir mücadele yürütmek zorunludur. İşçi sınıfının eylem birliği için yapılan mücadele, emekçilerin tekelci sermayeye ve emperyalizme karşı mücadelesinin önemli bir bölümüdür.

3 İŞÇİ SINIFI HAREKETİNDE EYLEM BİRLİĞİNİ GERÇEKLEŞTİRMENİN YOLU

■ İşçi Kitleleri Birlik İstiyor

Sağcıların bölücü eylemlerine karşılık işçi kitlelerinde birleşme isteği günden güne kuvvetlenmektedir. Birlik isteği, çeşitli biçimlerde kendini gösterir. Örneğin, Fransa, İtalya, İngiltere, Belçika ve birçok başka ülkelerde, birçok büyük işletmede grev hazırlıkları başlayınca, bütün işçiler ortak eylemin yararına kendi istekleriyle grev çağrısına katılırlar: Komünist, sosyalist ve katoliklerin beraberce yeraldığı tek bir grev komitesi kurarlar. Yine, birçok olay şunu kanıtlamıştır: Sosyalist emekçiler, partilerinin yasaklanmasına karşın seçimlerde komünist adaylara oy vermişlerdir.

Bugün, emperyalist hükümetlerin yürüttüğü tehlikeli politikanın sonuçları ortaya çıktığı ölçüde birleşme özlemi de artar. Sosyalist emekçiler arasında endişe ve güvensizlik artmaktadır. Bu yüzden sosyal demokrat partilerin yöneticileri bir takım düzenlere, kurnazlıklara başvurmak, bazen de bazı temel istekleri kabul etmek zorunda kalmaktadırlar.

İngiliz İşçi Partisi, Batı Almanya ve İskandinav ülkelerinin sosyal demokrat partileri, Japonya ve diğer Asya ülkeleri sosyalistleri, Mısır'a karşı İngiliz-Fransız-İsrail saldırısını kınadılar. 1958'de Lübnan ve Ürdün'e karşı yapılan emperyalist saldırı da kınandı. Sosyalist Enternasyonal, Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Birleşmiş Milletler'e katılmasından yana olduğunu birçok kez belirtti. Enternasyonalin Konseyi, atom bombası denemelerine son verilmesini istedi.

Elbette ki, Sosyalist Enternasyonal liderlerinin sözleriyle eylemleri arasında daima büyük bir uzaklık vardır. Bununla beraber, bu kararlar, sosyal demokrat partilerin tabanının düşünüşünü yansıtmaktadır. Sosyal demokrat harekette meydana gelen değişmeler, sağ sosyal demokrasi şefleri istedikleri kadar karşı çıksınlar, emekçiler arasında eylem birliğini gerçekleştirmeyi kolaylaştırmaktadır.

Komünistlerle sosyalistlerin işbirliği konusunda en büyük deneyim, emekçilerin ekonomik çıkarları için mücadelede kazanılmıştır. Birçok kapitalist ülke, bu alanda birleşik eylem örnekleri göstermişlerdir. Son yıllarda, italyan, fransız, arjantinli, japon işçiler ve başka ülkelerin işçileri ortak eylem temeline dayanan düzenli grev mücadelesi yürüttükleri her seferinde büyük başarılar kazandılar. Greve katılanların sayısı bazen yüzbinleri, milyonları buluyordu.

Politik sorunlar üzerine işbirliği, İtalya'da, Japonya'da, Finlandiya'da, Şili'de ve diğer bazı ülkelerde parlak başarılara erişti. Alman emperyalizminin yeniden silahlanmasına karşı mücadelede ve atom silahlarının yasaklanmasında, kapitalist ülkelerin komünist partileri birçok defa sosyalist partilerin yerel örgütleriyle fikir birliği içinde eylem yürütmüşlerdir.

Savaştan sonraki ilk on yıl içinde, İtalyan komünist ve sosyalist partileri işbirliği bakımından zengin bir deneyim kazandılar. 1934 antlaşmasının imzalanmasından beri her iki parti iç ve dış politika sorunlarında tam bir birlik içinde, düzenli eylem yürüterek gericiliğin güçlerini yenilgiden yenilgiye uğratmıştır. Bu nedenle sosyalist partinin 1958'deki kongresinde sağ kanadın zorlamasıyla alınmış bir kararla eylem birliği antlaşmasının tek yanlı olarak bozulması, hayatın gereklerine ve genellikle parti üyelerinin düşüncesine ters düşmektedir. İtalyan komünist ve sosyalistlerin beraberce gerçekleştirdikleri bütün başarılardan sonra, birleşik eylemden yoksunluk ancak geçici bir süre için olabilir.

Japonya işçi partilerinin işbirliği geçmişte yapılmış sekter yanlışların düzeltilmesinden sonra daha da güçlendi. 1960 ilkbahar ve yaz aylarında Japon-Amerikan askeri antlaşmasına karşı yapılan kahramanca mücadele sırasında, komünist ve sosyalistler dirsek dirseğe, dayanışma içinde eylemde bulunmuş, geniş Japon halk kitlelerini kavganın içine sokmak üzere peşleri sıra götürmüşlerdir. Şili tek cephe politikasının uygulanmasında iyi bir deneyim sahibi oldu; 1956 ilkbaharında komünist parti, sosyalist parti, sosyalist halk partisi ve diğer demokratik partiler ülke içerisinde ve parlamentoda yeri çok sağlam olan bir Halk Eylem Cephesi yarattılar.

Tabana dayalı eylem birliğinin gerçekleştirilmesi, savaş sonrasında yeni örgüt biçimleri ortaya çıkmasına sebep oldu. Bunlar, İtalya'da büyük işletmelerdeki «iç komisyonlar», Fransa'da «Birlik Komiteleri», Avusturya'da «Sendikal Birlik Birimleri», Brezilya'da «Birlik Konseyleri» ve sendikalar arası komisyonlar vb.'dir.

Uluslararası işçi sınıfı hareketinin birliği için yapılan mücadele, SBKP'nin XX. Kongresinde bu alanda yeni olanaklar ortaya çıktığı bildirildikten sonra, yeni bir aşa-

maya girdi. SBKP'nin prestijinden yararlanan bir komünist partinin işbirliği çağırısında bulunması sosyal demokrat kitleler arasında geniş bir yankı uyandırdı. Sosyalist Enternasyonal neredeyse komünistlerle ilişki kurmak sorununu incelemek zorunda kalacaktı. Eylem Birliğini başarısızlığa uğratmaktan, işçi sınıfı hareketine karşı soğuk savaşı sürdürmekten çıkarı olanlar, Enternasyonal'i olumsuz yönde çözüme vardırmaya çalıştılar; buna rağmen, bazı sosyalist partiler SBKP ile ilk bağları kurdular.

1956-1957 yıllarında, SBKP Merkez Komitesi yeni bir girişimde bulundu. İtalya, Fransa, Almanya, İngiltere, Norveç, Danimarka, Belçika, Hollanda ve Avusturya sosyalist partilerine barışın korunması için eylem birliğine çağıran mektuplar gönderdi.

Ne yazık ki, bugün için birlik çalışmaları yavaş ilerlemektedir. Bu ilerleme uluslararası durumun gerektirdiği ölçüde olmaktan uzaktır. İşçi sınıfının çeşitli birlikleri arasındaki ilişkiler arttığı halde, geçmiş dönemlerin kalıntıları hâlâ etkisini sürdürüyor. Bütün bunlara rağmen değişmez etkenler birliğin lehinedir. Bu etkenler bölücülerin çevirdiği entrikalardan çok daha güçlüdür. Bu etkenlerden en önemlisi, işçiler arasında, giderek daha geniş tabakalarda, birleşme isteğinin günden güne büyümesidir.

■ Sosyalist Emekçilere Karşı Doğru Tavır

Elbette ki, bütün umutları, kitlelerin birliğe doğru kendiliğinden hareketine bağlamak yanlıştır. Komünist partiler yönetici organlarının pek çok defa işaret ettiği gibi, birçok şeyin, daha çok komünistlerin kendilerine, eylem birliği politikasını uygulama yöntemlerine bağlı olduğu görülüyor.

Bu işte, kesin bir önem taşıyan unsur, sosyalist emekçilere karşı alınacak doğru tavırdır. Komünistlerin, sosyal demokrasi liderlerinin peş peşe birçok ihaneti karşısında ne derece öfkelendikleri anlaşılmayacak birşey değildir, ama bütün sosyalistleri «emperyalizmin ajanları» arasına sokmak, onlarla her türlü ilişkiyi, çeşitli görüşler üzerine dostça tartışmayı bir yana bırakmak da doğru değildir. Bütün sosyalistlere karşı, cephe halinde yöneltilecek saldırılar, işçi sınıfı birliği düşmanlarının çok işine gelir.

Savaş sonrası, sosyal demokrat hareketin içinde karmaşık bir sınır koyma sürecinin başladığını gösterdi. Hemen hemen bütün sosyalist partilerde, billurlaşmamış, az yada çok güçlü sol akımlar vardır. Örneğin, İngiltere İşçi Partisinde, ülke içersinde olsun, uluslararası çapta olsun, önemli olaylar ortaya çıktığında hemen yerel örgütlerle partinin yönetim merkezi arasında fikir ayrılıkları başgösterir.

Birçok sosyal demokrat partide iş, sağ ve sol sosyalistlerin bağımsız partiler halinde bölünmesine kadar varmıştı (İtalya'da, Japonya'da, Avusturya'da, Hindistan'da, Lübnan'da, İsrail'de). Daha sonraları aralarından bazıları tek bir parti oluşturmak üzere yeniden birleştiler, ama sağ kanatla sol kanat arasındaki fikir ayrılıkları ortadan kalkmadı. Sosyalistler arasında meydana gelen ayrılmaların bir örneği, Fransız Sosyalist Partisinin bölünmesidir. Bu bölünme sonucunda, Guy Mollet ile ilişkilerini kesen gruplar kendi bağımsız partilerini kurdular.

Bununla beraber, deneyim şunu göstermiştir: Sosyalistler arasındaki bölünmeler ve sol kanadın oluşumu, birçok hallerde sosyal demokrat partilerin politikasında bir değişiklik meydana getirmez. Birçok sıradan sosyalist, sağ yönetimin anti-komünist çizgisinden hoşnut olmadıkları halde, partilerine alışmış ve geleneklerine bağlanmış olduklarından kesin bir adım atamaz, bölünmeye gidemezler. Sağ liderler bu ruh halini ustaca kullanmak-

tan geri kalmaz, sosyalist partiler içersinde egemenliklerini sürdürürler. Fakat, anti-komünizm politikasının yıkılması karşısında, sosyalist partilerin sıradan üyelerinin gözleri açılacaktır. Ergeç, sosyalizme bağlı, namuslu sosyal demokratlar, aşırı sağ elemanların uyguladığı burjuva karakterli politikanın değiştirilmesi, bu gibi elemanların parti yönetiminden uzaklaştırılması gerektiği düşüncesine geleceklerdir. Böyle bir durumda, sosyal demokrat partinin işçi sınıfının çıkarlarına cevap veren, yeni bir politika uygulamaya geçmesi bölünmesiz olacaktır ki, bu söz götürmez bir şekilde, en iyi çözüm yoludur.

Ne olursa olsun, bütün bunlar sosyal demokrat partilerin iç işleridir, bunları düzene koymak onlara aittir.

Koşullar ne olursa olsun, sosyalistlerin sol kanadı, işçi hareketindeki bölünmeleri ortadan kaldırabilir. Sol sosyalistler çok defa politikada tutarsızlık gösterirler, fakat herşeye rağmen, sosyal demokrasinin en ilerici fraksiyonu onlardır. Bugün için, iç politikaya yada uluslararası siyasete ilişkin birçok sorunlar karşısındaki tutumları, emekçilerin çıkarlarına uygundur. Pek çok sol eleman, bölünmenin zararını, işçi sınıfı hareketi eylemini birleştirmenin zorunlu olduğunu anlamıştır. Bugün, komünist partilerin eğilimi, sol sosyal demokratları anti-komünist bölücülerin propagandası yüzünden edindikleri önyargıdan kurtarmaktır. Komünistler, savaş tehlikesine karşı fedakarlık dolu mücadeleleriyle, emekçilerin ve sosyal demokrasiyi destekleyen orta tabakaların hayati çıkarlarını savunmalarıyla, her sosyalistin işçi sınıfına yararlı olabilecek inisiyatifine destek olmalarıyla, işbirliği dolayısıyla verdikleri sözleri dürüstçe yerine getirmeleriyle, bütün tavır ve tutumlarıyla güvenilir arkadaşlar, sağlam müttefikler olduklarını pratikte gösterirler.

Demek oluyor ki, komünistlerle eylem birliğinin zorunlu olduğunun bilincine varmış sosyal demokrat hare-

ket çevrelerinin işbirliği için gerekli koşullar biraraya gelmiştir. Bu nedenle Kruşçev'in SBKP XXI. Kongresinde sosyalist emekçilere yönelttiği sözler günümüzde büyük bir önem taşır: «İşçi sınıfı hareketinin bütün akımlarının temsilcileri için anti-komünizm şarlatanlarından uzaklaşmak, işçi sınıfının çıkarlarını ve barışı savunmak için ortak eylemde bulunmak amacıyla, her iki taraf için de kabul edilebilecek bir anlaşma zemini hazırlamak üzere birleşme zamanı gelmiştir.»(*)

Sosyalistlerle eylem birliğini sağlamak için, komünistler, üzerinde anlaşmaya varmanın en güç olduğu sorunları ikinci plana bırakmaya hazırdırlar. Bu konuda, komünist partiler, Lenin'in 1922'de verdiği, her zaman için geçerli öğütlerden yararlanırlar. O sıralarda üç enternasyonalin konferansı hazırlanıyordu -Üçüncü, İkinci ve «İki buçuk'uncu»-. Konferansın hazırlıklarında etkin bir görev alan Lenin ön görüşmeler sırasında, Komünist Enternasyonalin delegeler kuruluna şunları önermişti: «Yalnız ve yalnız üzerinde en az uyuşmazlık olan, işçi kitlelerinin kısmi fakat ortak eylemlerini gerçekleştirmeyi amaçlayan sorunları ortaya atınız.» Lenin delegelerinin, «açılış konferansında amaca ulaşma umudu kaybolmadığı sürece son derece ihtiyatlı olmalarını» öneriyordu.(**)

Sosyal-demokratlarla eylem birliğine ulaşmak için, komünistler bugün de uzlaşmalardan, gerekli ödünlerden kaçınmazlar. Sekterler, bir komünist uzlaşmaya razı olursa itibarını kaybeder sanırlar. Onların gözüpek siyasetten anladıkları, o anın değişik koşullarını hesaba katmadan, o anın gerektirdiği biçimde davranmanın gerekliliğini anlamadan belirli bir tutumu inatla sürdürmekten başka birşey değildir. Oysa, Leninist gözüpeklik, işçi sınıfı ha-

---

(*) N. Kruşçev, 1959-1965 yılları için SSCB'nin ulusal ekonomisindeki gelişmenin temel rakkamları, s. 115.

(**) Les Questions de l'histoire, No: 4, 1958, s. 51, rusça baskı.

reketinin birliği gibi büyük bir dava adına gerekli ödünleri vermekten korkmamak, gelecekteki müttefiklere açık kapı bırakmaktır.

Lenin, sosyal demokrat partileri, burjuvazi temsilcilerinin kalabalık bir işçi topluluğu önünde propaganda yaptığı kapalı bir salona benzetirdi. Lenin şunu soruyordu: Komünistler, o güne kadar yalnız reformistlerin etkisi altında kalan işçilere söyleyeceklerini söyleyebilmek olanağını elde etmek için, bu salona giriş bedelini ödemeli midirler? Ve cevap olarak, bu kapalı, iyi bir koruma altına alınmış salona girebilmek için bütün koşulları yerine getirmemenin, giriş bedelini ödememenin büyük bir yanlış olacağını söylüyordu. «Komünistler, kendi yağlarıyla kavrulmamalıdırlar,» diyordu, «burjuvazi temsilcilerinin işçileri etkileyip durduğu bu kapalı salona girebilecek biçimde davranmayı öğrenmelidirler. Bazı fedakarlıklardan kaçınmamalı, her yeni ve zor işin başında önüne geçilmez şekilde karşılaşılan yanılgılardan korkmamalıdırlar. Bunu anlamak ve öğrenmek istemeyen komünistler, işçiler arasından çoğunluğu kendilerine bağlamayı umut edemezler»(*)

Her ülkenin kendine özgü mücadele koşulları, işçi sınıfı hareketi gelenekleri vardır. İşçi birliğine giden yollar, her ülkede başka başkadır. Bazı koşullar altında, bu birlik, bir seçim kampanyası sırasında, diğer bazı koşullarda sendikal ve toplumsal haklar için yapılan mücadele içinde, yine başka bazı koşullar içinde, silahsızlanma için yapılan bir kampanya sırasında gerçekleştirilebilir. Belli bir ülkede, en kısa yoldan bütün işçi sınıfı hareketi akımlarının işbirliğine götürecek etkeni, özel olayı bulmak, komünist partilerin tek cephe için mücadelesinde başarıya ulaşmanın başlıca ilkelerinden biridir.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 33, s. 297, rusça baskı.

■ İdeolojik Ayrılıklar İşbirliğine Engel Değildir

Komünistlerle birliğin gerekli olduğunu anlayan sosyalistler arasındaki ideolojik ayrılıklar, işbirliğini engellemez mi? Sosyalistler, işçi sınıfının güncel görevlerinin değerlendirilmesinde, birçok bakımdan komünistlerle aynı düşüncede olmakla beraber, toplumsal evrimin köklü sorunları üzerinde, hele, örneğin kapitalistlerin iktidarının devrilmesi ve geçiş döneminde işçi sınıfı diktatörlüğünün kurulmasının zorunluluğu gibi konularda farklı düşüncelere sahiptirler. Eylem birliğini başarısızlığa uğratmaya pek istekli olan sağ partiler, bu durumun işbirliği için üstesinden gelinemeyecek bir engel olduğunu öne sürer dururlar. Bu iddia doğru mudur?

Komünistler, hiçbir zaman, ideolojik ayrılıkları küçümsemek yada susturmak niyetinde değillerdir. Birlik önerisinde bulunan komünistler, ilkelerinden ve politik görüşlerinden vazgeçmek düşüncesinde olmadıklarını gizlemezler. Ayrıca, kendi ilke ve görüşlerini sosyal-demokratlara zorla kabul ettirmeye de uğraşmaz, burjuva ülkelerinde işçi partilerinin uygulamadaki işbirliğinin, ilkelerinden vazgeçilmeksizin gerçekleştirilebileceğini kabul ederler.

Elbette ki genellikle, işçi sınıfının yeminli düşmanları olan anti-komünizm propagandacılarıyla herhangi ideolojik ayrılık üzerine tartışmak olanaksızdır. Anti-komünizm, işçi partisi için bir nebze bile yapıcı bir politika değildir; büründüğü reformizm ideolojisi baştanbaşa aldatmacadır. Gerçekte, anti-komünizm şampiyonları, reformist geçinmek hakkını bile yitirmişlerdir. Komünist partilerle işbirliğini başarısızlığa uğratmak için emekçilerin hayati çıkarlarını feda etmekten çekinmediklerine göre kendilerine reformist süsü vermeye dahi hakları yoktur. Namuslu

bir sosyal-demokrat, emekçilerin çıkarları için mücadele ettiğini bilir; bu mücadelede müttefiklerini hor görmez. Oysaki anti-komünistler reformist bile değil, işçi sınıfı hareketinin yeminli düşmanlarıdır.

Komünistlerin bu gibi insanlarla hiçbir zaman ortak bir dil bulamıyacakları açıktır. Halbuki, ilerici, toplumsal değişimleri içtenlikle isteyen, namuslu reformizm taraftarları sözkonusu olunca durum değişir.

Marksist-Leninist görüşle, reformist görüş arasında ilke ayrılıkları vardır. Komünistler, reformistlerin, sınıf mücadelesi, proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğü gibi sorunlar karşısındaki yanlış tutumlarını eleştirmişlerdir ve daima eleştireceklerdir. Örneğin, SSCB'de ve diğer halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin başarıyla kurulması örneğiyle, komünistler, sosyalist emekçileri Marksizm-Leninizmin çizdiği sosyalizme giden yolun doğruluğuna inandıracaklardır.

Fakat, daha şimdiden, komünistlerin ve samimi sosyal-demokratların kafalarındaki sosyalizmle ilgili düşüncelerde ortak noktalar bulmak olanağı vardır. Böylece, işçi sınıfının temel erekleri uğruna ortak mücadelenin yolu açılmış olur. Hem komünistler, hem de namuslu sosyal-demokratlar için sosyalizm, herşeyden önce, temel üretim araçlarının toplumun malı olmasını sağlamak demektir. Komünistler için bu, tersi kanıtlanamayan, doğruluğu apaçık bir gerçektir; yine aynı amaç, birçok sosyalist partinin resmi programlarında da yer alır. Fransız Sosyalist Partisinin «İlkeler Bildirgesi»nde «partinin amacının kapitalist mülkiyet rejimi yerine, doğal zenginliklerin ve üretim araçlarının ortaklaşa (kolektif) mülkiyetini ve böylece sınıf ayrılıklarının ortadan kalkmasını gerçekleştirecek bir rejim getirmek» olduğu belirtilmiştir.

Öyleyse, fransız sosyalistlerinin, yada hiç değilse, aralarından parti programının bu görüş noktasına içtenlikle

katılanların, kapitalist özel mülkiyet düzeni yerine, toplumsal mülkiyetin egemen olacağı bir düzen getirmek için mücadelede komünistlerle işbirliği yapmasını ne engelleyebilir? Komünistler ve sosyalistler, örneğin, işçi kitlelerinin, tekellerin mülkiyetinin devletleştirilmesi gibi bir isteğini ortaklaşa destekleyemezler mi?

Tabii, sosyalizme barışçı yoldan geçiş olasılığı gibi bir konuda komünistlerin düşüncesi sosyalistlerinkine benzemez, fakat bazı noktalarda birleştikleri de su götürmezdir. Kapitalist ülkelerdeki emekçilerin durumunu daha üst bir düzeye yükseltmeye yönelik reformlar için mücadele sırasında, komünistlerle sosyalistler arasında, karşılıklı geniş bir anlaşma zemini sağlanabilir. Komünistler, bu gibi reformların değerlendirilmesinde sosyalistlerle aynı fikirde değillerdir. Sosyal-demokratların çoğu, reformların sosyalizme ulaşmanın tek yolu olduğuna inanır. Düşünceleri şöyledir: Devlet, nasıl olsa bugün ulusal ekonomiyi düzene koymak için şu yada bu önlemleri uyguluyor; yarın da toplumsal güvenliği sağlamak için daha başka önlemler uygulayacaktır (emekli aylıkları vb. gibi). Şu halde reformistlere göre sosyalizm, burjuva toplumu çerçevesinde doğar. Onların, fikrince sosyalizm kapitalist topluma azar azar girer. Bu gidişle günün birinde, kapitalizmin bütünüyle «reforma uğrayacağını», sosyalizme dönüşeceğini umudederler.

Komünistler, reformistlerin bu temel düşüncesinin baştan aşağı yanlış olduğu kanısındadırlar. Tekellerin hizmetinde olsan bir kapitalist devletten bile emekçilerin yararına birtakım reformlar elde edilebileceğini inkar etmezler. Fakat, kapitalist devletten koparılan ödünler sosyalizm değildir, nerde! Kapitalist devletin sınıf özelliği aynı kalmıştır. Devlet daima kapitalist tekellerin elinde bir araç olmuştur ve bu özelliği reformlarla değiştirilemez. Raslantı eseri olmayan, gerçek olay şudur: Kitlelerin baskısı azalır azalmaz, devlet ödünlerini geri alır yada onları

tekellerin isteğine uydurur, öyle ki ödünlerin başlangıçtaki niteliklerinden geriye sadece bir anı kalır.

Sosyalizmi kurmaya girişmek için, herşeyden önce *iktidarı* egemen tekellerin elinden almak, emekçilere devretmek gereklidir. Komünistlerin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin uzun deneyimiyle doğrulanmış, köklü kanısı budur.

Bununla beraber, komünistler hiç de reforma karşı değillerdir. Sadece, reformlar yoluyla, adım adım kapitalizmden sosyalizme geçişin olasılığı düşüncesini reddederler. Fakat, komünistler, emekçilerin yaşama koşullarını daha yüksek bir düzeye eriştirecek her çeşit reform için, tekellerin devletleştirilmesi için, toplumsal güvenlik sisteminin geliştirilmesi, sendikal ve demokratik hakların genişletilmesi, evrensel barış güvencesinin güçlendirilmesi vb. için yapılacak mücadelede sosyalistlere büyük ölçüde işbirliği önerirler. İşçi sınıfı hareketinin çeşitli akımları arasındaki eylem birliği ve işbirliği ne kadar güçlü olursa, tekellerden ve onların devletinden işçi sınıfının savaşçılığını artıracak ödünleri koparmak da o kadar kolaylaşacaktır.

■ Dostça, Sabırla Açıklamalar Yapmak Gereklidir

İşçi sınıfı hareketi içindeki sağ bölücülerin, kendilerini gizlemek için kullandığı reformist ideolojinin hakkından gelmeyi komünistler kendilerine görev bilmişlerdir. Fakat, reformist düşüncelerin hakkından gelmek basit bir iş değildir. Komünistler, yalnız reformist teorilerin ardındaki büyük yanlışı değil, kitlelerin gerçek özlemleri üzerine oynanan büyük oyunu da görürler.

İçinde yaşadıkları koşullarla, toplumun ayrıcalıklı yüksek tabakalarının yaşama koşulları arasındaki uçurumu gören, polisin keyfi davranışını gösteren olaylarla, emekçilerin haklarına saldırılarla karşılaşan kitleler, kendiliğinden demokratik bir düzene, toplumsal eşitliğe özlem duymaya başlarlar. Fakat, çok defa yeni, gerçekten demokratik bir hayata götüren yolları kendiliklerinden bulamazlar. Emekçilerin çoğu, Batı Avrupa ülkelerinde ve ABD'de özellikle güçlü olan burjuva demokrasisi düşlerine kapılır. Çok sayıda işçi ne sınıf mücadelesi ne de herhangi bir çatışma olmaksızın, hayatın günlük akışında şiddetli bir değişme yaratmadan, kimbilir nasıl, sosyalizme götürecek kolay bir yol arar. Reformizmin ideologları bütün bunlardan yararlanır, emekçi sınıfın bilinçlenmesini geciktirecek teorileri kabul ettirmeye çalışırlar.

Son birkaç on yıllık zaman içerisinde, birçok sosyaldemokrat partinin toplumsal bileşiminin temelden değiştiği unutulmamalıdır. Bu partilerin üyeleri arasında bulunan işçilerin sayısı günden güne azalırken, küçük burjuva tabakalarına ait elemanlar, memurlar, burjuva aydınlar gittikçe daha çok sayıda bu partilere katılmaktadır. Artık, Fransız Sosyalist Partisinin toplam üye sayısının ancak dörtte birini işçiler oluşturmaktadır.

Fakat, en önemlisi, reformist teorilerin egemen sınıfların desteğinden yararlanmasıdır. Burjuvazi bu teorilerden çekinmemektedir. Hatta, çoğu kez bu teorilerin propagandasının yapılmasına seve seve izin verir. Bu teoriler için gazetelerde sütunlar dolusu övgü yazıları çıkar. Oysa komünistler, görüşleri nedeniyle, bir iftira ve kovuşturma kampanyasıyla karşı karşıyadırlar. Egemen sınıflar, yönetim görevlerini reformizmin ideologlarına vermekten korkmaz, komünistleriyse ilk fırsatta bu gibi görevlerden uzaklaştırırlar. Üstelik de, burjuvazi, reformistlerin şurada burada «sosyalistçe» deneylerine devam etmesine izin verir, çünkü bunlar, kendi sınıf egemenliğinin temeline

dokunmamakta, hatta bazı durumlarda bir yandan kitlelere eformizmin hayallerini yayarken, diğer yandan da burjuvazinin sınıf egemenliğini güçlendirmektedir.

Reformist ideolojinin üstesinden gelmek için, durmadan kendi sloganlarını yinelemek yerine sabırla inandırma yöntemleri uygulamak, dostça fikir tartışmaları yapmak gereklidir. Sosyal-demokrat bir işçinin görüşlerine karşı itiraz dinlemez bir akıl hocası tavrı takınmak, bu görüşleri hor görmek ve hele hele bunlara önem vermez bir tutum içinde bulunmak çok yanlıştır. Sosyalistlerle polemik, gerçek bir fikir tartışması şeklinde olmalı, asla karşılıklı gönül kırıcı sıfatlar yakıştırma gibi yanlış bir yola dökülmemelidir.

Sosyal-demokrat emekçi kitleler içinde çalışan komünistler, reformist teorilerin («demokratik sosyalizm» vb.) yanlışlığını gösterir; alternatif olarak Marx ve Lenin'in evrensel tarihi zaferler kazanan bilimsel sosyalizmini öne sürerler. Basın yoluyla yapılan açık tartışmalarla, sosyalist emekçilerle söyleşilerle, komünistler, anti-komünist önyargıları ortadan kaldırabilir, Marksizm-Leninizm ilkelerinin emekçilerin hayati çıkarlarıyla birleştiğini gösterirler.

Gerçek emperyalist burjuvazi uşaklarını bir bir ortaya çıkaran komünistler, sosyal-demokrat hareketin saflarında bulunan, kapitalizme son vermeyi içtenlikle isteyen herkesle, emekçilerin yaşam koşulları düzeyini yükseltmek için, barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadele etmek isteyen herkesle işbirliğine hazırdır.

4 DEMOKRATİK BİRLİK POLİTİKASI

Komünist partiler yalnız tek bir işçi sınıfı cephesi için mücadele etmekle kalmaz, en geniş halk tabakalarını birleştirmek de isterler. İşçi sınıfı birliği geniş bir demokratik hareketin temeli olmalıdır.

Tarihin hiçbir döneminde, çeşitli halk tabakalarıyla işçi sınıfının ortak eylemi için bu derece elverişli koşullar ortaya çıkmamıştır. Kapitalizmin genel bunalımının bugünkü aşamasında, 10. bölümde gösterdiğimiz gibi, emekle sermaye arasındaki temel sınıf çelişkisinin yanısıra, bir avuç tekelle, diğer sınıf ve halk tabakaları arasındaki çelişkiler günden güne daha belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Tekelci sermaye, boyunduruğunu yaygınlaştırıp devleti kendine bağladıkça, karşısına dikilen daha çeşitli ve daha büyük güçlerle mücadele etmek zorunda kalır. Tekelci sermayenin saldırısı yalnız işçi ve köylülerin çıkarlarına karşı değil, orta halk tabakalarına, hatta burjuvazinin bazı tabakalarına bile yöneliktir. Yalnız bütün tabakaların dolaysız çıkarlarını değil, ulusun temel çıkarlarını da tehdit eder. Cumhuriyetçiler, yurtseverler, barışseverler, ulusal bağımsızlığa ve demokrasinin gele-

neklerine bağlı olan herkes, tekellerin gerici diktatörlük eğiliminin güçlendiğini, yeni bir savaş tehlikesinin belirip günden güne büyüdüğünü görünce derin bir endişeye kapılır.

Burada, farklı toplumsal tabakaların çıkarı ortaktır. Bu çıkar, çeşitli toplumsal tabakaların, tekelci sermayenin egemenliğine karşı birleşik eyleminin nesnel temelini oluşturabilir. Üstelik de, çoğu zaman durum öyle gerektirir ki, eskiden ayrı ayrı eylemde bulunmayı yeğ tutan toplumsal güçler, halkın ortak çıkarlarının savunulmasında birleşmenin nesnel bir zorunluluk olduğu gerçeğiyle karşılaşırlar.

Bu demokratik birliğin öncülüğü görevi işçi sınıfının Marksist-Leninist partisine düşer. Demokrasi ve barış mücadelesinin bayraktarı olan komünist partiler, emperyalizm ve tekelci sermayenin gerici politikasına karşılık halk cephesinin ön saflarında savaşırlar.

Komünist partilerin bütün ulusal ve demokratik güçlerle eylem birliği ve işbirliğine yönelik politikasına, *demokratik birlik politikası* denir. Demokratik denmesinin nedeni bütün halk tabakalarının birliğinin, en başta demokratik hakların ve demokratik sloganların etrafında oluşmasıdır. Tabii bu, kurulan geniş halk birliği zemininin, demokratik görevler yerine getirildikten sonra kalkacağı anlamına gelmez. Daha önce de gördüğümüz gibi, yaşadığımız dönemde toplumun sosyalist dönüşümü, giderek daha geniş halk tabakalarının hayati çıkarlarına cevap vermektedir. Bu nedenle, demokratik birlik politikasının amacı, yine aynı şekilde, bu tabakaların sosyalist görevlerin yerine getirilmesine katılmasını sağlamaktır. Fakat, bu amaca giden yol, kitlelerin, genel demokratik haklar ve emekçilerin maddi çıkarları için mücadelesini örgütlemekten geçer.

Savaş sonrasında, çeşitli halk tabakalarının demokratik haklar zemini üzerinde ortak eylemlerinde küçümsenmeyecek değerde bir deneyim kazanıldı. Bütün halkın katıldığı barışı savunma hareketi bunun en parlak örneğidir. Atom bombasının yasaklanması, termonükleer silah denemelerinin durdurulması için açılan uluslararası kampanyalar, en çeşitli toplumsal akımlar, hatta komünizmden uzak olanları arasında bile işbirliğinin kusursuz biçimde örgütlenebileceğini kanıtlamıştır.

Sömürge ve bağımlı ülkelerde, komünistler geniş bir anti-emperyalist ve anti-feodal cephe yaratmak için mücadelelerine devam etmektedirler.

■ İşçi Partisi Ne Yapmalıdır?

Nesnel koşullar, çeşitli halk tabakalarının, tekellerin boyunduruğuna karşı birleşmesine elverişli görünüyorsa, ağırlık noktası işçi sınıfının en devrimci partisinin etkinliğine, partinin en çeşitli politik ve toplumsal örgüt ve hareketlerle ortak bir dil bulma yeteneğine kayar. Elbette, halk güçlerinin örgütlenişinin ve savaşçı birliğinin tek başına, kendiliğinden oluşması beklenemez.

Birçoğu komünizmden uzak, kimisi de anti-komünizmin etkisinde olan, birbirinden farklı toplumsal güçlerin işbirliğini sağlamanın karmaşık, sabır ve beceriklilik gerektiren bir iş olduğu da hesaba katılmalıdır. Bu durumda, gericiliğin madrabazlığıyla, burjuva ve küçük burjuva gruplaşmaları ve bunların bütün hareketi kendi çıkarlarına alet etme eğilimleriyle uğraşmak gerekir.

Çeşitli ülkelerin deneyimleri, demokratik güçlerin eylem birliğine varmak için aşağıdaki etkenlerin büyük bir önem taşıdığını göstermiştir.

Güçlü ve birleşik bir işçi sınıfı hareketi bu eylem birliğinin başlıca garantisidir. Bugün barış ve demokrasi için savaşanların hepsi kelimenin gerçek anlamında işçi sınıfının müttefiği değildir. Bunlar barış ve demokrasi için mücadeleye katılır, fakat komünistlerle devamlı işbirliği yapmaya gelince ikirciklenmeye başlar, kolayca resmi propagandanın etkisinde kalırlar.

Böyle toplumsal güçlerle eylem birliğini gerçekleştirmek için yalnız propaganda ve ajitasyon yetmez. Önce, işçi sınıfı hareketinin kendisinin güçlü ve örgütlü olması, bütün ulusal ve demokratik tabakalara halkın nihai zaferine güven aşılaması gerekir. İkincisi, işçi sınıfı, toplumun diğer sınıf ve tabakalarının güven ve desteğini, ancak onların gerçek ve haklı çıkarlarını kendisininkilermiş gibi savunmakla kazanabilir.

Bunu başarmak için, işçi sınıfı partisinin elinde birçok olanak vardır. İşçi sınıfı parlamentoda, köylülüğün, zanaatkarların, küçük meslek erbabının, orta iş sahiplerinin yararına reformlar yapılmasını sağlamak ve elverişli koşullar elde etmek için mücadelesini yürütür. İşçi partisi, köylü partilerinin, radikal, cumhuriyetçi ve diğer demokratik partilerin ileri sürdüğü istekleri dikkatle inceler ve emekçilerin çıkarlarına uygun düşenleri her yola başvurarak savunur. Parti, bütün köylü militanların, demokratların ve barışseverlerin, emekçi kitlelerin özlemlerine uyan, yaşam koşulları düzeyini yükseltmeyi amaçlayan önerilerini destekler.

Bütün emekçilerle dostça bağları kuvvetlendirmek, onlarca çıkarlarının en tutarlı, en kararlı savunucusu olarak bilinmek, gerici burjuvazinin egemenliğine karşı işçi sınıfının zaferinin garantisidir.

İşbirliği zemininin doğru seçimi. İşçi sınıfının devrimci partisi, muhtemel müttefiklerinden, yalnız kendisinin ileriye süreceği koşullar altında işbirliği isteyemez. İşçi

sınıfının özel çıkar ve ihtiyaçlarını bir an bile gözden kaçırmayan parti, her an, her çareye başvurarak onları sonuca vardırmaya çalışırken, muhtemel müttefiklerinin de kabul edeceği genel hak davaları öne sürer. Diğer toplumsal güçlerin de tekellerin boyunduruğuna karşı savaşmaktan çıkarı olduğu ölçüde, ortak hak davaları ileri sürmek göreli olarak kolaylaşır. Fakat, bu durumda bile, deneyimin de gösterdiği gibi, derhal, bütün noktalarda fikir birliğine varma olanağı yoktur. Eylem birliği için gerekli zemin yavaş yavaş, özel sorunlardan başlayarak hazırlanır. Bu, işbirliği yapan partilerin karşılıklı olarak iyi niyetlerin içtenliğine inanmalarını, karşılıklı güven içersinde anlaşmalarını sağlar. Zaten, güven en önde gelen bir unsurdur, onsuz hiçbir birleşik cephe sağlam olamaz.

Uzlaşmaları sağlamak ve gerekli ödünleri vermek, birbirinden farklı unsurlardan oluşan (heterojen) güçlerin işbirliğini örgütlemek isteyen bir işçi sınıfı partisi için önemli bir koşuldur. Lenin bu işbirliğini, işçi sınıfının bilinçli öncüsü için mutlak bir gereklilik olarak görürdü. Bunsuz, ne ayrı ayrı emekçi gruplarla ne de kaçınılmaz bir şekilde duraksama ve tutarsızlık gösteren orta tabakalarla ittifak kurulamaz, diyordu. Lenin, «Bu gerçeği anlamayan, ne Marksizmin ne de *genellikle* çağdaş bilimsel sosyalizmin bir kelimesini bile anlayamamıştır,» diye yazıyordu.(*)

İşçi sınıfının devrimci partisi Marksist ideolojiye bağlı ilkelerinden ayrılmadan gerekli esnekliği gösterir, cephe içinde birleşen diğer toplumsal ve politik güçlerin haklı çıkarlarını hesaba katar. Lenin, önemli olan, uzlaşma ve ödünlerin işçi sınıfının öncü partisinin genel bilinç düzeyini düşürmemesi, savaşma ve yenme yeteneğini azaltmaması, tersine yükseltmesidir, diye belirtiyordu.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 52, rusça baskı.

Bütün bunlar nasıl uygulamaya konur? Örneğin kapitalizmin yerini alacak olan yeni toplumsal rejimin, sosyalizmin ta özüne bağlı olan temel ilkelerinden biri şudur: Özel kapitalist sanayi devletleştirilmelidir. Bu ilke çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Zafere ulaşan işçi sınıfı, kapitalistlerin elinden, sömürerek elde ettikleri mal, mülk ve serveti çekip almak yasal hakkına sahiptir; fakat, teknellere karşı savaşta yer almış bazı burjuva tabakalarının da hakkını teslim ederek onlara bazı ödünler verebilir. Devrimin zaferinden sonra orta burjuvazinin servetine dokunmayabilir. Halk Devletinin orta burjuvaziye yardımı bile olabilir (krediler, hammadde sağlanması, vergilerin azaltılması, malların sürümü için pazarların garantilenmesi, vb.). Daha sonra tüm ulusal ekonomi düzeyinde bir devletleştirme sorunu ortaya çıktığında, devlet bunu barış içinde, kademe kademe, mülk sahiplerinin yasal çıkarlarını da hesaba katarak, örneğin üretim araçlarını onlardan satın alarak, yani onlara belirli bir zarar ziyan ödeyerek sonuçlandırabilir.

Bu örnek, komünistlerin işbirliği önerdiklerinde içtenlikle davrandıklarını bir kez daha kanıtlıyor. Onlar, gerçekleşmeyecek vaatlerde bulunmaz, yalnızca zaferden sonra işçi sınıfının müttefiklerine gerçekten garantileyebilecekleri şeyleri tek cephe programına alırlar. Ödünleri ve anlaşmaları her zaman tamamen gerçekleşir ve bu tavırları, komünistlerin demokratik cephedeki bütün müttefikleriyle işbirliği halinde sosyalizmi kurma olanağından faydalanmaları düşüncesine uygundur. Komünistlerin bu çizgisi demokratik birlik politikasının gerçekleştirilmesinde çok büyük önem taşır.

Komünist partiler, politik esneklik göstermekle, aynı zamanda komünist partileri genel ulusal hareketler içinde dağılmaya, bağımsızlıklarını kaybetmeye ve sonunda demokratik güçler birliğinde bir *zayıflamaya* götürebile-

cek ilkesiz pazarlıklara girişmeye hazır olan revizyonist unsurlara da kesin bir cevap vermiş olurlar.

Politik bir uzlaşmaya varıldığında, işçi sınıfı partisi bunu kesinlikle örgütlenme alanı içinde sağlamlaştırmayı öngörür. Ancak müttefikler hedeflerinin ortak olduğunu açıklamakla kalmayıp tek bir örgüt (Vatan Cephesi, Ulusal Demokratik Birlik Cephesi, vb.) yaratmakta eksiksiz anlaştıklarında tek cephe önemli bir güç halini alır. Bu, ortaklaşa tek bir politikanın saptandığı, işbirliğine giren partilerin ortaklaşa alınan kararlara uymasını kabul eden kesin bir anlaşmaya varıldığı, bir koordinasyon organı kurulmasını gerektirir. Bütün bunlar, elbette, tek cepheye katılan partilerin ve hareketlerin, politika ve örgütlenme konusunda bağımsızlıklarına engel olma anlamına gelmez.

İşçi sınıfının Marksist partisinin öncü rolü, demokratik cephe içersinde, fedakarlık dolu etkin mücadelesinin, politik çizgisinin doğruluğunun, durumu her defasında doğru biçimde değerlendirme ve kitlelerce benimsenen sloganları ortaya atma yeteneğinin sonucunda elde edilir. Kısacası, işçi sınıfı partisinin yönetici olarak etkisi, herhangi bir baskı yada diktayla değil, kendi politik etkinliğiyle sağlanır. Parti doğru bir politika uygulandığında, bütün halk ona kulak verdiğinde ve otoritesi günden güne değil, saatten saate arttığında diğer partiler ve politik gruplar kendiliklerinden onun yönetici rolünü kabul eder ve tek cephe politikasının saptanması zamanı geldiğinde, kararı ona bırakırlar.

Halk demokrasisiyle yönetilen ülkelerin deneyimi, demokratik cephenin zaferinden sonra, burjuva partilerin sağ kanadının işçi sınıfı partisini yönetimden uzaklaştırma, olgunluğa erişmiş toplumsal reformların uygulanmasını durdurma eğilimlerinden arınmamış olduğunu göstermiştir. Fakat yine deneyimler şunu da göstermiştir: Demokratik

burjuva partilerinin üyelerinin oluşturduğu büyük kitlenin sevgi ve desteğini kazandıktan sonra, Marksist işçi sınıfı partisi bunların sağ liderlerini tasfiye edebilmekte, demokratik cephenin birliğini sağlamlaştırmakta ve köklü toplumsal dönüşümleri başlatabilmektedir.

Demokratik cephe içersinde Marksist partinin yönetici rolü, hiçbir şekilde onun kumanda edeceği, emirler vereceği anlamına gelmez. Çoğunluğu elde etse bile, kararlarını zorla kabul ettirmekten kaçınır, onları oybirliği ile açıklama ve inandırma ile benimsetir. Parti, müttefiklerinin haklı çıkarlarını hesaba katmadan, dikta yöntemleriyle hareket etseydi, onları kaybeder, yalnız kalır ve demokratik cephenin hedeflerine hiçbir zaman varamazdı. Komünistler, gerici propagandanın iddia ettiği gibi, demokratik cephedeki yoldaşlarından geçici olarak faydalanma ve sonra onları bozguna uğratma amacı gütmezler. Tersine, onlarla beraber, bütün demokratik görevlerin gerçekten yerine getirilmesi, geniş halk tabakalarının yasal haklarının elde edilmesi amacına ulaşma yolunda ilerlemeye devam etmek isterler: Bunlarsa, ancak sosyalist düzende gerçekleşir. İnandırma yöntemi, cephe içersinde parti çalışmasının temel yöntemidir, bununla birlikte, yoldaşların duraksama ve tutarsızlıklarının eleştirilmesine, saflar arasında faaliyet gösteren, birliğin apaçık düşmanlarına karşı mücadeleye engel olmaz.

Üstelik, komünistler, halkın küçük burjuva tabakalarının bütün davalarını desteklemediklerini hiç saklamazlar. İşçi sınıfının onlarla ortak çıkarları olabilir, fakat çelişkileri de vardır. Komünist partiler bu olasılığı önceden hesaba katar ve gerektiğinde şu yada bu isteğin işçi sınıfınca kabul edilemeyeceğini kesinlikle açıklarlar. Birlik sonsuza dek ödün vermekle değil, işçi sınıfı müttefiklerinin haklı davalarının kesinlikle desteklenmesi ve aynı zamanda, aralarında herhangi bir partinin tek halk cephesinin or-

tak amaçları için tehlikeli duraksamalarına karşı mücadeleyle sağlanır.

Sekterlik ve sağ oportünizme karşı kararlı bir mücadele olmaksızın, demokratik birlik politikasının uygulanması olanaksızdır. Geniş bir cephenin yaratılması döneminde sol sekter unsurlar özellikle tehlikelidir, çünkü diğer halk tabakalarının haklı çıkarlarını hesaba katmaya karşı durmakla işçi sınıfının güçlü müttefiklerinin ondan sırt çevirmesine sebep olurlar. Fakat tek cephe gerçekleşince sağ oportünizm gerçek bir tehlike halini alır, burjuva müttefiklerin her ileri sürdüğü koşul karşısında teslim olarak işçi sınıfının devrimci partisinin bağımsızlığını zedeler, burjuva milliyetçiliği içinde bocalar.

Anti-komünist önyargıların güçlü olduğu, işçi sınıfının deneyimli ve becerikli bir burjuvazi ile karşı karşıya olduğu Batı Avrupa'da demokratik birlik politikasının uygulamada karşılaştığı güçlükler özellikle büyüktür. Bu ülkelerde komünistlerin karşısına çok kurnaz sayısız burjuva partisi dikilir, bunlar elele verip kitleleri en «demokratik» ve «barışçı» cümlelerle aldatırlar. Buna rağmen, komünist partiler, egemen kapitalist tekellere karşı, faşizm ve yakıp yıkıcı savaşlar yolunu kapatacak, sürekli bir toplumsal gelişme yolunu açacak güçlü bir ulusal demokratik cephe kurmak için ısrarla çalışırlar.

onbeşinci bölüm

KAPİTALİST DÜZENDE İŞÇİ SINIFI - KÖYLÜLÜK İTTİFAKI

1 KÖYLÜLÜĞÜN ÇIKARLARI İÇİN MÜCADELE

İşçilerle köylüler, kökenleri ve kapitalist toplum içindeki durumları bakımından kardeştirler. Tarihte, işçi sınıfı köylülerin yıkımı, varının yoğunun elinden alınmasıyla oluştu. Bugün bile, sermayenin sömürdüğü kırsal bölgeler, durmaksızın işçi sınıfını sayıca artırmaktadır. Mevsimlik işçi yığınları, köylerden şehirlere iner. Yine köylü ile işçiyi yaklaştıran bir özellik daha: Her ikisi de ekmeğini alnının teriyle kazanan emekçilerdir. Karşılarındaki hasım aynıdır. Sonuç olarak, Marx ve Engels'in belirttiği gibi, köylülerin sömürülmesi, işçilerin sömürülmesinden yalnız *biçim* bakımından ayrılır; hepsini de sömüren *sermayedir.*

İşçilerle köylülerin bütün bu yakınlığına karşın, ittifakları kendiliğinden kurulamaz. Egemen burjuvazi çok uzun zamanlardan beri onları bölmeyi başarmıştır, birçok ülkede hâlâ da bölünmeyi sağlıyor.

Tarihte görülen bütün partiler arasında yalnız komünist parti, işçi-köylü ittifakını güçlendirmek için kararlı bir mücadele yürüttü. İlk olarak Marx ve Engels, 1848'de Batı Avrupa'daki devrimci savaşlarda proletaryanın uğra-

dığı yenilgiden ve 1871 Paris Komünü faciasından gerekli dersleri çıkararak, bu ittifakın zorunlu olduğunu belirttiler. Marx ve Engels'in, II. Enternasyonal oportünistleri tarafından hasıraltı edilen, köylü sorununa ilişkin görüşleri, Lenin'in bolşevik partinin programını hazırlamasında hareket noktasıydı. İşçi sınıfı-köylülük ittifakı, Leninizmin temel düşüncelerinden biri olmuştur. Bu ilke, komünist partileri, köylülüğe güvenmeyen, işçilere de köylülüğe karşı inançsızlık aşılayan sosyal demokrat partilerden ayırır. Bu ilke, komünist partileri, önderleri, genellikle köylüleri işçilere karşı kışkırtarak büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin çıkarına hizmet eden çiftçi partilerinden de ayırır.

■ İşçilerle Köylülerin İttifakı Zorunludur

İşçi sınıfıyla köylülüğün ittifakından yana olmak, komünistler için yalnızca bir dilek değildir. Komünistler, toplumsal evrimin nesnel yasalarına dayanır ve sermayenin çıkarlarıyla köylülerin ezici çoğunluğunun çıkarlarının, kaçınılmaz biçimde, birbirinin karşıtı olduğunu bilirler. Kapitalist birikimin genel yasasının tarımdaki etkisi sonucunda, köylülük içinde farklılaşmalar ortaya çıkar. Bu durum köylülüğü dağılmaya götürür. Orta tabakalar dağıtılır, uç kutuplar, yani kır zenginleri ve kır yoksulları tabakaları genişler. İşletmelerinde ücretli emeği sömüren varlıklı köylüler yada çiftlik sahipleri zenginleşip kapitalistleşirler. Son zamanlarda çok defa tekel ağaları tarafından kendileri de sömürülen kapitalist çiftlik sahipleri, yine de az çok sanayi ve banka sermayelerine bağlıdırlar. Köylülerin ezici çoğunluğu sermayenin boyunduruğu altına girer: Bir kısım köylüler proletarya saflarını kalabalıklaştırmak üzere şehirlere gider; köyde kalanlara gelince, onlar da yavaş yavaş yarı proleter durumuna gelir.

Rusya, Batı Avrupa ve ABD'nin tarım raporlarını inceleyen Lenin, küçük işletme sahiplerinin, bağımsız olmaktan uzak olduğunu, hepsi hepsi küçücük bir toprak parçasına sahip işçiler olduklarını ortaya koydu. Küçük işletmelerin çoğunluğunun durumu budur. Küçük işletme sahipleri, kapitalistler için ucuz işgücü yedek ordusudur.

Köylülüğün proleterleşmesi, bir yandan bir kısım köylülerin şehirlere göçüyle, diğer yandan gittikçe büyüyen bir köylü kitlesinin sahip olduğu küçücük toprak parçaları üzerinde yoksul bir hayat sürmesiyle, tefeciler, tarım bankaları, ticaret tekelleri tarafından köleleştirilmesiyle, iki yakasını biraraya getirebilmek için yılın belli bir kısmını işgücünü kiraya vererek geçirmesiyle oluşan bir süreçtir.

Kapitalizm, bağımsız işletmeci olmayı düşleyen köylü çoğunluğunun umutlarını boşa çıkarmıştır. Bu nedenle, kendi çıkarı için mücadele eden köylülük, egemen burjuvazinin desteğine güvenemez. İşçi sınıfının kişiliğinde, kendisine bir müttefik aramak zorundadır. Tarihi bakımdan zorunlu mantık ve gelişmenin gösterdiği eğilim bunu gerektirir. Fakat çok defa tarih, karmaşık ve dolambaçlı yollar izler.

Komünistlerin, köylülüğün burjuvaziden kopuşu kadar işçi sınıfıyla siyasi ittifak kurmasının da kaçınılmaz olduğuna güvenmeleri somut olarak neye dayanır?

Burjuvazi, politik iktidarı ele geçirmek için, feodallerin egemenliğine karşı savaşırken, vurucu güç olarak, kölelik zincirlerini koparmak isteyen köylülerden yararlanıyordu. Avrupa'da, köylü ayaklanmaları ve savaşları feodalizmi sarsıyor, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da, İtalya'da ve daha başka ülkelerde burjuva devrimlerinin zaferini hazırlıyordu. Fakat kırsal alanlarda, burjuva devriminin meyvalarını, daima, köylü emekçileri sömürerek zenginleşen büyük köylülük, tefeciler, tüccarlar topladı. Kır zenginleri, burjuva devletinin başlıca desteği, işçi sı-

nıfının devrimci hareketine karşı en güvenilir yedek gücü oldu; köylü çevrelerde, burjuvazi etkisinin ajanları haline geldi. Toplumsal farklılaşma, feodal derebeylerinin köleleri iken köylüler arasında var olan göreli çıkar birliğinin hızla yıkılmasına yolaçtı. Kulaglar ve zengin köylüler şehir burjuvazisine yaklaşırken, yoksul köylüler giderek işçi sınıfının saflarına katılıyorlardı.

Burjuva devrimlerin zaferi, büyük sermayeye kır yolunu açtı. Her yerde, küçük üretimi yokediyor ve geniş köylü yığınlarını baba ocaklarını bırakıp gitmeye zorluyordu. Avrupa'da kapitalizmin gelişmesi, gerçek bir halklar göçüne sebep oldu. Fukaralaşan milyonlarca köylü, bağımsız işletme sahibi olmak umuduyla uzak ülkelere doğru yola çıkıyordu. Gelgör ki, sermaye cenderesi orada da onları beklemekteydi.

Batı Avrupa burjuvazisi, politik iktidarını sağlamlaştırdıktan sonra köylü hareketinin en büyük düşmanı oldu. Batılı burjuva hükümetleri, Rusya'da büyük toprak sahipleri tarafından iktidara geçirilen Romanov'lar hanedanını sonuna kadar desteklediler. Feodalizmin kurduğu krallıkların tahtları köylü hareketinin baskısıyla sarsılınca daima yardıma koşuyorlardı. Avrupa ve Kuzey Amerika emperyalist burjuvazisi, sömürge ye yarı sömürge ülkelerdeki köylülerin feodal biçimde sömürülmesini sürdürmek için elinden ne gelirse hepsini yaptı. Bütün bu düzenbazlıklar yüzünden XX. yüzyılın ikinci yarısında hâlâ, Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da, hatta Avrupa'nın bazı bölgelerinde, örneğin İspanya'da ve İtalya'nın güneyinde feodal mülkiyet ve feodal kölelik biçimleri varlığını sürdürmekteydi.

O halde, burjuvazi, köylülüğün sorunlarını çözmek şöyle dursun, zamanı geçmiş feodal ve yarı-feodal tarımsal mülkiyet biçimlerini ortadan kaldırmak gibi tarih bakımından önemli bir görevin yerine getirilmesinin gerek-

tiği bütün ülkelerde, köylülüğün kurtuluşunu engelleyen en büyük güç halini almıştır. İşte, işçi sınıfıyla köylülüğün anti-kapitalist ittifakını hazırlayan sebepler bunlardır.

Büyük Ekim Sosyalist Devriminin, Asya ve Avrupa'daki demokratik halk devrimlerinin deneyimi, Marksizm-Leninizmin şu tezini doğrulamıştır: Feodal kalıntıların ortadan kaldırılmasının gerektiği ülkelerde, köylülüğün tümü, tarım devrimini, yani köylüye toprak verilmesini gerçekleştirebilecek tek sınıf olan işçi sınıfıyla ortak eylemde bulunabilir.

Avrupa ve Asya'da patlak veren demokratik halk devrimlerinde işçi sınıfı-köylülük ittifakı parlak bir başarıya ulaştı. Tarihte ilk kez olarak işçi sınıfının müttefiği olan köylülük, yönetici bir sınıf, yeni toplumun, yani sosyalist toplumun kurucusu haline geldi.

Fakat, işçi sınıfıyla köylülüğün ittifakı, yalnız feodal ve yarı-feodal mülkiyetin sürüp gittiği ülkeler için zorunlu değildir. İkinci dünya savaşından sonra köy tipi işletmeleri iflas ettirmek, ortadan kaldırmak, yerlerine büyük, kapitalist *girişimler* kurmak amacıyla tekelci sermayenin, köylülüğe, çiftçilere, benzeri görülmemiş bir saldırıda bulunması, gelişmiş kapitalist devletlerde de işçi-köylü ittifakını hayati bir ihtiyaç haline getirmiştir. Tarım ekonomisinde üretim ve sermayenin yoğunlaşması, köylü aile işletmelerini (küçük çiftlik) acımasız bir biçimde ortadan kaldırmaktadır. Bu yüzden çiftçi ve köylü kitlesini, tekellerin saldırısına karşı mücadele amacıyla işçi sınıfıyla birleştirmek artık pratik bir zorunluluk durumuna gelmiştir.

Ayrıca, çıkar mücadelesi sırasında işçi sınıfı şu inanca sahip olmuştur: Köylülüğün desteği ve köylülükle ittifak olmaksızın, devletin desteklediği gözü doymak bilmez büyük kapitalistler oligarşisine karşı yürütülen mücadele hiçbir zaman yeterince etkili olamaz.

Geçmişteki bütün halk hareketlerinin temeli olan köylü sorunu, zamanımızdaki sanayi devrinde de, yine, en bellibaşlı politik sorunlardan biridir. Fakat bu sorun, nesnel temeli bakımından günümüzde değişme göstermektedir. *Anti-feodal iken, giderek anti-emperyalist özellik kazanmakta, tekellere karşı yöneltilmektedir.*

Köylülük, günümüzde hâlâ kapitalist dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturduğu için, köylü sorununun taşıdığı önem son derece büyüktür. Son 150 yıllık zaman süresi içinde tarımda çalışan halk nüfusu azaldığı halde, köylülük yine de 1952'de dünya nüfusunun % 59'unu oluşturuyordu.

Köylüler birçok ülkede, nüfus çoğunluğunu temsil etmelerine rağmen işçi sınıfının desteği olmadan, tekelci sermaye ve toprak sahiplerinin boyunduruğundan kurtulamazlar.

Marksist teori, işçi-köylü ittifakında, yönetici gücün işçiler olduğunu öğretir. Gerçek şudur ki, hatta yalnız yaşam koşulları nedeniyle bile, işçiler köylülerden çok daha iyi örgütlüdür. Şehirlerde büyük kitleler halinde yoğunlaşan işçiler, daha şimdiden sömürücü sınıflara karşı uzun bir mücadele deneyimi kazanmışlardır. Hemen hemen bütün kapitalist ülkelerde işçiler, bütün emekçilerin çıkarları için savaşma yeteneklerini, iradelerini kanıtlamış savaşçı komünist partilerine sahiptirler. İşçi sınıfının yönetici rolü, köylülerin yanında bir takım avantajlar, ayrıcalıklar elde etmek için değil, ortak davanın başarısı adına zorunludur. Bilinçli işçiler mücadelenin en büyük ağırlığını yüklenir, en büyük fedakarlıkları göze almaya hazırdır ve bu fedakarlıkları gerçekten de yaparlar.

■ Feodal Kalıntılar Nelerdir?

İşçi sınıfı-köylülük ortak mücadelesinin hedef ve görevleri yaşama koşullarına bağlı olarak değişir. Feodal ilişkilerin yada onların hâlâ yaşayan kalıntılarının varlığını sürdürdüğü ülkelerde temel görev, feodalizme ve toprak ağaları (büyük toprak sahipleri) sınıfı tarafından köylülerin feodal biçimlerde sömürülmesine karşı mücadeledir. Bu ülkeler, daha önce de belirttiğimiz gibi İtalya'nın Akdeniz bölgesi, bütün İspanya, birçok doğu ülkesi ve Latin Amerika ülkeleridir.

Feodal ekonomik ilişkilerin kalıntıları birçok biçimde görülür. Bunların en belirgin olanlarını sayalım:

1 – Büyük toprak sahiplerinin mülkiyeti yaygındır. Yoksullukları nedeniyle, köylülerin çoğu, toprak sahibi olamaz. Toprağı, köleleştirici koşullar altında toprak sahiplerinden kiralamak zorundadırlar.

2 – Köylüler, hasat ettikleri ürünün önemli bir kısmını, bazen yarısını, hatta daha fazlasını çiftlik kirası, yada ortakçılık payı olarak toprak sahibine verir.

3 – Toprak ağasının işletmesinde angarya sistemi vardır. Köylüler ilkel araçlarıyla toprak sahibinin toprağını işlemek zorunda bırakılır. Gerçekte, feodal derebeyleri için emek çeken serflerden bir farkları yoktur.

4 – Köylülerin çoğunu ezen sayısız borçlar, onların ömürlerinin sonuna kadar borçlu kalmalarına sebep olur, zengin köylülere ve tefecilere bağımlılıklarını artırır.

Feodalizmin sebep olduğu şu sıkıntılar da iyi bilinmektedir: Tarım tekniğinde son derece gerilik, köylülerin ezici çoğunluğunun umutsuz sefaleti, iç pazarın yoksulluğu, ülkeyi sanayileştirmek için başvurulacak bir yardım kaynağı bulunmaması.

Feodal kalıntıların varlığını sürdürdüğü ülkelerde, tarımda bir devrim yada köklü bir tarım reformu yapılmaksızın ekonomik geriliğe son vermek ve halkın yoksulluk çekmesini önlemek olanaksızdır. Bu tarihi görev ancak köylülükle, feodalizmin getirdiği sıkıntıları tümüyle yok edecek, toprağı ağadan alıp bedelsiz olarak köylüye verebilecek tek güç olan işçi sınıfının ittifakıyla yerine getirilebilir.

Toprak ağalarının boyunduruğuna karşı yöneltilen işçi sınıfı-köylülük ittifakı, ilerici güçlerin geniş bir demokratik güç birliğini oluşturmak için vazgeçilmeyecek derecede önemli bir koşuldur.

■ İşçi ve Köylüleri En Çok Soyanlar Kapitalist Tekellerdir

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, tekelci sermaye bütün ezilen sınıfların ve tabii, köylülüğün de en büyük düşmanıdır. Büyük karteller yalnız sanayiyi değil, tarımı da ele geçirir. İşçileri sömürdükleri gibi köylüleri de sömürürler

Dal budak salan kredi kurumları ağı, tarım bankaları, sigorta şirketleri ve diğer bazı kuruluşlar sayesinde, mali sermaye milyonlarca köylü işletmesini kontrolü altına almıştır. Sanayi maddelerinin pahalılığı, tarım ürünlerinin düşük fiyatları, günden güne ağırlaşan vergiler, toprak kiraları köylüleri, giderek topraklarını yada başka mallarını ipotek ettirmek için bankalara başvurmaya zorlar. Emekçi

köylülüğün durmadan çoğalan borçları, köylülerin sermayeye bağlılığının artması bu yüzdendir. Borç ödenemeyince -ki bu artık giderek daha sık olmaktadır- köylünün toprağı bankaların yada sigorta şirketlerinin malı olur. ABD'deki *Metropolitan Life Insurance Company* (Metropolitan Hayat Sigortası Şirketi) 1946'da bu yoldan elde ettiği 7000'den fazla çiftliği yönetiyordu.

Kapitalist tekellerin fiyat politikasının, köylülüğün durumu üzerinde çok ağır yansımaları vardır. Bu fiyat politikası, köylülerden tahıl ve ham maddeyi düşük fiyata almak, sanayi maddelerini yüksek fiyata satmaktır. Bu eşitsiz değiştirme politikası fiyatlarda kırpılmaya yol açar. Bunun sonucunda köylülerin aynı tarım ürünleri miktarı karşılığında aldıkları makina, gübre ve benzin miktarı günden güne azalır. Örneğin Fransa'da, köylülerin satınaldığı sanayi maddelerinin fiyatı 1958'de, 1938 yılındakinin 36 katına çıktığı halde, sattıkları ürünlerin fiyatı ancak 16 kat artmıştır.

«Fiyat kırpılması» tekellerin köylüleri soymasının örtülü bir biçimidir. Bu soygunun açık biçimi ise, ekonominin askerileştirilmesinin, silahlanma yarışının, aşırı büyüyen devlet aygıtının gerektirdiği harcamaların, tekellere yapılan para yardımı gibi giderlerin açtığı gediğin kapatılması için köylüden alınan yüksek vergilerdir. Vergilerin en büyük ağırlığı işçi ve köylülerin omuzuna çöker. Örneğin, Fransa'da emekçi köylüler aşağı yukarı kırk türlü vergi öderler. Marx, fransız kırsal bölgelerinde, vergilere karşı duyulan derin nefreti şiirsel bir biçimde dile getirmiştir: «Köylü, şeytanı daima vergi tahsildarı kılığında gözünün önüne getirir.»(*)

Köylüler, büyük toprak sahipleri ve bankalara, toprak kirası şeklinde ağır haraçlar öderler. 1950-1956 arasında,

---

(*) K. Marx, Les Luttes de Classe en France, 1848-1850, Editions Sociales, Paris, 1948, s. 106.

ABD'de çiftçiler, yılda ortalama 3 milyar dolar ödediler. Bu tutar, yaklaşık olarak amerikan tekellerinin dış yatırımlardan elde ettiği yıllık gelir toplamına eşittir.

Tekellerin gün be gün ağırlaşan boyunduruğu, makina kullanan büyük işletmelerle gittikçe şiddetlenen rekabet köylü kitlelerinin mahvolmasına yolaçar. Örneğin, ABD-'de 1940'tan 1954'e kadar, çiftliklerin sayısında 1.315.000 kadar azalma olmuştur (10. bölümde gördüğümüz gibi). Federal Almanya Cumhuriyetinde 1949-1958 yılları arasında 200.000'den fazla köylü işletmesi battı, Fransa'da 1929-1956 arasında 834.000 işletme iflas etti (bir hektardan az toprağa sahip işletmeler hesaba katılmazsa). Buna karşılık, büyük kapitalist işletmelerin sayısında artma görüldü.

Tekelci devlet kapitalizmi, küçük ve orta köy işletmelerinin ortadan kaldırılmasını hızlandıracak bir politika izler. «Tarım yardımı» dedikleri programlar, gerçekte kırsal bölgelerdeki büyük kapitalistlere yardım anlamına gelir, küçük ve orta işletmeleri ortadan kaldırma amacına hizmet eder. Devletin büyük toprak sahiplerine makine, gübre, yapı malzemesi alınması için verdiği krediler, para yardımları, yapay olarak malların sürümünden çıkar sağlayan kapitalist tröstler için pek elverişli bir pazar yaratılmasını sağlar.

Büyük sermayenin tarım alanına el atması, ikinci dünya savaşından sonra, gelişmiş ülkelerde karakteristik bir olay halini aldı. Son onbeş yılda ABD, Kanada, İngiltere, Fransa, Federal Almanya Cumhuriyeti ve diğer kapitalist ülkelerde, kapitalist tarım teknik araçlarında meydana gelen önemli değişmelerin başlıca nedeni, yukarıda söylediğimiz gibi büyük sermayenin tarım alanına doğrudan doğruya burnunu sokmasıdır. Bu ülkeler için giderek daha belirginleşen bir olay da tarım girişimlerinin tümden makineleşmesi, seçilmiş tohum ve kimyasal gübrelerin

bol miktarda kullanılması, cins küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştirilmesidir. ABD'de tarımda meydana gelen değişmeleri inceleyen amerikalı ekonomi uzmanı V. Perlaw şunları yazmıştır: «Daima yeni yatırım alanları arayan tekelci sermaye, toprak rantının dolaylı yoldan elde edilmesiyle (fiyatların değiştirilmesi, borçlardan elde edilen kârlar, vb. aracılığıyla) ve tarımdan sağlanan artıdeğerle yetinmemektedir. Büyük tarım girişimlerinin geniş ölçüde işletilmesine doğrudan doğruya katılmaya başlamıştır... Gelişmiş makinelerin büyük çapta kullanılması, tarımda özellikle zenci, Portorikolu ve Meksikalı işçilerin çok ucuz işgücünden yararlanılması, tekelci sermayenin 'fiyat kırpılmasına' rağmen yeterli bir kâr oranı elde etmesini sağlar.»

ABD ve diğer ülkelerdeki tekelci sermaye ideologlarının, «teknik bakımdan güçsüz işletmeleri» ortadan kaldırmayı hızlandırma zamanının geldiğini ısrarla tekrarlamaları sebepsiz değildir. Bunlar devletin büyük girişimleri daha cömertçe desteklemesinden yanadırlar. Milyonlarca köylü işletmesi, iflas etme tehlikesiyle karşı karşıyadır. 1957'de ABD tarım bakanı Benson, iki milyon çiftçinin topraklarını terketmesi gerektiğini söylüyordu. Fransa'da, 800.000 köylü işletmesinin ortadan kaldırılması önerilmiştir. Batı Almanya'da ve diğer bazı kapitalist ülkelerde de bunların benzeri tasarılar hazırlanmıştır. Tekelci devlet kapitalizmi, köylülüğün sınıf olarak varlığını bile tehdit etmektedir.

Bütün bunlar başlıca kapitalist ülkelerde köylülerin mücadelesinin neden zorunlu olarak ve temelde tekellere karşı yöneltilmiş bir savaş halini aldığını açıklamaya yeter. Sömürge ve bağımlı ülkelerde, köylülüğü sömürmenin feodal biçimleriyle birleşen tekel boyunduruğu ağırlığını büyük ölçüde arttırdı. Bu ülkelerde köylülere ait toprakların çok kıt oluşu, yalnız büyük alanların yoğunlaşmasına yol açmakla kalmaz, üstelik de büyük toprak par-

çalarının yabancı tekellere ait plantasyonlar (büyük çiftlik) tarafından işgal edilmesiyle sonuçlanır. Eskiden, köylülerin temel sorunu, feodal ağaların, toprak sahiplerinin boyunduruğunu silkip atmaktı, şimdi ise bütün bunlara bir de tekelci köleliğe karşı yapılan mücadele eklenmiştir.

2 KOMÜNİSTLER KÖYLÜ KİTLELERİNİN HAYATİ ÇIKARLARININ SAVUNUCULARIDIR

Komünist partilerin köylü sorunuyla ilgili politikası, meydana gelen nesnel değişmeleri de gözönüne alır. Aynı zamanda, bu politika köylülüğün çeşitli ülkelerdeki durumunun gösterdiği özelliklere dayandırılır.

Feodal kalıntıların sürüp gitmekte direndiği yerlerde, köylüler bugün iki türlü köleliğe birden katlanırlar. Hem toprak sahiplerinin, hem de kapitalist tekellerin kölesidirler (ya «milli» yahut da yabancı kapitalistlerin tekellerinin).

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, köylülüğün bütün tabakalarını ezen başlıca güç tekelci sermayedir.

Fakat, kırsal bölgeler emekçilerinin çarpıştığı düşman hangisi olursa olsun, bu eylemin egemen yönelişlerinden biri de köylülerin acil çıkarlarını savunmadır. Komünist ve işçi sınıfı partileri köylülerin ve tarım işçilerinin isteklerini desteklemeyi kutsal bir görev bilirler. Talebedilen haklar köylülerin ve tarım işçilerinin diğer iş kollarında çalışan işçilerle aynı haklara sahibolmaları, «fiyat kırpıl-

masıı»nın kaldırılması, vergilerin ve çiftlik kiralarının indirilmesi, elverişli koşullarla kredi verilmesi, emekçilerin ücretlerinin yükseltilmesi ve bütün ülkelerle normal ticaret ilişkilerinin kurulmasıyla tarım ürünlerinin sürümü için geniş bir pazar sağlanması, vb.dir. Federal Almanya Cumhuriyeti, Japonya, İspanya ve diğer birçok ülkede köylülerin, topraklarına amerikan askeri üsleri ve hava alanları yapılmak üzere el konmasına karşı şiddetle direndiği görülmüştür. «Savaş değil, toprak istiyoruz» diyen köylülerin bu sloganı giderek yaygınlaşmaktadır.

Komünistler, köylülüğün yalnız herhangi bir ülkenin tümü içindeki özel durumunu değil, herhangi bir ülkenin ayrı ayrı bölgelerindeki durumunun gösterdiği özellikleri de gözönünde bulundururlar. Örneğin, İtalya'nın güneyinde en canalıcı sorun topraksızlıktır. Bu nedenle İtalyan komünistleri toprak kavgasında köylülere yardım etmeyi en başta gelen görevleri sayarlar. İtalya'nın kuzeyinde (Fransa'nın birçok bölgelerinde karakteristik olduğu gibi) kapitalist tipte büyük tarım işletmeleri vardır. Tarım işçilerinin hayati çıkarlarının korunması son derece büyük bir önem taşır. Ücretlerin artırılması, iş koşullarının geliştirilmesi, işsizlik sigortası, vb. gibi haklar uğruna yapılan mücadelenin örgütlenmesi ve desteklenmesi gereklidir.

Komünistler, köylülerin haklarının savunulması için yapılacak parlamenter mücadele biçimlerine büyük bir önem verirler. Bu konuda İtalyan ve Fransız komünist partileri zengin bir deneyim kazanmışlardır. İtalyan komünist partisi üyeleri, tarım konvansiyonunun (sözleşme) koşullarını emekçi çiftçilerin yararına düzenlemek, toprak kiralarını kontrol kuruluşları oluşturmak vb. gibi davalar uğruna parlamentoda güçlü ve sürekli bir eylem yürüttüler. Fransa'da, Kurucu Meclis, komünist parti parlamenterlerinden bir grubun ısrarı üzerine 1946 Nisanında, ülkede toprak kiralarını yeniden düzene sokarak, çiftçi ve ortakçılar için bir yönetmelik hazırladı. İtalyan ve Fransız

komünistleri, köylülüğün çıkarına bir dizi yasayı parlamentoya onaylatmayı başardılar.

Köylülerin çıkarları için mücadele içinde, komünistler birçok güçlük ve engelin üstesinden gelmek zorundadırlar. Burjuva parti ve gruplar, bazı ülkelerde de katolik kilisesi bütün çarelere başvurarak köylüleri koruyuculukları altına almaya çalışır, köylüler arasında demagojik propaganda yapar, işçi sınıfına ve komünistlere çamur atarlar. Amaçları, işçi sınıfı-köylülük ittifakının kurulmasını ve güçlenmesini, komünist partilerin kırsal bölgelerdeki etkisinin yaygınlaşmasını engellemektir. Komünist partilerin kırsal bölgelerde karşılaştığı güçlükler biraz da, ABD'de, Kanada'da ve İtalya dışında kalan Batı Avrupa'da birçok köylü örgütünün tekelci sermayeye bağlı gerici grupların etkisi altına girmesi yüzünden ortaya çıkmaktadır.

■ Köylülerin Tarım Reformu İçin Mücadeleleri

Köylülerin ezici çoğunluğunun çok az toprağı olduğundan yada hiç olmadığından, tarım reformu için mücadele en başta gelen hedefleridir.

Köylü kitlelerinin baskısıyla, çeşitli kapitalist ülkelerin yönetici çevreleri, savaştan sonra, bazı sınırlar içersinde yeni bir toprak dağıtımını kabul ettiler. Fakat burjuvazi ile toprak sahiplerinin gerçekleştirdikleri reformlar elbette ki yetersizdi. Toprak savaşının en geniş boyutlara eriştiği İtalya'da bile reform çok sınırlı bir özellikteydi, köylülüğün ihtiyaçlarına ve beklentilerine karşılık vermiyordu. Toprak reformu büyük toprak sahiplerinin yalnız %11'ine dokunuyordu. Toprak dağılımı hissedilir bir değişmeye uğramamıştı. Sonuç olarak, İtalya'da yine 2,5 milyon köylü topraksız kalıyor, 1 milyon 700 bin köylü

ise ancak yüzölçümü 0,6 hektardan az, küçücük bir toprak parçasına sahip olabiliyordu.

Bugün, birçok komünist ve işçi sınıfı partisi, köylüleri gerçek bir demokratik tarım reformu için mücadeleye çağırmaktadır. Haklı davalarını dile getiren başlıca sloganları şudur: «Toprak işleyenin, su kullananın!» Ayrıca, Marksist partilerin programları, köylüye toprak verilmesi sorununu çözerken belli bir ülkenin özelliklerinin, kendine özgü tarım ilişkilerinin de hesaba katılması gerektiğini öngörür.

Fransız komünist partisi, büyük toprak sahiplerinin elinden toprak ve servetlerinin alınması, bunların mülkiyet şeklinde emekçi köylülere, yani küçük çiftçilere, ortakçılara, tarım işçilerine ve az toprağı olan köylülere verilmesi için mücadele etmektedir.

İtalyan komünist partisi, genel tarım reformunu, tekellerin ekonomik gücünü baltalamaya ve kısıtlamaya yarayacak bir «ekonomik yapı reformu» olarak görür. 5 milyon hektara yakın geniş toprak alanının, toprak ağalarının elinden alınıp çiftçi ve tarım işçilerine verilmesini sağlayacak biçimde, toprak sahiplerinin malı olan arazinin sınırlandırılması öngörülmüştür.

Latin Amerika ülkeleri komünist partilerinin önerdiği tarım reformları, büyük toprak alanlarına el konulmasını ve bedelsiz olarak (yada en düşük bir ücret saptanarak) mülkiyet şeklinde topraksız yada az toprağa sahip köylülere verilmesini öngörür. Bu partilere ait belgeler, ulusal kurtuluş hareketi sırasında, demokratik devlet kurulunca, bu devletin, toprak sahiplerinin el konulan topraklarının köylülerin tapulu malı olduğunu kabul edeceği ibaresini taşır. Aynı şekilde, devletin yada büyük toprak ağalarının terkettiği toprak alanlarını değerlendiren köylülerin toprak mülkiyeti garantilenecektir. Kendi topraklarını değil de kiralık bir toprağı işleyen köylülerse, bu toprağa sahip

olacaklardır. Toprak kavgası, Latin Amerika ülkelerinin tüm demokratik hareketinin en belli başlı yönlerinden biridir. Başarıya ulaşmasının bu ülkeler halklarının amerikan emperyalizmine karşı ulusal kurtuluş hareketinin zafere ulaşmasına bağlı olduğu açıktır.

Marksist partilerin, toprağın işleyene verilmesi için sürekli, kararlı eylemde bulunması, güya komünistlerin köylüleri topraktan yoksun edeceği propagandasını yapan burjuvazinin yalanını ortaya çıkarmıştır. Gerçekte komünistler köylülere hem işledikleri toprağın kendilerine ait olacağını hem de aşırıya varmamak koşuluyla, uygun ölçüde artırılacağını garantilerler.

3 İŞÇİ SINIFININ ZAFERİ KÖYLÜLÜĞE NE GETİRECEKTİR?

Büyük sermaye ve toprak mülkiyetinin savunucuları bugün bile, sözümona proletarya devriminin köylülere hiçbir şey getirmeyeceği, onların düşmanı olduğu şeklindeki iftiralarını yaymaya devam ediyorlar.

Buna en iyi cevap, Rusya'nın ve sosyalist kamptan diğer ülkelerin tarihi deneyidir. Gerçek olaylar, proletarya devriminin köylülüğün düşmanı olmak şöyle dursun, onun en değerli özlemlerini gerçekleştirdiğini göstermiştir. Köylülüğe toprak verilmiş, köylüler toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin boyunduruğundan kurtarılmıştır.

Rusya'da, 8 Kasım 1917'de, hemen devrim ertesinde Sovyetlerin II. Kongresi, büyük toprak sahiplerinin mülkiyetinin, kesinlikle geri verilmemek üzere ellerinden alındığını, toprak özel mülkiyetinin kaldırıldığını, bütün toprakların ulusun malı olduğunu ve toprağı işleyen herkesin yararlanabileceği biçimde kamulaştırıldığını duyurdu.

Aynı şekilde, bütün halk demokrasisi ülkelerinde, tarım reformları toprak alanlarının özel mülkiyetini ortadan kaldırmış, «toprak işleyenin, su kullananın» ilkesinin uy-

gulanmasını sağlamıştır. Avrupa'da köylüler, reformlar sayesinde 14 milyon hektar ekilebilir toprağa sahip olmuşlardır.

Çin Halk Cumhuriyetinde köylülerin de bizzat, etkin bir şekilde katılmalarıyla gerçekleştirilen tarım reformu, 300 milyon köylünün 50 milyon hektardan fazla toprağa sahip olmasını sağlamıştır. Köylülük toprak sahiplerine ödemek zorunda olduğu, ortalama olarak ürünün yarısından başlayıp dörtte üçüne kadar varan toprak kirasını ödemekten kurtarılmış, diğer borçları bağışlanmış, angarya ortadan kaldırılmıştır.

Rusya'daki sosyalist devrim deneyini genelleştiren Lenin, emekçilerin iktidarı kurulurken, yeni devletin en önde gelen görevinin köylü kitlelerin maddi durumunu derhal ve kökünden geliştirmek için gerekli önlemleri almak olduğunu birçok defa ısrarla belirtmiştir. Lenin, bu önlemleri işçi-köylü iktidarını ve bu sınıfların işçi sınıfının yönetimi altındaki ittifakını sağlamlaştırmanın kesin koşullarından biri olarak görüyordu.

Ayrıca, Lenin, yalnızca toprak dağıtmanın, yalnızca büyük toprak sahiplerinin topraklarının köylülere verilmesinin köylü sorununu çözemiyeceğine, köylü emekçileri yoksulluktan, kulakların nüfuzundan, küçük işletmelerin geri kalmışlığı ve verimsizliğinden kurtaramayacağına da işaret ediyordu. Ancak toprağın ortaklaşa işlenmesi, sosyalist ilkelere dayanan bir işbirliği köylülüğe rahat yaşamanın yolunu açabilir.

Bütün ülkelerde, Lenin'in gösterdiği bu yoldan ayrılmayan komünistler, köylülüğü sosyalizmi kurma çabalarına katılmaya çağırır.

Artık, yüz milyonlarca tarım işçisi, yalnız sosyalist birliğin, işbirliğinin bütün köylülerin yaşam düzeyini yükselteceğine, insanın insanı sömürmesine, ezmesine son vereceğine içten inanmıştır. Ancak sosyalist birlik,

emekçi köylülere işletmeleri modern bilimin kazançları temeline dayanarak yeniden örgütlemek üzere sınırsız olanaklar verir, tarım tekniği düzeyinin yükselmesini, işi kolaylaştıran ve verimi büyük ölçüde artıran güçlü, çağdaş tekniğin akılcı biçimde uygulanmasını, yani her köylünün gittikçe daha büyük miktarda maddi değerler üretmesini sağlar.

Lenin, üretim kooperatiflerinde birleşmenin, herkesin özgür iradesiyle olması ve köylülerin kişisel çıkarları temeline dayanması gerektiğini öğretiyordu. Köylüyü, gelişmiş tarım makineleri kullanarak ortaklaşa işletilen büyük işletmenin, küçük köy işletmesinden çok daha verimli, elverişli olacağına inandırmak gerekir.(*)

Sosyalizme karşı çıkanlar, köylülüğün özel mülkiyetçi bir sınıf olması nedeniyle doğası gereği sosyalizmin düşmanı olacağını ileri sürerken, istemeyerek köylülüğe karşı duydukları horgörüyü, köylülüğün sınıfça sahip olduğu sağduyu ve yetenekleri apaçık küçümsediklerini ortaya vururlar. İşçi sınıfı ve komünist parti, kırsal bölge emekçilerine karşı böyle bir tutumu kesinlikle reddederler. Emekçi köylülüğün sayduyusuna güvenir, yaratıcı güçlerine inanırlar, köylülüğün, işçi sınıfının arkadaşça yönetimiyle, daha ilerici bir rejimi, sosyalist rejimi kurmakta mükemmel bir biçimde başarılı olacağı inancına bağlıdırlar. Deneyimin de gösterdiği gibi, bu düşünce tamamıyla doğrulanmıştır.

Lenin, serbest ortaklaşa çalışmanın çeşitli biçimlerinin «sade, basit, köylülük için kolay anlaşılır» bir yolla, yeni bir düzene, sosyalist düzene geçişin gerçekleşmesini sağlayacağını belirtiyordu.

(*) V. Lenin'in Kooperatif Planı, 22. Bölümde ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Sovyetler Birliği, kırsal bölgelerde kitle halinde sosyalist ortaklaşa çalışmayı gerçekleştiren ilk ülkedir. Yirmi yıldan fazla zamandır sovyet köylüleri sosyalist kolhoz düzeni içinde yaşamaktadır. Kolektifleştirme başlarken ülkede mevcut olan yirmibeş milyon küçük yada küçücük köylü işletmesi yerine, bugün yetmiş bin tarım arteli, yani büyük sosyalist işletme vardır. Bunların yaygınlığı, ulusal endüstrinin yarattığı güçlü, modern makinelerin geniş ölçüde kullanılmasını sağlar.

Kolhozların teknik donanımlarındaki gelişmeler ve büyük işletmelerin elverişliliği sayesinde köylülerin yaşam düzeyi yükselir; burada sözkonusu olan ayrı bir grup yada bir avuç köylü değil, bütün köylülüktür.

Sovyetler Birliğinde, Çin Halk Cumhuriyeti'nde, Bulgaristan'da tarım kooperatifleri düzeninin başarısı ve sosyalist kamptan diğer ülkelerde, kırsal alanların sosyalist dönüşümünde kazanılan başarılar işçi sınıfı-köylülük ittifakının parlak hirer zaferidir. Kırsal bölgelerde kooperatiflerin örgütlenmesi, köylülerin yaşam düzeyinin köklü bir biçimde yükseltilmesinin, köylülüğü sosyalist ilkelere göre çağdaş, yüksek bir makineleşme düzeyine erişmiş, gelişmiş bir tarım tekniğine yöneltmenin tek doğru ve güvenilir yoludur. Bu, sosyalizme giden yoldur, çeşitli ülkelerin köylülüğü için ortaktır. Ayrıca, komünist ve işçi sınıfı partileri her ulusun tarımında farklı olan ekonomik, sosyal, tarihi ve diğer türden özellikleri gözönüne alırlar. Şu yada bu ülkenin deneyimini körükörüne taklit etmek Marksizm-Leninizm düşüncesine aykırıdır.

Bugünkü koşullarda, herhangi bir ülkede küçük köylü işletmesinden büyük üretime geçiş, yıldan yıla güçlenen dünya sosyalist sistemi ve köylülüğün, kooperatif ekonomisi yönetimi konusunda biriktirdiği zengin deneyim sayesinde çok daha kolayca gerçekleştirilebilir. Birleşmenin elverişliliği artık o derece açıkça ortaya çıkmıştır

ki, kapitalist ülkelerde bile, köylüler tekellerin saldırısına karşı ortaklaşa savunmalarını örgütlemede yardımcı olsun diye kooperatifler kurmak istiyorlar.

Yarım yüzyıllık tarih, işçi sınıfıyla köylülüğün ittifakının bütün gücünü, her iki sınıfa da neler getirebileceğini ve şimdiye kadar neler getirdiğini göstermiştir. Bu nedenle, bu ittifakı kurmak ve sağlamlaştırmak komünist ve işçi sınıfı partilerinin en başta gelen görevlerinden biridir.

onaltıncı bölüm

HALKLARIN SÖMÜRGECİLİĞE KARŞI ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ

1 İŞÇİ SINIFI HAREKETİ VE ULUS-SÖMÜRGE SORUNU

Kapitalist ilişkiler geliştikçe, ekonomik bölünmenin üstesinden gelindikçe, halklar ulusları oluşturdular. Çeşitli ülkelerde kapitalizmin gelişmesi ulusal devletlerin kurulması sonucunu verdi. Halkların ulusal kültür ve ekonomilerindeki gelişmede büyük bir atılım görüldü. Burjuva ulusal devletlerinin ortaya çıkışı, tarihi bakımdan ilerici bir olgu idiyse de, olumsuz bir yönü vardı: Bir ulusun, başka bir ulusu egemenliği altına alma eğilimi güçleniyordu. Ulusal sorun, uluslarası ilişkiler, haklar, serbestçe gelişme koşulları gibi sorunlar son derece büyük bir önem kazandı.

■ Ulusal Sorunda İki Eğilim

Başlangıçta ulusal sorun bazı devletlerin çerçevesini aşmıyordu. Bu sorun, özellikle tarihi koşullar nedeniyle çok-uluslu(*) devletlerde ortaya çıkıyordu. Bu gibi dev-

(*) Çok-uluslu devlet, heterojen uluslardan oluşan devlet, milliyetler devleti (Çn.).

letlerde (örneğin, Çarlık Rusya'sı, Avusturya-Macaristan, vb.) egemen ve egemenlik altına alınan, ezen ve ezilen uluslar vardı. O zamanlarda, ulusal sorun temelde azınlık uluslar, bunların bağımsız yaşama, ekonomilerini, kültürlerini, dillerini, edebiyatlarını geliştirme hakları sorunuydu.

Fakat, emperyalizm döneminde ulusal sorunun çerçevesi genişledi. Bu, artık yalnızca bir devletin iç hayatını ilgilendiren bir sorun değildir, evrenseldir.

Gerçekler, kapitalizmin gelişme döneminde, bu konuda iki karşıt eğilim bulunduğunu gösteriyor. Bir yandan, ulusal hareketlerin doğduğu, ulusal bilincin uyandığı, ulusal devletlerin kurulduğu gözleniyor. Diğer yandansa, uluslararası ilişkilerin yaygınlaştığı, ulusları ayıran duvarların yıkıldığı, bir dünya pazarı oluşturulduğu görülüyor.

Her iki eğilim de, toplumsal evrimin gerçek ihtiyaçlarına cevap verdiği halde, hiçbiri kapitalist düzende serbestçe gelişme olanağı bulamaz. Üstelik de, kapitalizmin toplumsal koşulları, bu eğilimleri anormal bir yola yöneltir. Bu durum, emperyalizm döneminde kuvvetle kendini gösterir.

Avrupa ve Amerika'nın ekonomik bakımdan evrimleşmiş ülkelerinde ulusal burjuva hareketlerin zaferinden sonra ulusal devletlerin kurulması süreci uzun bir süre için kesintiye uğradı. Kapitalist güçler sömürgelere yayılmaya başladığı sıralarda, birçok Asya ve Afrika ülkesi sömürge haline getirilmek üzere, ulus olarak gelişme hakkından yoksun edildi. Ulusların birliği, aralarında uluslararası ekonomik, politik ilişkiler kurulması sorununa gelince, bu eğilim, kapitalizm koşullarında halklar için çok güç ve çok acı verici bir biçimde gerçekleştirildi. Çünkü kapitalizm halkları ancak şiddet yöntemleriyle, köleleştirmeyle, sömürge savaşları ve fetihleriyle, geri bı-

raktırılmış ülkeleri vahşice sömürerek, onları evrimleşmiş kapitalist devletlerin uzantısı, tarım ürünleri ve hammadde kaynağı durumuna getirerek «birleştirir».

Birçok ülkeler, halklar, tümüyle kıtalar yavaş yavaş sömürgeciliğin kurbanı oldular. Bundan sonra, ulusal sorun yalnızca bazı azınlık ulusların hakları ve kaderi sorunu olmaktan çıktı, emperyalistlerin zor kullanarak yada kalleşçe köleleştirdiği, sömürge imparatorluklarının uyruğu durumuna düşürdüğü insanlığın büyük çoğunluğunun sorunu halini aldı. Lenin der ki: «Emperyalizm, sermayenin ulusal devletler çerçevesini aşması, ulusal baskının, yeni bir tarihi temel üzerinde, şiddetlenip ağırlaşması anlamına gelir.» Lenin, ulusların ezen ve ezilen uluslar olarak ikiye ayrılmasının emperyalizmin özü olduğuna işaret eder (*).

Ulusal sorun, emperyalizm döneminde *ulus-sömürge* sorunu halini aldı. Bu sorunun temelini, sömürge halklarının ve bağımlı halkların kurtuluş savaşları, yabancı boyunduruğunu silkip atma, politik bağımsızlığa kavuşma istek ve iradeleri oluşturur.

Elbette ki bu, yaşadığımız devirde, evrimleşmiş kapitalist devletlerde azınlık uluslar sorununun ortadan kalktığı, devletlerin kendi sınırları içerisindeki ulusal baskıya son verdikleri anlamına gelmez. Asla! Gerici burjuvazi tümüyle ulusal sorunu çözmek yeteneğine sahip değildir. Amerika Birleşik Devletlerinde zenci sorununun kazandığı keskinlik bunun en açık örneğidir.

Emperyalistler, zayıf ve küçük ulusları ezerek, ırk düşmanlığını körükleyerek, bütün kurtuluş hareketlerini acımasızca bastırarak ulusal sorunu «hale yola koymayı» yeğ tutarlar. Kokuşmuş kapitalizmin gerici özelliği, ulusal sorunu çözmede gösterilen bu yetersizlikte açıkça or-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 424-425, rusça baskı.

taya çıkar. Burjuvazi, henüz gelişen bir sınıfken, ulusal birlik ve bağımsızlığın öncülüğünü yapıyordu. Bugün, kapitalizmin çöküşü döneminde ise, ulusları boğar, halkların özgürlüğünün en büyük düşmanıdır. Lenin'in söylediği gibi: «Kapitalizm, feodal rejime karşı mücadelede ulusların kurtarıcısı iken, emperyalist kapitalizm halkları ezen en büyük güç halini almıştır»(*).

■ İşçi Sınıfı Ulusal Baskının Uzlaşmaz Düşmanıdır

İşçi sınıfının bilinçli kesimi için toplumsal kurtuluşu, sosyalizmi amaçlayan mücadelenin çıkarları, daima birinci planda gelir. Fakat bu hiçbir zaman, işçi sınıfı hareketinin kitlelerin ulusal özlemlerine, şu yada bu ülkedeki ulusal ilişkilere karşı kayıtsız olduğu anlamına gelmez.

İşçi sınıfının hayati çıkarları, her zaman ve herşeyden önce emekçilere zarar veren, onların entelektüel bakımdan gelişmelerini geciktiren, sınıf mücadelesine katılmalarını engelleyen ulusal boyunduruğun ortadan kaldırılmasını gerektirir. Çeşitli ülkelerin işçilerini birbirinden ayıran, birbirlerine karşı güvensizlik uyandıran ulusal kölelik, işçiler arasında yakınlaşmayı önler, ortak sınıf davaları için mücadelede güçlerini birleştirmelerine engel olur. Bütün bunlar, kitleleri sömüren burjuvazinin çok işine gelen şeylerdir. Lenin, «...Proletaryanın sınıf dayanışmasının gelişimini ve güçlenmesini ulus olarak uğranılan haksızlıklar kadar geciktiren başka birşey yoktur,» diyordu(**).

Daha başlangıcından beri, Marksizm, biçimi ne olursa olsun, ulusal boyunduruğun amansız düşmanı olduğunu ortaya koymuş, bütün ulusların eşit haklara, tam bir öz-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 21, s. 312, rusça baskı.
(**) Lenin, Bütün Eserleri, c. 36, s. 632, rusça baskı

gürlüğe ve kendi kaderini tayin hakkına sahip olması için kararlı bir mücadele yürütmüştür. «Diğerlerini ezen bir halk özgür olamaz» - Marx ve Engels'in bu sloganına Lenin «enternasyonalizmin temel ilkesi» adını vermiştir. Proletarya enternasyonalizmi, Marksizmin bütünleyici bir öğesidir.

Ulusal sorun, ulus-sömürge sorunu halini alalı, Marksist partiler sömürge halklarının kendilerini ezen emperyalist burjuvaziye karşı verdikleri kurtuluş savaşını sonuna kadar desteklemeye kararlıdırlar. Lenin, daha 1916'da, şöyle yazıyordu: «Sosyalistlerin görevi yalnız, sömürgelerin kayıtsız şartsız, geri dönülmeyecek şekilde, derhal özgürlüğe kavuşturulması için mücadele değildir -bu dava, politik anlamı bakımından, ulusların kendi kaderine sahip olma hakkını tanımaktan başka birşey değildir- sosyalistlerin görevi, aynı zamanda, en büyük azimle, bu ülkelerdeki burjuva demokratik ulusal kurtuluş hareketlerinin en devrimci elemanlarını desteklemek, onları ezen emperyalist güçlere karşı ayaklanmalarında (gerektiği zaman, devrimci savaşlarında) yardımcı olmaktır.»(*)

Burjuvazi, bilinçli işçilerin bu tutumu karşısında sömürgeleri elinde tutmayı amaçlayan programını ileri sürer. Sağ sosyalistlerin de işbirlikçi katkısıyla, burjuva propagandası, az bilinçli işçilere sömürge imparatorluklarının varlığını sürdürmesinin işçi sınıfının çıkarlarına uygun olduğu düşüncesini aşılamaya çalışır. Bu propaganda, sömürgelerden vazgeçilirse ekonomik ve toplumsal planda yıkıcı sonuçlar ortaya çıkacağını ileri sürer: Güya hammadde kıtlaşacak, üretim azalacak, işsizlik ve yoksulluk alıp yürüyecektir. Bu çeşit propaganda, İngiltere, Fransa, Hollanda işçileri ve sömürgeci gelenek ve önyargıların çok daha güçlü olduğu bütün sömürgeci ülkeler işçileri arasında özellikle etkindir. Emperyalistler, komü-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 164-165, rusça baskı.

nistleri ve sömürgelerin derhal bağımsızlığa kavuşmasını isteyen diğer ilerici elemanları «yıkıcı faaliyette» bulunmak ve «tarihin düğümlediği ilişkilere» zarar vermekle suçlarlar.

Komünistler, metropollerle sömürgeler arasında kurulu ekonomik ilişkilerin önemini hiçbir zaman inkar etmezler. Gelişmiş ülkelerdeki endüstrinin Asya'dan, Afrika'dan, Yakın-Doğu'dan getirtilecek hammaddelere bağlı olduğunu da kabul ederler. Örneğin, İngiltere yakıt ihtiyacının % 70'ini karşılayan Yakın-Doğu petrollerinden vazgeçemez. Peki ama, bundan Arap ülkelerinin ebediyen Britanya emperyalizminin sömürgeleri olarak kalması gerektiği sonucu mu çıkar? İngiltere Yakın-Doğu'dan petrol, Malezya'dan kauçuk, Afrika'dan pamuk getirtebilir ve getirtmelidir, fakat bunu, bu zenginliklerin yasal sahiplerini soyarak değil, normal ticaret koşulları altında yapmalıdır. Öyleyse, burada sözkonusu olan, metropollerle sömürgeler arasında, tarihin düğümlediği ilişkileri koparmak değil, emperyalist, zorlayıcı ilişkileri, özgür iradeyle kurulan, her iki taraf için de elverişli ilişkilere dönüştürmektir. Bir tarafın bu işten zararlı çıkması gerekli ise, bu halk kitleleri değil, sadece büyük kapitalistler olmalıdır.

Yaşanan gerçekler, bilinçli işçilere, sömürgeciliğin yalnız ezilen ulus emekçilerinin hayati çıkarlarına zarar vermekle kalmayıp, ezen ulus işçilerinin çıkarları için de zararlı olduğu gerçeğini öğretmiştir. Tekellerin sömürgelerden sağladığı aşırı çıkarlar, halkların hiçbirine mutluluk getirmemiştir. Emperyalist burjuvazinin, işçi sınıfının ayrıcalıklı tabakası önüne, bunları baştan çıkarmak, soysuzlaştırmak, kendine uşak yapmak amacıyla birkaç kırıntı attığı gerçektir. Fakat bu «işçi aristokrasisi» küçük bir azınlıktır. Bunlar kolayca burjuvazinin işçi sınıfı içindeki ajanları haline getirebildiklerinden, emekçilerin ortak davasına ancak zararları dokunur.

Sömürgelerin, sömürge sahibi ülkeler içindeki süpergerici güçlerin yuvası haline geldiği unutulmamalıdır. Sömürgeler, burjuva toplumunun ayak-takımının toplandığı yerlerdir. Bu gibiler, burada sömürgecilerin hizmetine girer, emekçi kitlelere terörist baskı uygulama yöntemlerini öğrenirler. 1936'da, Afrika'daki İspanyol sömürgeleri, gerici Franko'nun, cumhuriyete karşı başkaldırmasının geliştiği yuvaydı. Aynı şekilde, 1958 yazında Kuzey Afrika Fransız paraşütçü birliklerine bağlı faşist haydutlar, Cezayir'de cumhuriyete karşı ayaklanmaya kalkışmışlar, gericiliğin Fransa topraklarında bile desteği halini almışlardır. İspanyollardan sonra, fransız işçileri de Marksizmin diğer bir halkı ezmeye kalkışan bir halkın kendi özgürlüğünü tehlikeye soktuğunu belirtirken derin bir gerçeği dile getirmiş olduğunu anladılar.

■ İşçi Sınıfı ve Günümüzde Milliyetçilik

Sömürge halkların bağımsızlıkları için mücadeleleri, günümüzde çoğu kez milliyetçilik bayrağı altında yürütülür. Bu nedenle, emperyalizmin uşakları, komünistlerin sömürge halkların kurtuluş savaşını yalnız taktik sebeplerle desteklediklerini, komünistler enternasyonalist olduklarından, örneğin Asya yada Afrika halklarının ulusal özlemlerine karşı güya sempati besleyemeyeceklerini ileri sürerler.

Bütün bunlar salt çamur atmadır. Sömürgecilik yanlıları, ulusal kurtuluş hareketinin dostları ve düşmanlarını ayırdetmek gibi apaçık bir sorunu bulandırmaya çalışmaktadırlar.

Marksizm-Leninizm, milliyetçilik sorununa bütün toplumsal sorunlarda olduğu gibi tarihi ve somut açıdan, gelişmenin çıkarları görüş noktasından yaklaşmaktadır. Lenin çok defa, milliyetçilik sorununu soyut bir açıdan

ele almaktan, hele ezen bir ulusun milliyetçiliğiyle, ezilen bir ulusun milliyetçiliğini birbirine karıştırmaktan sakınmak gerektiğine dikkati çekmişti.

ABD, İngiltere, Fransa, vb. gibi emperyalist devletlerde, burjuva milliyetçiliği ulusal bencilliğin, ırkçı kendini beğenmişliğin, tepeden bakmanın, kavgacı şovenizmin bayrağı olmuştur. Burjuva milliyetçiliği, diğer ulusları köleleştirmeyi haklı çıkarmakta tekelci burjuvazinin çok işine yarar. Proletarya enternasyonalistleri, komünistler, bu gerici, sömürgeci milliyetçiliğin amansız düşmanıdırlar.

Sömürge ve bağımlı halkların milliyetçiliği bundan çok farklıdır. Genel olarak, bu akım, ulusal kurtuluş hareketlerinin sağlıklı demokratik özlemlerini, kitlelerin emperyalist boyunduruğa karşı başkaldırmasını, ulusal bağımsızlık ve toplumsal değişmeler isteğini yansıtır. Lenin bunu düşünerek şunları yazıyordu: «Ezilen bir ulusun her tür burjuva milliyetçiliği, ezilmeye karşı yöneltilmiş genel bir içeriğe sahiptir; bu içeriği kayıtsız şartsız destekliyoruz.»(*)

Genellikle, bugün Asya ve Afrika ülkelerindeki milliyetçilik bu kategoriye girer. Bu tür milliyetçilik, politik ve ekonomik bağımsızlıkları için kendilerini ezen devletlere karşı mücadele eden ezilen uluslara özgüdür. Bu milliyetçilik akımı, daha çok, ulusal bağları yeni yeni kurulan, büyük burjuvazisi, belirli koşullar içinde, tarihi bakımdan ilerici bir rol oynamaya henüz yetenekli olan ülkelerde görülür. Bu özelliğe işaret eden Lenin, şunları yazmıştır: «Batı burjuvazisi kokuşmuştur. Mezar kazıcısı, proletarya, karşısına dikilmiştir. Fakat, Asya'da içten bir demokrasiyi temsil edebilecek, savaşçı, tutarlı XVIII. yüzyıl sonlarında Fransa'da yaşamış büyük adamlara, büyük filozoflara benzer, dürüst bir burjuvazi hâlâ varlığını sürdürmektedir.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 20, s. 435, rusça baskı.

Bu Asya burjuvazisinin başlıca temsilcisi, yada başlıca desteği, tarihi bakımdan ilerici bir eseri hâlâ yaratabilecek olan köylüdür.»(*)

Asya ve Afrika ülkelerinde ulusların ve ulusal bilincin oluşumu, emperyalizme ve feodalizme karşı mücadele içinde meydana gelir, kitleleri sarsıp ortaçağ uyuşukluğundan uyandırır, sömürgeciliğe ve gericiliğe karşı eylemi canlandırır. Bütün bunlar, Doğu milliyetçiliğine demokratik ve ilerici bir anlam kazandırır. Özellikle, milyonlarca köylü için ulusal bilinç, anti-emperyalist bilincin birinci basamağıdır.

Komünistler böyle bir milliyetçiliği proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden bir nebze ayrılmadan, bütün dürüstlükleriyle destekleyebilir ve gerçekten de desteklerler.

Elbette ki, komünistler milliyetçiliği, ancak ulusal özgürlük davasına, emperyalizm ve feodalizme karşı kazanılacak zafere, kitlelerde onları ezenler tarafından hor görülen, boğulan insan onurunu uyandırmaya hizmet ettiği ölçüde desteklerler. Milliyetçiliği, gerici amaçlarla, ulusal bencillik ve diğer halkları köleleştirme aracı olarak yada halk kitlelerinin haklı davalarına karşı mücadelede kullanma yolunda gösterilecek en küçük bir eğilim komünistler tarafından nefretle kınanır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 18, s. 145, rusça baskı.

2 ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİNİN ATILIMI, SÖMÜRGE SİSTEMİNİN DAĞILMASI

Daha birkaç on yıl önce emperyalist güçlerin sömürge egemenliği sarsılmaz görünüyordu. Dünya bir avuç ayrıcalıklı, saldırgan ulusla, ezilen, haklarından yoksun edilen halkların muazzam çoğunluğu olarak ikiye ayrılmıştı. Emperyalistler bu düzenin doğal ve değişmez olduğunu öne sürüyorlardı. Sömürgecilik ideologları bağıra bağıra ezilen halkların aşağı ırktan olduğunu, sonsuza dek aptallaşmış, kayıtsızlık içinde herşeye boyun eğmeye hazır, büyük bir insan yığını olarak kalacağını söylüyorlardı.

1939'da, sömürgeciler hâlâ insanlığın üçte ikisini boyundurukları altında tutuyordu. Bununla birlikte, ikinci dünya savaşından sonra durum kökten değişti. Kurulması yüzyıllar süren sömürge imparatorlukları birbiri arkasından çökmeye başladılar. 1945'ten 1957'ye kadar, bir milyar 250 milyona yakın insan emperyalizmin boyunduruğunu silkip attı, bağımsızca gelişme yoluna koyuldu. Geriye kalan sömürgelerde birkaç 100 milyon insan yaşamaktadır. O halde, sömürge sisteminin tam olarak ortadan kaldırılması söz konusudur. Kesinlikle ortadan silinmesi, kapitalizm tarihinin en tiksinti verici sayfalarından birinin bitiş noktasını işaretleyecektir.

■ Ulusal Kurtuluş Hareketindeki Atılımın Uluslararası Koşulları

Sömürge sisteminin bunalımı, kapitalizmin genel bunalımıyla birarada patlak verdi. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi bu alanda kesin bir aşamadır. Emperyalizmin temellerini sarsan Ekim Devrimi, Doğu ülkelerinin ulusal kurtuluş hareketinde şiddetli bir itici güç etkisi uyandırdı. Ekim Devrimi, ilk olarak, tek bir hareket içinde, proletaryanın kapitalist düzene karşı ayaklanmasıyla, Çarlık Rusya'sını, ezilen halklarının, ulusal ve sömürgeci boyunduruğu devirme mücadelesini başarı ile birleştirdi.

İlk sosyalist devlet, bütün dünyanın ezilen halkları için bitmez tükenmez bir moral ve siyasi güç kaynağı oldu. Çok kısa bir zaman içinde sömürge geri bıraktırılmışlığından, ulusal kültür ve ekonominin gelişip çiçeklenmesine geçen Orta Asya Sovyet Cumhuriyetleri bu ezilen halklar için heyecan verici bir örnek oldular.

Ulusal kurtuluş mücadelesinin yeni aşaması, ikinci dünya savaşı sonrasında başladı. Savaş girdabı sömürge dünyasından birçok ülkeyi de sürükleyip götürmüştü; bunlardan bazıları (Asya'da ve Kuzey Afrika'da) askeri operasyonlara sahne oldular. Savaş ekonomisinin ihtiyaçları emperyalist güçleri, sömürgelerinde bazı sanayi dallarını geliştirmeye hız vermeye zorladı, bu ise yerel proletaryanın çarçabuk ilerlemesi ile sonuçlandı.

İkinci dünya savaşının, giderek, özellikle Sovyetler Birliğinin katılmasından sonra kazandığı kurtarıcı, antifaşist karakter, bütün ezilen halklar arasında derin bir yankı uyandırdı. Batılı emperyalist ülkelerin içten zayıflaması, ikinci dünya savaşı sırasında iyice ortaya çıkıp kitlelerin politik bilinç ve örgütlenmede ilerlemelerine katkıda bulundu.

Alman faşizminin ve Japon emperyalizminin çökmesi, Sovyetler Birliği'nin güçlenmesi, halk demokrasilerinin yükselmesi sonucunda, uluslararası arenada yeni güç ilişkileri, ulusal kurtuluş hareketinin başarısı için en elverişli koşulları biraraya getirdi. Bir yandan dünya sosyalist sisteminin oluşumu, bir yandan da emperyalist kampın büyük ölçüde güçsüzleşmesi birçok Asya ve Afrika ülkesinin bağımsızlığını kazanmalarını kolaylaştırdı. Ulusal kurtuluş savaşı çok büyük bir genişlik kazandı, sömürgeciliğin bunalımı kesin aşamasına, sömürge sisteminin yıkılışı aşamasına girdi.

Öyleyse, sömürge sisteminin dağılması olgusu, emperyalizmin çöküşü ve sosyalizmin dünya çapında bir güce dönüşümü sayesinde oluşan elverişli uluslararası koşullar içinde ulusal kurtuluş savaşının güçlü atılımının sonucudur.

Emperyalistler, ulusal kurtuluş hareketinin rolünü ve önemini küçültmek için her yolu denerler. Bu amaçla, güya sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin devrimle değil, emperyalist güçlerin yardımıyla siyasi özgürlüklerine nerdeyse kavuşacakları masalını yayarlar. Ayrıca, kapitalist tekellerin sömürge ülkelerde uzun uzadıya «koruyuculuk» yapmasını, bağımsız yaşamaya «hazırlanmak» için gerekli bir süreç olarak kabul ettirme eğilimi de gösterirler. Bu konuda, kapitalizmin sömürgelerdeki «uygarlaştırma görevi» üzerine bol bol lâf edilir.

Gerçekte kapitalizmin sömürgelerdeki «görevi»nin; bu ülkeler halklarının çıkarlarıyla hiçbir ilgisi yoktur. Sömürgelerde uyumlu bir ekonomi sistemi kurulması ve sömürgelerin bağımsız yaşamaya hazırlanması, emperyalistleri hiçbir zaman ilgilendirmemiştir. Bunun kanıtı, emperyalizmin boyunduruğunu silkip atan, bağımsızlık yoluna atılan bütün halkların, geri bıraktırılmış ülkeler

halkları olması, yani, yabancı egemenliği sebebiyle ekonomik bakımdan son derece geri kalmış olmalarıdır.

Elbette ki, sömürgelerdeki uzun saltanat yılları boyunca emperyalistler oralarda, ister istemez, nesnel olarak ve belli bir ölçüde, tarih açısından yararlı bir eser yarattılar. Bencilce, utanç verici hesaplara rağmen, Asya'da politik ve toplumsal devrimin bazı ön koşullarının olgunlaşmasını istemeyerek hızlandırdılar. Marx'ın, sömürgecilerin bir bakıma «tarihin bilinçsiz araçları» olduğunu söylemesi bu nedenledir. Fakat, Marx, aynı zamanda emperyalist burjuvazinin «uygarlaştırıcı» çalışmalarının kitlelere ulusal yada toplumsal herhangi bir kurtuluş vaat etmediğini, altını çizerek belirtmiştir. Marx, özellikle şu gerçekleri ortaya koyuyordu: İngiliz burjuvazisinin, Hindistan'da gerçekleştirmek zorunda olduğu bütün çabalar, ne halk kitlelerini özgürlüğe kavuşturacak, ne de toplumsal durumlarında önemli bir gelişmeye yolaçacaktır. Çünkü, bunların her ikisi de, yalnız üretim güçlerinin gelişmesine bağlı olmakla kalmayıp, halkın bu üretici güçlere sahip olup olmadığına da bağlıdır. «Hintliler», diyordu Marx, «İngiliz boyunduruğunu bir daha geri gelmemecesine silkip atmadıkça, uygarlığın meyvelerini toplayamazlar.»(*)

Tarih, Marx'ın görüşünün doğruluğunu kanıtladı. Tarihte, emperyalist «uygarlık getiricilerin» gözünde, hiçbir sömürge halkının bağımsız bir hayat sürmek için yeterince «olgun» ve «hazırlıklı» olmadığı görüldü. Yine tarih, bir halkın, sömürgecilerin pençesine karşı çıkacak gücü kendinde bulamadıkça, bağımsızlık için yeterli olgunluğa erişmemiş olduğunu gösterdi. Gerçekler, sömürgecilerin, halk kitlelerinin zorlamasıyla karşılaşmadıkça çekilip gitmediğini kanıtladı. Bağımsızlık bir lütuf

(*) K. Marx, The British Rule in India, Marx - Engels. Sel. Works. Vol. 1, s. 351 ve K. Marx, The Future Results of the Britsh Rule in India. Ibid. s. 356.

değildir, sömürge halklarının emperyalistlerden *koparıp aldığı* bir haktır.

Yüz milyonlarca sömürge kölesinin özgürlüğe kavuşmak için ayrı ayrı yollar izlediği kendiliğinden anlaşılır. Bu yollar, silahlı savaştan politik baskı yöntemlerine kadar değişebilir. Fakat, somut yollar ne olursa, olsun, *geniş halk kitlelerinin mücadelesi kurtuluşlarının temelidir.*

■ Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin İtici Güçleri

Emperyalistlerin sömürgeci boyunduruğu, hemen hemen bütün köleleştirilmiş halk tabakalarını az çok ezer, onları kurtuluş mücadelesine iter. Sınıf çıkarlarından hareket eden işçi sınıfı, köylülük, yerel burjuvazinin önemli tabakaları, ezilmiş ülkelerin doğal zenginliklerini insafsızca saçıp savuran, açlıktan, yoksulluktan, her türlü eziyetten başka birşey getirmeyen yabancı tekellerin keyfi yönetimine boyun eğemezler. İktidarı yabancı süngülerin desteğiyle sürdürülen bir avuç feodal ve sömürgecilerle işbirliği yaparak çıkar sağlayan asalak yerli burjuva grupları dışında, halkın mutlak çoğunluğu doğrudan doğruya kurtuluş savaşına katılır yada en azından kurtuluş mücadelesinin yandaşıdır.

Bu mücadelede en etkin rol *işçi sınıfına* düşer. İşçiler sömürge ülkelerde göreli olarak sayıca az olduğu halde, işçi sınıfı ve onu yöneten komünist partiler ulusal kurtuluş savaşının ön saflarındadır. İşçi sınıfı, bütün diğer sınıflardan önce sınıf bilincine ve ulusal bilince erişir, çünkü, hepsinin içinde sömürü ve ırk ayırımı yüzünden en çok acı çeken odur. Her türlü baskıya düşman, her türlü bencil hesabın dışında olan öncü sınıf, sömürgelerin genç işçi sınıfı, tüm halkın hayati çıkarlarını herkesten daha iyi

dile getirir. Deneyimin de kanıtladığı gibi, sömürge proletaryası, en tutarlı anti-emperyalist güçtür, geniş köylülük tabakalarını ve şehir emekçilerini peşinden götürmeye yeterlidir.

Hem yerli feodal ağaların, hem de yabancı tekellerin çifte boyunduruğu altında ezilen *köylülük* muazzam bir potansiyel güçtür. Köylülük ulusal kurtuluş hareketinin en geniş kitle tabanını oluşturur. Köylülük için, sömürge boyunduruğunun kaldırılması, kırsal bölgelerdeki feodal kalıntıların temizlenmesiyle tarım sorununun çözümlenmesinden ayrı düşünülemez. Buna rağmen, Lenin'in gösterdiği gibi köylülük kuşkusuz nüfusun en kalabalık kesimi olmakla birlikte «harekete geçirilmesi en zor kitledir». Yaşam koşulları nedeniyle ve kara cahillik, geri bıraktırılmışlık yüzünden, sömürge ülkelerdeki köylülük halk kurtuluş savaşının başına geçemez. Komünistler asla köylülüğün tarihteki rolünü küçümsememekle beraber, nesnel gerçekleri ortaya koyarlar. Köylülerin sömürge ve bağımlı ülkelerde nüfus çoğunluğunu oluşturduğunu hiçbir zaman unutmazlar, bu nedenle işçi sınıfının, ancak köylülükle sıkı bir ittifak kurduğunda ulusal kurtuluş hareketinin öncüsü olabileceğini kabul ederler.

Bu hareket içinde, en çelişkili unsur, burjuvazidir. Burjuvazinin çeşitli gruplarının ulusal kurtuluş savaşına karşı tutumu yalnız birbirinden farklı olmakla kalmaz, üstelik de çoğu kez tamamıyla karşıttır. Gericilik ve emperyalizme bağımlı «kompradorlar» (ticaret burjuvazisi) genellikle ulusal güçlerin düşmanıdır. Tıpkı toprak ağaları gibi ayrıcalıklarını yitirmemekten başka birşey düşünmeyen burjuvazinin bu kesimi, emperyalist egemenliğin sömürgelerdeki kalesidir. Milli burjuvazi denilen burjuva kesiminin tutumu çok başkadır. Milli burjuvazinin, genellikle sermayesini üretime yatırdığından, ulusal bir pazar yaratmakta ve sömürmekte, bu pazarı açgözlü yabancı te-

kellerden korumakta çıkarı vardır. Bu nedenle milli burjuvazi, bağımsız ulusal devletin kurulmasından yanadır.

Yabancı tekellerin nüfuzundan, gereksiz, ezici, küçük düşürücü önlemlerinden kendisi de acı ve sıkıntı çeken milli burjuvazi, yalnız ulusal hareketle birleşmeyi dilemekle kalmaz, bu hareketi kontrolü altına almak da ister. Sömürgecilik boyunduruğu altında, eğitim ve siyasi çalışmalar için en çok olanağa burjuvazinin sahip olduğu bilindiğine göre, birçok ülkede kurtuluş hareketinin sloganlarını ortaya atmak isteyen önderlerin burjuvaziden çıktığına şaşmamak gerekir.

Burjuvazinin bu kesiminin yurtsever çabalarının hakkını veren Marksistler, yine de onun ikili davranışını, tutarsızlığını, ikirciklenmesini, toplumsal hayatta geçmişin birçok kalıntılarını devam ettirme isteğini, içinde uzlaşma eğilimli, halk kitlelerinin zararına sömürgecilerle anlaşmaya hazır yurt düşmanı grupların varolduğunu da görmezlikten gelemezler.

Ulusal savaşın itici güçleri karşısında Marksist-Leninist tutum kısaca böyledir. Kuşkusuz, çeşitli ülkelerdeki somut durumlar büyük farklılıklar gösterir. Ayrıca kurtuluş savaşına katılan temel sınıflardan başka özel bir tutum gösteren, daha çok ikirciklenen ara tabakalar da vardır. Proleter olmayan sınıf ve tabakaların acil çıkarları ve tutumları heryerde aynı olmaktan uzaktır. Olayların analizi, çağdaş toplumun en devrimci sınıfı olan işçi sınıfının ulusal kurtuluş hareketinde en güvenilir, en tutarlı güç olduğunu, duraksamaksızın hareketi geliştirmeye yeterli olduğunu göstermiştir. Sömürge ve yarı sömürge ülkelerin deneyimi, kendini kurtarırken bütün toplumu da kurtarmayı amaçlayan işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinin özel niteliğini bir kez daha göstermiştir. Ayrıca, günümüzde, sömürgelerdeki güç ilişkilerinin incelenmesi, *emperyalistlere karşı kurtuluş savaşı için ulusal yurtsever*

birleşik cephe oluşturmak üzere bütün koşulların biraraya gelmiş olduğunu kanıtlamıştır. Bu birliğin temeli, ekonomik ve kültürel ilerlemeden, sömürge köleliğinin kaldırılmasından, yabancı tekellerin yağmacı, hırslı emellerinin ülkeden uzaklaştırılmasından, ulusal onurun korunmasından, en geniş toplumsal tabakaların aynı ölçüde çıkarı olmasına dayanır.

■ Sömürge Sisteminin Dağılmasının Tarihi Önemi

Emperyalizm hem gelişmiş kapitalist ülkelerdeki *emekçi sınıfları* ezerek, hem de, sömürge ve yarı sömürgelerdeki *bütün halkları* tarihin geri planına iterek insanlığın ilerlemesine engel olur. Ulusal kurtuluş savaşının güçlü atılımı, tarihi eserin yaratılmasına, dünyanın kaderinin tayinine etkin bir şekilde katılmak isteğiyle harekete geçen insanlığın yarısının uyanışını gösterir. İlerlemenin düzeyi büyük ölçüde yükselmekte, uyumu ve hızı artmaktadır.

Ulusal kurtuluş hareketine katılan Asya ve Afrika halk kitleleri, çelişkileri daha da artan emperyalizmin yıkılmasında güçlü bir etkendir.

Sömürgeler ve bağımlı ülkeler, emperyalistler için daima büyük bir önem taşımışlardır. Tekeller buralardan ihtiyaç duydukları hammaddeleri, hem de yok pahasına elde etmiş; sanayi maddelerini buralarda aşırı derecede yüksek fiyatlara pazara çıkarmıştır. Emperyalistler sömürge ve yarı-sömürgelerde askeri üslerini kurar, dayanak noktalarını, haberleşme merkezlerini buralara yerleştirirler.

Ulusal kurtuluş hareketi, emperyalizmin bu çıkarlarını baltalar, hatta bazen yokeder. Üstelik, ulusal kurtuluş ha-

reketi o güne kadar emperyalizme yedek güç hizmeti gören sömürge ve bağımlı ülkeleri, anti-emperyalist ilerici güçlerin müttefikleri haline getirir. Dünya sosyalist sisteminin oluşmasından sonra, sömürge imparatorluklarının çökmesi, emperyalizm için ikinci bir öldürücü darbe olmuştur.

Sömürge sisteminin dağılması, uluslararası ilişkilerin gelişiminde olumlu ve dikkate değer bir etki yarattı. Asya ve Afrika'nın birçok genç ulusal devleti geniş «barış bölgesine» dahil olarak, barışçı, bağımsız bir politika izlemektedirler. Bu devletlerin anti-militarist tutumu, yeni bir savaşın kaçınılmazlığını önleyen nedenlerden biridir. Ulusal kurtuluş hareketi, ülkeler arası ilişkilerin zorlayıcı ve eşitsiz biçimlerini ortadan kaldırarak, halkların yakınlaşmasına yardım ederek, yakıp yıkıcı savaş tehlikesini azaltarak, barışı güçlendirir.

Sömürge ülkelerin hırsla sömürülmesi sona erdirilip, ulusal ekonomileri atılımlar halinde gelişme gösterince, dünya kaynaklarından sonsuz derecede daha elverişli bir biçimde yararlanma olanakları sağlandı. Bu durum, bugün, çeşitli ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerindeki çarpıcı eşitsizliğin yok edileceği, herkesin insanca bir hayat yaşayacağı zamanları yaklaştırmaktadır. Sömürgecilerin yüzyıllar boyu hor gördüğü, Doğu halklarının bin yıllık kültürünün yeniden doğup çiçeklenmesi evrensel uygarlığı zenginleştirecektir.

Bundan sonra, sömürge sisteminin dağılışı, hem sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan halklar için, hem de tüm ilerici insanlık için parlak bir zafer olarak anılacaktır.

■ Sömürgeciliğin Yıkıntıları Üzerinde Kurulan Devletler

Eski sömürgelerin çok değişik biçimlerde ve farklı koşullar altında bağımsızlığa kavuşmaları, bugün niçin ayrı politik evrim aşamalarında bulunduklarını açıklar. Bu durum, özellikle ikinci dünya savaşından sonra sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan ülkeler için söz konusudur.

Anti-emperyalist cepheyi işçi sınıfının ve onun Marksist, komünist partilerinin yönettiği yerlerde, devrimci hareket burjuva demokratik devrim aşamasını geride bırakmış, sosyalist devrim aşamasına varmış, halk demokrasisi yolu açılmıştır.

Hareketin başında burjuvazinin bulunduğu, yada ulusal anti-emperyalist cephede burjuva etkisinin egemen olduğu yerlerde, iktidara geçen milli burjuvazi, toplumu kapitalist evrim yoluna yöneltmiş, bu yüzden devrimin daha ileri bir aşamasına geçiş ertelenmiştir. Bugün sömürge sisteminin dağılışının arkasından ortaya çıkan başlıca gruplar şunlardır:

1 – Emperyalizm boyunduruğundan kurtulduktan sonra sosyalizmi kurma yolunu izleyen ülkeler. Bu grup sömürge sisteminden kopmakla kalmayıp, kapitalist sistemden de ayrılmış, sosyalist kampa katılmıştır (Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti).

2 – Politik bağımsızlığını kazanan ve bağımsız bir dış politika izlemeye koyulan ülkeler. Bunlar emperyalizmin köleliğinden kurtulmuş olmakla birlikte, kapitalist ekonomi sistemine girerler (Hindistan, Endonezya, Birmanya, Kamboçya, Seylan, Irak,

Birleşik Arap Cumhuriyeti, Gana, Gine, Sudan, Tunus, Fas, Libya ve diğerleri).

3 – Bağımsızlığa kavuşmakla beraber, köleleştirici ekonomik anlaşmaları kabul ederek ve emperyalist güçlerin saldırgan cephesine katılarak, bu bağımsızlığın büyük ölçüde kısıtlanmasına izin verenler (Pakistan, Tayland, Filipinler).

4 – Ve nihayet, bugün hâlâ kölelik boyunduruğunu taşıyan ülkeler (Afrika sömürgeleri, Asya ve Latin Amerika'da sömürge imparatorlukları kalıntıları, İngiltere'ye, Portekiz'e ABD ve diğer emperyalist güçlere ait birkaç ada).

Kesinlikle sosyalizmi kurma yolunda olan devletlerin dışında, sömürge sisteminin kalıntıları üzerinde kurulan diğer genç devletlerin henüz politik bakımdan gelişmekte olduklarını belirtmemiz yerinde olur. Bağımsızlığın kazanılmasıyla, bu ülkelerdeki toplumsal evrim büyük ölçüde hızlanmıştır ve sınıfları birbirine düşüren keskin bir mücadele içinde ilerleyişini sürdürmektedir. Bu ülkelerin politikaları ve dünya devletler sistemi içindeki durumları bu savaşta gerici güçlerin mi ilerici güçlerin mi üstün geleceğine bağlıdır. Bu nedenle, ikinci ve üçüncü gruplar arasındaki sınır çizgisi henüz oldukça değişkendir.

Irak örneği, bir gruptan diğer gruba ne büyük bir hızla geçilebileceğini göstermiştir. Temmuz 1958 devriminden önce, Irak politik bakımdan Yakın-Doğu'nun en geri bıraktırılmış ülkelerinden biriydi. Yine de, Irak halkı, ayağa kalkarak kısa bir süre içinde sömürge bağımlılığının zincirlerini kırmayı, içteki gericiliği altetmeyi, içte ve dışta bağımsız, ulusal çıkarların belirlediği bir politika uygulamayı bildi. Elbette ki, özgürlüğe kavuşmuş ülkelerde, dışarıdan, emperyalistler tarafından baskı yapıldıkça politik gerileme olayları da meydana gelebilir.

3 ANTİ-EMPERYALİST, ANTİ-FEODAL DEVRİMİN SOSYALİZMİ KURMA YOLUNDAKİ ASYA ÜLKELERİNE KAZANDIRDIKLARI

Anti-emperyalist ve anti-feodal devrim en tam biçimiyle Çin'de, Kuzey Kore'de, Kuzey Viet-Nam'da gerçekleştirildi. Bu devrimler, Marksist partilerin öncülüğünde işçi sınıfı tarafından yönetildi.

Bu ülkelerin deneyimi, proletaryanın önderliğinin, ulusal kurtuluşta ve sömürgeci «koruyuculuğu»nun yolaçtığı sonuçların ortadan kaldırılmasında en yüksek derecede başarıya erişmeyi sağladığını gösterdi. Büyük Çin'in izlediği yol, bu bakımdan özellikle öğretici niteliktedir. Bu ülke, tarihin, emperyalizm boyunduruğundan kurtulan diğer Asya ve Afrika ülkelerini karşı karşıya bıraktığı sorunlara benzer problemleri çözmek zorundaydı. Herşeyden önce politik bağımsızlığı sağlamlaştırmak, ekonomik ve kültürel alanların da bağımsızlığa kavuşmasını sağlamak gerekliydi. Burada, yüzyıllar boyunca sürmüş gecikmenin üstesinden gelmek üzere, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanda ilerlemeyi hızlandırmak, yarı-feodal ilişkilere, geniş emekçi kitlelerinin yoksulluğuna,

kara cahilliğine son vermek gibi yüce görevleri yerine getirmek gerekiyordu.

Halk Çin'i, Asya halklarının uzun yıllardan beri eski yöneticilerinden boşu boşuna beklediği ulus olarak yeniden doğmak, ülkenin kalkındırılması gibi devcesine büyük görevleri nasıl başardı? (*)

Doğu için özellikle keskin ve acil bir problem olan tarım sorunundan başlayalım. Halk Çin'i, büyük demokratik reformları gerçekleştirmek ve herşeyden önce toprak sorununu emekçi köylülüğün çıkarına uygun biçimde çözmek için politik bağımsızlığından yararlanmayı başaran ilk büyük Asya devletidir. Üç yıl içinde, 1949'dan 1952'ye kadar, Çin Halk Cumhuriyetinde tarım reformu feodal mülkiyete son verdi. Yaklaşık olarak 50 milyon hektarlık toprak alanı, köylünün mülkiyeti durumuna geldi.

Reform gerçekleşir gerçekleşmez, kırsal alanlarda üretimde işbirliğini amaçlayan geniş bir hareket başladı. Kendi deneyimlerine dayanarak, köylüler kısa zamanda ortaklaşa çalışmanın elverişli yanlarını farkettiler. 1956 yılı ortalarında, yani reformdan dört yıldan az bir zaman sonra, tarımın sosyalist dönüşümü tamamlanmıştı.

Halk Çin'i büyük bir atılganlıkla, yabancı kapitalist tekellere olan ekonomik bağımlılığı ortadan kaldırdı, bütün sanayi girişimlerini, ticari girişimleri, ulaşımı, bankaları, sigorta şirketlerini geri dönülmeyecek şekilde devletleştirdi. Halk Çin'i aynı zamanda, ticaret burjuvazisinin, Çan Kay-şek rejiminin yüksek memurlarının, bütün karşıdevrimcilerin mülkiyetini kamulaştırdı.

(*) Çin'de ve Asya'daki diğer halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin kuruluşu üzerine daha ayrıntılı bilgi 21. ve 22. bölümlerde verilecektir. Burada, anti-emperyalist ve anti-feodal ulusal kurtuluş devriminin getirdiği dolaysız sorunların çözümünün kazandırdığı deneyim üzerinde kısaca durmakla yetineceğiz.

Temel üretim araçlarının devlet mülkiyetine dönüştürülmesi, ekonominin kumanda kollarının halk devletinin eline geçmesi, bütün bunlar ülkede planlı sanayileşmeye girişilmesini, bütün kaynaklardan daha akılcı biçimde yararlanılmasını sağladı. Sovyetler Birliği ve sosyalist kamptan diğer ülkelerin yardımıyla, Çin Halk Cumhuriyeti dört yıldan az bir zaman içerisinde harap ekonomisini onardı ve dört yıl sonra, 1957'de İngiltere'ye, kapitalist devletlerin bu en sanayileşmişine meydan okudu.

«Gelecek on yıl içinde, yada daha kısa bir zaman süresi içersinde, font, çelik ve sanayi üretiminin diğer temel maddelerinin üretiminde İngiltere'ye yetişmeli ve geride bırakmalıyız!» Bu slogan, Çin Halk Cumhuriyeti'nde ekonominin kuruluşunun dikkate değer bir bilançosu, sosyalizm yolunda ilerleyen bir ülkenin sonsuz olanaklarının işaretidir. Çin Halk Cumhuriyeti şehir ve kır emekçilerinin maddi durumunu hissedilir ölçüde geliştirmeyi, geniş ölçüde kültür devrimini başlatmayı, sanayi, tarım ve bilim için kalabalık ulusal kadrolar oluşturmayı başardı.

Bunun sonucu Halk Çin'inin, kısa zamanda gerçek, büyük bir güç, dünya çapında anti-emperyalist ve sömürgecilik düşmanı bir güç haline gelmesi oldu. Çin'in Bağımsız, barışçı politikası Asya'nın ve tüm dünyanın durumunu önemli ölçüde etkileyebilir. Amerikan emperyalistlerinin Çin Halk Cumhuriyeti'ni yalnız bırakmak için giriştiği çabalar, acınacak şekilde başarısızlığa uğramaya mahkûmdur.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti aynı yolu izlemekte, Çin'de olduğu gibi işçi sınıfının ve Marksist partilerin yönetiminde, birleşik demokratik halk cephesinin oluştuğu görülmektedir. Tarım reformu, yabancı tekellerin ve vatan hainlerinin elindeki mallara el konulması, politik ve toplumsal hayatta geniş bir demokrasi uygulanması, bu ülkelerde ulusal

bağımsızlık, ekonomi ve kültürün hızla sağlamlaşmasını sağlamıştır.

Kore halkı da, Viet-Nam halkı gibi, halk iktidarını kurduktan sonra, yabancı saldırganlara ve içteki gericilere karşı amansız bir savaş vermeyi başardı. Bunlar, savaşın getirdiği felaketlere dayanan, ne pahasına olursa olsun bağımsızlıklarını korumaya azmeden bu genç devletler için son derece büyük güçlüklerdi. Sosyalist kamptan diğer devletlerden aldıkları destek ve yardımlar, bu alanda paha biçilmez bir rol oynadı.

Güney Kore'nin hâlâ burjuva ve feodal, gerici hükümetlerin elinde bulunması, emperyalistlerin «koruyuculuk»larını sürdürmeleri, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin belirli bir evrim aşamasını göstermektedir. Ulusal birlik kurulmadıkça, ulusal kurtuluş savaşının bittiği söylenemez. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, böyle bir birliğin bayraktarlığını yapmakla tarihte ilerici bir rol oynamaktadır.

Sosyalizm yolunda ilerleyen Demokratik Halk Devletleri, -Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti- sömürgecilik kalıntılarını hızla ortadan kaldırıp emperyalizm boyunduruğunu silkip atmakla, diğer ülkelere, sosyalizme geçişin bütün avantajlarını ve bütün üstünlüklerini taşıdıklarını açıkça gösteriyorlar.

4 BAĞIMSIZLIKLARINI GÜÇLENDİRME MÜCADELESİ İÇİNDE BULUNAN GENÇ DOĞU ULUSAL DEVLETLERİ

Günümüzde, olayların akışı, ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketinin anti-emperyalist nitelikte olduğunu, barışçı, ilerici, demokratik güçleri destekleyeceğini ortaya koyan Marksist-Leninist tezin doğruluğunu kanıtladı. Bu, sadece bağımsızlığına kavuşan, sosyalizmi kuran ülkeler için değil, bağımsızlığı elde ettikten sonra, kapitalist ilişkiler çerçevesi içinde kalan ülkeler için de doğrudur.

■ İlerleme Yolunda

Genç doğu devletlerinin çoğundaki toplumsal reformlar ve halkların yaşayışında meydana gelen değişmeler, Asya sosyalist ülkelerindeki dönüşümlerle kıyaslanamazsa da ilerleme yolunda yürüdükleri yadsınamaz. Yeni durumu değerlendiren SBKP XX. Kongresi şu açıklamayı yapmıştır: «Büyük Lenin'in önceden belirttiği gibi, dünya tarihinde yeni bir aşama başlamıştır. Doğu halkları, tüm dünyanın kaderinin tayininde etkin bir rol

oynuyor, uluslararası ilişkilerde yeni ve güçlü birer etken halini alıyorlar.»(*)

Dünya arenasında genç ulusal devletlerin yer alışı, güç ilişkilerini büyük ölçüde barış lehine değiştirmiştir. Bu devletler, giderek daha sık saldırgan emperyalist güçlerin karşısına dikiliyor, sömürgeciliği lanetliyor, barışı sürdürmeyi özlüyorlar. Sürekli bir barış, bağımsızlığını elde eden ve olanaklar elverdiğince kısa zamanda sömürgeciliğin miras bıraktığı ekonomik geriliği ortadan kaldırmak isteyen ülkeler için nesnel bir ihtiyaçtır. Savaş onlara hiçbir şey getirmeyecek, sadece bağımsızlıklarını tehlikeye sokacaktır. Bu nedenle, genç devletlerden çoğu, barış ve uluslararası işbirliği politikası izler. Bu yönde, örneğin Hindistan'ın harcadığı çabalar, bütün barışçı halklar arasında saygı ve minnettarlık uyandırmıştır. Asya'nın 1955 Nisanında Bandoeng Konferansında kabul edilen barış içinde birarada yaşamanın «beş ilkesinin» beşiği olması sebepsiz değildir.

Hindistan, Endonezya, Birmanya, Seylan, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Irak, vb. gibi ülkelerin iç durumlarında köklü değişiklikler meydana geldi. Bir kez politik özgürlüğe kavuştuktan sonra, bu ülkeler kararlı bir biçimde, ulusal ekonomilerini geliştirmek ve onu emperyalist güçlere daha az bağımlı kılmak için azimli çalışmalara giriştiler. Bu amaçla, Mısır, Süveyş kanalını ve banka sistemini millileştirdi; Endonezya, Hollanda'ya «borç» ödemeyi reddetti, Hollanda'ya ait bütün mülkiyete el koydu. Genç doğu devletlerinden çoğunda, devlet sektörünün ekonomideki, özellikle ağır sanayideki rolü arttı.

Son yıllarda, bu ülkelerin eskiden ithal ettikleri birçok malların artık ülkede imal edildiği, sanayi üretiminin geniş ölçüde arttığı, işçi sayısının çoğaldığı gözleniyor.

(*) N. Kruşçev, SBKP MK'nin XX. Kongreye sunduğu etkinlik raporundan, 14 Şubat 1956, s. 26.

Kırsal alanlarda feodal kalıntıların temizlenmesi yavaş ilerlemekle beraber ve tarım ilişkilerinde reform alanında çekingen de olsa, ilk adımların atıldığı görülüyor. Hindistan'da, geriye kalan tek feodal aracılar sistemi olan, İngilizlerin kurduğu «cagidar» ve «zemindar»lar temelde yok edilmiştir. Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin Mısır bölgesinde, artık toprak sahipleri 200 feddan'dan (bir feddan = 0,42 ha) fazla toprağı ellerinde bulunduramazlar, bu normun üzerindeki toprak alanlarına devlet tarafından el konur.

Pek tabii ki, durumu sağlam ve etkinlik alanı yaygın olan milli burjuvazi, bugüne kadar, gerçekleştirilen reformlardan aslan payını alıyordu. Bu durum Lenin'in aşağıdaki sözlerine tamamıyla uyuyordu: «Milliyetler arası ilişkiler bakımından kapitalizmin gelişmesi için en elverişli koşulları ulusal devlet yaratır.»(*)Ayrıca, ulusal bağımsızlık, genç doğu devletlerinin geniş halk tabakalarının yaşayışına birçok olumlu yenilikler getirmiştir. Sadece kır ve şehir emekçilerinin artık eskiden beri onları ezen çifte boyunduruğa katlanmayacakları gerçeği bile yaşam, ekonomik ve politik haklar uğruna mücadele koşullarını değiştirmeye yeter. Bağımsız bir devlet kadrosu böyle bir mücadele için, uzun yıllar boyunca egemenliğini sürdüren yabancı tekellerden çok daha elverişli bir çevredir.

Genç doğu halklarının uyum içerisinde gelişmesi ve geniş toplumsal reformlar uygulanması, bugün, her zamankinden fazla olarak bilinç, örgütlenme ve işçi sınıfının politik olgunluğuna, hangi ölçüde köylü kitleleriyle bağ kurup onları peşisıra götürebileceğine bağlıdır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 20, s. 422.

■ Arap Halklarının Uyanışı

Son yıllarda sömürgeciliğe karşı geniş çapta bir savaş açan Yakın-Doğu ve Kuzey Afrika halkları ulusal kurtuluş için mücadelenin ön saflarına geçtiler. 1943'den beri, bu bölgede yedi yeni devlet kuruldu: Suriye, Lübnan, Ürdün, Libya, Sudan, Tunus ve Fas. Eski Arap ülkelerinde de önemli değişiklikler oldu. İngiliz işgalinden tamamıyla kurtulan Mısır'da cumhuriyet ilan edildi. Mısır ve Suriye Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni oluşturdular. 14 Temmuz 1958'deki Irak devrimiyle, uzun zamandan beri, İngiltere'nin Arap dünyasındaki kalesi olarak bilinen bir ülkede cumhuriyet rejimi zafere ulaşmış oldu. Cezayir'deki ulusal kurtuluş hareketi gücünden hiçbir şey yitirmedi.

Arapların emperyalizme karşı verdikleri ulusal bağımsızlık mücadelesi, büyük bir uluslararası değer taşır. Bu mücadelenin sonuçları hem Araplar için, hem de emperyalizmin ve sömürgecilik siyasetinin ortak kaderi bakımından çok önemlidir. Bunun nedeni, Yakın-Doğu'nun, başlıca emperyalist devletlerin ve özellikle İngiltere'yle Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri strateji, politika ve ekonomisinde çok büyük bir rol oynamasıdır, İngiliz ve amerikan askeri üslerinden birçoğu bu bölgede bulunur. Yabancı tekeller, buralardan, her yıl neredeyse dünya üretiminin dörtte birine kadar varan muazzam miktarlarda ucuz petrol çıkarır. Bağımsızlıklarını kazanmaya, kendi topraklarındaki doğal zenginliklere sahip olmaya azmeden Arapların ulusal kurtuluş hareketinin emperyalistlere indirdiği darbenin ağırlığını tahmin etmek güç değildir.

Bu darbe beklenmiyordu, çünkü, yabancı sömürgecilerin ve destekledikleri yerli feodal kliğin egemenliği yüzünden Arap halkları ekonomik ve kültürel açıdan çok geri bıraktırılmıştı, toprakları dünyanın en yoksul bölgelerinden biriydi. Emperyalistler, yalnızca yaşam savaşının bile Arapların bütün güçlerini tüketeceğini, geri bıraktı-

rılmışlıklarının ve aptallaştırılmışlıklarının sömürgecilere karşı örgütlü bir mücadele yürütmelerine engel olacağını sanıyorlardı.

Bu ham hayaller, Mısır'da, milliyetçi subayların yönetimindeki ordunun eylemiyle, kral Faruk ve onun İngiliz yanlısı kliği devrilince duman gibi dağıldı. Süveyş kanalının Mısır Cumhuriyeti tarafından millileştirilmesi, emperyalist tekellerin Yakın Doğu'daki mülkiyetlerini çevreledikleri «azizlik» halesini yıktı. İngiliz-Fransız emperyalistlerin silah zoruyla statükoyu (eski düzeni) yeniden kurma ve Süveyş Kanalını geri alma girişimi saldırganların bozgunu ile kapandı. Arapların haklı davalarının zaferine inançları arttı.

Aşağıdaki iki olay, Araplara ait doğu ülkelerindeki sömürgeciliğe karşı ulusal devrimin başarısı için özellikle önem taşır.

Birincisi, batılı güçlerin, Arapların bağımsızlığının bu en büyük düşmanının ne olduğunun iyice ortaya çıkmasıdır. İngiltere ve Fransa, 1956'da Mısır'a yaptıkları silahlı saldırıyla, uyandırmış oldukları güvenin son kalıntılarını da yok ettiler. Diğerlerinden daha uzun bir süre «sömürgeci düşmanı» pozları takınmayı başaran Amerika Birleşik Devletleri bile maskesini indirmek zorunda kaldı. 1957'de «Eisenhower doktrinini» yani silahlı kuvvetleri Yakın-Doğuda istediği gibi kullanma kararını açıklayan, 1958'de birliklerini usulsüz bir şekilde Lübnan'a çıkartan ABD, politikasını amerikan petrol tekellerinin isteği doğrultusunda düzenlediğini Arap halklarına gösterdi. Bu olayların sonuçları ağır oldu: Irak'ta anti-emperyalist devrim, emperyalistlerin pişirip kotardığı ve artık son üye Arap ülkesini de kaybeden Bağdat Paktı'nın iflası gerçekleşti.

İkinci etken, Sovyetler Birliği ve sosyalist kamptan diğer ülkelerin yaptığı, ekonomik ve politik alanlardaki dostça yardımlardır. Çıkar gözetmeyen bu destek, Arap

halklarını emperyalistlerin neden olduğu ekonomik, politik ve moral yalnızlıktan kurtardı. Bu durum Arap ülkelerinin gücünü kat kat artırdı. Süveyş Kanalı anlaşmazlığı gibi güç durumlarda, Araplar kimlerin dost, kimlerin düşman olduğunu anladılar.

Yakın-Doğu kurtuluş hareketinin karakteristik özelliklerinden biri de Arap Birliği sloganını benimsemiş olmasıdır. Bu fikir, ulusal bağımsızlık uğruna, sömürgeciliğe karşı mücadele sırasında doğmuş, Arap halklarını birbirine yaklaştırmıştır.

Bu birlik, anti-emperyalist eylem içerisinde dayanışmanın ifadesi, Arap devletlerinin dostça işbirliği ve yardımlaşma biçimi olarak, bağımsızlık mücadelesinde büyük bir olumlu rol oynar. Birlik düşüncesini, aynı şekilde kapitalist sömürünün ve ekonomik, kültürel geri bıraktırılmışlığın acısını çeken emekçi kitleler de kabul ederler. Birlik sloganı anti-emperyalist özelliğini kaybetmedikçe, bazı Arap devletlerini ötekilerinden daha yüksek bir düzeye eriştirmek gibi bir amaç gütmedikçe, bütün demokratik ve ilerici güçler tarafından desteklenecektir.

Yine de, Arap dünyasındaki gerici akımlar, halk arasında yaygın olan bu düşünceyi, kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak eğilimindedir. Aşırı milliyetçi gruplar birlik sloganına, bütün Arap halkının derhal en güçlü Arap devletinin etrafında birleşmesi, tek bir hükümet tarafından yönetilmesi anlamını verir.

Oysaki, politik birleşmenin hiç telaş ve aceleye gelmeyen, ancak gerekli olan bütün nesnel öncüllerin biraraya geldiği gün gerçekleşebilecek, gayet karmaşık ve incelik isteyen bir iş olduğu açıktır. Ulusların kendi kaderlerine sahibolma hakkını zedeleyecek, bir halkın, toplum olarak kazandıklarının yada politik özgürlüklerinin bir kısmına olsun zarar verecek bir birleşme ne uzun süreli, ne de yararlı olabilir.

■ Doğu Ulusal Devletlerindeki Gelişmenin Hedefleri

Yeni doğu devletleri bağımsızlıklarını kazanır kazanmaz, karşılarına hemen gelecekteki evrimlerinin tutacağı yol ve hedefler sorunu çıktı. En acele çözüm gerektiren sorunlar, sömürgecilik çağının mirası olan, ulusal ekonomideki apaçık geri kalmışlığın üstesinden gelmek; bir devlet ekonomik bağımsızlığı olmaksızın siyasi planda da varlığını sürdürmekte güçlük çekeceğine göre, ekonomik bağımsızlığı yavaş yavaş garanti altına almaktı.

Daha önce de gördüğümüz gibi, Hindistan, Endonezya, Birmanya, bazı yeni Afrika devletleri ve başka bir takım ülkeler bu görevi kapitalist ilişkiler çerçevesinden çıkmadan yerine getirdiler. Fakat bu hiçbir zaman, onların örneğin eski Avrupa devletlerinin daha önceden geçmiş olduğu kapitalist evrimin alışılagelmiş yolunu tutacakları anlamına gelmez.

İç ve dış koşullar ne olursa olsun, bu devletler günümüzde böyle bir tekrara yanaşmayacaklardır. Batı ülkelerinde kapitalist sanayileşmenin büyük ölçüde sömürgelerin ve öteki güçsüz devletlerin sömürülmesiyle gerçekleştirildiğini biliyoruz. Bu çeşit bir olasılık, yeni doğu devletlerinin ulusal sermayeleri için söz konusu değildir. Bu sermaye, yabancı pazarları ve hammadde kaynaklarını «değerlendirecek» durumda olmadığı gibi, bugün bile, doymak bilmez eski emperyalistler karşısında varlığını sürdürebilmek için çetin bir mücadele vermek zorundadır.

Klasik kapitalizm tarzında, işçi sınıfını aşırı sömürerek, köylülüğü yıkıma sürükleyerek ülke kalkındırmak, yine gerçeklere aykırı bir yoldur. Milli burjuvazi yöneticileri, ilkel birikimin neden olduğu azaplar ve emekçi tabakaların çektiği dayanılmaz acılardan sonra, artık halk kitlelerinin «klasik» kapitalist yolları hoşgörüyle karşıla-

madığını pek iyi bilirler. Kapitalizmin genel olarak değerini yitirmesi ve sosyalist kampın günden güne artan etkisi halkın gözünde önemlidir.

Bütün bunlar, henüz kapitalizm çerçevesini aşmamış doğu ulusal devletlerinde, bağımsızlık kazanıldıktan sonra girişilen, ulusal ekonomiyi kurma çalışmasının neden bazı karakteristik özellikler taşıdığını açıklamaya yeter. Herşeyden önce, bu ülkelerde, devletin ekonomik hayattaki etkin rolü, ulusal ekonomide devlet sektörünün geniş ölçüde yer alması göze çarpar. Örneğin Hindistan'da, ağır sanayinin kilit dalları, devlet girişimlerinin en üst düzeydeki etkinlik alanları ilan edilmiştir; Mısır'da da sanayide, ulaşımda, enerji ve sulama alanlarında geniş bir devlet sektörü kurulmuştur. Benzer eğilimler, Endonezya'da ve diğer bazı ülkelerde de kendini göstermektedir.

Birçok doğu ülkesinde, planlama eğilimleri devlet kapitalizmine bağlıdır. Hindistan'da, Mısır'da ve Endonezya'da, devlet dört yada beş yıllık ekonomik kalkınma planları kabul etmiş ve gerçekleştirmeye başlamıştır; yine, devlet tarafından ulusal ekonomi alanında önemli yatırımlar yapılmıştır. Devletin, ulusal ekonomiye planlama ilkesi uygulamak için harcadığı çabalar, kapitalizmin kendiliğinden yasalarına karşıdır; üstelik de, ekonominin ancak küçük bir kısmı devlet kontrolü altına alınabilir. Bütün bunlara karşın, ekonomik planlama, sömürgeciliğin neden olduğu eski gecikmeyi hızla kapatmak amacıyla, ulusal kaynakların daha akılcı biçimde değerlendirilmesinde yardımcı olabilir.

Doğu ülkelerinin ekonomik hayatında rastlanan devlet kapitalizmi biçimleri, evrimleşmiş batı kapitalist ülkelerinde bugün görülen devlet kapitalizmiyle karıştırılmamalıdır. Batı ülkelerinde, *tekelci devlet* kapitalizmi, yani devlet aygıtını bütünüyle ellerine geçiren gerici tekellerin egemenliği hüküm sürer. Doğu ülkelerinde, bugünkü bi-

çimiyle devlet kapitalizmi emperyalist tekellerin bir aracı olmak şöyle dursun, varoluşunu anti-emperyalist harekete borçludur, nesnel olarak bu tekellerin doğuda yayılmasına karşı yönelmiştir.

Doğu ülkelerinde, devlet kapitalizminin göreli olarak daha üst düzeyde bir ekonomik evrim aşaması olduğunu, ekonomik geriliğe daha çabuk son vermeyi amaçladığını, yarı-zanaatkar küçük üretimden büyük, modern üretime geçişi kolaylaştırdığını da sözlerimize ekleyelim.

Devlet kapitalizminin doğu ülkelerinde ilerici bir rol oynadığı sonucuna varmak akıl kârıdır. Çeşitli biçimlerin yaygınlığı çok anlamlıdır ve kapitalizmin çöküşünün yeni bir belirtisidir. Milli burjuvazi yönetici çevreleri bile, bugünkü koşullarda özel girişimin genç devletlerin bağımsız gelişiminin ihtiyaçlarına cevap veremediğini açıkça ortaya koymak zorunda kalmıştır. Bunun kanıtı, bazı ülkelerde, örneğin Hindistan'da, Birmanya'da ve diğerlerinde, «sosyalist tipte bir toplum» kurulmasının resmen hükümet programına alınmasıdır. Bu «tip», sosyalizmin bilimsel Marksist ilkelerine pek uygun değilse de, bu olay sosyalist düşünceyi kabul eden görüşlerin çoğaldığını, doğuda kapitalizmin prestijinin yıkıldığını apaçık bir şekilde göstermektedir.

Elbette ki, devlet kapitalizmi biçimlerinin ilerici özelliğini abartmak, koşullar ne olursa olsun bu biçimlerin her zaman otomatik olarak anti-emperyalist güçleri sağlamlaştıracağı sonucuna varmak yanlıştır. Emperyalistlere karşı yöneltilen bir araç olarak bu politikaya taraftar olan yeni doğu devletlerindeki çeşitli sınıflar, kendi sınıfsal amaçları doğrultusunda hareket etmekten geri kalmazlar. Burjuvazi, kârının büyük kısmını elinden alan yabancı tekelleri uzaklaştırmak ister. Fakat onu daha çok ilgilendiren kendi çıkarlarıdır. Ayrıca, burjuvazinin bir kesimi yabancı sermaye ile uzlaşmayı kabul etmeye, «kar-

ma şirketlere» katılmaya hazırdır, tek ki kârların bölüşümü «adaletli» olsun. İşçi sınıfı durumunu geliştirmek; ülkenin sosyalizm yolunda gelişmesinde temel olacak güçlü bir ulusal sanayiyi kurmak için savaşır. Köylülüğün ise, toprağa sahip olmaktan, uygun fiyata sanayi maddeleri ve makineler elde etmekten çıkarı vardır.

Geri bıraktırılmış ülkelerde, devlet kapitalizminin yalnız işçi sınıfının değil, milli burjuvazinin de yükselmesi için gerekli koşulları yaratacağı unutulmamalıdır. Kapitalizmin ve ona özgü üretim yoğunlaşmasının gelişmesiyle, iktidarın temelde tekelci olan büyük ulusal şirket temsilcilerinin eline düşmesi halinde, devlet sektörü gerici bir rejimin ekonomik desteği halini alabilir. Böylece, devlet kapitalizmi tekelci devlet kapitalizmine dönüşmüş olur. Devlet kapitalizmi bu durumda, devleti halk düşmanı amaçlarını gerçekleştirmek için kullanan burjuvazinin en gerici çevrelerinin hizmetine girer.

Fakat, emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmuş bir ülkede böyle bir olasılık, kuşkusuz kapitalizmde derin bir bunalım yaratacak, kitleler sosyalizmin çekiciliğine kapılacaktır.

Bu durum nedeniyle, demokratik ve ilerici güçler, doğu ülkelerinin yönetiminde ağır bir sorumluluk yüklenirler. Emperyalist ve gerici elemanların etkisini felce uğratmak, milli burjuvazinin çelişkili, tutarsız politikasını engellemek zorundadırlar.

Bu ülkelerde Marksist partiler, ulusal bağımsızlığın sağlamlaşması ve demokratik, barışçı bir evrim için mücadele etmeyi başlıca görevleri bilirler. Bu durum, herşeyden önce, tutarlı bir dış politika, bir barış politikası uygulanmasını, bütün vatandaşların demokratik haklarının güvence altına alınmasını, toplumsal hayatın bütün alanlarında, kitlelerin yaşama ve çalışma koşullarını geliştirecek büyük reformların gerçekleştirilmesini gerektirir.

Yeni doğu devletlerinde burjuvazinin yürüttüğü politikada, tutarsızlık ve çelişki örnekleri az değildir. Örneğin, bağımsızlığını elde etmiş ülkelerde ulusal bir ekonomi yaratma isteği, ülkenin zenginliklerini sömürmeye devam eden yabancı sermayeye karşı liberal bir tavırla uyum halindedir.

Politik ve toplumsal alanda da olgunluğa erişen değişimler yavaş gerçekleşir. Genç devletlerin çoğunda, feodal ağaların ve kastların ayrıcalıkları kaldırılmış, kadının hukuki durumu düzeltilmiş, burjuva demokratik karakterli bazı reformlar yapılmıştır. Buna karşın, demokraside hâlâ büyük kısıtlamalar vardır, komünist partiler zulüm görür yada yasaklanır. Emekçi kitlelerin politik eylemleri gaddarca baskı yöntemleriyle ezilir.

Fakat, milli burjuvazinin yetersizliği, en açık biçimde, tarım sorunu konusunda ortaya çıkar. Feodal unsurlara en çok ödün verdiği alan budur. Böylelikle, sömürgecilik boyunduruğunun en büyük ağırlığını taşımış olan milyonlarca köylünün çıkarları feda edilmiş olur.

Ne tarım reformlarının temposu, ne de bu reformların ortaya çıkardığı koşullar, henüz köylülere toprak verilmesi ve tarım üretkenliğinin arttırılması sorunlarını hızla çözmeyi sağlayamamaktadır. Toprak köylüye satılır, toprak alabilenler yalnız varlıklı köy işletmesi sahipleridir.

Toprak sahipleri el konulan toprakları için büyük tazminatlar alırken, büyük köylü kitleleri toprak kıtlığı, yoksulluk, yüksek vergiler, tefeci boyunduruğu yüzünden eza ve cefalarını çekmeye devam ederler. Tarımdaki feodal kalıntılar, ileri bir ulusal ekonomi kurulmasına daima en büyük engeldir. İktidardaki milli burjuvazi ise feodal ilişkileri ortadan kaldırmakta çıkarı olduğu halde, toprak mülkiyetine zarar vermekten çekinir. Milli burjuvazi genellikle büyük toprak sahiplerinin topraklarına hiç dokunmamayı yeğ tutar, onları kapitalist girişimlere katıl-

maya özendirmekle yetinir. Açıkça görüldüğü gibi, köylülüğün temel kitlelerinin zararına gelişen ekonomik evrim, halk için uzun ve acılarla dolu bir yoldur.

Yeni doğu devletlerinin ulaşmak istedikleri hedefler incelenirken bütün bunlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Doğu halkları sömürge ve yarı-sömürge köleliğinden kopmakla ileriye doğru bir sıçrama yapmışlardır. Fakat yabancı sermaye doğu ülkelerinin ekonomisinde hâlâ önemli bir yer tutmakta, bu sayede birçok doğu ülkesinin iç ve dış politikasını etkilemekte, gerici güçleri, gerici eğilimleri desteklemektedir. Kurtuluşunun hemen arkasından emperyalistlerin kurduğu saldırgan blok içine sürüklenen, sömürgeci politikalarının dümen suyundan ayrılamayan Pakistan, Tayland, Filipinler gibi ülkelerin örneği, yabancı sermaye etkisinin ne derece uğursuz olduğunu açıkça gösteriyor.

5 LATİN AMERİKA ÜLKELERİNİN GERÇEK BAĞIMSIZLIĞA KAVUŞMAK İÇİN MÜCADELESİ

Latin Amerika ülkelerinin deneyimi, gelişmiş bir ulusal ekonomiye dayanmayan politik bağımsızlığın halkın emperyalizm boyunduruğundan kurtulmasına yetmeyeceğini parlak bir şekilde kanıtlar. Dünyanın bu bölgesinde bulunan ülkeler uzun zamandır bağımsız kabul edildikleri halde, aralarından çoğu emperyalizmin egemenliği altındadır. Birçoğu, tarihin Asya ve Afrika bağımlı halklarını çözmekle yükümlediği sorunlarla karşı karşıyadır.

Yabancı sermayenin ve en çok ABD sermayesinin uzun süren egemenliği bu ülkelerin ekonomik, kültürel ve politik evrimlerini geciktirmiştir. En büyük Latin Amerika ülkelerinde bile ağır sanayi hemen hemen hiç gelişmemiştir, bu ülkeler, ABD'nin hammadde sağlamaya yarayan uzantılarından başka birşey değillerdir. Bu ülkelerin çoğunda, ABD tekellerinin bazı tarımsal yada mineral hammaddelere olan ihtiyacını karşılayan tek yönlü üretim hakimdir (yalnız petrol, yada yalnız maden cevheri, yün, kahve, et, meyva, vb.) Bu nedenle, ekonomileri temelde ithalât ve ihracata, dünya pazarlarının hammadde ve sanayi maddeleri

fiyatlarına bağlıdır. Bu durumdan yararlanan yabancı sermaye, bu ülkeler üzerine sürekli baskı yapar, en elverişsiz değiş-dokuş koşullarını zorla kabul ettirir. ABD, genel olarak, hammaddeleri düşük fiyata satınalır, sanayi maddelerini tekellerin istediği yüksek fiyata satar.

Böylece, Latin Amerika, verimli yatırım alanları arayan ABD sermayelerini mıknatıs gibi çeker. Latin Amerika ülkelerine yatırılan ABD sermayeleri, 1929'la 1957 arasında 3,5 milyardan 8 milyar 400 milyona yükselmiş, ABD'nin dış ülkelerdeki toplam yatırımının üçte birine ulaşmıştır.

Latin Amerika ülkeleri bağımsızlığa kavuştuğu sıralardaki tarihi koşullar ve yabancı tekelci sermayenin etkisi, bu ülkeleri ekonomik alanda olduğu gibi kültürel ve toplumsal alanda da durgunluğa ve geriliğe sürükledi. Latin Amerika ülkelerinin çoğunda, gerici büyük toprak sahipleri oligarşisi iktidarı ele geçirmişti. Saymakla tükenmeyecek hayvan sürülerine, uçsuz bucaksız plantasyonlara(*) sahip olan bu toprak ağaları, ulusal çıkarların zararına daha da zenginleşmekten, sınıf olarak ayrıcalıklarını kaybetmemekten başka birşey istemiyorlardı. ABD sermayesiyle araları iyiydi, ABD'nin ürettiği malların büyük müşterileriydiler. İşgücünün olağanüstü ucuzluğu, tarımda feodal, yarı-feodal ve hatta yarı-köleci (Latin Amerika'ya özgü bir çeşit çobanlık (peonaj gibi), ilişkilerin sürüp gitmesi, Birleşik Devletler tekellerinin tarım ürünlerine koyduğu düşük fiyatlara karşın toprak sahipleri oligarşisinin muazzam kârlar elde etmesini sağlıyordu. Uzun zamandır güçsüz olan milli burjuvazi, yabancı sermayeyle rekabet etmeyi aklından bile geçirmiyordu. Ayrıca, büyük ticaret burjuvazisi ABD'den getirttiği malları satarak sayesinde zenginleştiği kurulu düzeni devam ettirmek istiyordu.

(*) **Plantasyon:** Latin Amerika'ya özgü çok geniş çiftlik. (Çn.)

İşte, bu ülkelerden çoğunun, tutucu zihniyetin ve en karanlık gericiliğin yuvası halini almasının nedeni bütün bunlardı. Bu devletlerin çoğunda, mali oligarşi ve ABD tekellerine bağlı askeri diktatörlerin keyfi baskı rejimleri hüküm sürüyordu. ABD'nin yardımıyla, bunlar, emekçi kitlelerde uyanan en küçük bir kaderini değiştirme eğilimini amansızca bastırıyorlardı.

Latin Amerika ülkelerinin çoğunda en basit tarım reformları bile henüz gerçekleşmemiştir, milyonlarca köylü topraktan yoksundur. Cumhuriyetçi rejime ve bu halkların özgürlüğe olan geleneksel bağlılıklarına karşın, daha son zamanlara kadar burjuva demokratik özgürlükler bu ülkelerde bilinmiyordu; ilerici, sol partiler gizli çalışıyorlardı, hatta biraz olsun liberal burjuva görüşe sahip aydınların çoğu, ülke dışına göçetmek zorunda bırakılıyordu.

Latin Amerika halkları, uzun süren biçimsel bağımsızlık yıllarından sonra, artık ulusal kurtuluş savaşının yeni bir aşamasına girmek zorundalar. Bu aşamayla Latin Amerika ülkeleri gerçekten bağımsız devletler olacaklar, bağımsızlıkları kağıt üstünde kalmayacaktır: Bu, anti-emperyalist demokratik devrim aşamasıdır.

Son yılların olayları, Latin Amerika'da, ulusal kurtuluş mücadelesinin yeni aşamasının şimdiden başladığını, gericiliğin karşı saldırılarına, Amerika Birleşik Devletlerinin açık müdahalesine karşın başarılı biçimde geliştiğini gösteriyor. İşçi sınıfının sayıca artmasının, örgütlenmesinin ve eski sekter yanlışlarını düzelten Marksist partilerin daha yüksek bir olgunluk düzeyine erişmelerinin bunda büyük payı vardır.

1940'dan 1955 yılına kadar işçi sınıfının sayısal varlığı, 6.400.000'den 11.600.000'e yükselmiş, yani aşağı yukarı iki kat artmıştır. Bugün, birçok ülkede, işçi sınıfı yalnız acil ekonomik çıkarları için değil, varılmak istenen ulusal hedefler, öteki halk tabakalarını ilgilendiren de-

mokratik karakterdeki haklar için de mücadele etmektedir. Arjantin örneğinden sözedelim. 1958 Cumhurbaşkanı seçimlerinde, Arjantin Komünist Partisi, bütün diğer demokratik partilerin desteğini kazanan, aşağıdaki maddeleri içerir bir program yayınlamıştır: Demokratik ve sendikal özgürlüklere saygı, ücretlerin artırılması, işçilerin kazandığı haklara saygı, küçük çiftçinin korunması, ulusal zenginlik kaynakları ve sanayinin emperyalizme karşı savunulması. Şili, Venezüella, Küba, Brezilya, Uruguay işçileri, ulusal zenginliklerin, ABD tekellerinin sürüp giden yağmasından korunması için yürütülen geniş bir hareketin öncüleridir.

Topraksızlığa ve feodal ilişkilere son verilmesini isteyen milyonlarca köylünün politik uyanışı kırsal alanlarda hızla gelişiyor. Köylüler kitle federasyonları ve birliklerinde örgütleniyor, yeni bir toprak dağılımı için, büyük toprak sahiplerinin nüfuzuna karşı silahlı savaş bayrağı açıyorlar. Yine de, Latin Amerikada henüz köylülükle işçi sınıfı arasında sağlam bir ittifak yoktur, bu ise ulusal kurtuluş hareketinin başlıca zayıf yanlarından biridir. Anti-emperyalist mücadelede büyük başarılar elde etmek isteniyorsa, bu eksikliğin giderilmesi zorunludur.

Yabancı tekellerin keyfi yönetimi, burjuvazinin bir kısmının, bütünüyle yabancı sermayeye olan bağımlılığından kurtulamadığı, büyük toprak sahipleriyle sıkı ilişkilerini sürdürdüğü halde, anti-emperyalist bir tutum almasına yolaçar. Milli burjuvazinin temel ekonomik çıkarları, ABD tekelci sermayesinin politikasıyla giderek daha fazla çatışmaya başlar. ABD militaristlerinin saldırgan politikası, savaşa karşı çıkan milli burjuvazinin anti-emperyalist eğilimlerini güçlendirir.

Emperyalizme karşı mücadele etmek üzere ulusal demokratik birliğin yaratılması için, eskiden varolmayan koşulların şimdi biraraya geldiğini görüyoruz. Birçok Latin

Amerika ülkesinin politik yönelimi bunu yansıtıyor. Bazılarında, ABD tekellerinin işbirlikçisi diktatörlük hükümetleri bu son iki üç yıl (1960'a göre) içerisinde devrildi; emperyalizme karşı mücadele etmek, halkın çıkarlarını gözönüne almak isteğini açığa vuran liberal burjuvazi iktidara geçti. Şili, Peru, Bolivya ve Kolombiya'da, rejim belirli ölçüde demokratikleştirildi. Venezüella halkı 1958'de büyük bir zafer kazandı. ABD'nin desteğiyle 10 yıldır hüküm süren Jimenez diktatörlüğü, ulusal devrim sayesinde bir günde yerle bir edildi. 1959 yılı başlarındaki Küba Halk devriminin zaferi büyük bir önem taşır. Küba'da uzun yıllar kayıtsız şartsız ABD tarafından desteklenen Batista diktatörlüğü böylece alaşağı edilmiş oldu.

Meksika, Uruguay ve Arjantin'de sanayinin birçok önemli dallarının millileştirilmesi, Panama kanalını millileştirme isteğinin artması, halk düşmanı unsurların tasfiyesinin başlaması gibi olaylar, ABD tekellerinin durumundaki güçsüzleşmenin kanıtıdır.

Bu süreç oldukça yavaş, çelişkili biçimde, bir takım zigzaglarla, gerilemelerle gelişmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nce desteklenen gerici çevreler ulusal kurtuluş harketine karşı koymaya kalkışıyorlar. ABD tekelleri, Guatemala'da olduğu gibi açıkça müdahale etmekten çekinmiyor. Fakat, bu gibi eylemlerin sonucu Latin Amerika halklarının emperyalistlere karşı hareketinin güçlenmesi oluyor.

Latin Amerika ülkelerindeki ulusal kurtuluş savaşının gelişimi, herşeyden önce halk hareketinin gelişiminde, emekçi kitlelerin örgütlenmesinde ve politik bilinçlenmelerindeki ilerlemeye, komünist partilerin önemli görevler alacağı, bütün demokratik güçleri birleştirecek, anti-emperyalist, geniş bir ulusal cephenin oluşturulmasına bağlıdır.

6 AFRİKA HALKLARININ KURTULUŞ SAVAŞI

İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Portekiz ve daha başka güçlerin egemenliği altındaki adalar gibi, sömürgeciliğin elinde kalan son kaledir Afrika. Bu nedenle, iki karşıt eğilimin şiddetli çatışmalarının savaş alanı durumuna gelmiştir: Bir yanda, Afrika halklarının dayanılmaz bağımsızlık özlemleri yaşanırken, diğer yanda, emperyalistlerin sömürge sisteminin kesin çöküşünü geciktirmek amacıyla ne pahasına olursa olsun Afrika'da tutunma çabaları sürüp gitmektedir.

Emperyalistlerin bu düzenbazlıklarına karşın, ulusal kurtuluş savaşı, dünyanın bu parçasında da meyve vermiştir. 150 yıl Batı Avrupa sermayesinin etki alanı olarak kaldıktan sonra, bugün Afrika'da büyük önem taşıyan bir bağımsız devletler grubunun oluştuğunu görüyoruz. Bütün Kuzey Afrika (fransız sömürgecilerine ve ispanyol küçük sömürge sahiplerine karşı kahramanca özgürlük savaşı yürüten Cezayir'le birlikte) sömürgecilik boyunduruğunu silkip atmıştır. Sudan, Gana, Gine Cumhuriyeti ve birçok Orta Afrika devleti bağımsızlıklarını elde ettiler. 1959 yılı ortalarında, artık toprakların dörtte biri, halk nü-

fusunun % 30'u sömürgecilerin egemenliğinden kurtarılmıştır (1960'a göre).

Yine de, on milyonlarca Afrikalı hâlâ sömürge kölesidir. Bugün bile «kara kıta», sömürgecilerin dünya üzerindeki en büyük sömürü yuvasıdır.

Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketinin ayırt edici özelliği, yalnızca yerel proletaryanın sayısal varlığı ve örgütlenmesinin yetersizliği değildir, milli burjuvazi de güçsüzdür. Bunun nedeni, Afrika ülkelerinin birçoğundaki büyük ekonomik gerilik ve amansız ırk ayırımıyla açıklanabilir. Sömürgeciler, birçok bölgede hâlâ feodalizm, hatta kabile düzeninde yaşayan halkın politik ve kültürel gelişiminin aşağı düzeyde oluşundan ustaca yararlanırlar. Afrikalıları aşağılayan, beyaz sömürgecilere birtakım ayrıcalıklar sağlayan «renk duvarı», yani bütün bir ırk ayırımına bağlı kısıtlamalar sisteminin de Afrika'ya yabancıların elkoymasında payı vardır. Afrika sakinlerini bölmek için bir araç olan ırk ayırımı, emperyalistlerin kitleleri daha kolayca sömürmesini sağlar.

Fakat, son birkaç on yıl içerisinde güç ilişkileri değişmiştir. Yeni güç ilişkileri, özgürlük ve bağımsızlık savaşına elverişlidir. Gitgide daha büyük Afrikalı kitleler şehirlere yerleşiyor, gelişen sanayinin çekiciliğine kapılıyorlar (başlıca sanayi dalları maden çıkarma ve tarım hammaddeleri işlemedir). İşletmelerde, madenlerde, ulaşımda çalışan işçiler herkesten önce sınıf bilincine ve ulusal bilince sahip oluyorlar. Savaştan sonra, sendikal örgütler, gençlik ve kadın örgütleri kuruldu. Ortaya çıkan yerel entelektüeller tabakası (aydınlar) arasında ırk ayırımına ve ırk ayırımına dayanan baskıya karşı protestolar hızla yayıldı. Pek çoğu işlediği, değerlendirdiği topraklardan kovulan, ekilip biçilmesi güç bölgelere sürülen milyonlarca köylü de bu duruma katlanmaya karşı çıktı.

Sömürgelerin çoğunda, zorla uygulanan her türlü eziyet, terör ve kısıtlamalar, Afrika halklarının neden emperyalistlere karşı derin bir kin duyduğunu açıklamaya yeter. İngiliz askeri birliklerinin ayaklanan kabilelere karşı aylarca süren geniş çapta harekâtlara giriştiği, her iki tarafın da ağır kayıplar verdiği Kenya örneği, sömürgecilerin keyfi yönetimine karşı Afrika halklarının gösterdiği direnmenin ne derece şiddetli biçimler alabileceğini kanıtlar. Korkunç polis terörüne karşın, Afrika sömürgeleri birbiri arkasından geniş halk ayaklanmalarına sahne olmaktadır.

Ulusal kurtuluş hareketinin atılımı karşısında korkuya kapılan emperyalist güçler, birtakım manevralara giriştiler. Eskiden kabile ve kavimlerin soylu yerlilerini desteklemek için her yolu dener, onları başlıca dayanakları sayarken, şimdi yerel burjuvazi, özellikle «ehlileştirmeye» çalıştığı ticaret burjuvazisi üzerine oynuyorlar. Emperyalistler, kitlelere karşı mücadelelerinde, desteğini kazanmak için, burjuvazi ile anlaşmayı umudediyor. Bu amaçla, yerel burjuvaziyi cesaretlendirecek bazı önlemler alıyor, mali konularda ve politikada bazı önemsiz ödünler veriyorlar. Güya anayasalar ilan ederek, görünüşte özerk yönetimler kurulmasına izin vererek sömürgelerdeki egemenliklerini gizlemeye çalışıyorlar.

Fakat, bu önlemler, Afrikalıların durumuna hiçbir temel değişiklik getirmiyor. Özerk yönetimin elverişli taraflarından, herkesten önce beyaz azınlık ve sömürgecilerle ortak bir dil bulabilen çok az sayıdaki yerli burjuvazi temsilcileri yararlanıyor. Üstelik, beyaz halkın az çok kalabalık olduğu bölgelerde (Güney Afrika Birliği, Belçika ve Portekiz sömürgeleri) sömürgeci yönetim sürüp gitmiş, fakat gittikçe daha terörist biçimlere bürünmüştür.

Afrika sömürgelerini ortaklaşa sömürmek amacıyla hazırlanan çeşitli tasarılar, emperyalistlerin kendilerinin

de durumlarının sağlamlığına pek güvenmediğini kanıtlıyor. Afrika kıtasının doğal zenginliklerini ele geçirmek ve orada yaşayan halkları ezmek için, Avrupalı güçlerin bir süper-tröstünü kurmayı amaçlayan «Eurafrik» projesi buna örnektir. Fakat bu gibi planları ortaya atması kolay, gerçekleştirmesi zordur. Savuşturulan Avrupalı güçlerin yerini alacağını öne süren Amerika Birleşik Devletlerinin de kendine göre başka projeleri vardır. Çelişkiler, Afrika'nın eski sömürücüleri kampını kargaşalıklara boğarak bölmektedir.

Yeni çelişkiler, kurtuluşu özleyen Afrika halklarının mücadelesini kolaylaştırıyor. Bu halklar, bütün dünyadaki demokratik güçlere sempati besliyor. Sömürgeci boyunduruktan kurtulan yeni Afrika devletleri onlar için büyük bir destektir. Bu ülkelerin, 1958 Nisanında Akra'da toplanan ilk konferansında bağımsız Afrika ülkeleri kıtanın tam özgürlüğe kavuşmasının güvencesi olduklarını resmen açıkladılar. Konferans sonunda yayınlanan bildiride «Afrika'nın bağımlı halklarıyla birlik ve dayanışmamızı, tüm ülkelerle dostluğumuzu bildiririz» denilmektedir.

Afrika sömürgelerinde, anti-emperyalist geniş bir cephe için büyük umutlar uyanmıştır. Irk ayırımı şampiyonlarının yaptığı hesapların tam tersi çıkmış, bu insanlık dışı akım, ezilen ulusların çeşitli toplumsal tabakalarının yakınlaşmasına katkıda bulunmuş, ulusal duyguları canlandırmış, ezenlere karşı mücadele iradesini bilemiştir. Afrika'nın genç işçi sınıfı, köylüler arasında, oluşma yolundaki ulusal burjuvazi içinde ve emperyalistlerden çok işçi sınıfına yakın olan aydınlar tabakasında kolayca müttefikler bulabilir. Afrika'nın çeşitli bölgelerinde şimdiden, başarıyla hukuki bağımsızlık kampanyaları, sömürge otoritelerine karşı boykotlar düzenleyen Afrika Halkı Kurultayı gibi geniş örgütler bulunmaktadır. Baskı politikasının sürdürülmesinin sonucu, daha etkin mücadele biçimleri-

nin ortaya çıkması, ulusal kurtuluş hareketindeki yükselmenin, canlılık ve güç kazanması olacaktır.

Günümüzde, Afrika'da en yaygın slogan «Derhal bağımsızlık!»tır. Afrika halkları bu hedefe ulaşmak için gerçek olanağa sahiptir. Sömürgeciler istedikleri kadar direnşin. Afrika Kıtası'nın özgürlüğe kavuşmasının daha da hızlanacağından hiçbir kuşkumuz yoktur.

7 ANTİ-KOMÜNİZM, ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİNİ BÖLME VE DAĞITMA ARACIDIR

Komünist partiler yıllardır ulusal kurtuluş hareketinin ön saflarındadır. Sömürge otoritelerinin terörüne, yerli, feodal ve burjuva gericiliğin zulümlerine karşın, komünistlerin halkların özgürlük ve bağımsızlık savaşlarına büyük katkısı vardır. Ulusal çıkarları olduğu kadar, işçi ve köylülerin haklarını da savunan komünistler, sarsılmaz yiğitliklerini kanıtladılar, büyük fedakarlıkları göze aldılar. Halklar, komünistlerin nereden gelirse gelsin baskının, toplum içindeki haksızlıkların ve emperyalizmin baş düşmanı, korkusuz savaşçılar olduğunu çok iyi bilir.

Çin Halk Cumhuriyetinde, Kore Demokratik Halk Cumhuriyetinde ve Viet-Nam Demokratik Cumhuriyetinde olduğu gibi, halkın devlet yönetimini komünistlere emanet ettiği her yerde, bağımsızlık, ulusal ekonomi ve kültürün gelişmesi, kitlelerin yaşama ve çalışma koşullarının daha üst bir düzeye yükseltilmesi için yapılan mücadele başarıya ulaşmıştır.

Komünistler, ulusal kurtuluş birleşik cephesine katıldıkları ülkelerde, ortak dava uğruna, etkinlikle, fedakar-

lıklarla mücadele eder, büyük ulusal sorunların köklü çözümü, emekçi kitlelerin acil ihtiyaçları ve özlemlerinin karşılanması için kendilerini feda edercesine çalışırlar. Diğer yurtsever güçlerle dürüstçe işbirliği yapar, anti - emperyalist mücadele arkadaşları önünde doğruluk örneği olur, verdikleri sözlere sadık kalırlar. Bundan böyle, ulusal kurtuluş ve ulusça yeniden doğuş, komünistlerin katkısı olmaksızın düşünülemez.

Karşılığı zamanında verilmezse, emperyalizme karşı savaşanların saflarını bölme ve dağıtma tehlikesi yaratan anti-komünizm, ulusal kurtuluş hareketine en büyük zararı verir.

Anti-komünizmi körükleyenler, en başta, sömürgelerden kovulan ve bu durumlarına boyun eğmek istemeyen sömürgecilerdir. Emperyalizmin ajanları, sürekli olarak, özgürlüğe kavuşan ülkelerin zayıf noktalarını kollarlar. Dikkatleri gerçek tehlikeden, yani emperyalizme karşı mücadeleden başka taraflara çevirmek için kıt zekalı politikacıları «komünizm umacısı» ile korkutur, ulusal cephe saflarına güvensizlik tohumları eker, ülkeleri ve çeşitli halk tabakalarını birbirine düşürürler. Böylece, gözü doymaz emperyalistler, yeni devletler için o kadar gerekli olan iç birliği sarsmak, uluslararası dayanışmalarını kırmak, hatta olanak bulurlarsa, bir kez daha kolay ele geçirilir birer av haline dönüştürmek için bu ülkeleri birbirlerine düşman ederler. Bu kalleşçe taktiğin Yakın Doğu ve Çinhindi'ndeki pek çok örneğini sıralamak mümkündür.

Anti-komünizm propagandası için, sömürgeciler, en başta eski burjuva ve feodal klikten olan ajanlarından destek alırlar. Ayrıca, birçok yeni doğu ülkesinde, iktidardaki bazı milliyetçi unsurların yanlışlarıyla ustaca spekülasyon yaparlar. Bu ülkelerde ortaya çıkan güçlükleri her zaman doğru biçimde anlayamayan, değerlendiremeyen milliyetçi gruplar bunların sorumluluğunu ko-

münistlerin üzerine yıkar, bu ise emperyalist güçlerin çok işine gelen birşeydir.

Bu alanda, milliyetçilik ideolojisinin kısırlığı özellikle göze çarpacak biçimde ortaya çıkar. Gerçekten de, burjuva milliyetçisi, bağımsızlık savaşında ve sömürgecilere karşı mücadelede, ulusun tüm yurtsever güçler birliğini kendiliğinden oluşur birşey sanır. Dar görüşlü burjuva milliyetçisi, yurtsever güçler birliğinin gökten inmediğini, bir kez yaratıldı mı değişmeden kalan birşey olmadığını kolay kolay anlayamaz. Sömürgecilerin yurttan atılmasından sonra, büyük ulusal sorunlar temelde çözülünce, toplum zorunlu olarak hayatın ortaya koyduğu sorunlara cevap aramaya başlar, izlenecek toplumsal evrim yolu konusunda değişik görüşlerin ortaya çıktığı görülür. Örneğin, tarım reformu üzerine, köylülerle, toprak sahiplerinin farklı görüşlerde olduğu anlaşılır. Daha kısa bir zaman önce emperyalistlere karşı yanyana dövüşen işçilerle patronların da görüşleri başka başkadır. Bu son derece doğaldır, çünkü milliyetçilik sınıf ayırımını, sınıf çıkarları arasındaki çelişkileri ortadan kaldıramaz.

Ulusal bağımsızlık kazanıldıktan sonra, politikada ustalık, toplumsal gelişmede her ülkede görülen en belli başlı sorunları çözmeyi sağlayacak yolu aramaktır. Fakat kimi burjuva milliyetçileri bunu hesaba katmazlar. Ulusal birlik adına, işçilerin işgününün kısaltılması ve ücretlerin arttırılması gibi haklarından, köylülerin adaletli toprak dağıtılması taleplerinden vb. vazgeçmelerini isterler. Bu gerçekleşmeyince ve toplumsal ilişkiler gerginleşince, milliyetçi unsurlar bütün suçu yükleyecek kimseler aramaya başlarlar. Komünistleri ulusal birliği zayıflamakla suçlarlar. Heryerde «komünist komploları» gördüklerini sanırlar, oysaki gerçekte bu durumlar toplumsal evrimin nesnel süreci gereğidir, şu yada bu partinin iradesine bağlı olmaktan uzak, sınıfların ve farklı sınıf çıkarlarının varolması nedeniyle meydana gelen olaylardır.

Komünistlere yöneltilen saldırılar en çok halkların ulusal bağımsızlığı düşmanlarını hoşnut eder, çünkü komünistler, emperyalizme karşı mücadelede en etkin, en militan güçlerdir.

SBKP'nin XXI. Kongresine sunduğu raporda Kruşçev şunları söylemiştir: «...Komünistleri, emperyalizme karşı savaşta ulusal güçlerin zayıflatılması yada bölünmesine katkıda bulunmakla suçlamak haksızlıktır. Tersine, sömürgecilere karşı savaşta komünistlerden daha cesur, daha fedakâr insanlar bulunamaz...

Komünist partilere ve diğer ilerici partilere karşı mücadele gericiliğin eseridir. Anti-komünizm politikası ulusal güçleri birleştirmek şöyle dursun, bölmekten başka birşeye yaramaz, bunun sonucu olarak, çıkarlarını emperyalizme karşı savunmada tüm ulusun güçlerini zayıflatır»(*).

Son yılların bütün toplumsal deneyimi bu tezin doğruluğunu kanıtlamıştır. Karakteristik olan şudur: Anti-komünizmin çamurlu dalgası ve Marksist-Leninist partilerle onların basınına karşı yapılan zulüm, en çok yönetici çevrelerin emperyalist güçlerle pazarlığa girişmeye hazırlandığı ülkelerde yayılır. Bu, raslantı eseri değildir. Ulusal bağımsızlık ve özgürlüğe gerçekten kendini adamış, halkın zararına emperyalistlerle uzlaşmayı düşünmeyen, büyük ulusal sorunların çözümünden sonra emekçi kitlelerin toplumsal kurtuluşu sorununun çözülmesini ciddi şekilde isteyen bir kimsenin komünistlerden korkması yada nefret etmesi için sebep yoktur.

(*) N. Kruşçev, 1959-1965 Yılları İçin SSCB Ulusal Ekonomisindeki Gelişmenin Temel Rakkamları, s. 104.

8 SÖMÜRGECİLİK POLİTİKASININ YENİ BİÇİMLERİ

Emperyalistler sömürgelerini yitirince boyunlarını bükup oturmazlar. Sömürgeciliği kurtarma çabalarına girişirler. Bu yüzden, sözümona ezenlerle ezilenlerin çıkarlarını uyum içinde uzlaştıracak olan, geçmişteki bütün eksik ve kusurlarından arınmış bir «yeni sömürgecilik» üzerine çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Gerçekte, yeni sömürgecilerin bütün istediği, biçimsel olarak bağımsız ülkelerin dolaylı kontrolüdür; alışılagelmiş, emperyalist amaçlara hizmet ederler.

Bu yöntem yeni değildir. Yeni olan, onu çağdaş emperyalizmin en önemli aracı haline getirme eğilimidir; çünkü, halklara uygulanan eski doğrudan şiddet yöntemleri o derece gözden düşmüştür ki, emperyalistler artık bu yolu doğru bulmamaktadır.

Sömürgeciler herşeyden önce, egemenliklerinin toplumsal zeminini genişletmeye, onu sağlamlaştıracak askeri ve politik, ekonomik ve ideolojik yeni araçlar bulmaya çalışırlar. Daha önce de belirttiğimiz gibi feodaller ve kompradorlar çevresi, emperyalistlerin geleneksel toplumsal desteğidir. Bu sınıflar eskimiş ekonomik ilişkiler

temeline dayandığından bugün durumları oldukça zayıflamıştır. Üstelik de (pek azının dışında) halkın gözündeki bütün değerlerini kesinlikle yitirmişlerdir. Olanak buldukları ölçüde toprak ağalarını, kompradorları desteklemeyi sürdüren emperyalistler, bir yandan da yeni müttefikler ararlar. Bu işbirlikçiler, daha çok halkın çıkarlarından en uzak olan, burjuvazinin sağ kanat temsilcileri arasından, bazı aydın gruplarından ve gerici din adamları zümresi içinden çıkar.

Bu gibilerle anlaşmak için emperyalistler «komünizm umacısı»nı kullanır, askeri ve politik baskı uygular, bazı ekonomik ve mali tuzaklardan yararlanırlar.

Eski «klasik» sömürgecilik politikası emperyalistlerin, sömürgelerde, maden çıkarma endüstrisi dışında herhangi bir sanayi dalı kurulmasını ellerinden geldiği kadar önlemesini gerektiriyordu. «Yeni sömürgeciler» ise, sözde sanayileşmekten yana görünürler. Fakat burada sanayileşmeden, yabancı tekellerin ekonomik durumunu önemli ölçüde tehlikeye sokmayan hafif sanayi girişimleri, yani madencilik, taşıma ve ulaşım anlaşılmalıdır. Fakat, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin tam bir sanayileşmeyi gerçekleştirmek eğilimleri eskiden olduğu gibi, yine de sert bir direnme ile karşılaşır. Örneğin, Batılı ülkelerin yeni devletlere sanayi donanımı, makinalar ve tesisler sağlamaya karşı çıktığı birçok durum biliniyor. Üstelik, emperyalistler bu ülkelerde ancak kendi girişimlerini kurmayı kabul eder, kârlarını yurt dışına çıkarma serbestliği ister, devletleştirmeye karşı her türlü garantiyi şart koşarlar. Eski sömürge ve bağımlı ülkelerin, ekonomilerinde devlet sektörü yaratma girişimleri, emperyalist tekellerde, genellikle şiddetli bir hoşnutsuzluk ve direnmeye yolaçar.

Yeni sömürgeciliğin başlıca askeri ve politik şekilleri, «karma» bileşimli, yani biçimsel olarak bağımsız devlet-

lerle, eskiden kendilerini ezen emperyalistlerle birlikte katıldıkları, SEATO, eski Bağdat Paktı gibi saldırgan bloklardır. «Anti-komünizmin» etkisi altında kurulan bu blokların amacı, eski sömürge ülkelerin kapılarını emperyalizmin askeri güçlerine açmak, bu ülkeleri politik ve stratejik bakımdan kontrol altına almak, bunları ulusal kurtuluş hareketine karşı mücadelede kullanmaktır.

Sömürgeciliğin ideolojik ve politik temellerine, son yıllarda şöylece bir çeki düzen verilmiştir. Bugünkü koşullarda, emperyalistler giderek apaçık ırkçılık propagandasından, beyazların «üstünlüğü» üzerine eskimiş teorilerden vazgeçmek zorunda kalıyorlar. Kendilerini kamuoyuna uyduran emperyalistlerin en kökleşmişleri bile, «büyük insanlık ailesi», bütün halkların bağımsız varlıklarını sürdürme hakları gibi ince düşünceler ortaya atmaktan geri kalmazlar. Gerçekte bunlar, yeni etiketler altında, eski sömürgeci «köleleştirme» niyetlerinden başka birşey değildir.

Örneğin, 1950'de Dulles tarafından lanse edilen «boşluk» (vacuum) teorisi sömürgeci zihniyete işaret değil midir? İşte bu teorinin özü: Sömürgeciler ezilen ülkelerden dışarı atıldıktan sonra, oralarda kimbilir nasıl tehlikeli bir boşluk kalmıştır, kurtulan halklar bu boşluğu kendiliğinden dolduramazlar. Bu görev, sözümona batılı güçlere, özellikle de Amerika Birleşik Devletleri'ne düşer. Bu görüş, doğu halklarının yaratıcı güçlerine, entelektüel yeteneklerine karşı duyulan ırkçılığa özgü güvensizliği açıkça dile getirir, amacı amerikan emperyalizminin yayılmasını haklı çıkarmaktır. «Boşluk» teorisinin, Amerika Birleşik Devletlerinin Arap ülkelerinin iç işlerine silah zoruyla karışmaya «hakkı» olduğunu iddia eden. «Dulles-Eisenhower doktrinini» doğurması nedensiz değildir.

Son yıllarda amerikan emperyalistlerinin bayrağı olan «'ortak sömürgecilik» teorileri de bu ideolojik «yenilik-

ler»in ürünüdür. Burada sözkonusu olan, çeşitli batılı güçlerin sömürgelerdeki egemenliğinin yerini, amerikan sermayesinin zorunlu yönetimi altında ortaklaşa sömürünün almasıdır. Bu durumun, tıpkı soyulmuş bir insanın tek bir haydut tarafından değil de, bütün bir çete tarafından soyguna uğratıldığını öğrenmekle birşey kazanamayacağı gibi, ezilen halklara hiçbir değişiklik vaadetmediği kendiliğinden anlaşılır.

Bugün yeni sömürgeciliğe önayak olan amerikan emperyalizmidir, bu akımın tüm dünyadaki başlıca desteği de odur. İkinci Dünya Savaşından sonra, Amerika Birleşik Devletleri doların nüfuzunu bir hayli yaygınlaştırdı. Taivan'a (Milliyetçi Çin) el konulması, Pasifik'te, Japonya'ya ait birçok adanın işgal edilmesi bir yana, amerikan tekelleri Güney Viet-Nam'a, Güney Kore'ye yerleştiler, Kuzey Afrika'da, Yakın ve Orta Doğu'da önemli ekonomik ve stratejik durumlar elde ettiler.

Bütün bunlara karşın, amerikan emperyalizmi daha son zamanlara kadar başkalarının erdemleriyle övünüyor, kendini «sömürgecilik düşmanlığı»nın, ezilen halkların kurtuluşunun şampiyonu olarak kabul ettirmeye çalışıyordu. Bu ününü Avrupalı sömürgeci güçlerin en utanç verici cinsten bazı eylemlerinin demagojik eleştirisine, «azgelişmiş» ülkelere bir takım ekonomik «yardım» önerilerine borçluydu. Bazı saf insanlar, amerikan tekellerinin «sömürgecilik düşmanlığı»nın gösterişten başka birşey olmadığını, Avrupalı sömürgecilerle işbirliği yapmayı reddediyorlarsa, bunu sadece onları başlarından savmak için yaptıklarını anlayamıyorlardı. Amerikan ekonomik «yardım»ına gelince, bu yardımı kabul edenleri amerikan emperyalizminin savaş yanlısı siyasetine esir etmeye yarıyordu. 1957'de, ABD tarafından yabancı devletlere «yardım»a ayrılan 3 milyar 800 milyon doların yalnız 350 milyonunun, yani % 10'undan daha azının, ekonomik gelişmeye harcandığını hatırlamak yeter. Bir-

çok Asya ve Afrika ülkesi, sermayeye ihtiyaçları olduğu halde ABD kaynaklı yardımları pek çok defa geri çevirdiyse bunda şaşılacak birşey yoktur.

Halklar artık, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya yeni sömürgecilik sisteminin temel direği olduğunu, onsuz bu sistemin çok daha çabuk yıkılacağını giderek daha iyi anlamaktadırlar.

9 DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİ HALKLARIN SÖMÜRGECİLİĞE KARŞI MÜCADELESİNİN KALESİDİR

Doğudaki ulusal kurtuluş hareketinin başarısı sosyalist devletlerin varoluşuna ve sömürgeciliğe karşı uzlaşmaz tutumlarına sıkı biçimde bağlıdır. Bu, ezilen halklarla sosyalist kamp halklarının derin nesnel bağlarının, ortak anti-emperyalist çıkarlarının doğal sonucudur.

Kesin bir tavırla sömürgeciliğe karşı çıkan sosyalist ülkeler, bunu çıkar sağlamak için yapmazlar. ABD'nin tersine, kovulan sömürgecilerin yerini işgal etmeye uğraşmaz, «etki alanları» peşinde koşmazlar. Sosyalist ekonomi, sömürü ve baskı ile uyuşmaz. Sermaye ihraç etmeye ihtiyacı yoktur, çünkü, emekçilerin refah düzeyinin durmadan yükselmesi, ülke içinde gün geçtikçe büyüyen yatırımlara gerek göstermektedir. Sosyalist devletlerin dünya ticaretini genişletmekte, ekonomik işbirliği yapmakta çıkarı vardır, fakat, artıklarını sürecek pazarlar aramazlar: Sosyalist ekonomi aşırı üretim bunalımı nedir bilmez.

Sömürge halklarının ulusal özlemlerini destekleyen Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve halk demokrasisi ülkeleri, sosyalist ideolojinin ilkelerinden esinlenir-

ler. Bu ideoloji her türlü baskının amansız düşmanıdır, halkların dostluğunu, haklarının eşitliğini savunur. Sömürgeciliğe karşı çıkan sosyalist ülkeler aynı anda savaş tehlikesini azaltmak için de mücadele etmektedir. Gerçek şudur ki, sömürgeciliği kurtarma yada yeniden kurma eğilimleri, son on, oniki yıl içinde, pek çok kez «yerel» denilen savaşlara önayak olmuştur. Emperyalist sömürgecilerin doymak bilmez iştahı, uluslararası gerginliğe yolaçan nedenlerden biridir.

II. Dünya Savaşı sonrası yılları, sosyalist devletlerin, emperyalizmin saldırgan girişimlerini durdurabilecek güçlü bir etken olarak büyük bir rol oynadıklarını açıkça kanıtladı. Şartlar başka türlü olsaydı, emperyalistler ulusal kurtuluş hareketine vahşice saldıracak ve boğulacaklardı.

Sömürgecilik düşmanı bir etken olarak sosyalist devletlerin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Herşeyden önce, ilkelerine sıkıca bağlı sosyalist ülkelerin dış politikası, emperyalistlerin sömürgeci tasarılarını başarısızlığa uğratmada giderek daha doğrudan ve daha kesin bir rol oynuyor. Sosyalist ülkelerin Mısır halkının emperyalist saldırganlara karşı zaferine büyük bir katkıda bulunması, II. Dünya Savaşı sonrasında sömürgecilerin Suriye'ye ve daha sonra genç Irak Cumhuriyetine saldırısını başarısızlığa uğratması buna örnektir. Diğer taraftan, sosyalist kamp yeni doğu ulusal devletlerine ekonomik bağımsızlık mücadelelerinde destek olmaktadır.

■ Sosyalist Devletlerin Doğu Ülkeleriyle Ekonomik İşbirliğinin Önemi

Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerinin bağımsız ulusal ekonomilerini kurmalarına yardım etmek için sosyalist devletlerin elinde gerçek olanaklar vardır. Sosyalizm

kampı isteyerek ve seve seve doğu devletlerine günbegün artan oranda, sanayi donanımı sağlar.

Sovyetler Birliği bugün bu gibi ülkelerdeki sanayi girişimlerine donanım sağlamakta dünyada en öndedir. Böylece, bu ülkelerin önünde gerçek ekonomik bağımsızlık ufukları açılacaktır. «Artık onların modern fabrika araçları için gidip eskiden kendilerini ezenlere yüzsuyu dökmelerine gerek kalmadı,» diyordu N. Kruşçev SBKP'nin XX. Kongresinde, «bunları, hiçbir politik yada askeri sözleşmeye girmeden sosyalist ülkelerden sağlayabilirler.»(*)

Sovyetler Birliğiyle Hindistan arasındaki ilişkiler, bağımsızlığına kavuşan ülkelerin sanayileşmesine yardımın parlak bir örneğidir. Hintli uzmanların işbirliğiyle, Sovyet örgütleri, Bhilai'de yılda bir milyon ton çelik üretme gücündeki metalürji kombinasının (birleşik sanayi grubu) bir bölümünün yapımını bitirmiş ve 1959'da işletmeye açmıştır. Bu fabrikanın modern donanımı Sovyet işletmeleri tarafından sağlanmıştır. Kapitalist şirketlerin tersine, Sovyetler Birliği ne sermayeden, ne kârdan bir pay, ne de fabrikanın yönetiminde bir hak istemektedir. Sovyet kredileri, İngiliz bankaları tarafından Durgapur çelik fabrikası yapımına ayrılan kredilerden yaklaşık olarak üç kat daha elverişliydi.

Sosyalist devletler deneyimlerini seve seve ekonomisini yeni kuran ülkelere iletir, Doğu'da ulusal teknik kadrolar yaratılmasına yardım ederler.

Sosyalist devletlerle yeni ulusal devletler arasındaki ekonomik işbirliği yeni ilkelere dayanır. Bu, hakları tamamıyla birbirine eşit iş arkadaşları arasındaki işbirliğidir. Hiçbir askeri yada politik sözleşmeyi, hiçbir ekonomik baskıyı, küçük düşürücü kısıtlamayı gerektirmez.

(*) N. Kruşçev. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin, Partinin XX. Kongresine Raporundan, 11 Şubat 1956, s. 27.

Sosyalizm kampından destek alma olanağı, Asya ve Afrika ülkelerinin batıyla olan ilişkilerinde durumlarına güç katar. Emperyalistler artık borç verme, fabrika donanımı ihracı, teknik bilgi tekellerini ellerinden kaçırmışlar, bu yüzden de şimdiye kadar hiç yanaşmadıkları ödünleri vermek zorunda kalmışlardır.

Sosyalist devletlerle eski sömürge ve bağımlı ülkeler arasındaki işbirliğinin dostça ve çıkar hırsından uzak oluşu, bu ülkeler arasındaki ekonomik alışverişin hızla yayılmasının temel nedenidir. Son altı yedi yılda Sovyetler Birliği'nin Asya ve Afrika ülkeleriyle ticareti yaklaşık olarak 4,5 kat artmıştır. (1960'a göre)

Sosyalist ülkelerle yeni ulusal devletler arasındaki sıkı işbirliği düşüncesi giderek geniş bir taban kazanmakta, hatta, emperyalizmin nüfuzunun bağımsız bir politika uygulanmasını önlediği ülkelerde bile yayılmaktadır.

onyedinci bölüm

KAPİTALİST ÜLKELER HALKLARININ EGEMENLİKLERİNİ KORUMA MÜCADELESİ

Egemenlik, iç işleri ve dış ilişkileriyle ilgili bütün sorunlarını kendi başına çözen bir devletin tam bağımsızlığıdır. Eylem özgürlüğü hiçbir güç tarafından sınırlandırılmadan, toprakları üzerinde yüce iktidarını sürdüren devlet, egemen devlettir. Egemenlik, halkların devletlerini kurabilmek, ekonomi ve kültürlerini geliştirebilmek ve başka halklarla olan ilişkilerini serbestçe güçlendirebilmek için sağladığı güvenlikten yararlandıkları bir" kale gibidir.

1 EMPERYALİST ÇAĞDA EGEMENLİK SORUNUNUN ÖNEMİ

Egemenlik ilkesi, uzun zamandan beri, burjuva hukukunda biçimsel olarak tanınıyordu. Bununla beraber, bu ilke, kapitalist devletlerdeki yönetici sınıfların, diğer halkların bağımsızlığını çiğnemesini hiçbir zaman önleyemedi. Sömürgeciliğin tarihi, baştan aşağı, sömürgeci güçlerin diğer halkların egemenliğine sürekli ve vahşi saldırılarıyla doludur.

Daha, tekel öncesi kapitalizmin yükselme döneminden beri, gerici burjuvazi egemenlik ilkesini önemsemediğini binlerce örnekle gösterdi. Emperyalist çağda, kapitalist ülkelerin yönetici çevreleri bu ilkeye daha da az önem verirler.

Saldırgan emperyalist güçlerin tekelci sermayesi, geri bıraktırılmış ve gelişmekte olan ülkelerin egemenliğini hiçe saymakla yetinmez; ekonomik yönden evrimleşmiş ve uzun süredir egemen olan burjuva devletlerin bağımsızlığını da ayakları altında çiğner. Birinci dünya savaşının başlıca hedefi sömürgelerin yeniden paylaşılmasıydı; ikinci dünya savaşında ise alman emperyalizmi yalnızca sömürgeler fethetmeyi amaçlamakla kalmıyor, Avrupa

metropolleri üzerinde hegemonyasını kurmak, bütün Avrupa'yı köleleştirmek de istiyordu.

Fakat o gün bu gündür, Amerika Birleşik Devletleri tekelci sermayesi, egemenliğini zorla kabul ettirmekte diğer emperyalist güçleri geride bıraktı. Amerikan emperyalistleri Wall-Street tekellerinin etki alanını genişletmek, diğer kapitalist ülkelerin topraklarını savaş alanlarının köprü başları, halkları emirleri altındaki yedek ordular haline getirmek çabasındadırlar. Bu nedenle, ABD'nin gerici çevreleri, ekonomik yayılmalarını engelleyen, bağımsız kapitalist devletlerin egemenliğini kısıtlamaya, onları amerikan siyasetinin aracı haline getirmeye bakarlar.

Amerikan yayılma politikasının bu yönelimi, dünya arenasında çok kez birbirleriyle çelişkili, çeşitli eğilimler doğmasına yolaçar.

Politik bağımsızlıklarını yeni elde eden Asya ve Afrika ulusal devletlerinin çoğu, kesin ve kararlı bir tutumla egemenliklerini savunurlar. Amerika Birleşik Devletleri tarafından kurulan askeri gruplaşmalardan elverdiğince uzak durmaya bakar, topraklarını askeri üslere vermeye karşı çıkar, yardımı kabul eden devleti amerikan siyasetinin yörüngesine sokmayı amaçlayan, daima politik koşullara bağlı amerikan yardımını geri çevirirler. Diğer taraftan, yüzyıllardan beri bağımsız olan eski kapitalist devletler, egemenlik haklarını, tam iktidarlarını yavaş yavaş Amerika Birleşik Devletlerine ve her türlü «uluslarüstü» emperyalist güç birliklerine devretmeye hazırdırlar.

Neden birçok kapitalist ülkelerin yönetici çevreleri sonunda uluslarına ihanet edecek kadar ileri gidiyor, egemenliklerini başkalarına devretmeye razı olabiliyorlar? Onları buna iten, ülke içinde olduğu gibi dışta da gerici politikalarının ilham kaynağı olan bencil sınıf çıkarlarıdır.

Birincisi, amerikan emperyalizmi ile bütünleşmek bu ülkelerin kapitalist tekellerine, savaş sanayiinden ve her çeşit stratejik madde üretim dallarından sağlanan muazzam kârlar getirir. Bu birleşmenin temel taşı silahlanma yarışı ve Atlantik Bloku'na yada diğer saldırgan bloklardan birine katılan herhangi bir devletin ekonomisindeki askerileşmedir. Ekonominin askerileştirilmesine bağlı olarak, devletin verdiği sürekli büyük siparişler, bugün, tekelci devlet kapitalizminin başlıca altın madenidir.

İkinci olarak, İngiltere, Fransa ve diğer ülkelerin amerikan emperyalizminin saldırgan bloklarına katılmasının bir nedeni de, bu ülkelerdeki büyük burjuvazinin gerici çevrelerinin emperyalist amaçlarıdır.

Bu çevreler, demokratik hareketin ikinci dünya savaşından sonraki büyük atılımından, sosyalizm düşüncesinin gittikçe yayılmasından, işçi sınıfının büyüyen eylem birliği eğiliminden telaşa kapıldılar. ABD emperyalistleri gibi, İngiltere, Fransa ve diğer bazı devletlerin gerici çevreleri de birçok Avrupa ve Asya ülkesinde kurulan halk demokrasisi rejimini kabullenmek istemez; bu devletlerde kapitalizmi yeniden kurarak, onları tekrar uyduları haline getirmeyi düşlerler. Aynı zamanda, sömürge sisteminin dağılmasını ne pahasına olursa olsun durdurmak, sömürgecilerin boyunduruğundan kurtulan ülkelerdeki eski durumlarını tekrar elde etmek de isterler. Eskiden herşeye kadir olan, fakat bugün çok güçsüzleşen bu ülkelerde, yurt içindeki demokratik hareketi kendi başına boğamayacağını, dışa karşı saldırgan emellerini gerçekleştiremeyeceğini anlayan gerici burjuvazi, amerikan tekelcilerinin kişiliğinde kendisine koruyucular arar ve bulur.

Avrupa kapitalistleri, sınıf çıkarlarını savunmada bu emperyalist güç birliğine güvenirler. Bu hizmet karşılığında, ülkelerinin egemenliğini feda etmeye hazırdırlar. Bu böyle olduktan sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nin

yönettiği askeri blokların, müttefikleri zararına, amerikan emperyalizminin yayılma politikasının aracı olması gibi kesin bir gerçek karşısında seslerini çıkarmazlar.

Bu halk düşmanı politika, kapitalist dünyada yeni bir baskı sistemi doğmasına yolaçtı. Amerika Birleşik Devletleri'nin pençesine düşen burjuva devletler, aynı zamanda başka ülkelere karşı başı çekme rolünü de bırakmaya yanaşmıyor, politik bağımsızlıklarının bir kısmını yitirmelerine karşın ortaklaşa yada ayrı ayrı olarak, öteki devletlerin egemenliklerini çiğnemekten geri kalmıyor.

İngiltere bu çifte rolün karakteristik bir örneğidir. Amerika Birleşik Devletleri yararına, egemenlik haklarının birçoğundan vazgeçmiş bulunuyor. İngiliz toprakları amerikan üsleriyle doludur, bunların yönetimini İngiliz Hükümeti elinden kaçırmıştır. İngiltere hükümet çevreleri, atom bombası taşıyan amerikan bombardıman uçaklarının Britanya Adaları üzerindeki hava sahasında serbestçe uçmasına seyirci kalıyor, fakat bir yandan da, İngiltere, Yakın Doğu ülkelerinin egemenliğini durmaksızın ayakları altında çiğniyor.

Tekelci burjuvazinin çıkarlarının buyrultusu olan bu politikanın, bazı Batı Avrupa devletlerini açmaza sürüklediğini söyleyebiliriz. İngiltere, Fransa, İtalya ve diğer ülkelerin yönetici çevreleri, emperyalist olmayan çıkarları savunmak isteselerdi, Amerika Birleşik Devletleri'ne uşaklık etmeden bağımsız bir politika uygulayabilir, okyanus ötesinde destek aramadan, bağımsızlıklarını amerikan tefeciliğine kurban etmeden, gerekli gücü ve yardım kaynaklarını bulabilirlerdi. Fakat emperyalist emeller birinci planda olduğundan ve bu çevrelerin elinde bunları gerçekleştirecek olanaklar bulunmadığından, karşılığında ağır bir bedel ödeyeceklerini bile bile, amerikan yardımına sığınmaya itiliyorlar.

Bu yüzden, evrimleşmiş kapitalist ülkelerin bağımsızlığını iki tehlike tehdidediyor: İçteki tehlike, dini imanı sınıf çıkarları olan gerici «milli» burjuvaziden kaynaklanır, dışta ise en büyük tehlikeyi yaratan, Amerika Birleşik Devletleri mali oligarşisidir.

Artan ekonomik ve askeri güçleriyle övünen Amerika Birleşik Devletleri, diğer kapitalist ülkeleri köleleştiriyor. ABD savaştan hemen sonraki zamanlarda, tüm kapitalist dünyanın sanayi üretiminin yaklaşık olarak % 60'ını kapsıyordu. Sanayi ve tarım üretimi «artık»larının sürümü için sağlam, güvenilir pazarlar aramak, yeni ucuz hammadde kaynakları, sermaye yatırmaya daha elverişli alanlar peşinde koşmak... İşte, amerikan tekellerinin yayılmasını yöneten ekonomik etkenler... Amerikan tekellerinin politikasına göre, yeniden şahane bir biçimde zenginleşmenin en güvenilir yolu, başka devletleri kendi buyruğu altına almaktır. Hesap pek basit: Başka devletler ne kadar ABD'nin hükmü altına girerlerse, amerikan tekelleri de onları o kadar kolay sömürür, ulusal ekonomilerine burnunu sokar, süper-kârlar elde eder.

Bu konuda siyasi ve askeri görüşleri de göz önüne almak gereklidir. Amerika Birleşik Devletleri mali oligarşisi, kapitalist Avrupa ülkeleri ve diğer kıtalarda yayılma politikasını, tüm dünyada hegemonyasını gerçekleştirmek için, sosyalist ülkelere karşı genel mücadele planının bütünleyici parçası sayar. ABD'nin diğer kapitalist ülkelerin egemenliğine saldırısının, hemen hemen bütün Batı Avrupa ülkelerini ve birçok doğu ülkesini Amerika Birleşik Devletlerinin savaş alanlarının köprü başlarına dönüştürmek isteğiyle ayrılmaz bir bütün meydana getirmesi nedensiz değildir.

Ayrıca, amerikan tekelleri, yabancı devletlerin iç politikalarını doğrudan doğruya etkilemeye çalışır, en zayıf kapitalist ülkeleri koruyuculuğu altına alan ABD, bu ülke-

lerde gericiliğin tutunup yerleşmesi için uğraşarak, demokratik güçlerin baskı altına alınmasını şart koşarak, bu ülkelerin iç işlerine karışma olanağını elde eder.

■ Egemenliğe Saldırının Biçim ve Yöntemleri

Amerikan emperyalizminin kullandığı yöntemlerin en önemlisi, diğer kapitalist ülkeler üzerinde politik ve stratejik kontrol kurmaktır. Kontrol aracı, bu ülkelerin topraklarındaki askeri üslerdir. Bunlar, bu ülkelerin bağımsızlığını sürekli olarak tehlikeye koyar.

Barış döneminde, büyük bağımsız kapitalist devletlerin topraklarında yabancı üsler sistemi kurmak, uluslararası ilişkilerde yeni bir olaydır. Bu, emperyalist devletlerin, diğer devletleri kendine bağlamasının özel bir biçimidir. Bu durum, özellikle askeri üslerin bulunduğu bölgelerde devletlerin egemenlik haklarının hiçe sayılması demektir. Üstelik, yabancı bir gücün, topraklarında hava ve deniz üsleri kurmasına göz yuman bir devlet, hava sahasının ve karasularının önemli bir kısmı üzerindeki egemenliğini yitirir. 1958'deki Yakın Doğu bunalımı sırasında, amerikan yüksek askeri komutanlığının, birliklerini Lübnan'a iletmek için hiç çekinmeden Batı Almanya ve İtalya'daki üslerden yararlanması özellikle karakteristiktir. Gerçekten de, amerikan askeri komutanlığı, bu devletlerin iznini almaya bile gerek görmemiştir. Yabancı askeri üsler, toprakları üzerinde yerleşmiş oldukları devletlerin eylem özgürlüğünü büyük ölçüde kısıtlar, çünkü bu devletler daima askeri müdahale tehdidi altındadır, kolayca «kuvvet politikası»nın kurbanı olabilirler.

Ayrıca, emperyalistler savaşa kalkıştıklarında, topraklarında yabancı askeri üslere yer veren devletlerin, ilk misillemeye hedef olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduk-

ları unutulmamalıdır. Bütün bunların sonucu olarak, amerikan emperyalizmine hizmetkâlık rolünü üstlenen hükümetler, okyanus aşırı tekeller yararına ülkelerini büyük bir felâkete sürükleyebilirler.

Silâhlı kuvvetlerini mutlak bir şekilde kontrol edebilme, egemen devletin başlıca belirleyici özelliklerinden biridir. Kuzey Atlantik bloku kurulduğundan beri, Batı Avrupa ülkelerinin başlıca askeri sorunları, amerikalı temsilcilerin daima diğer ülkeler temsilcilerini baskı altına aldığı, onlara söz geçirdiği NATO'nun yönetim organları toplantılarında ele alınıp inceleniyor. Pratikte, silahlanma, askeri eğitim, askeri birliklerin yerleştirilmesi gibi sorunlarla uğraşmak, artık ulusal hükümetlerin yetkisinde değildir, bunları yabancılar çözümler.

ABD tekellerinin diğer ülkelerin egemenliğine saldırısı, ekonomik alanda da özellikle güçlü bir yayılma gösterir. Biçimleri son derece çeşitlidir: Para yardımı, uzun yada kısa vadeli krediler, borçlar vb. Amerikan kredi ve borçları, borç alan devletleri amerikan emperyalizminin saldırgan emellerine daha iyi hizmet eden araçlar haline getirmeyi amaçlayan askeri, politik yada ekonomik nitelikte belirli koşullar öne sürülerek verilir. 1946'da, İngiltere'ye verilen 3 milyar 700 milyon dolarlık bir borçla, Amerika Birleşik Devletleri, imparatorluğun tercihler sisteminde bir gevşeme elde etti. Yani İngiltere, Büyük Britanya İmparatorluğu'na bağlı ülkelerle olan ticari ilişkilerinden elde ettiği bir takım avantajlardan vazgeçti, «sterlinin etki alanı» konusunda bir takım ödünler verdi ve kısa bir süre sonra, Britanya Adaları'nda amerikan askeri üslerinin kurulmasına razı oldu.

Amerikan tekellerinin sermaye ihracı, başka ülkelerin egemenliğini baltalamanın ikinci bir yoludur. Amerikan tekelleri bu ülkelerde, çok sayıda girişimi, hatta tümüyle bazı sanayi dallarını ele geçirirler. Savaştan hemen son-

raki dönemde, ABD, dünya pazarlarına sermaye ihraç eden tek ülkeydi. Bundan sonraki ilk beş yıl içinde, yabancı ülkelerdeki amerikan yatırımları iki kat artıp 1955'te 45 milyar dolara ulaştı. Arkasından, bu alanda rekabet alıp yürümekle birlikte, amerikan tekelleri, en büyük kapitalist ülkelerde sağlam dayanak noktaları bulmayı başardılar. İngiltere'de, şubeleriyle birlikte 800 kadar amerikan şirketi işini yürütmektedir. Bu şirketler, İngiltere'de sanayi üretiminde önemli bir yer tutarlar. Batı Almanya'da amerikalıların kontrol ettiği 500'den fazla firma bulunur. Fransa ekonomisinde amerikan şirketlerinin hissesi yüksektir.

Böylece, çağdaş kapitalist dünyanın ekonomik alandaki temel eğilimi belirir: amerikan tekelleri, egemen kapitalist ülkeleri ekonomik ve mali bağımsızlıklarından yoksun etmeyi amaçlamaktadır. Buna paralel olarak tekelleri «birleştirme», yine çeşitli ülkelerin egemenliğini ayaklar altına alan uluslararası güç birlikleri kurma eğilimleri de görülür. Bu yöneliş, tek bir devletin çerçevesi içinde bunalan tekelci sermayeye özgüdür.

Uluslararası kapitalist gruplaşmaların oluşmasının sonucu, daima en güçlü ortağın ötekiler üzerinde üstünlük sağlamasıdır. Bunun sonunda, bu ittifakların kurulması, zayıf kapitalist devletlerin egemenliklerinin sınırlandırılmasına yada yitirilmesine götürür.

İkinci dünya savaşından sonra, tekellerin yoğunlaşma eğilimi, özellikle Batı Avrupa'da ortaya çıktı. Daha önce de belirttiğimiz gibi, büyük tekel güç birlikleri kuruldu: «Uluslararası Kömür-Çelik İşletmeleri Birliği», «Ortak Pazar», «Avrupa Atom Birliği (Euratom)» gibi. Bunların her biri, pazarların paylaşılması, fiyatların ayarlanması, gümrük tarifelerinin düzenlenmesi ve benzeri konularda tekeller arası anlaşmalardan başka birşey değillerdir. Emperyalistler, bu örgütlerin «uluslarüstü» özelliğini sık sık

överler, fakat gerçekte, burada sözkonusu olan, güçsüz ülkelerin ekonomi politikalarının en önemli kesimlerinde bağımsızlıklarını yitirmeleridir. Ulusal hükümetin birçok görevleri, en güçlü ortak tarafından kontrol edilen organlara devredilmiştir. İkinci dünya savaşı bitiminden beri, amerikan tekelci sermayesinin başlıca ticari temsilcisi olan Batı Almanya, Avrupa kapitalist ülkeleri arasında ilk sıraya yükselmiştir.

O halde, amerikan emperyalizminin ekonomik ve askeri alanda yayılması, birçok kapitalist, ülkenin bağımsızlık ve egemenliğini tehlikeye *sokmaktadır*. En büyük emperyalist ülkeye, yani Amerika Birleşik Devletleri'ne az yada çok bağlı uydular sisteminin oluşmasının nedeni budur.

2 YURTSEVERLİK YERİNE KOZMOPOLİTİZM: EMPERYALİST BURJUVAZİYE ÖZGÜ BİR İDEOLOJİ

Gerici güçlerin, diğer devletlerin bağımsızlık ve egemenliğini baltalamaya çalışmasının nedenlerinden daha önce sözettik. Tabii bu nedenler hasıraltı edilir; çünkü, bunları halkın gözleri önüne sermek bir takım çıkarlara uygun değildir. Egemenliğe karşı saldırının gerçek hedefleri özenle gizli tutulur. Bunları örtbas etmek için yapma ideolojiler ortaya atılır. Bu gibi ideolojileri yayma çabaları arasında kozmopolitizm propagandası önemli bir yer tutar. Tabii burada söz konusu ettiğimiz akım, XIX. yüzyılda yaygın olan eski kozmopolitizm değildir. Bu eski kozmopolitizmin anlamı, ulusal sınırları aşan geniş bir dünya görüşüydü. Burada anlatmak istediğimiz ideoloji ise emperyalistlerin kışkırttığı bir siyasi akımdır. Güya egemenlik ilkesi «eskimiştir», devletin bağımsızlığının kısıtlanması «eşyanın tabiatı icabıdır»; bu ideoloji, geleneklere, ulusal kültüre karşı yabancı ve ilgisiz kalmayı öğütler, modern çağın koşulları içinde, yurt kavramının bütün anlamını yitirdiğini öne sürer.

ABD mali oligarşi için kozmopolitizm, dünya üzerinde egemenlik kurmak ve diğer devletlerin bağımsızlığını ortadan kaldırmak amacıyla yürüttüğü mücadelenin en güvenilir kamuflaj aracıdır. Batı Avrupa tekelcileri için, ulusal çıkarlara sırt çevirmelerini, halkların zararına ABD mali sermayesiyle uzlaşmalarını haklı çıkaracak uygun bir bahanedir bu.

Çağdaş kozmopolitizm, çeşitli biçimlerde görülür: Örneğin, Avrupa tekelleri arasındaki uzlaşmaları övüp göklere çıkaran, buna benzer başka anlaşmalar yapılmasını isteyen propagandanın esin kaynağı kozmopolitizmdir. Tekellerin güçbirlikleri «Avrupa halkları birliği» düşüncesinin cisimleşmiş şekli, «ulusal sınırları» aşmanın bir yolu olarak tanıtılmıştır. Böyle bir propagandanın büyük tekeller tarafından açıkça desteklenmesinde ve finanse edilmesinde şaşılacak birşey yoktur.

Ayrıca, kozmopolitizm propagandasının daha ince düşünülmüş, daha kurnazca biçimleri de vardır. Genellikle, bunlar demokratik, hümanist hatta «sosyalist» düşüncelerle maskelenmiştir.

Bundan böyle, egemenlik ilkesinin çağdaş dünyada üretici güçlerin atılımını frenleyeceği görüşü özellikle sağ sosyalistler arasındaki kozmopolitizm ideologlarının gözde tezidir.

Geniş bir devletlerarası temel üzerinde, üretici güçlerin atılımını kolaylaştıracak koşulları nasıl sağlamalı? Elbette bu iş devletlerin egemenlik haklarını ve çıkarlarını çiğneyerek yapılmaz; bu çıkarları, her iki taraf için de elverişli, eşitliğe dayalı bir işbirliği içinde uzlaştırmak gereklidir. Dünya ticaretinin elverdiği kadar geniş ölçüde yayılması bu konuda önemli bir rol oynayabilir. Yine, bilimsel ve teknik zemin üzerinde işbirliğini geliştirmek de büyük bir değer taşır (karşılıklı uzmanlar gönderilmesi,

haberleşmede sağlanacak kolaylıklar, ortak üretim tasarılarının gerçekleştirilmesi, vb.).

Kuşkusuz, bütün bunlar üretici güçlerin dünya çapında gelişmesini garantilemeye yetmez. Devletlerarası özellikte bir dizi köklü önlemler alınması gereklidir: Ekonomik planların koordinasyonu, sanayi alanında çeşitli ülkelerin işbirliği, kadroların oluşturulmasında eşgüdüm, vb. Fakat, bu gibi önlemler ancak üretimdeki anarşiden, rakipler savaşından arınmış, planlı bir ekonomi sisteminde, halkların ve devletlerin birbirlerine tam bir güven duyması temeline dayanan bir düzen içinde uygulanabilir. İşte, sosyalizm böyle bir düzendir.

Marksizmin düşmanları, komünistlerin, devletlerin bağımsızlık ve egemenliklerini savunurken toplumsal evrime ters düştüklerini, devletlere bölünmeyi ve dünya arenasında ulusların yalnızlığının sürüp gitmesini istediklerini öne sürerler. Fakat bu uydurmalar, uzun zaman önce, Lenin tarafından yere vurulmuştur: «Ezilen uluslar için kendi kaderlerini tayin özgürlüğü, yani bağımsızlık, yani ayrılma hakkı istiyorsak, bunun nedeni ne ekonomik bölünmeyi amaçlamamız, ne de küçük devletler oluşmasını dilememizdir; tam tersine, büyük devletler istiyoruz, ülkelerarası yakınlaşmalardan, hatta birleşmelerden yanayız. Fakat bu yakınlaşma ve birleşme, ayrılma özgürlüğü olmaksızın düşünülemeyen, gerçekten demokratik, gerçekten enternasyonalist bir zemin üzerinde olmaldır.»(*)

Bir başka iddia: Egemenliğin yokedilmesi yada kısıtlanması ekonomik gelişmeye, halkların yaşama düzeyinde yükselmeye yol açacakmış. «Ulusal sınırlar»dan vazgeçmekle ülkeler arasında daha sıkı ekonomik bağlar kurulacakmış, zenginlik kaynakları ortaklaşa kullanılacak,

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 436, rusça baskı.

pazarlar yaygınlaşacakmış; bütün bunlar her iki tarafın da ekonomik durumuna olumlu biçimde yansıyacakmış.

Evet, egemenlikten vazgeçilmesi bu saydığımız sorunlardan bir kısmına olsun çözüm getirebilseydi, elbette olumlu sonuçlar elde edilirdi. Fakat gerçek hiç de böyle değildir. Kapitalist düzende eşit haklara sahip ülkelerin, zenginlik kaynaklarından ortaklaşa yararlanmaları diye birşey yoktur, bunun yerine tekeller arası anlaşmalara rastlanır. Avrupa'da ve bütün dünyada ortak pazar, gizli yada açık, amansız bir rekabetin savaş alanıdır; üstünlük daima en güçlüdedir. Bunun sonucunda, ülkeler arası ilişkiler, üstü kapalı biçimde yada açıktan açığa, bir takım çatışmalara, anlaşmazlıklara dönüşür. Bütün bunlar, kaçınılmaz biçimde en zayıf ülkelerin egemenlik haklarının çiğnenmesine, ulusal ekonomi durumunun daha da kötüleşmesine, zenginlik kaynaklarının hırsla sömürülmesine varır.

Kozmopolitizm yandaşları ekonomik temele dayanan iddialarına ek olarak, politika alanında da çeşitli tezler ortaya atar, ballandıra ballandıra överler. Örneğin, demokrasiyi savunmak, savaşı önlemek, barışı güçlendirmek için egemenlikten vazgeçmenin zorunlu olduğunu söylerler. Güya, demokrasiyi «komünizm tehlikesi»ne karşı ortaklaşa savunmak için kapitalist ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri yararına egemenliklerini feda etmeleri gereklidir.

Bundan daha yanlış bir iddia olamaz. Önce, batı ülkelerinin demokrasisini tehlikeye sokan komünizm değil, bütün etkinlik alanlarında gericiliğin yerleşip kök salması için uğraşan tekellerin saldırganlığıdır.(*) İkincisi, Batı Avrupa'nın demokrasisi için en ağır tehlikeyi yaratan etken, ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri yararına ege-

(*) Daha fazla ayrıntı için 18. bölüme bakınız.

menliklerinden vazgeçmeleridir. Bu ülkeler, «kendi» tekelleriyle okyanus aşırı tekeller arasında cendere içindeymişcesine sıkışıp kalmışlardır. Bunun kanıtları, çeşitli ülkelerde amerikan modeline uygun işçi düşmanı yasalar çıkarılması, «kurulu düzene bağlılığın kontrolü» için amerikan taklidi yöntemler uygulanması, vb. gibi olaylardır.

Savaş tehlikesine gelince, bu da egemenliğe karşı kampanya açmakla atlatılamaz. Günümüzde, savaşlar, burjuva kozmopolitizmi ideologlarının ileri sürdüğü gibi politik bağımsızlıkla ilgili nedenlerden değil, tekelci sermayenin doymak bilmez hırsına ayrılmaz biçimde bağlı ekonomik ve toplumsal sorunlar yüzünden çıkar. Üstelik, daha önce de sözünü ettiğimiz gibi, tekellerin bağımsız kapitalist ülkelerin egemenliğine saldırmasının en başta gelen nedenlerinden biri, bu ülkeleri ABD'nin stratejik köprü başları haline getirmektir.

Yine, kozmopolitizm propagandacıları, egemenlik ilkesinin eskidiğini öne sürmekten de geri kalmazlar. Sözümona egemenlik ilkesi, insanlığın evrensel kültür gelişimine engel oluyormuş, halkların tek ve büyük bir aile halinde kaynaşmasını geciktiriyormuş. Oysaki, günümüzdeki evrensel kültür, çeşitli ulusların kültürel ilişkilerinden yola çıkarak gelişir, yoksa ayrı ayrı ulusların kültürleri dışında, kendi başına oluşmaz. Edebiyat, sanat, müzik önce ulusal zemin üzerinde çiçeklenir, halkın içinde kök salmamışsa solar gider. Uluslararası değer taşıyan sanat başyapıtları, ulus dehasının cisimleşmiş biçimleridir. Tersine, doğduğu topraklardan kopuk bir sanat, değerli eserler yaratma yeteneğinden yoksundur.

Öyleyse, devletin egemenliği, bağımsızlığı uğruna kozmopolitizmle savaşmak, aynı zamanda kültürün gerçek çiçeklenmesi için gereken mücadeleyi yapmak demektir.

3 EGEMENLİĞİ SAVUNMAK ULUSUN BÜTÜN SAĞLIKLI GÜÇLERİNİN HAYATİ ÇIKARLARINA UYGUNDUR

Bağımsızlıkları amerikan tekelleri tarafından tehlikeye atılan kapitalist ülkelerde, ulusal bağımsızlığı ve barışı koruma uğruna, en geniş halk tabakalarının birleşmesi için gerekli nesnel koşullar biraraya gelmiştir.

Devletin egemenliği uğruna mücadele, tümüyle demokratik hareketin gösterdiği biçimlerden biridir. Tarihsel deneyim, bu mücadelenin, işçi sınıfı ve onun devrimci partisi tarafından yönetildiğinde en parlak başarılara ulaşıldığını gösteriyor.

■ İşçi Sınıfı Halkların Bağımsızlığının Koruyucusudur

İşçi sınıfı hareketi, her zaman ulusların bağımsız yaşama haklarını desteklemiş, nereden gelirse gelsin, ulusal baskı biçimleriyle savaşmıştır.

Marksizm-Leninizm, ulusların haklarına, bağımsızlıklarına saygıyı, halklar arasında normal ilişkiler olabilmesi için gerekli bir koşul sayar. Engels, 1888'de şöyle yazıyordu: «Uluslararası barışı sağlamak için herşeyden önce, ne şekilde olurlarsa olsunlar, bütün ulusal ezilmişlikleri ortadan kaldırmak gerekir; tüm halklar bağımsız olmalı, kendi ülkelerinin sahibi olmalıdırlar.»(*)

Engels, 1892'de *Komünist Parti Manifestosu*'nun leh dilindeki baskısı için yazdığı önsözde aynı konuyu yeniden ele alır: «Avrupa halklarının, uluslararası alanda, içtenlikle işbirliği yapması, ancak herbirinin kendi yurdunun mutlak hakimi olmasıyla mümkündür.»(**)

Lenin, daima ulusların bağımsızlığı ve eşit haklara sahip olması ilkesinin sıkı ve kararlı bir biçimde savunulmasından yanaydı. Marksist-Leninist bilim, halkların kendi kaderlerine sahip olma hakkını bu ilkenin en tam ifadesi sayar. Lenin şunu yazmıştır: «Sosyalizm zafere ulaşınca, tam bir demokrasi kurulmalı ve bunun sonucu olarak, yalnız ulusların bütün haklarının eşitliğini sağlamakla kalmayıp ezilen uluslara kendi kaderlerine sahip olma hakkı, yani politik ayrılma serbestliği tanınmalıdır.»(***)

Proletarya, ulusların özgürlüğü, bağımsızlığı, ulusal karakteri gibi haklı davaları savunurken, şovenizm ideolojisine de, burjuvazi kozmopolitizmine de taban tabana ters düşen yurtseverliğini ortaya koyar. İşçi sınıfının yurtseverliği, herşeyden önce ezilen ve sömürülen kitlelerin kurtuluş mücadelesine, belirli bir halkın, belirli bir ulusun katkısından duyulan gururdan doğar. Bu nedenle, proletaryanın yurt sevgisi ilerici ve devrimcidir.

(*) F. Engels, Gewalt and ökonomie bei der Herstellung des neuen Deutschen Reihes. Über die Gewalts teorie, Berlin 1946, s. 13.

(**) K. Marx ve F. Engels, Komünist Parti Manifestosu, Editions Politiques d'Etat, 1958, s. 27.

(***) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 155, rusça baskı.

■ Emekçiler Yurdun Kaderine Karşı İlgisiz Değildirler

Gerici burjuva propagandacıları, kapitalistler sınıfını yurtseverlik duygularının cisimleşmiş biçimi olarak tanıtmak için uğraşıp dururlar. Amaçları burjuvazinin yurtseverliğinin daima sınıf çıkarlarına, bencil ve bayağı çıkarlara bağlı olduğunu gizlemek, işçi sınıfı ve komünistlerin yurt sevgisine çamur atmaktır. Bu konuyla ilgili olarak, burjuva propagandacılarının, *Komünist Parti Manifestosu*'nun «işçilerin vatanı olmadığını» belirten bazı bölümlerini kanıt gösterdikleri bile olur. Oysaki, burada vatanı inkâr etmenin söz konusu olmadığı açıktır. Burada söylenmek istenen, kapitalistlerin iktidarda olduğu bir toplumda, yurdun sömürücüler tarafından ele geçirildiği, işçiler için bir ana değil, zalim bir üvey ana olduğudur. Sömürücü sınıfların tam egemenliğini alaşağı eden işçi sınıfı, çağımızda tek bayraktarı olduğu yurtseverliğin en tam örneğini göstermek üzere gerekli koşulları yaratır.

Ayrıca, Marx ve Engels'in, işçilerin, ülkelerinin bağımsızlığını, yabancı bir güç tarafından köleleştirilmesi tehlikesine karşı savunma mücadelesini daima destekledikleri bilinir. Bu büyük düşünürler, hiçbir zaman, kapitalist düzende işçi sınıfının yurdun kaderine karşı ilgisiz olduğu gibi bir iddia ortaya atmış değillerdir.

Yurt konusundaki Marksist görüşü geliştiren Lenin, 1908'de şöyle yazıyordu: «Yurt, yani belli bir politik, kültürel ve toplumsal çevre, proletaryanın sınıf mücadelesinde en güçlü etkendir... Proletarya, yürüttüğü mücadelenin politik, toplumsal ve kültürel koşullarına karşı ilgisiz kalamaz, bu nedenle yurdunun kaderine karşı da seyirci kalamayacaktır.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 15, s. 171-172, rusça baskı.

Lenin, dogmatizme karşı yönelttiği aşağıdaki tanınmış sözlerini kesinlikle işçi sınıfının yurt konusundaki tutumuyla ilgili olarak yazmıştır: «Tüm Marksizm düşüncesi, bütünüyle Marksist sistem, her ilkenin mutlaka a) tarihi görüş açısından, b) diğer ilkelere bağlı olarak, c) tarihin somut deneyimiyle bağlantılı olarak incelenmesini gerektirir.»(*)

Yurtseverlik konusunda, bu sözler şu anlama gelir: Proletarya yurt savunması sorununu soyut biçimde ele almakla yetinmemelidir. Onu herşeyden çok ilgilendiren, tarihi durum ve yurt savunması sloganını hangi sınıfın, ne amaçla ileri sürdüğüdür. Emperyalist bir savaş söz konusu ise, bu sloganı egemen burjuvazi, kitleleri aldatmak, gözü doymak bilmez emperyalistlerin kabul ettirdiği gerçek savaş nedenlerini gizlemek amacıyla kullanıyorsa, bu belirli bir durumu gösterir. Fakat, ulusal bağımsızlık ve ülkenin özgürlüğü tehlikeye düşmüşse, ulusal kurtuluş savaşı büyüyorsa, durum bambaşkadır; bu koşullarda, ülkenin özgürlüğünü, egemenliğini, bağımsızlığını korumak için en önce işçi sınıfı ayağa kalkar. Bu durumda, işçi sınıfı için yurt savunması sloganı boş bir söz değil, hayati bir görevdir. Acil sınıf çıkarları olduğu kadar, nihai amaç da, işçi sınıfını bu görevi yerine getirmeye çağırır.

Günümüzdeki yeni durumda, proletarya enternasyonalizminden ayrı düşünülemeyen işçi sınıfı yurtseverliği, özellikle etkin ve önemli bir güçtür. Hitler işgali altında, faşist barbarların uygarlığı ölümle tehdit ettikleri zamanlarda, istilâ edilen ülkelerde, yurtları uğruna kendilerini feda edebileceklerini, geleceğe güven duyduklarını eylemleriyle kanıtlayanlar işçilerdi. Gerçi burjuvazinin sicilli «vatanperver»leri faşist istilâcılarla işbirliği yaparken, komünistler, en etkin ve en fedakâr çekirdeğini oluş-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 35, s. 209, rusça baskı.

turdukları Fransız Direnme Örgütü'nün ön saflarında savaşıyorlardı. Örneğin, Fransız Komünist Partisi'nin, yurdun özgürlüğü için verdikleri savaşlarda 75.000 üyesini kaybettiği biliniyor.

Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti ve bütün sosyalist devletler halkları, yurtları için fedakârca çalışmalarında ve yurtlarını savunmada benzersiz kahramanlık örnekleri gösterdiler. Hayat, sosyalist devletin, kitleler için, hiçbir burjuva devletin olamadığı ve olamayacağı kadar büyük, eşsiz bir yurtseverlik okulu olduğunu gösterdi.

Burjuvazinin ideologları, Marksistlerin kozmopolitizmle mücadele ederken doktrinlerinin enternasyonalist karakterini çürüttüklerini, milliyetçiliğe ters düştüklerini de söylemekten geri kalmazlar. Ama, bu gibi çamur atmaların yaratıcıları, iki yanlışa birden düşüyorlar: Birincisi, burjuva kozmopolitizmiyle işçi sınıfı enternasyonalizmini karıştırıyor; ikincisi, kesinlikle burjuva ideolojisine özgü milliyetçi görüşleri Marksistlere yakıştırıyorlar.

İşçi sınıfının enternasyonalizmi, ortak düşmana, yani kapitalizme karşı mücadelede bütün ülkelerin işçilerinin çıkar birliği, insanın insan tarafından sömürülmesinin yok edilmesi gibi bir amaç birliği, halklar arasında dostluk ve kardeşliğe dayanan ideoloji birliği demektir.

Bu anlamda, bütün işçiler, burjuvazinin egemen olduğu bütün ülkelerde tek ve aynı güç, yani sermaye tarafından ezilen ve sömürülen tek bir evrensel emekçiler ordusunun askerleridir. Bu sözler, uluslararası emek ordusunun eri olan işçinin, fransız, İngiliz yada italyan olmaktan çıkacağı anlamına gelmez. Tam tersine! Görünüşte kalmayan, gerçek yurtseverlik zorunlu olarak proletarya enternasyonalizminden doğar.

Gerçekte, işçi sınıfının yüce ereğine bağlılık, ülkesini özgür ve toplumsal gelişme yolunda ilerler görmek için büyük bir istek uyandırmaz mı? Baskı ve sömürünün her çeşidinden kurtulmayı özleyen işçi sınıfı, bunu kendisi için değil, bütün çalışanlar için, bütün ulus için ister. Ancak işçi sınıfının yüce amaçlarının gerçekleşmesi, ancak ulusun ilerlemesini yavaşlatan sömürücüler iktidarının devrilmesi, ancak ve ancak sosyalizmin kurulması bütün halklara gerçek bir özgürlük, bağımsızlık ve ulusal yücelik kazandıracaktır. En enternasyonalist sınıf olan işçi sınıfı, aynı zamanda en yurtsever sınıftır.

İşçi sınıfının egemenlik sorunu karşısındaki tavrını belirleyen genel ilkelerden bazıları bunlardır. Egemenliğin savunulması konusunda en kararlı tutuma sahip olan proletarya, tümüyle ulus çıkarlarının sözcüsüdür. Bu nedenle, işçi sınıfı ve onun Marksist partisi, etraflarına diğer sınıfları ve halk tabakalarını toplayabilirler.

Kapitalist ülkelerdeki komünist partiler, ulusal bağımsızlık ve özgürlük bayrağını çok yükseklere yüceltirler. Devletin egemenliğinin korunması ve bağımsız dış politika uygulanması, Fransa, İtalya ve daha başka ülkelerin komünist partilerinin programlarında yer alan maddelerdir.

İngiltere Komünist Partisi, «bağımsız ingiliz politikası uygulamayı» önermektedir. Kanada Komünist Partisi, halkı «ülkenin bağımsızlığını ABD'nin elinden koparıp almaya» çağırıyor. Japonya Komünist Partisi, ulus olarak ağırlığını taşıdıkları boyunduruğun kaldırılmasını, amerikan emperyalistlerince ayaklar altında çiğnenen ülkenin bağımsızlığının yeniden kazandırılmasını istiyor. Norveç Komünist Partisi, bütün ulusu ilgilendiren bir slogan ortaya atmıştır: «Norveç özgür ve bağımsız bir devlet olmalıdır!»

İşçi sınıfının egemenliği savunmak için yaptığı eylemin, ulusun tüm sağlıklı güçlerini barış, özgürlük ve bağımsızlık uğruna emperyalizm ve gericiliğe karşı savaşmak için birleştirmekte büyük payı vardır.

■ En Geniş Halk Tabakaları Ülkelerinin Egemenliği İlkesine Bağlıdır

Bugün, bütün ulusu ilgilendiren çıkarlar, iç ve dış siyasette devletin bağımsızlığını korumayı zorunlu kılar.

Egemenliği savunmakta yalnız işçi sınıfının değil, köylülüğün de hayati çıkarı vardır. Günümüzde, büyük miktarda tahıl stoklarını ellerinde bulunduran amerikan kırsal bölgeler kapitalistleri arasındaki rekabet, birçok kapitalist ülkede köylülüğün durumunu daha da ağırlaştırmaktadır. Ülkeye, düşük ücretle ithal malı tarım ürünleri ve hammadde yağması, Batı Avrupa köylülerini yıkıma götürüyor. Bu tabakalar ancak, ekonomik bağımsızlık ve ulusal egemenlik uğruna, yabancı tekellerin işlerine burunlarını sokmasına karşı verilen mücadeleye katılarak çıkarlarını koruyabileceklerini günden güne daha iyi anlıyorlar.

Ulusal egemenlik ve ulusal onuru korumak için yapılan eylem, amerikalıların işe karışması yüzünden ulusal kültürün gerilemesine üzülen aydınlar arasında da güçlü bir yankı uyandırır. Batı Avrupa, cinayet ve ahlâksızlığı övüp övüp göklere çıkaran kitap ve filmlere, «amerikan hayat tarzı»nı ballandıra ballandıra anlatan dergilere boğulmuştur. Bütün bunlar, ulusal beğeniyi yozlaştırır, yeni yetişen kuşağın ahlâk ve morali üzerinde yıkıcı etkiler yaratır. Fazladan, amerikan kültürel «müdahalesi» ulusal aydınlar tabakasına -ressamlar, yazarlar, besteciler, sanatçılar-, doğrudan doğruya zarar verir, bu gibi kimseler yaratıcı yeteneklerini ortaya koyamaz, değerlendiremezler.

Lenin'in deyimiyle «vatan tanımayan» büyük tekelci sermaye temsilcileri dışında, burjuvazinin oldukça büyük bir kesimi de amerikalıların kabaca işlerine karışması karşısında boyunlarını büküp susmak istemez. Burjuvazinin bu kesimi, yalnız çıkarlarını düşünen, kendilerinden başkalarına bütün bir ulus olarak kölelik ve alçalıştan başka birşey getirmeyen yabancı tekellerin keyfi yönetimine ses çıkarmadan katlanmak eğiliminde değildir. Çektikleri ekonomik nitelikteki «eziyetler», burjuvazinin birçok temsilcisinin onurunu yaralar.

Daha 1920'de, Lenin şunları söylüyordu: «Emperyalistler yalnız kendi ülkelerindeki işçileri ezmekle kalmaz, küçük devletlerin burjuvazisini de boyundurukları altına alırlar.»(*)

Ülkenin egemenliği yitirildiği yada ezildiğinde, burjuvazi (küçük bir kısmının dışında) kendine aitmiş gibi görmeye alıştığı iç pazarda «biraz kendini toparlamak» zorunda kalır. Gelirinin azaldığını, bir kısmının, bazen de en büyük kısmının yabancıların cebine indiğini görür. Eski mutlak hakim, yabancı sermayenin uşağı, hatta aşağılayıcı işlerine koşan kölesi olmuştur. Sonunda burjuvazi de ulusal egemenliğin değerini, bağımsızlığın yararını anlar, amerikan baskısına karşı savaşanlara sempati duymaya başlar.

Böylece, kapitalist ülkelerde ulusal bağımsızlık ve egemenliğin korunmasından çıkarı olanlar ulusun çoğunluğunu oluştururlar. Yurt çıkarlarına ihanet eden burjuvazinin aşırı gerici kanadını, mali oligarşiyi tasfiye etmenin ve bağımsız ülkeleri amerikan emperyalizminin etkisi altına girmekten kurtarmanın gerçek olanağı buradan doğar.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 30, s. 420, rusça baskı.

onsekizinci bölüm

BURJUVA ÜLKELERİNDE DEMOKRASİYİ SAVUNMA MÜCADELESİ

Batı Avrupa ve Kuzey Amerika burjuvazisinin devrimci bir sınıf, demokrasinin şampiyonu olduğu zamanlar çoktan geçti. Burjuvazi bir kez iktidara geçip kendi sınıf egemenliğini sağlayınca, gerici feodal mutlakiyete karşı savaşı sırasında ideologlarının ortaya attığı sloganları inkâr etti. Burjuva toplumunda, demokrasi, özgürlük ve eşitlik üzerine söylenen süslü cümleler giderek yalanlara, göz boyamalara, aldatmacalara dönüştü. Zenginler için demokrasi, zenginler için özgürlük, zenginler için medeni haklar... Burjuva devrimleri döneminde, gösterişli bir biçimde ortaya konan ilkelere yeni anlamlar kazandırılıyordu. Kapitalizmin emperyalizm aşamasıyla beraber, burjuva demokrasisinin değerini yitirişi özellikle belirginleşip sonunda, tekelci sermayenin zoruyla, açık siyasi despotluğa kadar vardı.

Fakat, gerici bir güç halini alan burjuvazi, kitlelerdeki demokrasi özlemini boğmayı hiçbir zaman başaramadı. Günlük hayatları için en küçük demokratik hak ve özgürlüklerin bile taşıdığı anlamı kendi deneyimleriyle öğrenen işçi sınıfı ve emekçiler, yönetici sınıflara var güçleriyle baskı yapmaya devam ettiler. Birçok burjuva ülkesinde, cumhuriyet rejimi kurulması, politik hayatta demokratik biçimlerin gelişmesi, genel oy hakkı tanınması kesinlikle bu baskı sayesinde olmuştur.

Bugün birçok ülkelerde burjuvazinin böbürlendiği demokratik gelişmeler hiç de onun eseri değildir. Demokratik hakları, burjuvazi kitlelere bağışlamamıştır: Bunlar teker teker, uzun ve çetin bir mücadele sonunda elde edildi. Gerçekler, burjuva ülkelerinde demokrasinin burjuvazinin engellemelerine, ihanetlerine, karşı-devrimci eğilimlerine rağmen kendini kabul ettirdiğini kanıtlıyor. Örneğin, Fransa'da cumhuriyet rejimi, işçi sınıfının diğer emekçi sınıf ve tabakalar tarafından desteklenen eylemi sayesinde üstünlüğü elde etti. İngiltere'de, seçim yasasında en küçük reformları bile elde etmek için Chartist(*) ha-

---

(*) **Chartist Hareket,** İngiltere'de ilk işçi sınıfı hareketi. İsmini Mayıs 1838'de hazırlanan ve yayınlanan Halk Beratı'ndan (People's Chartes) alır. Burada, harekete katılanlar eşit ve genel oy hakkı, parlamento adaylarının mülk sahibi olmaları koşulunun kaldırılması ve maaş almaları, gizli oy hakkı taleplerinde bulunuyorlardı. Hareket zanaatkârlar ve işçiler arasında milyonlarca taraftar kazandı, bütün ülkeye yayıldı. Büyük mitingler, yürüyüşler, gösteriler, grevler düzenlendi. 1842 Nisanında parlamentoya 3 milyonu aşkın imzalı yeni bir dilekçe sunulduysa da reddedildi. Chartist'ler zulüm gördüler, kovuşturmaya uğradılar, liderleri ağır cezalara çarptırıldı.

1840'da demiryolu yapımına başlanması işsizliği azalttığından, harekette gerilemeye yolaçtı. 1848'de bütün Avrupa kıtasını saran devrimin etkisiyle hareket tekrar canlanıp üçüncü kez parlamentoya dilekçe verilmek üzere büyük bir yürüyüş düzenlendi, fakat hükümetin sıkı önlemler alması sonucu başarıya ulaşamadı. Böylelikle hareket bastırılmış oldu. Bununla birlikte, Chartist hareketin

rekette büyük çabalar, işçi sınıfının yıllar yılı süren mücadeleleri gerekti. Sendikal örgütlerin oluşma tarihi de öğreticidir, bunların yasal kuruluşlar durumuna gelinceye kadar geçtikleri yollar, emekçilerin kanlarıyla sulanmıştır.

Lenin, burjuva toplumunda demokratik ve anti-demokratik eğilimler arasındaki sürekli çatışmadan söz ederken şunları belirtiyordu: «Genellikle kapitalizm, özellikle de emperyalizm yüzünden demokrasi hayal olur; öte yandan, kapitalizm kitlelerde demokratik özlemler uyandırır; demokratik kuruluşlar yaratır; demokrasiyi olumsuzlayan emperyalizmle, demokrasiyi özleyen kitleler arasındaki çelişkiyi şiddetlendirir.»(*)

Bu uzlaşmaz çelişki, bugün de güncelliğini yitirmiş değildir. Hatta, emperyalist burjuvazinin, emekçileri demokratik haklarından yoksun bırakma, demokrasiyi kısıtlama, güdük etme isteklerinin kat kat artması nedeniyle daha da şiddetlenmiştir. Demokrasiyi savunma mücadelesi, günümüzde, burjuva ülkelerinin bütün ilerici güçlerinin yükümlenmek zorunda olduğu, en başta gelen bir görev niteliğine bürünmüştür. İşçi sınıfı bu mücadelenin en büyük ağırlığını omuzuna alır.

Demokrasinin, gelişmiş kapitalist ülkelerde rastlandığı şekliyle, çok çeşitli ve heterojen (birbirine benzemeyen) bir takım olayların meydana getirdiği bir bütün olduğu unutulmamalıdır. Bu bütün, burjuvazi tarafından ortaya konan, burjuvazinin ihtiyaçlarına cevap veren politik egemenlik ve devlet iktidarının değişik şekillerini içerir (babadan oğula geçen krallık iktidarı yerini seçimle işbaşına gelen cumhurbaşkanı ve parlamentoya bırakmış, çeşitli partiler oluşmuştur, vb.). Bu şekil ve yöntemlerin evrim-

---

uluslararası işçi sınıfı hareketinin gelişmesinde etkisi büyüktür. Bu anlamda Chartizm, «yenilenin zaferidir» (Çn.).

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 23, rusça baskı.

leşme derecesi ne olursa olsun, bunlar temelde, daima burjuvazinin sınıf düşmanlarına karşı bir baskı aracıdır.

Diğer taraftan, demokrasi kavramı, emekçilerin uzun bir mücadeleyle elde ettikleri hak ve özgürlüklerin tümünü kapsamına alır: Söz, basın, toplantı, gösteri ve grev özgürlüğü, sendikal ve politik örgütler kurma özgürlüğü, vb. bu gibi haklar arasındadır. Henüz çok eksikli ve burjuva toplumunda egemen olan servet eşitsizliği yüzünden sınırlı olmakla beraber bu haklar, yine de emekçilerin, ücretlerin saptanması yada yeniden düzenlenmesinde, iş günü süresi, toplumsal güvenlik gibi konularda, patronların keyfi davranışlarını kısıtlayıcı yasalar konmasını isteyerek çıkarlarını savunmalarını sağlar.

Burjuva demokrasisinin bütün unsurları emekçi kitleler için aynı değeri taşımaz. Bu kitlelere daha çok çıkar sağlayan, medeni haklarını korumak ve yaygınlaştırmaktır, çünkü toplam olarak bu haklar, emekçilere kapitalist düzende mümkün olan en geniş bir sınıf mücadelesi özgürlüğü, hak davalarını ve dolaysız çıkarlarını yasal olarak savunma özgürlüğü, sınıfsal amaçları ve nihai hedefleri uğruna savaşma özgürlüğü sağlar.

Fakat, gericiliğin güçleri burjuva demokrasisine saldırdığında, işçi sınıfı bütün olarak burjuva demokrasisinin kaderine karşı ilgisiz kalamaz. Burjuvazinin sınıf egemenliği biçimlerinden olarak burjuva demokrasisi, bütün eksiklerine, kusurlarına rağmen, emekçilere haklarını koruma konusunda, faşizm yada mali oligarşinin diğer açık diktatörlük biçimleri gibi burjuva egemenliği yöntemlerinden daha elverişli koşullar sağlar.

Burjuva demokrasisine karşı Marksist tutum, bütün koşullarda aynı olamaz. Örneğin, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi sırasında, Lenin ve Rusya komünistlerinin, burjuva demokrasisini savunmak bahanesiyle, proletarya demokrasisinin kurulmasına karşı çıkan tüm siyasi parti-

lerle mücadele ettikleri biliniyor. Gerçekte, o dönemde Rusya'da, işçi sınıfını ve sosyalist devrimi yenilgiye uğratmak isteyen bütün karşı devrimci güçler, burjuva demokrasisi bayrağı altında toplanıyorlardı.

Bugün ise, gericiliğin burjuva demokrasisine saldırdığı kapitalist ülkelerde durum bambaşkadır. Bu ülkelerde emekçiler, 1917'de Rusya'da olduğu gibi proletarya demokrasisi ile burjuva demokrasisinden birini seçmek durumunda değillerdir; burjuva demokrasisi ile tekelci sermayenin en gerici ve en saldırgan unsurlarının diktatörlüğü arasında tercih yapmak zorundadırlar. Bu seçimde duraksamaya yer yoktur.

1 LENİN VE KAPİTALİST DÜZENDE DEMOKRASİ İÇİN MÜCADELENİN ZORUNLULUĞU

Lenin, burjuva demokrasisinin sınırlı ve uzlaştırıcı özelliğini herkesten iyi anlamış, eksik ve kusurlarını acımasızca ortaya koymuştur. Bununla birlikte, Marksizm-Leninizm düşmanlarının öne sürdüğü gibi bu eleştirinin genel olarak demokrasiye yöneltildiğini söylemek yalan olur. Lenin'in söz konusu ettiği, burjuva demokrasisiydi. Lenin, kapitalist düzende halkın kendi iktidarını kurma olasılığını ortaya atan küçük burjuvazinin hayal ürünü düşünceleriyle mücadele etti. Bütün burjuva cumhuriyetlerinin aldatıcı demokratik dış görünüşlerinin, sermayenin sınıf egemenliği mekanizmasını gizlemeye yaradığını, burjuvazinin, bütün demokratik kuruluşları buyruğu altına almaya çalıştığını gösterdi.

Lenin, bir yandan küçük burjuvazinin demokrasi hayallerine kapılanları ve bu yüzden işçi sınıfının en büyük temel hedefleri için mücadeleden vazgeçmek eğiliminde olanları eleştirirken, öte yandan da, proletarya sınıfının bunca fedakârlıklar pahasına elde edilen, durmadan burjuvazinin saldırılarına uğrayan, çok zaman da dar ve sı-

nırlı olan özgürlüklerden sağlayabileceği yararı çok iyi görüyordu. Lenin'in düşüncesi şöyleydi: «İşçi sınıfının, kurtuluşu için kapitalistlere karşı yürüttüğü mücadelede, demokrasinin son derece büyük bir önemi vardır.»(*)

Bu nedenle, Lenin'in işçi sınıfının demokrasiye ihtiyacı olmadığı, demokrasi uğruna savaşmanın proletaryanın kendi çıkarları için yaptığı mücadeleye ancak zarar verebileceği tarzındaki gerici düşüncelere karşı uzlaşmaz bir tavrı vardı.

Bu çılgınca, sağcı iddiaları reddeden Lenin, teorik açıdan olduğu kadar pratik açısından da demokratik mücadelenin önemini, bu mücadeleyle işçi sınıfı hareketinin büyüyüp olgunluğa erişeceğini, işçi sınıfının etkinlik koşullarını geliştireceğini altını çizerek belirtiyordu. Burjuvaziden bazı politik haklar koparmadan, bunları sağlamlaştırmadan, işçi sınıfı ekonomik hak davalarını bile sonuca ulaştıramaz. Lenin şöyle diyordu: «İşçiler serbestçe, birlikler, sendikalar örgütlemek, gazete çıkarmak, parlamentolara temsilci göndermek haklarından yoksunsalar, hiçbir ekonomik mücadele işçi sınıfının durumunda sürekli bir gelişme sağlayamaz, hatta böyle bir mücadele belirli bir genişlik bile kazanamaz.»(**)

Fakat, işçi sınıfı için demokrasinin bu derece değerli olması, yalnız mücadele koşullarının buna bağlı olmasından değildir. Lenin, demokratik hak davalarının işçi sınıfı hareketinin yüce amaçlarına, genel olarak sınıfları ortadan kaldırmaya dayanan tarihi görevine uygun olduğunu birçok kez, üzerinde durarak belirtmiştir. Lenin bir yandan işçi sınıfını, yeni toplumun, sosyalist toplumun kurulması için gerekli ekonomik devrimi gerçekleştirmeye çağırırken, bir yandan da «proletarya, demokrasi müca-

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 25, s. 509, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 4, s. 219, rusça baskı.

delesinde eğitilmemişse ekonomik devrimi gerçekleştirmek yeteneğinde değildir,» diyordu.(*)

Lenin'in şu düşüncesinin derinliği o zamanlardan beri çok iyi anlaşılmıştır: «Demokrasi uğruna mücadelenin, proletaryanın sosyalist devrime sırt çevirmesine, gölge düşürmesine yolaçacağına inanmak büyük bir yanlıştır. Tersine, nasıl zafere ulaşan sosyalizmin tam bir demokrasiyi gerçekleştirmeyeceği düşünülemezse, aynı şekilde, proletarya da demokrasi için genel, sistemli ve devrimci bir mücadele yürütmeden burjuvaziye karşı zafer kazanmaya hazırlanamaz.»(**)

Elbette ki, Lenin burada, burjuva toplumu içindeki demokrasi mücadelesinin ne kadar yılmak bilmez, ne kadar parlak zaferlerle dolu olursa olsun, işçi sınıfına ancak kapitalist düzen çerçevesiyle sınırlanmış, kısmi yararlar getirebileceğini hesaba katıyordu. Böyle bir düzende, geniş emekçi kitleleri için tam ve tutarlı bir demokrasi yoktur ve olamaz; çünkü kapitalist devlet yapısı ne olursa olsun, burjuvazinin sınıf egemenliği dokunulmamış olarak kalır. Kapitalist düzende küçük burjuva hayalcilerinin umut ettiği gibi halkın kendi iktidarının kurulması olanaksızdır. Fakat, Lenin'in düşündüğü demokrasi mücadelesi, işçi sınıfını, sınıf baskısını ortadan kaldırma, gerçek demokratik toplumu, yani sosyalist toplumu kurma görevini daha iyi başarmaya hazırlar.

Öyleyse, işçi sınıfı demokrasiyi savunurken, hem kendi günlük çıkarlarından, hem de gelecekle ilgili görev ve tasarılarından hareket eder.

İşte, Marksist-Leninist partilerin burjuva ülkelerdeki demokrasi mücadelesine ilişkin tavırlarını belirleyen ilkeler bunlardır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 23, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 156, rusça baskı.

2 KAPİTALİST TEKELLERİN EMEKÇİLERİN DEMOKRATİK HAKLARINA SALDIRISI

Emperyalizm döneminde, demokrasinin savunulması özellikle önemlidir, çünkü, tekelci sermaye, sınırsız bir baskı uygulamak, emekçileri acımasızca sömürmek, her yola başvurarak en yüksek çıkarlar elde etmek isteğine uygun, süper-gerici bir rejimin her alanda yayılıp kökleşmesini amaçlamaktadır. Bu gibi eğilimler herşeyden önce tekelci sermayenin ekonomik niteliğinden doğar: tekelci sermayenin üstünlüğü elde etmesi serbest rekabetin yerini, iktidar ve etki için birbirleriyle çekişen tekellerin alması demektir. Tekel, özgürlüğün karşıt kutbudur; ekonomik ve politik hayatın bütün alanlarında özgürlüğü susturarak zafere ulaşır. Lenin şunlara işaret ediyordu: «Yeni ekonomiyi, yani tekelci kapitalizmi (emperyalizm ve tekelci kapitalizm) yöneten politik üstyapı, demokrasiden gerici politikaya dönüşü gösteriyor. Serbest rekabetin karşılığı demokrasidir. Tekelin karşılığı gerici politikadır.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 44, rusça baskı.

■ Mali Oligarşi Demokrasinin Düşmanıdır

Tekellerin iktidarının ekonomik ve politik sonuçlarını çözümleyen Lenin, emperyalizm döneminde, gericiliğin demokratik kuruluş ve geleneklere saldırısının, büyük burjuvazinin dışında bütün sınıf ve tabakalara yöneltilmiş açık baskı biçimine büründüğünü, politik ve toplumsal hayatın en geniş kesimlerine yayıldığını önemle belirtti.

Tekellerin bu saldırısı genel olarak demokrasiye yönelmiştir, çünkü tekellerle demokrasi apaçık çelişkilidir. Lenin bu konuda şunları yazar: «Dış politikada olduğu gibi iç politikada da, emperyalizm demokrasiye karşı gelmek, gericiliği kökleştirmek eğilimindedir. Bu böyle olunca, emperyalizmin genel olarak demokrasinin, tümüyle demokrasinin 'olumsuzlaması' olduğu su götürmezdir.»(*)

Kapitalizmin genel bunalım döneminde, tekelci burjuvazinin anti-demokratik emelleri daha da belirginlik kazanarak alır yürür. Sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi, kapitalizmin durumunun giderek güçsüzleşmesi, sosyalizmin durmadan büyüyen güçlerinin yarattığı korku, emperyalistleri politika alanında, içte olduğu kadar dışta da aşırılıklara sürükler.

Birinci dünya savaşından sonra, faşizm bazı kapitalist ülkelerde üstün gelmeyi başardı. Bu ülkelerde, tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin en gerici, en maceracı gruplarının zalim ve kanlı diktatörlükleri kuruldu. Almanya ve İtalya deneyiminin gösterdiği gibi, faşizm, demokrasiyi bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. İşçi örgütlerinin ezilmesi, her türlü karşı çıkışın, hatta liberal burjuvazinin karşıt görüşlerinin bile amansızca bastırılması, emekçilerin en basit demokratik haklarının dahi

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 44, rusça baskı.

çiğnenmesi, halkın tam anlamıyla tekellerin ve onların işlettiği devlet mekanizmasının keyfi yönetimi altına alınması, ulusun en değerli güçlerinin zindanlarda, toplama kamplarında yokedilmesi, ırkçılık canavarlıkları, hararetli savaş hazırlıkları, dünya çapında yeni bir katliamı başlatan saldırılar, faşist diktatörlüğün getirdiği felaketlerdir.

Faşizme karşı zafer kazanma adına halklar tarafından yürütülen ikinci dünya savaşı, birçok kapitalist ülkede gerici güçlerin saldırısını geçici olarak önleyebildi. Barışa susamış halkların hitlerci güç birliğine karşı kazandığı zafer, emperyalizme bağlı, kan dökücü gericiliğin yarattığı tehlikeyi tamamıyla sona erdiremedi. Emperyalist burjuvaziye özgü, ülke içinde gerici yönetim ve dışta saldırı politikası, burjuva ülkelerinde ve hepsinden önce de kapitalizmin kalesi olan ABD'de yeniden ortaya çıkmakta gecikmedi. Savaş sonrası dönemde, kapitalist ülkeler halklarının demokratik hak ve özgürlüklerine karşı yeni ve geniş bir saldırı başladı. Kazanılan demokratik hakların başında dolaşan tehlike, aşağıdaki iki etken nedeniyle ağırlaşmaktadır: Herşeyden önce, tekelci devlet kapitalizmi gelişmekte, burjuva devletleri giderek kapitalist tekellere bağımlı duruma gelmektedirler. Tekellerin doğrudan doğruya devlet yönetimine karışması, sınırsız egemenliklerini güçleştiren her türlü demokratik kuralı çiğnemelerini sağlar. Bu durumda, devlet aygıtı tekelci sermayenin basit bir egemenlik aracına dönüşmüştür. İkinci etken, amerikan emperyalizminin daha büyük bir rol oynamaya başlamasıdır. Bir kısım kapitalist ülkeleri köleleştirdikten sonra, amerikan emperyalizmi açıkça onların iç işlerine karışmaya başladı. ABD emperyalizmi daima, süper-gerici unsurlar üzerine oynar; burjuva hükümetlerini her çeşit anti-demokratik önlemler almaya kışkırtır, bunun için bu hükümetlere mali, bazen de askeri olanaklar sağlamaktan geri kalmaz. ABD gerici çevreleri, ulus-

lararası arenada tüm kapitalist dünyaya baskı yapan başlıca anti-demokratik güç rolünü oynar.

Bütün bunlara, tekellerin devletlerarası güçbirlikleri ve saldırgan blokların artan gerici etkilerini de eklemeliyiz. Avrupa'da yaratılan çeşitli «uluslarüstü» örgüt birimleri, pratikte halkın her türlü kontrolünden kaçmayı başarmıştır. Bunlar tekellere, demokratik hak ve özgürlüklere karşı birlikte, daha kolaylıkla eylemde bulunma olanağı sağlar.

■ Gericilik İşçi Sınıfının Hayati Çıkarlarına Zarar Vermektedir

Gericiliğin demokrasiye karşı saldırısının çeşitli yönlerden geldiğini ve geniş bir cephe üzerinde yürütüldüğünü söyleyebiliriz. Örneğin, bu saldırı anayasa ilkelerinde yada seçim sisteminde değişiklikler getirmek biçiminde ortaya çıkabilir. Son yıllarda birçok kapitalist ülkenin anayasaları sayısız değişmelere uğradı. Bu değişiklikler, burjuva hükümetlerinin iktidarını güçlendirmek, etkinliklerinin parlamento organlarınca kontrolünü zayıflatmak isteyen gerici hükümet çevrelerinin zorlamasıyla yapılır. Seçim yasaları, emekçiler için elverişsiz bir yönde değiştirilir, nispi temsil sistemi ayaklar altında çiğnenir; böylece işçi sınıfı gerektiği şekilde temsil edilemezken, seçmen oylarının aşırı sağ burjuva partilerin yararına dağılımı sağlanır. Parlamentoların yasama işlevleri giderek daraltılıp yasaları uygulama hakkı tekellere bağlı yürütme organlarına devredilir.

Son yıllarda, tüm burjuva ülkelerinde, ABD'de, İngiltere'de, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, İtalya'da ve özellikle demokratik 1946 anayasasının değiştirilip, 1958'de, uygulamada parlamenter rejimi ortadan kaldıran, yerine

tek yönetici rejimini getiren yeni bir anayasanın kabul edildiği Fransa'da çeşitli derecelerde anti-demokratik eğilimler görüldü.

Gericiliğin etkisiyle, emekçilerin demokratik hakları sürekli olarak kısıtlanır; keyfi yönetim belirginleşir, polis terörü şiddetle artar. ABD'de 1950'de yürürlüğe giren McCarran yasası, polisin özel yazışmaları ve telefon konuşmalarını yasal olarak kontrol etmesine izin veriyordu; bu ise, düşünce özgürlüğünün ortadan kaldırılması demekti. Aynı şekilde İngiltere'de de telefon konuşmaları dinleniyordu. Kısa bir zaman içinde, tüm amerikan halkının hayatına damgasını vurmayı başaran Maccarthy'ciliğin geçmişi, burjuva ülkelerinde polis güçlerinin nasıl gemi azıya alabileceğini çok iyi göstermiştir.

Başka hiçbir ülkede, bugün ABD'de olduğu gibi dallanmış budaklanmış bir siyasi polis örgütü görülmemiştir. Burada, Amerikalı milyarder ve gözde hükümet adamı Cyrus Eaton'ın bazı sözlerini aktarmamız yeter. 1958 Mayısında, televizyonda yayınlanan bir röportajda şunları açıklamıştır: «Şehirlerde, çeşitli bölgelerde, eyaletlerde ve hükümet örgütünde görevli bütün polis güçlerini toplam olarak düşünürsek, Hitler'in en parlak zamanında, Gestapo'yu el altında bulundurduğu sıralarda bile, bizim bugün ülkemizde sahip olduğumuz polis örgütüne benzer bir ajan şebekesi kuramadığını söyleyebiliriz.»

Gericiliğin alıp yürümesinden en çok zarar görenler, işçi sınıfı ve işçi örgütleridir. Savaş sonrası dönemde kapitalist ülkelerin çoğunda işçi düşmanı yasalar kabul edildi. Burjuvazi, işçi sınıfının savaş sırasında canla başla çalışmasını, katlandığı fedakârlıkları işte böyle ödüllendiriyordu. 1947'de Amerikan Kongresinin oylarıyla kabul edilen Taft-Hartley yasası, işçi düşmanı yasaların parlak bir örneğidir. Bu yasa, amerikan işçilerinin en büyük anayasal haklarından birini, grev hakkını hoyratça kısıtlı-

yordu. Temelde yapılmak istenen, devletin işçi sınıfı hareketinin üstünde tutulmasını sağlamak, işçilerle patronlar arasındaki anlaşmazlıklarda devleti hakem durumuna getirmekti. Kapitalist ülkelerde devlet aygıtının tekellerin ve işbirlikçilerinin elinde olduğunu hatırlarsak, işçilerin bu hakemlikten ne bekleyebileceklerini kolayca anlarız.

Yaşadığımız devirde, işçi düşmanı yasalar yeni çizgiler kazanmış, emekçiler için özellikle tehlikeli bir hale gelmiştir. Bu durum, sınıflarası ilişkiler alanında, tekelci devlet kapitalizminin yürüttüğü politikanın büründüğü görünümlerden biridir. Tekelci sermaye, devletin aracılığıyla işçi sınıfı hareketini yenmek, emekçileri sömürmesine artık hiçbir şey engel olmasın diye işçi sınıfını köleleştirmek istemektedir.

Burjuva ülkelerinde, kitlelere terörist yöntemlerle uygulanan baskının özellikle şiddetlendiğini de sözlerimize eklemek uygun olur. Ku-Kluks-Klan'ın yeniden faaliyete geçmesi, «Amerikan Lejyonu» (ABD), «Çelik Miğfer» (Federal Almanya Cumhuriyeti) gibi faşist askeri örgütlerin çevirdiği dolaplar, ABD, Batı Almanya, Fransa ve İtalya'da büyük girişimlerde «düzeni sağlamak» için «fabrika milis birlikleri» ve buna benzer örgütler kurmak üzere adam toplanması -bütün bunlar tek ve aynı zincirin birer halkasıdır.

Gericiliğin saldırısı, halk kitlelerinin günden güne büyüyen misillemesiyle karşılaşır. Bununla beraber, tehlike savuşturulmuş değildir, burjuva ülkelerinde, bütün demokratik ve ilerici güçlerin bir kat daha uyanık bulunmaları zorunludur.

■ Anti Komünizm, Demokrasi Düşmanlarının Gözde Taktiğidir

Genellikle gericiliğin demokrasiye saldırı biçimleri arasında «komünizmle mücadele» etiketi altında yapılan saldırılar önemli bir yer tutar. Komünistler gericiliğin ilk kurbanlarıdır: Çünkü, kapitalist köleciliğin en kararlı düşmanları, emekçilerin özgürlüğü ve demokratik haklarının en tutarlı savunucularıdırlar. Komünist partilere vahşice saldıran emperyalist burjuvazi işçi sınıfını öncüsünden yoksun edip felce uğratmak istemektedir.

Fakat, uzun yılların deneyiminin gösterdiği gibi, komünistlere yapılan baskının hedefleri daha geniştir. Bu baskı, daima, bütün demokratik parti ve örgütlere, bütün sendikalar, bütün muhalefet unsurlarına yapılacak baskının işaretidir. Komünistlerden sonra sol sosyalistlere, arkasından bütün sosyalistlere kanca atılır, daha sonra sıra burjuva liberallerine gelir ve nihayet tekelci sermaye diktatörlüğüne karşı çıkan herkese baskı yapılmaya başlanır.

Faşist İtalya'da ve Hitler Almanya'sında bu böyle olmuştur. Bugün de, birçok Batı Avrupa ülkesi ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gerici çevreler, bu örneğe göre hareket ederler. Bu yüzden, okyanus ötesindeki gericiliğin amerikalı komünistleri yasa dışı ilan etmesi, Alman Komünist Partisinin Bonn hükümeti tarafından yasaklanması ve başka ülkelerde buna benzer anti-demokratik eylemler, batılı kamu oyunun ilerici temsilcileri arasında büyük bir endişe yaratmıştır.

Bugün, «özgür dünya»nın 30'dan fazla ülkesinde komünist partilerin yasak oluşu, gericiliğin kudurganlığını ve işçi sınıfının kazandığı demokratik hakları tehdit eden tehlikenin ağırlığını bir kez daha kanıtlar. Gericiliğin, komünistleri yalnız bırakmayı, komünistlerle sosyalistleri

bölmeyi başardığı ülkelerde, bu tehlike özellikle ağırdır. Bugün, işçi sınıfındaki bölünme, gericiliğin komünistlere karşı düzenlediği komploları kolaylaştırmaktadır; yarın ise, var gücüyle, komünistlerin kırılıp geçirilmesini ilgisizce seyredenlere saldırmasını sağlayacaktır.

Halk kitlelerini uyutmak için, güya, komünistlere uygulanan baskının başka kimseye zarar vermeyeceğini öne süren kalleşçe bir propaganda yapılır. Bazı kısa görüşlü sosyalist yada liberal liderler, saldırı ve zulümlerden kurtulmak için komünistleri kendi kaderlerine terketmenin, gericilikle «iyi geçinmenin», «akıllı uslu» davranmanın yeteceği düşüncesiyle kendilerini aldatırlar. Bu gevşek taktik, bütün işçi sınıfı hareketi tarihiyle açıkça çelişkili, hele Hitler gericiliğinin gemi azıya aldığı sıralarda, alman işçilerinin edindiği deneyimle taban tabana karşıttır. *Bütün demokratik güçlerin ortak çabası olmaksızın gericiliğin saldırısı durdurulamaz, saldırılarına karşılık verilemez.*

Kapitalist ülkeler emekçilerinin mücadele tarihi, demokrasinin bölünmez olduğunu göstermiştir. Bütün ilerici örgütlerin haklarının, çıkarlarının, hatta bazen varlıklarının tehlikeye girmesi için, komünist partilerin yok sayılması yeter.

■ Demokrasi, Kitle Halk Hareketlerinin Temelidir

İşçi sınıfının demokrasiyi savunmak için yaptığı mücadelenin değeri, çağımızın diğer önemli halk hareketlerinin büyük ölçüde bu mücadeleye bağlı oluşundandır. Bunlar, barışın korunması, ülkede bağımsızlık ve ulusal egemenliği mücadeleleridir. Bu hareketler sıkıca birbirlerine bağlıdır ve çok kez de bir arada yürütülür. Örneğin demokrasi uğruna savaşla, barış için mücadele birbirinden ayrılamaz; çünkü, savaş hazırlıklarının sonucu, zo-

runlu olarak, demokrasinin hoyratça çiğnenmesi, siyasi gericiliğin azması, işçi sınıfının daha da çok sömürülmesidir. Belirli bir kapitalist ülkede halk kitlelerinin, yönetici sınıfların politikasını etkileme gücü, demokrasinin gelişme düzeyine bağlıdır.

Barış isteklerini belirtmek, savaş hazırlıklarını protesto etmek için, emekçilerin gösteri, toplantı, miting düzenleme, basında yer alma vb. haklarından yararlanmaları gereklidir. Ulusal bağımsızlık ve egemenliği savunmak istiyorlarsa, kitlelerin, hiç değilse isteklerini dile getirmelerini ve hak davalarını sonuçlandırmalarını sağlayacak kadar demokrasiye ihtiyaçları vardır.

Bugünkü koşullarda, demokrasiyi korumak, bütün ilerici insanların, bütün ilerici örgütlerin, bütün barış dostlarının, yurtlarının bağımsızlığını yüreklerinde yaşatan bütün yurtseverlerin görevidir. Kapitalist ülkelerde demokrasi uğruna gericiliğin saldırılarına karşı savaşan, emekçi kitlelerin hak ve özgürlüklerini koruyan işçi sınıfı, barış ve ulusal bağımsızlık davalarının zaferini hazırlar.

3 DEMOKRATİK GÜÇLER BİRLİĞİ GERİCİLİĞE VE FAŞİZME KARŞI ZAFERİN BİRİNCİ KOŞULUDUR

Gericiliğin tasarı ve hesaplarının tersine, demokrasiyi kısıtlama yada ortadan kaldırma eğilimleri güçlü bir tepki uyandırır. Bunun başlıca nedeni şudur: Demokrasiye zarar verilince çeşitli sınıf ve tabakaların çıkarları tehlikeye girer ve bu durum, kapitalist ülkelerde geniş bir demokrasi için mücadele cephesi yaratılmasının nesnel olanağını hazırlar.

■ Demokratik Hareketin Toplumsal Tabanının Genişlemesi

Küçük burjuvazi, demokratik hareketin genişlemesinde önemli bir unsurdur. Lenin, küçük burjuvazinin ikili durumuna dikkati çekerek, şunları yazıyordu: «Marksizm öğretisi, kapitalizm var oldukça, küçük burjuva kitlelerin anti-demokratik ayrıcalıklar ve ekonomik baskılar yüzünden, kaçınılmaz olarak, acı çekeceğini göstermiştir.»(*)

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 17, s. 57, rusça baskı.

Kırsal bölgelerde ve şehirlerde küçük burjuvaziyi boğan, mahveden tekelci sermaye, onda büyük bir isyan ve kin uyandırır. Fakat gericilik, küçük burjuvazinin ikili yapısı nedeniyle, onun bu başkaldırışını kendi çıkarına kullanabilir. Gericilik, küçük burjuva tabakası içinde adi küçük özel mülk edinme içgüdüleri uyandırmaya, küçük burjuvaziyi hayallere boğmaya, ona günün birinde zengin ve mutlu bir patron olacağı umudunu aşılamaya uğraşır.

Faşizm, tekelci kliğin, bazı koşullarda küçük burjuvaziyi peşinden sürükleyebileceğini ve onu demokrasiye karşı kullanabileceğini göstermiştir. İtalya ve Almanya'da böyle oldu. Fakat aldatılan küçük burjuvazi, faşizmden ağır bir ders aldı.

Bugünkü durumda, nesnel koşullar, işçi sınıfının ve komünist partilerin, küçük burjuvaziyi demokratik hareketin saflarına çekmek için yaptıkları mücadeleyi kolaylaştırmıştır. Demokrasiye ve demokrasinin geleceğine karşı tutum, kapitalist sınıfta bile değişmiştir. Tekelci çevreler ve onların işbirlikçileri için demokrasi, geçmişten bir kalıntı ve ağır bir yüktür. Burjuva biçimleri çerçevesinde bile demokrasi, onların toplum üzerinde sınırsız egemenlik kurma hayallerini gerçekleştirmeleri için bir engeldir. Fakat burjuvazinin diğer kesiminin, kendisine hiçbir şey vadetmeyen mutlak tekel iktidarının kurulmasında hiçbir çıkarı yoktur.

Tekelci sermayenin artması için yalnızca işçi sınıfının, köylülüğün ve şehirlerdeki küçük burjuvazinin amansızca sömürülmesi yetmez, küçük ve orta birçok kapitalist girişimin de yutulması ve tasfiyesi gereklidir.

Lenin, tekelci sermaye döneminde bu küçük işletme sahiplerinin durumundan söz ederken, «Bu artık, küçük fabrikalarla büyük fabrikalar, teknik bakımdan geri işletmelerle, tekniğini ilerletmiş işletmeler arasındaki rekabet savaşı değildir. Bu, boyunduruğu ve keyfi yönetimi önün-

de baş eğmeyenlerin tekeller tarafından yok edilmesidir,»[*] diyordu.

Tekellerin, burjuvazinin orta tabakalarına saldırmasıyla birlikte siyasi boyunduruk da ağırlaşır. Kapitalizm, çeşitli yollardan orta burjuvazinin hak ve çıkarlarına saldırır, onları savunan örgüt, parti ve basına karşı engellemelerde bulunur.

Yine, burjuvazinin bir kesiminin, sınıf savaşının şiddetlenmesinden, ağır toplumsal sarsıntıların meydana gelmesinden korkarak, hak ve özgürlüklerin birdenbire ve zora başvurularak geri alınmasına karşı çıktığını da eklemeliyiz.

Egemen sınıf, tekelci burjuvazinin son derece gerici gruplarının sınırsız keyfi yönetiminin, emperyalist kampta derin bir bölünme tehlikesi yarattığını ve bütün dünyada, anti-faşist harekette durdurulamaz bir atılıma yol açtığını kanıtlayan faşist Alman ve İtalyan diktatörlüklerinin deneyimini gözönünde bulundurmak zorundadır. Bu nedenle, daha uyanık burjuva yöneticiler, açıkça faşist bir yönetim uygulamaktansa, bütün burjuvazinin sınıf çıkarları bakımından, parlamenter demokrasi yöntemlerinin daha «güvenilir» olduğuna işaret ederek, «ılımlı» bir siyaset gütmeyi önerirler.

Burjuvazi kampı içindeki farklılaşmalar, demokrasinin korunması uğruna geniş halk tabakalarını biraraya toplama olanağını artırır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 22, s. 224., rusça baskı.

■ İşçi Sınıfının Bütün Demokratik Güçlerin Birliği İçin Mücadelesi

İşçi sınıfı, bütün diğer ilerici hareketlerdeki gibi, demokrasi uğruna verilen savaşta da yönetici ve öncü görevindedir. Bunun nedeni, proletaryanın, yalnızca niteliği bakımından bile, burjuva toplumunun bütün sınıfları içinde en kararlı ve en derin biçimde demokrasi isteyen sınıf olması; en cesur ve en iyi örgütlü sınıf olması; gericiliğin düzenbazlıklarına karşı verilecek mücadelede başa geçmeye yetenekli olmasıdır. Bütün diğer sınıf ve tabakalar için, düşüncelerinde sonuna kadar kararlılığın, demokrasi uğruna mücadele ilkelerine bağlılığın örneği olan işçi sınıfı, diğer sınıflardan daha ileriye gitmeye hazır olduğu bu mücadelede, yönetici rolü oynar.

Lenin, «İşçi sınıfının egemenliği, onun (ve temsilcilerinin) öteki halk tabakaları üzerinde, onların demokratizminden (demokratizm ne derece varsa) demokratik olmayan unsurları temizleyecek şekilde politik eylemde bulunmasıdır,» der.(*)

Kapitalist ülkelerin komünist partileri, durmaksızın demokrasiyi savunmaya çağrılan en geniş halk kitlelerini birleştirmeye çalışırlar. İtalyan Komünist Partisinin genel sekreteri olan Palmir Togliatti, 1956 Aralığında, partinin VIII. Kongresine sunduğu raporda, İtalyan halkının demokrasi yolunda elde ettiği kazançlara azgın bir şekilde saldıran burjuvazinin durumunu sergileyerek şunları yazıyordu: «Bugün iktidarda bulunan sınıf ve partilerin nasıl inatla ilerlemeye karşı çıktığını biliyor ve kanunsuz zora başvurma olasılığını hesaba katıyoruz. Fakat bu olasılığa rağmen, bugün demokrasi yolunda ilerleme bayrağını elimizde daha güçlü tutmak, yalnız kendi çıkarımıza

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 17, s. 56, rusça baskı.

değil, bütün halk tabakalarının, tüm İtalyan toplumunun çıkarına, özgürlüğü korumak zorunda olduğumuzu kabul ediyoruz.»

Fransız Komünist Partisi, tekrar gemi azıya almış gerici güçlerin ortasında, demokrasinin korunması için sert bir mücadele yürütmektedir. FKP, Fransa'nın başına gelen bütün felaketlerin «aşırı demokrasi» yüzünden olduğunu öne süren burjuva propagandasının iki yüzlüce yalanlarına şiddetle karşı çıkmaktadır. FKP MK, de Gaulle hükümetinin kurulmasından sonra, 1958 Haziranında, bütün üyelerinin katılmasıyla yaptığı toplantısında şu açıklamada bulundu: «Fransa'nın çektiği acıların nedeni, ne demokrasi ne de parlamenter rejimdir; tersine, genel oylamaya ve temsili sistem ilkelerine anti-komünizm tarafından saldırılmasıdır... Hükümetin içinde bulunduğu karmaşanın ve güçsüzlüğün çaresi, demokrasiyi saf dışı etmek değil, tersine, demokrasinin normal işlemesini sağlamaktır.»

Toplantı, gericiliğe karşı savaş için geniş bir antifaşist cephe çağrısında bulundu. «Bu savaşta zaferin garantisi, bütün üyelerin katıldığı toplantıda alınan kararda belirtildiği gibi, komünistler ve sosyalistlerin birleşmesi sayesinde, işçi sınıfının birliğinin sağlanması ve işçi sınıfının etrafında bütün ulusal ve demokratik güçlerin toplanmasıdır.»

Demokratik güçleri birleştirme görevi, bütün kapitalist ülkelerde, ABD'de, İngiltere'de, Fransa' da, Belçika'da, Batı Almanya'da, İtalya'da, vb. en güncel sorunlardan biridir. Bütün bu ülkelerde, komünistler, demokrasi için savaşanların en ön saflarındadır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XXI. Kongresinde, İtalya, Fransa ve diğer kapitalist ülkelerin komünist partileri temsilcileri, demokrasi savaşına, bütün demokratik güçlerin birleştirilmesine büyük önem verdikle-

rini belirttiler. Batı Avrupa'da, gerici güçlerin büyük çapta, yeni bir saldırıya hazırlandığına işaret ettiler. Birçok olgular, egemenliği ele geçiren burjuvazinin artık, sık sık demokratik yöntemlerden vazgeçip, yarı faşist, hatta açıkça faşist uygulamalara başladığını gösteriyor.

N. Kruşçev, SBKP XXI. Kongresine verdiği raporda der ki: «Faşizm denince, milyonlarca insanın aklına Hitler ve Mussolini isimleri geliyor. Bununla beraber, faşizmin eski biçimleri halkın lanetine uğradığı için, yeni biçimler altında ortaya çıkabileceği olasılığını gözden uzak tutamayız.

Bugün, güçlü sosyalist kamp varolduğuna göre, gericiliğe karşı savaşta zengin bir deneyime sahip olan işçi sınıfının örgütlenme derecesi yükselmiş, kitleler faşizm yolunu kapamak için daha çok olanağa sahip olmuştur. Faşizme karşı, en geniş halk tabakaları ve bütün ulusal demokratik güçler birleştirilebilir ve birleştirilmelidir.»(*)

(*) N. Kruşçev, 1959-1965 İçin SSCB Ulusal Ekonomisinin Geliştirilmesinde Temel Sayılar, s. 114-115.

ondokuzuncu bölüm

SAVAŞ VE HALKLARIN BARIŞ İÇİN MÜCADELESİ

1 EMPERYALİZM İNSANLIĞIN GELECEĞİ İÇİN KORKUNÇ BİR TEHLİKEDİR

Dünya savaşları emperyalizmin en canavarca ürünüdür. Kapitalizm son aşamasına gireli beri, insanlık, iki kez, toplam olarak on yıl süren uluslararası silahlı çatışmalara sürüklenmiştir. Fakat, XX. yüzyılın ilk yarısında emperyalistlerin çıkarttığı yerel savaşların tümü hesaba katılırsa, bu elli yıllık sürenin yarıdan çoğunun kan dökümü ile dolu olduğu görülür.

İkinci dünya savaşı yaygınlığı ve amansızlığıyla birincisini çok gerilerde bırakmıştır. Birinci dünya savaşına 36 ülke katılıyor; bunların toplam nüfusu 1 milyar 50 milyonu buluyordu (dünya nüfusunun % 62'si). İkinci dünya savaşı ateşi ise nüfus toplamı 1 milyar 700 milyona erişen (yeryüzünde yaşayan insan nüfusunun %80'i) 61 ülkeyi sarmıştı. Birinci dünya savaşı 4 milyon km^2lik bir bölgeyi kaplıyor; ikinci dünya savaşı ise 22 milyon km^2lik bir alana yayılıyordu. Birinci dünya savaşına hazırlanmak için 70 milyon, ikinci dünya savaşı içinse 110 milyon insanı silahlandırmak gerekti.

Bunlara karşılık insan kayıpları da fazlalaşıyor, birinci dünya savaşı 10 milyon ölü ve 20 milyon yaralı ile kapanırken, ikinci dünya savaşı 32 milyon insanın ölmesine, 35 milyon insanın sakatlanmasına yol açıyordu.

Maddi zarara gelince, bu konuda bir fikir edinmek için aşağıdaki sayılara bir göz atalım: İkinci dünya savaşı sırasında, Avrupa'da 23.600.000 ev, 14.500.000 resmi bina ve sanayi kurumu, 200.000 km.'lik demiryolu yakılıp yıkılıyor; yalnız Sovyetler Birliği'nde nazi istilacıları 1710 şehri, 70.000 ilçe ve köyü yerle bir ediyorlardı. 25 milyon insan artık evsiz barksızdı...

XX. yüzyılda daha yeni, daha güçlü silâh çeşitleri ortaya çıktığı, üstelik de maceracı militaristler tarafından «yıldırım savaşı» teorileri icat edildiği halde, silahlı çatışmaların süresi kısalmak şöyle dursun, tersine giderek uzadı. Birinci dünya savaşı 51,5 ay devam ederken, ikinci dünya savaşı 72 ay sürdü.

İnsanlığın bugüne dek gördüğü bütün felaketleri aşacak yıkıcı güce sahip yeni bir dünya savaşı tehlikesi başgöstermesi emperyalizmin gittikçe daha saldırgan, daha gerici olduğunu parlak biçimde kanıtladı.

Gerçekten de, 1914-1918 ve 1939-1945 savaşları sırasında, yine de savaş ateşinin erişemediği geniş bölgeler, hatta kıtalar vardı (örneğin, iki Amerika kıtası ve Afrika'nın büyük bir parçası). Bugünse, dünyanın en uzak köşeleri bile modern savaş uçakları ve füzelerin ayağının dibidir. Savaş, yalnızca cephedeki orduları yoketmekle kalmayacak, gerilerde, çok uzaklardaki sivil halka kadar erişecektir. Artık, emperyalizmin stratejist ve teknisyenleri kamu oyunu bu yönde etkilemeye başlamışlardır. Bu durumu, İngiliz savaş yazarı Lidde Hart apaçık bir biçimde belirtmektedir: «Savaş, artık iki ordu arasındaki bir çarpışma değil, sadece bir yoketme sürecidir.»

Özellikle korku veren durum, üçüncü dünya savaşının emperyalistler tarafından bir atom savaşı olarak düşünülmesi ve tasarlanmasıdır. Oysaki, atomik ve termonükleer silahların etki alanı öylesine geniş, atmosfere radyoaktif serpintilerin bulaşması tehlikesi öylesine büyüktür ki, bir yada iki hidrojen bombasının patlatılması, küçük ülkeler bir yana, orta büyüklükte bir Avrupa devletinin yokolması demektir.

Bir taraftan da yasaklanmasına emperyalistlerin inatla karşı koyduğu nükleer savaş silahları denemelerinin, daha bugünden insanlık için büyük bir tehlike olduğunu unutmayalım. Bugünkü ölçüler içersinde yapılan denemelerin bile, gelecek kuşakların sağlığında düzeltilemeyecek etkiler yaratması tehlikesi söz konusudur.

Böylece emperyalist güçler tarafından kışkırtılan silahlanma yarışı son derece tehlikeli bir hal almaktadır.

Kapitalizm tarihinde karanlık ve kanlı sayfalar çoktur. Fakat emperyalizmin canla başla giriştiği üçüncü dünya savaşı hazırlığı, insanlığa karşı tarihte bugüne dek görülüp geçirilen herşeyi aşan, gölgede bırakan bir cinayeti tasarlamaktan farksızdır.

■ Barış İçin Tehlikeli Bir Strateji

Barışı tehdideden en ağır tehlikeyi Amerika Birleşik Devletleri tekelci sermayesinin saldırgan çevreleri yaratır. Daha ikinci dünya savaşı arifesinde, amerikan tekellerinin bazı temsilcileri, dünya hakimiyeti kurma isteklerini yüksekten atar tavırlarla ileriye sürüyorlardı. Wall-Street mali oligarşisi, dünyada doların egemenliğini sağlamak için, Hitler'e karşı güçbirliğinin kazandığı zaferden yararlanmaktan geri kalmadı.

Savaş sonrası harcamaları programını hazırlarken Amerika Birleşik Devletleri tekelleri geniş hedefler saptıyorlardı: Kapitalist kamp içerisinde egemen yerlerini sağlamlaştıracaklar, ulusal kurtuluş hareketini ezecekler, eski sömürge sistemini büsbütün dağıtmak için dümen çevirip bu sistemi kontrolleri altında bulunduran gözü doymak bilmez eski sömürgecilerin ayağını kaydıracaklar, kapitalizmin çelişkilerini sosyalist kampın zararına çözmeye kalkışarak kapitalizmin çöküşünü durduracak, yani sosyalist kampa karşı savaş açacaklardı... Bu programı uygulamada kilit noktası, Sovyetler Birliği ve Halk Demokrasilerine karşı soğuk savaştı. Çünkü, Sovyetler Birliği ve sosyalist devletler topluluğunun varlığı yüzünden, tüm «dünya hakimiyeti» tasarıları başarısızlığa uğramaya mahkum maceralar olmaktan ileriye gidemiyordu.

Soğuk savaş kışkırtıcıları, daha önce, Hitler faşizmine karşı savaşlarındaki yiğit müttefikleri Sovyetler Birliği'nin aleyhinde propaganda yaparak, batıda Sovyet düşmanlığı yaratmak, şüphe uyandırmak, sosyalist kampa duyulan saygı ve güveni sarsmak için çok çaba ve uzun bir zaman gerektiğini anladılar. Bu nedenle, soğuk savaşın ilk hedefi, büyük bir Sovyet düşmanı, anti-sosyalist blok yaratmayı başarabilmek için uluslararası atmosferi zehirlemekti.

Soğuk savaş, barışla savaş arasında, kararsız bir geçiş durumu, silahlı savaşla burun buruna bir siyasi huzursuzluktur. Soğuk savaş, yapay olarak yaratılan ve sürdürülen uluslararası bir gerginlik, eşitliğe dayanan uluslararası işbirliğinin reddedilmesi, sosyalist ülkelere karşı baskı ve dikta yöntemlerine başvurulmasıdır («kuvvet dengesi politikası»). Soğuk savaş batı-doğu arasındaki ticari alışverişin en azına indirilmesi, barış zamanında, sınırlı ihracat ve ithalat kontenjan listelerinin kullanılması, ekonomik ambargo ve abluka konması; kültürel ve bilimsel alışverişin kesilmesi yada en azına indirilmesi; görünüşte normal

diplomatik ilişkilerin sürdürüldüğü sosyalist devletlere karşı, geniş çapta bozguncu eylemler ve sabotajlar düzenlenmesi demektir.

Amerika Birleşik Devletleri saldırgan çevrelerinin bu politikasının anti-sovyetik ve anti-sosyalist hedeflerinin dışında, daha büyük emelleri de vardır. Amerika Birleşik Devletleri, soğuk savaş sayesinde, diğer kapitalist ülkeleri buyruğu altına almayı, iradesine sessizce başeğen uydular haline getirmeyi hesaplamaktır. Çünkü, ABD soğuk savaşa son verirse, önüne geleni «komünizm umacısı» ile korkutmayı bir yana bırakırsa, kapitalist ülkelerde, kaçınılmaz biçimde, bağımsız, ulusal bir politika eğilimi yayılacaktır.

Bu konuda, Amerika Birleşik Devletleri saldırgan çevreleri, Hitler'in yaptıklarını tekrarlamaya kalkışıyorlar: Hatırlanacağı gibi, Hitler diğer kapitalist ülkelerden ödün koparabilmek için önce azılı bir anti-sovyetizm ve anti-komünizm yandaşı olarak görünmüş, sonra bu ülkeleri birer birer emperyalist emellerine kurban etmiştir.

Soğuk savaşla birlikte, «komünizm tehlikesine karşı savaşmak» gibi asılsız bir bahaneyle, yabancı topraklarda askeri bloklardan ve stratejik üslerden oluşan bir sistem yaratıldı. Bu sistemin merkezi, 15 ülkeyi (Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Almanya, Kanada, İtalya, Belçika, Hollanda, Norveç, Danimarka, Türkiye, Portekiz, Yunanistan, Lüksemburg ve İzlanda) kapsamına alan Kuzey Atlantik Paktı (NATO)dur. Bu pakt, Yakın ve Orta-Doğu'da, önceleleri Bağdat Paktı adını taşıyan, bugünse CENTO denilen antlaşma ile bütünleşmiştir (üye ülkeler: İngiltere, Türkiye, Pakistan, İran ve gerçekte bu paktın üç temel komisyonuna, yani ekonomik, askeri komisyonlara ve «bozguncu eylemlere karşı mücadele» komisyonlarına katılan Amerika Birleşik Devletleri...). Güney Doğu Asya'da sekiz devletin katılmasıyla SEATO

denilen blok kurulmuştur (Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Avustralya, Yeni Zelanda, Pakistan, Filipinler, Tayland). Pasifikte bir yardımcı emperyalist blok daha vardır: ANZUS (Avustralya, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri).

Böyle bir askeri bloklar sistemi oluşturulması, eşi benzeri görülmemiş bir silahlanma yarışına yolaçtı. NATO'nun resmi verilerine göre, 1950-1957 arasında, bu bloklara üye ülkelerin askeri harcamaları üç kat artıyor, NATO'ya üye ülkeler, 10 yıl içersinde, 500 milyon dolardan fazla parayı savaş hazırlıklarında tüketiyorlardı...

Aynı zamanda, Amerika Birleşik Devletleri, müttefik ve uydularından toprakları üzerine amerikan askeri üsleri (özellikle hava üsleri ve füze rampaları) kurma ve bunlardan istediği biçimde yararlanma hakkını elde etti. 1958 Haziranında, amerikan senatosunun verdiği bilgiye göre, Amerika Birleşik Devletleri yabancı ülkelerde 275 kadar «temel üs grupları» bulundurmaktadır, bu sayıya bugün amerikan üslerinin kurulu bulunduğu bütün yerleri ve ileride işgal edilmesi kararlaştırılan noktaları da eklersek, toplam olarak, en azından 1400 amerikan üssü bulunabileceği sonucuna varırız!

Her ne kadar amerikan emperyalistleri üslerinin «savunma amacıyla» kurulduğunu söyleyip duruyorlarsa da, bu üsleri oluşturmaktaki gerçek amaç, Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve üslerin çepeçevre sardığı tüm sosyalist kampa saldırmaktır.

Amerika Birleşik Devletleri emperyalist çevrelerinin açtığı soğuk savaşın niteliğini daha iyi anlamak için amerikan tekellerinin ekonomi politikasıyla olan sıkı bağını göz önüne almak yerinde olur. Amerika Birleşik Devletleri'nde hükümetin muazzam savaş harcamaları, ekonomik bunalımı yenmenin, konjonktürü devam ettirmenin çözüm yolu olarak kabul edilir. Savaş Bakanlığı, ameri-

kan sanayisinin en önemli alıcısı durumuna gelmiştir. Bu nedenle, tekeller ve onlara bağlı amerikan siyasi çevreleri, uluslararası ilişkileri normale döndürmekten değil, dünya üzerindeki gerginliği sürdürmekten çıkar sağlar.

Amerika Birleşik Devletleri cumhurbaşkanı, 6 Mayıs 1958'de, halka hitaben yaptığı bir konuşmada, ülkesinin son beş yıl içersinde askeri amaçlarla 200 milyar dolar harcadığını açıklıyor, her yıl aynı amaçla 40 milyar dolardan fazla harcama olacağını ve bunun «on, onbeş, hatta büyük bir olasılıkla kırk yıl» süreceğini bildiriyordu.

■ Emperyalistler Ateşle Oynuyor

Hiçbir batı ülkesi, Amerika Birleşik Devletleri'nin savaş hazırlıklarının yalnız Sovyetler Birliği ve sosyalist kamp ülkelerini tehdit ettiği düşüncesiyle avunamaz. Böyle düşünmek büyük bir yanılgıya düşmek olur. En azılı askeri çevrelerin «dünya çapında» strateji adını taktıkları savaş stratejisi, yine kendileri için «dünya çapında» bir savaş tehlikesi yaratır. Sosyalist kampın nüfusu bir milyara yaklaşmakta, toprakları yeryüzü karalarının büyük bir kısmını kaplamaktadır. Bu koşullar altında, sosyalist ülkelerden herhangi birine yapılacak saldırı bir dünya savaşına yol açabilir. Öte yandan, amerikan ve başka ülkeler emperyalistlerinin sosyalist olmayan devletlerin iç işlerine askeri yönden müdahale etme eğiliminin genel barış için bir tehlike olduğu unutulmamalıdır. Çünkü uluslararası hava gergindir ve emperyalistlerin çıkardığı bütün «yerel» savaşlar büyük yangınlara dönüşebilir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin yayılma taraftarı unsurları, güçlerini ve olanaklarını gözlerinde büyütüp poli-

tikada tedbirsiz maceracılık eğilimi gösterdiği ölçüde tehlikenin ağırlığı da artar. Yıllarca amerikan dış politikasını yöneten Dulles, «savaş yanlısı» bir politika izleyeceğini açıkladığında, dolaylı olarak bunu kabul etmiştir.

Amerikan generallerinin «yoğun», ani bir saldırı temeline dayanan askeri doktrinleri de, aynı derecede maceracı özelliktedir. Amerikan Askeri Komutanlığının barış zamanında, atom bombası taşıyan uçaklarının üçte birini yada yarısını hergün göklerde uçurduğunu öğrenen dünya kamuoyunun öfkeye kapılması boşuna değildir. Sovyetler Birliği sınırına doğru atom bombası taşıyan uçaklar gönderilmesi, Pentagon'un Yakın-Doğu ve Uzak-Doğu'ya atom bombasıyla silahlandırılmış bombardıman uçakları yollama tehdidi, milyonlarca insanın sağlığına zarar verdiği kesin olan atom bombası denemelerinin tamamen durdurulması önerisinin inatla reddedilmesi.. Bütün bunlar, macera ve provokasyondan başka birşey değildir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin en saldırgan çevreleri, davranışlarıyla sanki Lenin'in şu sözlerini haklı çıkarmak istiyorlar: «...Emperyalist burjuvazi, can çekişen kapitalist köleciliği kurtarmak için her türlü barbarlığı, her türlü gaddarlığı yapmaya, her türlü cinayeti işlemeye hazırdır.»(*)

Elbette ki, amerikan militarist kliğinin savurduğu tehditlerin büyük bir kısmı şantaj ve blöftür. Fakat, çılgınca silahlanma yarışı ile atbaşı beraber giden kışkırtma ve korkutma politikası da az buz bir savaş tehlikesi değildir. Bütün halkların ve amerikan halkının da hayati çıkarları, ateşle oynamaya son verilmesini gerektirmektedir.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 77, rusça baskı.

2 İŞÇİ SINIFI VE SAVAŞ

Toplumsal sınıflar arasında, savaştan ve savaşın getirdiği sonuçlardan en çok zarar görenler daima işçiler ve köylüler olmuştur. Büyük orduları meydana getirenler, genellikle, üniformalı işçi ve köylü çocuklarıdır. Geri bıraktırılmış, örgütsüz köylülük, savaş karşısında uzun zaman pasif tavrını sürdürdüğü halde, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfı çok öncelerden beri tarihe, savaşa karşı direnişi dile getiren parlak sayfalar eklemiştir.

Örneğin, daha 1861-1865 yıllarında, Amerika'daki Kuzey-Güney Savaşı sırasında, başta proletarya olmak üzere emekçi kitlelerin, İngiltere ve diğer Batı Avrupa ülkelerinin güneylilerin yanında savaşa girmelerini önlemesi ünlüdür. Karl Marx bu konuda, gurur duyarak şunları yazıyordu: «Batı Avrupa'yı, okyanus aşırı yerlerde köleliğin sonsuza dek sürmesi ve daha da yaygınlaşması gibi utanç verici bir amaçla yapılan haçlı seferine katılma macerasına sürüklenmekten kurtaran, egemen sınıfların politikadaki ustalığı değil, bu canice, çılgınca hevese ingiliz işçi sınıfının kahramanca karşı koyuşudur.»(*)

(*) K. Marx, Inaugural Address of the Working-Men's Internationale Association, Selected Works, vol. 1, s. 384.

İşçi sınıfı hareketi, bütün tarihi boyunca, emekçi kitlelerin bunca acı, bunca yoksulluk çekmesine neden olan savaşlara karşı kesin bir tavır almıştır. Barışçı insanlık, militarizm ve savaş tehlikesine karşı mücadele eden kahraman savaşçılarını, Jean Jaurès, Karl Liebknecht, Eugene Debs ve işçi sınıfı hareketinin diğer yöneticilerini hiçbir zaman unutmayacaktır. Lenin, içinde bulunduğumuz yüzyılın ilk yıllarında, işçi sınıfının bilinçli kesiminin, insanlığın karşılaştığı anlaşmazlıkları kesip atmanın yolu olarak kabul edilen savaşı sonsuza dek lanetlediğini yazıyordu(*). Birinci dünya savaşı sırasında, Lenin bir kez daha, «sosyalistlerin halklar arasındaki savaşları, barbarca, insanlığa yakışmayan girişimler sayarak lanetlediklerini» belirtmek zorunda kaldı(**).

Barışı savunmayı amaçlayan proletarya eylemlerinin, karakteristik yönü şudur: Savaşa karşı harekete katılan başka birçok unsurdan farklı olarak, işçiler o dönemin silahlı çatışmalarının altında yatan toplumsal ve ekonomik nedenlerin bilincindedir.

Karl Marx, daha 1860 yıllarında, «Gerici sınıflar, işçi sınıfına yapacağı görevi göstermişlerdir: Uluslararası politikanın sırlarını ortaya vurmak, hükümetlerin diplomatik etkinliklerini izlemek, gerekirse ellerindeki bütün olanaklarla, bunlara karşı koymak,»(***) diye yazıyordu.

Bu satırların yazıldığı dönemden beri, işçi sınıfı kendisini barışın savunucusu görevine en iyi biçimde hazırlayan hayat okulunda yetişti.

Bugünün koşullarında, emperyalizmin yarattığı savaş tehlikesi korkunç bir şekilde büyürken, işçi sınıfına ve

---

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 8, s. 529, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 21, s. 309, rusça baskı.

(***) K. Marx, Inaugural Address of the Working Men's International Association, s. 384-385.

onun devrimci partilerine özel bir sorumluluk düşer. Sayıca kalabalık ve örgütlü işçi sınıfı, yeni bir dünya çapında katliama karşı mücadelede kilit noktaları tutar. Modern savaş, temelde, makinaların, savaş malzemesinin savaşıdır. Oysaki, makinaları işçiler yaratır, büyük orduların çatısını işçiler oluşturur. Lenin, birinci dünya savaşının deneyiminden esinlenerek: «İleri ülkelerin işçileri savaşın gidişini o derece belirler ki, onların iradesine karşı savaşı sürdürmek olanaksızlaşır,» demiştir(*). O zamanlardan beri ise, savaşlar giderek artan ölçülerde, sanayiye, geri hizmetlere bağlı duruma gelmiştir.

Bütün bunların sonucu olarak, işçi sınıfının, yönetici sınıfları, iradesini en başta hesaba katmaya zorlayacak durumda olduğunu söyleyebiliriz. Fakat bu irade, çeşitli biçimlerde, açıkça ifade edilmelidir: Emekçiler, savaşa karşı kitle hareketleri, burjuva partileri, işçi ve sosyal demokrat partileri, parlamento ve basın üzerine sürekli baskılar, emperyalist hükümetlerin entrika ve oyunlarını, savaş tasarılarını ve gizli anlaşmaları ortaya çıkarma, vb. yöntemlere başvurmalıdırlar

Savaşa ve savaş hazırlıklarına karşı mücadele etmek için işçi sınıfının elinde güçlü silahlar bulunduğu unutulmamalıdır: Grevler, savaş siparişlerini hazırlamayı reddetmek, saldırı amacına yönelik askeri ikmal malzemesini nakletmeye karşı çıkmak bu gibi silahlardandır. Gerçek bir nükleer savaşın patlak vermesi tehlikesi karşısında, emekçi kitlelerin desteğiyle yürütülen işçi sınıfının güçlü politik eylemi, savaş yanlısı hükümetin devrilip yerine barış isteyen bir hükümetin geçirilmesine kadar götürülebilir. İşçi sınıfı bu mücadelede yalnız kendi çıkarlarını değil, tüm halkın, hatta bütün insanlığın çıkarlarını savunduğu ölçüde, ulusu tehdit eden bir tehlike anında işçi sınıfı eyleminin halkın desteğini kazanması olasılığı artar.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 32, s. 252, rusça baskı.

Elbette ki, işçi sınıfının görevini yerine getirecek yeteneğe sahip olması için, herşeyden önce kendi saflarında, politikaya karşı ilgisizlik ve suskunluğa son vermesi gereklidir. En büyük tehlikeyi, burjuvazinin işçi sınıfı hareketi içindeki suç ortaklarının yozlaştırıcı propagandası yaratır. Bu ajanlar, işçileri, silahlanma hazırlıklarının emekçiler için «yararlı» olduğuna inandırmaya çalışırlar. Çünkü sözümona, silahlanma, savaş sanayiinde herkese iş ve yüksek ücretler verilmesini garantilemektedir. Yine, güya, muazzam silah stokları, hele termo-nükleer silahlar, savaşı «önlemekte» büyük bir etkendir... Oysaki, gerçekte, deneyimin gösterdiği gibi, silahlanma enflasyonun şiddetlenmesine ve bunun sonucu olarak emekçilerin üzerindeki ekonomik yükün ağırlaşmasına yol açar. Atom ve hidrojen bombaları stoklarının kabarması emperyalistleri daha da saldırgan yapar, bu durumda, her türlü silahlı çatışmanın yıkıcı nükleer savaşlara dönüşmesi tehlikesi belirir.

Bugünkü koşullarda, komünist partiler barışın en kararlı savunucularıdır. 1957 Kasımında, Moskova'da kabul edilen bildiride, şu sözler yer almaktadır: «Komünist partiler barış için mücadeleyi birinci görevleri sayarlar; barış isteyen bütün diğer güçlerle birlikte, savaşı önlemek için ellerinden gelen herşeyi yapacaklardır.»(*)

Bildiride olduğu gibi aynı zamanda kabul edilen Barış Manifestosunda da komünistler iyi niyetli insanlara yardım ellerini uzattıklarını bildirmişler, barışa değer veren herkesi, silahlanmanın halkları ezen ağır yükünü ortak çaba ile kaldırıp atmaya, dünyayı savaş, ölüm ve yıkım tehlikesinden kurtarmaya çağırmışlardır.

İşçi sınıfı partisi ve Marksist partiler savaşla mücadeleye hazır bütün güçleri birleştirme, biraraya toplama yanlısı tavırlarını ortaya koyduklarında, hiçbir zaman,

---

(*) Moskova'da 14-15 Kasım 1957'de toplanan Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı Bildirisi, s. 10.

yalnız kendi düşüncelerine değer verir bir tutum göstermez, savaş aleyhtarı hareketin kendi tekellerinde olduğunu öne sürmezler. Tersine, nereden gelirse gelsin her türlü barışçı inisiyatiften seve seve destek alırlar. Anti-emperyalist, anti-militarist amaçlarla hareket eden bütün örgütlerle (barışçı, din ve ahlak öğütleri veren kuruluşlar) onları bu davranışa iten nedene bağlı olmaksızın ortaklaşa eylemde bulunmaya hazırdırlar. Bu tavır, gerici propagandanın ileri sürdüğü gibi politik bir manevra değil, bugünkü koşullarda, savaşın insanlığı önüne geçilmez biçimde en büyük tehlikelere sürükleyeceği, toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeyi uzun süreli olarak frenleyeceği kanısında olan komünistlerin sarsılmaz inançlarının getirdiği sonuçtur.

Barışın ortaklaşa savunulmasında, bütün işçi sınıfı partilerinin, yani komünist ve sosyalist partilerin birlikte harekete katılmasının, eylem birliğinin çok büyük bir rolü olabilir. Bu böyle olunca, savaş aleyhtarı çeşitli hareketler öylesine güçlü bir akım halinde birleşeceklerdir ki, savaş kışkırtıcıları canice tasarılarının suya düştüğünü görüp kalakalacaklardır.

3 BARIŞI SAVUNMAK: BAŞLICA DEMOKRATİK GÖREV

Yeni bir dünya savaşının yaratacağı son derece korkunç sonuçlar nedeniyle, halklar arasında, barış uğruna, savaş hazırlıklarına karşı halk hareketini geliştirmek zorunlu olmuştur.

Modern savaş araçlarının yokedici gücünün artması, barışı savunmayı, bütün ülkelerde, bütün sınıf ve tabakaların ortak sorunu durumuna getirmiş, günümüzde, savaşa karşı harekete gerçekten demokratik bir nitelik kazandırmıştır. Savaşı önlemek, nükleer silahların kullanılmasına olanak vermeyen koşulları biraraya getirmek söz konusu olunca, çeşitli toplumsal tabakaların çıkarları birleşip ulusal çıkarı oluşturur. Savaş aleyhtarı hareketin günümüzdeki aşamasının niteliği budur. Bu nitelik, onu bugüne dek görülmüş bütün barışı savunma hareketlerinden ayırır. Bu gerçeğin bilincinde olan komünistler, diğer politik partileri, toplumsal örgütleri, gençlik, kadın ve daha başka çeşitten kitle örgütlerini başlıca amaca, yani, yeryüzünde sürekli barışı sağlama uğruna mücadelede güçlerini birleştirmeye çağırır.

Savaş, işçi sınıfı için tüyler ürpertici bir felâkettir. Fakat, köylü kitlelerinin uğradığı yıkım da bundan aşağı kalmaz. Çoğu ülkelerde köylüler, topun ağzına sürülecek en büyük insan yığınını oluşturur; bir kez savaşa tutuşuldu mu, savaş giderlerini karşılamak için en ağır vergileri, her türlü savaş salmasını ödeyen, kamulaştırmaya uğrayan onlardır. İki dünya savaşında, sayısız köy evi savaşçı ordular tarafından yakılıp yıkılmış, sayısız tarla tankların paletleriyle çiğnenmiş, mermilerin patlamasıyla delik deşik edilmiştir! Oysa, radyo-aktif ve biyolojik kitle yok etme araçlarıyla, yeni bir dünya savaşının getireceği felâketler, yıkımlar önüne geçilemeyecek biçimde, çok daha ağır olacaktır.

Kapitalist ülkelerdeki köylülerin savaş hazırlıklarının zararını şimdiden gördüklerini eklemek yerinde olur. Üzerlerine hava alanları, askeri fabrika ve silâh depoları, füze rampaları yapılmak için toprakların zorla köylünün elinden alınması, bugün birçok Avrupa ülkesinde sık rastlanan bir olaydır. NATO generallerince düzenlenen çeşitli manevra ve uygulamalarda ekilmiş tarlaların büyük zarar görmesi alışılmış birşeydir. Uluslararası ilişkilerin normale dönmesi, silâhlı kuvvetlerin sayıca azaltılması, silahlanma yarışının durdurulması ise, köylülüğe derhal yarar sağlayacak ve gelecekte çok daha ağır tehlikeleri önleyecektir.

Burjuva hükümetlerinin giriştiği askerileşme ve savaş hazırlıklarının geniş aydın tabakalarına yansıması da ağır sonuçlar verir. Tekeller tarafından günden güne savaş ve yıkıcılığın emrine verilen bilim, yolundan çıkartılır. Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1957'de bilimsel araştırmalara ayrılan 5,4 milyar doların % 83'ü askeri nitelikte çalışmalara harcanmıştır. Yüksek öğrenim kurumlarından çoğu Savaş Bakanlığına bağlıdır, bu da, askerliğe ve savaş tekniğine uygulanamayan bilgi alanlarında duraklamaya yol açar.

Üstelik, militarizmin gelişmesi, bilim ve sanatta yaratıcılık özgürlüğünün kısıtlanmasına neden olur, kuşkuculuk, ispiyonculuk ortalığı sarar, alçaltıcı «düzene bağlılık denetimi» alır yürür... Savaş çılgınlığı eğitime büyük bir zarar verir, genç neslin öğrenimini aksatır, edebiyat ve sanatta kötümserliğin, kaderciliğin, geleceğe güvensizliğin yayılmasını körükler.

Yeniden kan dökülecegi düşüncesi, geniş burjuvazi tabakalarında bile büyük bir dehşet yaratır. Burjuvazinin geniş bir kesimi yeni bir dünya savaşı istemez; çünkü, dünya savaşlarının yıkıcı gücünü bilmekte, yakın geçmişin acı deneyimini hatırlamaktadır.

Amerikan emperyalizmi ve müttefiklerin yeni tip silâhların tekelini ellerinde bulundurmak şöyle dursun, savaş sanayiinin önemli birçok dalında, örneğin füze konusunda, Sovyetler Birliği'nden çok daha geri olduğu ortaya çıktığı ölçüde, burjuvazi gördüğü düşlerden uyanmakta ve saldırmanın «elverişli yönlerini» yeniden düşünmek zorunda kalmaktadır. Vaktiyle, sosyalist ülkelere karşı haçlı seferi düşüncesini hararetli bir şekilde destekleyen askeri çevreler bile yeni bir dünya savaşının getireceği tehlikeleri anlamaya başlamışlardır. Ünlü İngiliz askeri bilimler teorisyeni General Fuller şöyle yazar: «Endüstriyel uygarlık çağında savaşa kalkışmak, başarısızlığa uğramaya mahkum bir operasyona girişmek demektir... Makineli üretim temeli üzerine kurulu bir uygarlığın, atom savaşından elverişli barış koşulları elde ederek çıkması olanaksızdır...» Artık ABD'nin bazı etkili çevrelerinde bile, soğuk savaşa son verilmesinden yana sağlıklı bir eğilim, yumuşama ve uluslararası durumda normale dönüş isteği görülmektedir.

Burjuvazinin siyasi durumu en iyi yorumlayan temsilcileri, kapitalizmin yeni bir dünya savaşını atlatıp atlatamayacağı, bu savaşın kapitalist düzenin varlığını tehlikeye

sokup sokmayacağı sorunları üzerinde düşünmeye başlamışlardır. Bu düşünceler, kuşkusuz haklı nedenlere dayanır. İnsanlık, yeni bir dünya savaşı cinayetini işlemeye kalkışması halinde emperyalizmi bağışlamayacaktır.

Demek ki, emperyalist ülkelerde harekete geçen savaş yanlısı, saldırgan güçler, en az kendileri kadar kuvvetli barışçı güçlerle karşılaşmaktadır.

Saldırgan emperyalist güçlerin birleşik cephesini oluşturmak yolunda atılmış bir adım olan NATO'ya karşılık, savaştan sonra, halk kitlelerinin barışı savunmak için birleşik cephe yarattığı görüldü. Bu cephe, bugün durmaksızın büyümekte ve güçlenmektedir.

Barışı savunma çalışmaları arasında, özellikle üyeleri içinde birçok ileri gelen politikacı, ünlü bilim ve kültür adamı bulunan Dünya Barış Konseyi'nin kurulması ve etkinliği önemli bir yer tutar. Çağdaş insanlık, karanlık savaş güçlerine karşı dünya kamuoyunu harekete geçirmek için güçlerini ve zamanlarını harcayan büyük fransız bilgini Frederic Joliot-Curie, ingiliz bilgini John Bernal ve arkadaşları gibi kişilere çok şey borçludur. Günümüzde, kültürün gerçek temsilcileri savaş tehlikesi bulutlarının dağıtılmasına çalışarak halklarına ve bütün insanlığa hizmet ederler.

Emekçi kitleler ve örgütleri günden güne, barış, uluslararası işbirliği ve barış içinde birarada yaşama uğruna mücadelelerini geliştiriyorlar. Fakat bu durum körükörüne bir iyimserliği haklı çıkarmaz. Savaş tehlikesine karşı mücadelede hâlâ gerçeğin bilincine varılmamış olduğu hissediliyor. Yeni bir dünya savaşının yarattığı tehlikenin büyüklüğünü henüz herkes anlamış değildir; kapitalist ülkelerde bazı halk tabakaları bu konuda ilgisizlik ve gevşeklik içindedir, barış güçlerine güvenleri yoktur. Üstelik, militarist propaganda ve bazı kilise çevreleri, bile

bile, kadercilik ve umutsuzluk tohumları eker ve kökleştirirler.

Pasifliği yenmek, geniş halk kitlelerini barış için etkin ve gözüpek bir mücadeleye sokmak için başta işçi sınıfı olmak üzere, bütün ilerici insanlar ve toplumsal örgütlerin sürekli çabaları gereklidir. Herşeyden önce, kitlelere barışı koruma ve yeni bir savaşı önleme yollarını sabırla anlatmak gerekir.

4 GÜNÜMÜZDE SAVAŞI ÖNLEME OLANAKLARI

Silâhlı çatışmayı önlemenin, savaş kışkırtıcılarının tasarılarını boşa çıkarmanın, çağdaş kuşak ve gelecekteki kuşaklar için barışı korumanın olasılığı Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XX. Kongresinde bildirildi. Kongre tutanaklarında yer alan bildiride günümüzde kaçınılmaz bir savaş olasılığı bulunmadığı anlamına gelen sözler, büyük bir teorik ve pratik önem taşır, Marksizm-Leninizmin yaratıcı gelişmesinin bir örneğidir.

Elbette ki, savaşların emperyalizmin niteliğinden doğan ekonomik temelleri değişmeden kalmıştır. Emperyalizm kendisine özgü saldırganlığından, elinde silah fetihlere koşma, savaşlara katılma özlemlerinden vazgeçmiş değildir. Tam tersine, daha da kavgacı, savaş yanlısı olup çıkmıştır. Fakat, yakın geçmişteki tarihi dönemde, dünya üzerindeki kuvvet ilişkilerinde değişiklikler olmuş barış uğruna mücadelenin başarıya ulaşma olasılığı sorunu yeni bir biçime bürünmüştür.

Marksistler kaderci değildir. Tersine, insanlık tarihinde olduğu kadar, barışın geçmişi için de, geniş halk kitle-

lerinin bilinçli irade ve örgütlenmesinin büyük bir önem taşıdığını kabul ederler. Bugünkü koşullar altında ise, barışçı güçlerin eylemi, yeni savaş tasarılarına karşı çıkmaları belirleyici bir rol oynayabilir, saldırganları durdurabilir.

Bu her zaman böyle olmuş değildir. Daha yakın zamanlara kadar savaştan bir çıkarı olmayan, savaşa karşı mücadele eden güçlerdeki örgütlenme zayıftı, ulusal ve uluslararası birlik içerisinde bulunmuyorlardı. Savaş kışkırtıcılarının tasarılarına karşı çıkmak için gerekli araçlara sahip değillerdi. Birinci dünya savaşı arifesinde durum böyleydi. Savaş tehlikesine karşı mücadele eden başlıca güç -dünya proletaryası- II. Enternasyonal liderlerinin ihaneti yüzünden bölünmüştü.

İkinci dünya savaşı da, barışçı güçlerin çoğalmasına karşın, emperyalizme karşı koymaya yetersiz olmasından patlak verme olanağı bulabildi. Sağ sosyal-demokrasi liderlerinin bölücü tutumu, bir kez daha, uluslararası proletaryanın barış için mücadelede üzerine düşen görevi yapmasını engelledi. Savaşa karşı kesin bir tavır alarak mücadele eden tek devlet olan Sovyetler Birliği'nin çabaları saldırıyı durdurmaya yetmiyordu.

Bugünse durum bambaşkadır. Dünya üzerinde sosyalizm kampı sahneye çıkmış ve giderek büyük bir güç halini almıştır. Bundan böyle barışçı güçler, sosyalist ülkelere, barışın bu ele geçirilmez kalesine güvenebilirler. Öte yandansa, sömürge bağımlılığından kurtulan birçok ülke yeni bir savaş olasılığı karşısında şiddetle harekete geçmektedir. Kapitalist ülkelerde işçi sınıfı hareketi son derece büyümüş ve mücadele içinde kendini yetiştirmiştir. Barış taraftarlarının hareketi görülmemiş bir genişlik kazanmıştır.

Bu koşullar içinde, bütün barışçı güçlerin birlikte mücadelesiyle yeni bir dünya savaşını ve emperyalistlerin «yerel» dedikleri savaşları önleme olanağı vardır.

SBKP'nin XXI. Kongresinin, partinin XX. Kongresinde alınan kaçınılmaz savaş olasılığı bulunmadığı şeklindeki kararın tamamen haklı çıktığını tutanaklarında belirtmesi çok yerindeydi. SSCB'nin yedi yıllık planının ve diğer sosyalist ülkelerin ekonomik planlarının iyi uygulanmasının barış için sağlayacağı yararlı sonuçları inceleyen kongre, dünya üzerinde kuvvet ilişkilerinde meydana gelen gelişmelerin, savaş yanlısı emperyalist çevreleri yeni dünya savaşları çıkarmaktan vazgeçmeye zorlayabileceği kararına vardı.

Kongre kararında şöyle denilmektedir: «Böylece, sosyalizmin son zaferinden önce bile, kapitalizm henüz dünyanın bir kısmında varlığını sürdürürken, insanlığın hayatından dünya savaşı tehlikesini kaldırmanın gerçek olanağı sağlanmış olacaktır.»(*)

Tabii, bütün bunlar, dünyanın savaşa karşı kimbilir nasıl, otomatik olarak sigortalandığı anlamına gelmez. Hayır, emperyalizm var oldukça, savaş tehlikesi de olacaktır. Ayrıca, genel barışın geleceği, pek çok somut etkene bağlıdır. Bununla birlikte, barışın kaderinin, barışçı güçlerin bıkmak yorulmak bilmez mücadelesine, barışı savunmakta güçlü bir birleşik cephe yaratma yeteneklerine, en geniş halk tabakalarını tam zamanında, yeni bir savaşın patlak vermesi tehlikesine karşı şiddetli eylemlere başlatma yeteneklerine bağlı olduğu unutulmamalıdır.

(*) Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XXI. Olağanüstü Kongre Kararları, 27 Ocak - 5 Şubat 1959, Editions en Langues etrangeres, Moscou, 1959, s. 30.

■ Sosyalist Ülkelerin Barışçı Politikası Genel Barışın Koruyucusudur

Bugünkü durumun karakteristik özelliği barışın korunmasına son derece elverişli koşulların ortaya çıkmasına yol açan önemli bir tarihi etkendir: Bu olgu, barışçı politika izlemeye kararlı sosyalizm kampın varlığıdır. Bu durum, uluslararası ilişkilerde yepyeni bir etkendir. Yaklaşık olarak, toplam bir milyar nüfusa sahip olan, bitmez, tükenmez zenginlik kaynakları bulunan Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer sosyalist ülkeler, bütün dünyada, saldırganları barışçı halkların iradesi dışına çıkmaya niyetlendikleri anda durdurmaya yeterli maddi bir güçtür.

Bu etkenin taşıdığı anlamı çarpıtmak, kapitalist ülkeler emekçilerini aldatmak isteyen gerici propaganda, güya «dünya komünizminin batı dünyasının özgürlüğüne zarar vereceği» tehdidini savurup durur. Sovyetler Birliği ve Komünist Partisine çamur atmak için özel çabalar harcanmış, onlara diğer ülkeleri zaptetme emelleri yakıştırılmış, silahlanma yarışı ve uluslararası gerginliğin sorumluluğu yüklenmek istenmiştir. Bu budalalıkları ileri sürenler, Hitlerin «büyük yalan» yönteminden esinlenerek, bilgisi kıt ve safdil kimi insanların sonunda komünizme ve Sovyetler Birliği'ne atılan iftiralara inanacakları düşüncesine göre hareket ederler.

Fakat dünya üzerinde, günden güne daha geniş kitleler, komünist partilerin ve sosyalist ülkelerin savaş istemesi yada diğer devletlere karşı silahlı saldırı hazırlaması için hiçbir neden bulunmadığını anlamaktadırlar.

Diğer sosyalist ülkelerde olduğu gibi, Sovyetler Birliği'nde de, savaştan çıkar sağlayabilecek ne bir sınıf ne de herhangi bir toplumsal güç vardır. Sovyetler Birliği uçsuz bucaksız toprakları üzerinde ekonomisini geliştirmek için

herşeye sahiptir. Ne yeni topraklar elde etmeye, ne yeni hammadde kaynaklarına, ne pazarlara, ne sermaye yatırım alanlarına, ne de sömürgelere ihtiyacı vardır. Planlı sosyalist ekonomi, aşırı üretim bunalımı nedir bilmez; bunun sonucu olarak da, askerileştirme yada silahlanma yarışı gibi «canlandırıcı»lara ihtiyacı yoktur.

Fakat söz konusu olan sadece, sorunun maddi yönü değildir. Sosyalizmle saldırganlık birbirine aykırı kavramlardır. Komünistlerin amacı halklar arasında dostluk ve kardeşlik, yeryüzünde sonsuza dek sürecek barışı kurmaktır. Sovyetler Birliği'nde iktidar, bütün savaşlarda en ağır kayıplara uğrayan işçi ve köylülerindir. Bunlar, yeni bir topyekün savaşı nasıl isteyebilirler?

Sovyetler Birliği'nde büyük emekçi kitlelerin maddi refah ve kültür düzeylerini yükseltmek için herşey yapılmaktadır. Savaşın bu görevin yerine getirilmesine bir katkısı olabilir mi?

Sovyetlerde konutlar, sanayi girişimleri, kültür sarayları, eğitim kurumları, araştırma merkezleri, dev elektrik santralleri, kanallar yapılıyor. Bunlar, hiç de bombalara hedef olsun diye kurulmuyor. Savaş, sosyalizmin temel hedeflerine karşıdır: Çünkü, kaçınılmaz biçimde insanların yapıcı ve barışçı etkinliğini kesintiye uğratır, muazzam maddi değerleri üretici olmayan amaçlara yöneltir; çünkü, savaş yaratılan herşeyin yıkılması demektir. O halde, varoluşlarının nedeni sosyalizmi kurmak olan Marksist-Leninistlerin saldırı ve savaş yandaşı oldukları nasıl düşünülebilir?

Sosyalizmin barışçı düşünceleri, Sovyetler Birliği'nin dış politikasına yön veren ilkelerde tam anlatımını bulur: Halklar arasında barış politikası, uluslararası dürüst işbirliği, silahsızlanma politikası, bu siyasetin özüdür.

Halklar, atılan her adımda bunun kanıtını görürler. Savaşın sona ermesinden beri, Sovyetler Birliği'nin, Bir-

leşmiş Milletler ve onun dışındaki kuruluşlardaki temsilcileri daima, silahların azaltılmasını, atomik ve termonükler silahların yasaklanmasını, savaşçı blokların dağılmasını yada en azından karşıt askeri gruplar arasında saldırmazlık yada kuvvet kullanmaktan vazgeçme anlaşmalarının yapılmasını, yabancı topraklardaki askeri üslerin kaldırılmasını, tüm ülkeler arası ilişkilerde barış içinde birarada yaşama ilkelerinin uygulanmasını şart koşan öneriler ileriye sürmüşlerdir. Eğer Kuzey Atlantik Paktı üyesi, emperyalist devletler, bu önerileri geri çevirmekte inat ediyorlarsa, bu, Sovyetler Birliği'nin yada diğer sosyalist ülkelerin hatası değildir.

Sosyalist kamp ülkelerinin barışa bağlılığı, bütün dünyaya örnek olacak kadar sistemli yürüttükleri silahları azaltma politikasında parlak biçimde kendini gösterir. Varşova Paktı ülkelerinin, 1955-1958 yılları arasında, silahlı kuvvetlerinin mevcudunu 2.477.000 kadar azalttıklarını söylemek yeter (yalnız Sovyetler Birliği silahlı kuvvetleri mevcudunu 2.140.000 kadar azaltmıştır). 1960 başlarında, Sovyetler Birliği Yüksek Şurası, silahlı kuvvetleri yeniden üçte bir oranında azaltmaya karar vermiştir, bu ise 1.200.000 asker demektir. Bütün bunlar, Kuzey Atlantik Bloku ülkeleri silahlı kuvvetlerini artırır, Batı Almanya'daki öc alıcı Bundeswehr birliklerini eğitip atom silahlarıyla donatır, Avrupa'ya saldırmak için vurucu güce dönüştürürken yapılıyordu.

Sovyetler Birliği dış politikasının resmi doktrini, devletlerin, toplumsal ve politik rejimler arasındaki ayrılığa bağlı olmaksızın *barış içinde birarada yaşama Leninist ilkesidir.*

Sovyet hükümetinin barış içinde birarada yaşama politikasını karakterize etmek için Kruşçev şunları yazıyordu: «Bu politika, en basit anlatımıyla, savaşın anlaşmazlıkları çözme yolu olarak kabul edilmesinin reddidir. Fakat, bu

barış içinde birarada yaşama kavramını tümüyle açıklamaz. Barış içinde birarada yaşama, saldırmazlık anlaşmasının da ötesinde, bütün devletlerin, karşılıklı olarak toprak bütünlüğü ve egemenliğe her ne biçimde olursa olsun, hiçbir nedenle zarar vermemek üzere yaptıkları anlaşmadır. Barış içinde birarada yaşama ilkesi politik rejimlerini yada yaşama tarzlarını değiştirmek amacıyla yahut da başka bir sebeple diğer ülkelerin iç işlerine karışılmasının reddidir. Barış içinde birarada yaşama doktrini, ülkeler arasındaki ekonomik ve politik ilişkilerin karşılıklı tam eşitliğe ve birbirine yarar sağlamaya dayanması gerektiğini öngörür.»(*)

Bazı sosyalizm düşmanları komünistlerin barış içinde birarada yaşama sloganını ortaya atarken içtenlikle davranmadıklarını, çünkü, güya Marksizmin, sosyalizmin zaferi için savaşın zorunlu olduğunu öngördüğünü iddia ederler. N. Kruşçev, SSCB Yüksek Şûrasının III. toplantısına sunduğu raporda şunları öne sürüyordu: «Bu uydurmalar, Marksizmin temelden çarpıtılmasıdır. Marksizm, militarizme karşı her zaman amansız bir mücadele vermiş, devletler arası savaşları hiçbir zaman işçi sınıfının zaferinin vazgeçilmez koşulu saymamıştır.»(**)

Komünistler insanları mutlu kılmak için, sosyalist rejimin en kısa zamanda zafere ulaşmasını isterler. Bütün barbarca yoketme ve yakıp yıkma araçlarıyla modern savaş, insanları mutluluğa götürecek bir yol mudur? Üstelik de, böyle bir savaş halklara getireceği bunca kayıp ve acılardan başka muazzam maddi değerlerin yıkımı, sanayi ve tarımın mahvolması demektir.

(*) Kruşçev, De la coexistance pasifique, Editions Politiques d'Etat. Moscou, 1959, s. 6-7, rusça baskı.

(**) N. Kruşçev, La Situation Internationale de l'Union Sovietique et sa Politique Exterieure, Editions Politiques d'Etat, Moscou, 1959, s. 13. rusça baskı.

Marksistler bütün bunları dileyebilirler mi? Elbette ki hayır! Zaten, kapitalist sistemin tarihi bakımdan mahkum olduğu bilindiğine göre, kapitalizmi yoketmek için böylesine müthiş bir bedel ödemek neye yarar?

■ Barışçı Güçler Saldırganlığı Durdurabilir

Marksizm-Leninizmin halk kitlelerine, halk kitlelerinin bilinçli etkinliğine derin bir inancı vardır. Marksistler, halkı tarihin mimarı sayarlar. Bu Marksist tez, SBKP'nin XX. Kongre kararının temelidir. Bu kararda, halkların barış için eylemlerinin savaşı önleyebileceği belirtilmiştir.

Bu karar savaşa karşı hareketin deneyimiyle doğrulanmıştır. Halk kitlelerinin, barışçı sosyalizm kampı devletlerinin desteğiyle, iradelerini kesinlikle ortaya koymaları, son yıllarda, birçok kez, saldırgan emperyalistlerin akıllarını başlarına getirmiş, onları, kamuoyunun hiddetinden korkuları olmasa kendi ülkelerinde ve bütün dünyada yapmaya kalkışacakları eylemlerden vazgeçmeye zorlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri, çoğu etkili amerikan çevreleri, yayılma ve müdahaleye devam etme yanlısı oldukları halde, sonunda, Kore'de ateşkes kararını kabul etmek zorunda kaldı. Diğer taraftan, emperyalistlerin, halkların öfkesinden korkmaları nedeniyle Viet-Nam'da atom bombası kullanmadıkları, ateşkesi kabul etmek zorunda kaldıkları bütün dünyanın bildiği bir gerçektir.

1956 sonbaharında patlak veren Süveyş bunalımının tarihi, barışçı güçlerin eyleminin ne denli etkili olabileceğini kanıtlayan bir örnektir. Eğer Mısır'a karşı ingiliz-fransız-israil saldırısı durdurulabildiyse, bu, emperyalistlerin iki baskı altında birden bulunmaları nedeniyle oldu:

Dünya kamuoyu ve Mısır'ın yasal haklarıyla genel barışı savunmayı üstüne alan sosyalist devletlerin politikası. 5 Kasım 1956'da Sovyet hükümetinin Londra ve Paris'e gönderdiği ünlü mesajlar, İngiltere ve Fransa'da beklenen etkiyi yarattı. 24 saat sonra, Mısır'da ateşkes ilan edildi.

Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist ülkelerin çalışmalarıyla olduğu kadar, diğer ülkelerin de barışçı güçleri sayesinde, 1959'da uluslararası durum oldukça düzeldi. Devletler arası ilişkilerde gözle görülür bir yumuşamaya tanık olmaktayız. Bütün dünyada barışın güçlenmesi yolunda umut verici ufuklar açıldığı görülüyor.

Uluslar arası durumda meydana gelen değişmelerin nedenlerini inceleyen N. Kruşçev, SSCB Yüksek Şûrasının III. toplantısına sunduğu raporda, bunun temel nedeninin Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sistemine giren ülkelerin gücünün ve uluslararası etkisinin artması olduğunu belirtti. Diğer önemli bir olay, sömürge bağımlılığından kurtulan ülkelerin uluslararası planda giderek daha büyük bir rol oynamasıdır. Kapitalist ülkelerdeki barışçı güçlerin etkisi de artmıştır. Bu ülkelerde, gün geçtikçe daha geniş tabakalar, özellikle birçok devlet adamı, nükleer savaşın, füze savaşının getireceği felâketleri daha iyi anlıyorlar.

Uluslararası durumdaki önemli değişmeler 1959 Eylül'ünde N. Kruşçev ile başkan Eisenhower arasındaki görüşmelerin bilançosunda açıklanmıştır. Sovyet-Amerikan ortak bildirisinde sonuçlandırılmamış bütün uluslararası sorunların kaba kuvvetle değil, uzlaşmayla, barışçı yollarla çözümlenmesi gerektiği, genel silahsızlanmanın en önemli sorun olduğu belirtilmiştir. Bu, halklara savaşın önleneceği umudunu aşılamıştır.

Gerçekleştirilen ilerlemeler elbette ki, soğuk savaş yanlılarının düşüncelerinden vazgeçtikleri, kötü niyetli tasarılarını bir yana bıraktıkları anlamına gelmez. Paris'-

teki hükümet başkanları konferansının, ABD yönetici çevreleri tarafından engellenmesi, Sovyetler Birliğine karşı hava casusluğu düzenleyen amerikan askeri kliğinin saldırgan eylemleri, silahsızlanma konferansı hazırlıklarının batılı güçler tarafından sabote edilmesi gibi hareketler, emperyalist güçlerin uluslararası gerginliğin sürdürülmesine, silahlanma yarışına umut bağlamaya devam ettiklerini göstermektedir. Fakat, barışçı güçlerin, barışı koruma olanağına sahip olduğu, bugün her zamankinden daha açıkça bellidir. Sadece, yüreklilikleri yitirmemeleri, halkların barışçı işbirliğinin düşmanlarına karşı mücadeleyi var güçleriyle sürdürmeleri gereklidir.

yirminci bölüm

SOSYALİST DEVRİME GEÇİŞİN ÇEŞİTLİ YOLLARI

İşçilerin vahşice sömürülmesi, köylülüğün ve şehir orta sınıflarının tekeller tarafından soyulması, demokrasiye saldırı ve faşizm tehlikesi, ulusal baskı, yeni bir yoketme savaşının patlak verme tehlikesi -bütün bu felâketler, daha önce de belirttiğimiz gibi, bir ve aynı nedenden, kapitalizmden kaynaklanır. Emekçileri sınıf baskısından kurtarmak, yakıp yıkıcı savaşlara son vermek, halklara gerçek demokrasi, özgürlük ve bağımsızlık sağlamak, kapitalist düzeni ortadan kaldırmak için sosyalist devrimi gerçekleştirmek gereklidir.

Geniş anlamıyla sosyalist devrim, kapitalizmin tamamıyla ortadan kaldırılması, sosyalizmin kurulmasıyla sonuçlanan politik ve ekonomik dönüşümlerin tümünü içerir. Sosyalist devrim, politik devrimle, yani kapitalistlerin iktidarına son verilmesi, emekçilerin iktidarının kurulmasıyla başlar. Marksist teoride, bu politik devrime prole-

tarya devrimi de denir. Bu devrime giden yolun, hiçbir çaba harcanmadan, hiçbir politik deneyime sahip olunmadan geçilen, kolay bir yol olmadığı açıktır. Milyonlarca insanın, toplumsal sınıf ve tabakaların iktidar için kader belirleyici savaşı, karmaşık bir süreçtir.

1 SINIF ÇELİŞKİLERİNİN KESKİNLEŞMESİ PROLETARYA DEVRİMİNİ ZORUNLU HALE GETİRİR

Kapitalizmin devrilmesine katılan toplumsal güçler ne denli büyük, ne denli çeşitli olursa olsun, sosyalist devrimde belirleyici rol işçi sınıfınındır. İşçi sınıfı, bu devrimin en büyük vurucu gücü, eski toplumu yıkmak üzere eyleme geçen emekçilerin öncüsüdür.

İşçi sınıfı, nüfusunun azınlığını oluşturduğu az gelişmiş ülkelerde bile toplumun bütün sınıfları içinde en bilinçli ve en örgütlüsü olduğundan, Marksist-Leninist öncüsünün yönetiminde, tüm emekçi tabakaları çevresinde toplayabilecek güçtedir. Hele gelişmiş kapitalist ülkelerde buna daha da fazla olanak vardır.

Sosyalist devrimin olasılığı ve başarısı doğrudan doğruya proletarya sınıfının mücadelesinin şiddetine, bilinçlenme ve örgütlenme derecesine bağlıdır. Devrimi çabuklaştırmak ve zafere ulaştırmak için işçi sınıfının mücadelesini geliştirmek, işçilerin politik bilinç düzeylerini yükseltmek, savaşçılıklarını artırmak gereklidir.

Devrimci işçi sınıfı partisinin sosyalist devrim için mücadelesi, toplumsal evrimin temel eğilimine uygundur. Kapitalizmin günümüzdeki evrim aşaması bile emekçileri bu yöne itmektedir. 10. bölümde gösterdiğimiz gibi, tekelci devlet kapitalizminin mutlak egemenliği ve günden güne ağırlaşan boyunduruğu, emekçilerin hayatına ve haklarına verdiği zararlar, sürdürdüğü süper-gerici politika kapitalist toplumun temel uzlaşmazlığını durmaksızın keskinleştirir. Bu uzlaşmazlık, işçi sınıfıyla sömürücüler arasındaki çelişkiden doğar. Kapitalizmin diğer toplumsal çelişkilerine, yukarıda sözünü ettiğimiz uzlaşmazlığın şiddetlenerek eklenmesi sosyalist devrimi yaşadığımız dönemin nesnel yasası durumuna getirir. 1957'de, Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı Bildirisinde şöyle deniliyordu: «Çağımızın temel özelliği, Rusya'daki Büyük Ekim Sosyalist Devrimiyle başlayan, kapitalizmden sosyalizme geçiştir.» Sosyalist devrim, gerici propagandacıların ikide birde zevk duyarak tekrarladığı gibi, komünist kuramcıların buluşu değil, sosyal gelişimin ihtiyaçlarının gereğidir. İşçi sınıfı ve onun komünist öncüsü tarafından yürütülen devrimci mücadelenin derin kaynağı işte budur.

Fakat, sosyalist devrim konusunda, sığ bir düşünce sahibi olunmamalıdır. İşçi sınıfının politik olgunluğu ve devrimci bilinç düzeyi, her zaman olgunluğa erişmiş proletaryanın yerine getirmesi gereken görevler için yeterli olmayabilir. Gerici burjuvazi ve onun işçi sınıfı hareketi içindeki ajanları, çok kez yalana ve şiddete başvurarak, işçi sınıfının bilinçlenmesini geciktirmeyi yada hiç değilse tekellerin egemenliği için daha az zararlı bir yöne saptırmayı başarmışlardır. Bu alanda, en uğursuz rolü, emekçileri kapitalizmle mücadele ve komünist hareketle birleşme yolundan çeviren sağ sosyal demokrasi liderleri oynamışlardır.

Bütün bunlara karşılık, hiçbir şey işçi sınıfının devrimci olgunlaşmasını durduramaz, sınıf mücadelesindeki atılımını engelleyemez. Proletarya, sermayeye karşı günlük kavgalar, hak mücadeleleri, birleşik kitle eylemi içerisinde yetişir. Genellikle, basit bir grev, hatta derhal başarılı olamamışsa bile, işçi sınıfının deneyimini zenginleştirir, savaşçılığını artırır. Acil çıkarlar için mücadele az çok kesin bir devrimci eğilimi dile getirir, işçi sınıfını gelecekteki sosyalist devrime hazırlar, büyük emekçi kitleleri kapitalizme karşı eylem içinde eğitir, kitleleri işçi sınıfı hareketinin daha yüksek biçimlerine götüren bir politik eğitim ve örgütlenme okuluna dönüşür.

Gericiliğin proletaryanın sınıf mücadelesini baskı yada açık şiddet yöntemleriyle ezme girişimlerinin amacına ulaşma şansı yoktur. Elbette ki, gerici terör, çeşitli ülkelerde, sermayeye karşı kitle hareketini son derece zorlaştırabilir, hatta zaman zaman olanaksızlaştırabilir. Fakat bu dönemler emekçiler için ne denli güç, gerektirdiği fedakârlıklar ne denli büyükse, bir o kadar da sınıf mücadelesinde yeni bir canlanmanın, yeni bir atılımın hazırlayıcısıdır. Başka türlü de olamaz, çünkü gerici burjuvazinin kullandığı baskı ve zorlayıcı önlemler sınıf kinini öylesine artırır ki, ilk kıvılcımla tutuşacak hale getirir. Marksist-Leninist parti kendiliğinden biriken bu sınıf kinine politik bir anlam kazandırır, sosyalizm uğruna bilinçli mücadele doğrultusunda yönlendirir.

■ Sosyalist Devrimi Yakınlaştırmanın Yolları

Proletarya devrimi, iki temel uzlaşmaz sınıf, işçi sınıfı ve burjuvazi arasındaki doğrudan doğruya savaştır. Fakat, sosyalist devrim hiçbir zaman iki hasım arasındaki basit bir çarpışma özelliği göstermemiştir. «Saf bir sosyalist

devrim bekleyen kimsenin bunu görmeye hiçbir zaman ömrü yetmez.»[*] Bu sözü Lenin, «Bir ordu belirli bir yerde savaş durumuna geçecek ve 'biz sosyalizmden yanayız' diyecek, başka bir yerde başka bir ordu kurulacak ve 'biz emperyalizmden yanayız' diyecek, böylece de sosyalist devrim olacak!»[**] şeklindeki safça, doktriner devrim düşüncesiyle alay etmek için söylemişti.

«Saf» sosyalist devrim yoktur. Bunun nedeni basittir: «Saf» kapitalizm yoktur da ondan. Kapitalizm, kapitalizm-öncesi ekonomi biçimlerini, feodal ilişki kalıntılarını, küçük ticaret üretimini de içerir. İşçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki çelişkiler, köylülükle toprak sahipleri, toprak sahipleriyle burjuvazi, küçük burjuvaziyle büyük burjuvazi, tekellerle bütün diğer halk tabakaları arasındaki çelişkilere karışır. Proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmazlık, bazen ulusal, dinsel yada daha başka çeşitten karışıklıklar yüzünden gizli kalır. Ulusal baskı söz konusu olunca, yalnız köylüler değil, geniş burjuvazi tabakaları da işçi sınıfının yanında yer alır.

İşte, sosyalist devrime götüren kitle mücadeleleri böyle karmaşık bir taban üzerinde gelişir. Bu devrim patlak verdiğinde, ezilen ve sömürülenlerin bütün hareketleri devrimin akışına kapılıp çığ gibi büyür, ulusal baskılara, emperyalistlerin boyunduruğuna, büyük toprak sahiplerine vb. karşı hareketler tek ve aynı bir sel halinde birleşir.

V. Lenin şöyle yazıyordu: «Genellikle tarih ve özel olarak devrimler tarihi, içerik bakımından, en iyi partilerin, en ilerici sınıfların en bilinçli öncülerinin düşündüğünden de daha zengin, daha çeşitli, daha değişken, daha canlı, 'daha becerikli'dir. En iyi öncüler bile, onbinlerce insanın bilincini, iradesini, tutkusunu, hayal gücünü dile getirdiği halde, devrim -bütün insan yeteneklerinin özel

---

[*] V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 383, rusça baskı.
[**] V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 22, s. 383, rusça baskı.

coşku ve gerilim anlarında- sınıf savaşlarının en çetiniyle kamçılanmış on milyonlarca insanın bilincinin, iradesinin, tutkusunun ve hayal gücünün eseri olduğuna göre, bunda anlaşılmayacak birşey yoktur.»(*)

Lenin, uygulamada, bundan, iki önemli sonuç çıkarıyordu. Birincisi, devrimci sınıfın görevini yerine getirmek için «toplumsal etkinliğin istisnasız bütün yönlerini, özümlemek zorunda olduğuydu.» İkincisi, devrimcilerin «bir biçimin hızla ve birdenbire bir başka biçime dönüşmesine hazır durumda bulunmak zorunda olmasaydı.»(**)

Bu, niçin önemlidir? Niçin Marksist parti, toplumsal hayatın bütün yönlerine eylemli olarak katılmak ve kendisinin yanısıra işçilerin de katılmasını sağlamak zorundadır? Çünkü, egemen gericiliğe karşı yönelmiş herhangi bir toplumsal akım, olaylar belirli bir biçim aldığında, kitleleri «gerçek, kesin ve nihai, büyük devrimci savaşa doğru»(***) götürecek somut yola dönüşebilir.

Proletarya devriminin yolu, işçi sınıfının bilinçli öncüsünün çeşitli hareketleri devrimci mücadele yoluna yöneltmesi koşuluyla, ezilen, hoşnutsuz kitlelerin en çeşitli hareketlerinden geçebilir. Lenin, uluslararası hareketi, bütün gücünü, bütün dikkatini «proletarya devrimine geçiş yada yaklaşma biçimlerini aramaya»(****) çağırması, bunun üzerinde ısrarla durması nedensiz değildir.

Marksist parti bunu yapmak zorundadır. Çünkü geniş emekçi kitleler, ancak devrimin, toplumsal hayatın had duruma gelen sorunlarını çözmenin tek yolu olduğunu kendi deneyimleriyle anladıklarında, sosyalizm için mücadele ederler. İşte, büyük işçi kitlesi ve -özellikle- top-

---

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 75, rusça Bbskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 76, rusça baskı.

(***) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31. s. 77, rusça baskı.

(****) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31. s. 77, rusça baskı.

lumsal durumları nedeniyle sosyalist düşünceleri hemen benimseyemeyen geniş köylü kitleleri ve orta sınıflar bu inanca vardırılmalıdır.

Son yarım yüzyıllık geçmişte, kitlelerin tekelci sermaye ve emperyalizme karşı demokratik hareketlerindeki eşi benzeri bulunmayan atılım, devrimci harekette yeni, geniş ufuklar açılmasını sağladı. Bu hareketler, sosyalist hedefler gütmemekle birlikte işçi sınıfının sosyalizm uğruna mücadelesinden nesnel olarak bağımsız da değillerdir, bazı koşullarda, bu hareketler, mücadeleyi, kapitalizmin direncini kıracak tek bir akım halinde birleştirebilirler. Bu hareketler, tekelci burjuvaziye karşı mücadele eden işçi sınıfıyla, tüm emekçiler ve diğer halk tabakalarının eylem birliği için yeni olanaklar sağlayabilirler.

2 ÇAĞDAŞ DEMOKRATİK HAREKETLER VE SOSYALİST DEVRİM

Tekelci sermaye ve emperyalizme karşı günümüzdeki demokratik hareketlerin başlıcalarını daha önceki bölümlerde incelemiştik. Bunlar, köylü kitlelerinin emperyalizmin alıkoyduğu feodal kalıntılara ve tekellere karşı hareketi, sömürge ve bağımlı ülkeler halklarının ulusal kurtuluş hareketi, yurtseverlerin egemenliği koruma uğruna mücadelesi, demokrasiyi savunma mücadelesi, halkların barış için mücadelesi, aydınların hümanist hareketleri ve kültürün korunması için eylemleridir. Demokratik hareketler aynı zamanda kapitalist tekellerin mülkiyetinin devletleştirilmesi için mücadeledir. Demokratik hareketler, tekellerin egemenliği altında, emekçilerin çıkarına, kadın ve gençlerin daha geniş haklar elde edebilmesi ve geniş halk tabakalarının diğer haklarını alabilmeleri için, her zamankinden fazla gündemdedir.

■ Günümüzde Demokratik Hareketlerin Bazı Özellikleri

Yukarıda saydığımız hareketlere demokratik hareketler denilmesinin nedeni, bu eylemlerin sosyalist hedeflere değil, demokratik hakları savunmaya götürmesidir. Bu eylem temelde bir yenilik göstermez. Daha burjuva devrimleri döneminde bile, kitleler özgürlük, demokrasi, büyük *toprak sahipliği* ve *soylulara tanınan* ayrıcalıkların kaldırılması, kilise ile devletin ayrılması gibi davalar uğruna mücadele ediyorlardı. Fakat, bugünkünden farklı olarak, geçmişteki hareketler, *burjuva demokratik karakterliydi*, yani, burjuva demokrasisi çerçevesi içerisinde birtakım değişimler istiyor, burjuva devriminin zaferine bağlı kalıyordu. Bu hareketler, *feodalizme* ve feodal kalıntılara karşı yöneltilmişti.

Günümüzdeki demokratik hareketler, yalnızca ekonomik bakımdan az gelişmiş ülkelerde ve feodal kalıntıların hâlâ varlığını sürdürdüğü gelişmiş burjuva ülkelerinde anti-feodal niteliğini korumaktadır. Bununla birlikte, bu gibi durumlarda bile, hem anti-emperyalist özelliktedirler, hem de tekellere karşı yöneltilmişlerdir (örneğin, sömürge halklarının ulusal kurtuluş mücadelesi, Güney İtalya'da tarım reformu mücadelesi.).

Yaşadığımız dönemde, yalnız az gelişmiş ülkelerde yada güçlü feodal kalıntıların bulunduğu ülkelerde değil, *en gelişmiş kapitalist* ülkelerde bile demokratik hareketler için uygun bir zemin vardır. Böyle yerlerde, bu hareketlerin hedefi doğrudan doğruya burjuvazinin yönetici çevreleridir, *emperyalizme ve tekellerin egemenliğine karşı* yöneltilmişlerdir.

Burada, bütün bu hareketlerin anti-kapitalist özellikle olduğunu söylemek istemiyoruz, yukarıda saydıklarımız, eksik bıraktıklarımıza karşın, bu hareketlerin hem itici

güç, hem de toplumsal ve politik içerik bakımından çok çeşitli olabildiğini, sosyalizme yönelebileceğini yada sosyalizmi reddedebileceğini, işçi sınıfı tarafından yada burjuva demokrat unsurlarca yönetilebileceğini gösterir.

Bu hareketler, daima burjuva demokratik hareketler olarak nitelendirilemezler. Çünkü, adi burjuva demokrasisi, ne denli evrimleşmiş olursa olsun, savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması, tam ulusal bağımsızlık, tekellerin mülkiyetinin devletleştirilmesi ve her şeye kadir politik güçlerinin azaltılması gibi hak davalarını çözümleyemez. Ancak, yeni tipte demokrasi, yani geniş emekçi kitlelerin ve diğer ilerici halk tabakalarının çıkarlarını dile getiren demokrasi, bu görevleri yerine getirebilir.

Öyleyse, çağımızdaki demokratik hareketler, genellikle, günümüzdeki tarihi aşamaya, özellikle kapitalizmin genel bunalımının giderek şiddetlenmesine ve halk kitlelerinin kapitalist tekellerin egemenliğine karşı gösterdiği, gittikçe büyüyen direnişe sıkıca bağlıdır.

Bu hareketler son yarım yüzyıllık zaman içinde en büyük genişliğini kazandı. 1929-1933 yılları arasında patlak veren ilk dünya ekonomik bunalımının arkasından gelen devre dönüm noktası oldu. Bunalım, kapitalist dünyada toplumsal çelişkileri son haddine dek şiddetlendirmişti. Büyük burjuvazinin egemen grupları, kurtuluşu faşizmde ve savaşta arıyorlardı. 1933'de, faşizm, Almanya'da iktidarı ele geçirdi; Avusturya, Fransa ve İspanya da faşizmin tehdidi altındaydı. Buna karşılık olarak, birçok kapitalist ülkede güçlü anti-faşist hareketler başladı: Fransa'da Halk Cephesi kurulması ve İspanya'da dünya demokratik kamu oyundan destek alan ispanyol halkının 1936-1939 yılları arasındaki haklı savaşı. Fakat anti-faşist demokratik mücadelenin en büyük genişliğini kazanması ikinci dünya savaşı sırasında oldu. Bu savaş, kurtuluş savaşı niteliğini, güçlerini Sovyetler Birliği'ndeki kurtuluş

savaşıyla birleştiren halk kitlelerinin eylemli olarak savaşa katılmasına borçludur.

O halde, günümüzdeki demokratik hareketlerin derin kökleri kapitalizm gerçeğinin ta kendisine dayanır, canlılıkları, yenilmezlikleri buradan ileri gelir. Bu halk hareketleri, herşeyden önce, çağdaş kapitalizmin temel çelişkilerinden birinin, yani tekellerle, büyük halk çoğunluğu arasındaki uzlaşmazlığın meyvesidir.

10. bölümde, bu uzlaşmazlığın ekonomik temelini incelemiştik: Devleti buyruğu altına alan bir avuç tekel, diğer toplumsal sınıf ve tabakaları sömürerek (yalnız işçileri değil, köylü emekçileri, zanaatkârları, memurları ve aydınların giderek büyüyen bir kısmını da sömürerek), yada diğer kapitalistlerin elde ettiği bir kısım artı-ürüne sahip çıkarak (bu durum tekellerle küçük ve orta kapitalistler ve kulaglar yani zengin köylüler arasındaki ilişkileri açıklar) bütün toplumu soyup soğana çevirir.

Bu diktatörlük çeşitli tarzlarda görülür. Hitler Almanya'sında, açık faşist barbarlık biçiminde ortaya çıkmış ve hemen arkasından parlamento ve bütün burjuva demokratik kurumlar yok edilmiştir. Günümüzde, Fransa'da, geleneksel parlamenter kuruluşların gerçek içerikleri yavaş yavaş kaybettirilerek gerici diktatörlüğün yerleşmesi sağlanmıştır. Bazı başka ülkelerde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük tekellerin tam bir diktatörlüğü hüküm sürmekle birlikte, parlamenter rejim biçimsel olarak devam ettirilmektedir. Bütün diğer burjuva ülkelerinde, tekelci sermaye diktatörlüğünün temel unsurları kiminde daha az, kiminde daha çok gelişmiş durumdadır.

Bu diktatörlüğe karşı mücadelenin bütün demokratik ve ilerici güçler için giderek daha büyük bir önem kazandığı açıktır. Bu mücadele, tekelleri ve halkları bölen uzlaşmazlık şiddetlendiği ölçüde, yurtiçi ve uluslararası duruma bağlı olarak çeşitli biçimlere bürünebilir.

Bazı koşullar altında, burjuvazinin emperyalist politikasına karşı demokratik hareketler, demokratik devrimlere dönüşür.

Bu devrimlerin amacı en büyük tekellerin diktatörlüğünü ortadan kaldırmak olduğuna göre, tekellere karşı yöneltilmişlerdir; itici güçleri işçi sınıfı, köylülük, şehir orta sınıfları ve demokrat aydınlardır. En geniş halk tabakaları bu devrimlere katıldığına göre, bunlara *Demokratik Halk Devrimleri* de diyebiliriz.

■ Demokratik Devrimlerin Sosyalist Devrimlere Dönüşmesi

Tarihi deney, emperyalist çağda, demokratik devrimlerin sadece demokratik görevleri yerine getirmekle kalmayıp, gelişme ve daha üst bir düzeye yükselme eğilimi gösterdiğini de kanıtlamıştır.

Bu eğilim, Lenin'in gözünden kaçmamış ve ilk Rusya Devrimi yıllarında (1905) burjuva demokratik devrimlerin, sosyalist devrimlere dönüşeceği konusunda bilimsel bir teori ortaya koymuştur.

Bunu yaparken, Lenin, daha o zamanlar Marksizmin kurucularının eserlerinde yer alan değerli bilgilerden yararlandı. Marx ve Engels, Komünist Parti Manifestosunda, Almanya'da burjuva devriminin, XVII. yüzyıldaki İngiliz burjuva devrimine ve XVIII. yüzyıldaki Fransız devrimine göre, çok daha evrimleşmiş bir kapitalizmin getireceği koşullar içerisinde ve çok daha iyi hazırlanmış bir proletarya ile gerçekleştirileceğini belirttikten sonra, şu sonuca varıyorlardı: «Alman burjuva devrimi, doğru-

dan doğruya, proletarya devriminin ön belirtisinden başka birşey değildir.»(*)

Marx, 1856'da Engels'e yazdığı bir mektupta proletarya devrimi ile köylü hareketi arasındaki bağıntıyla ilgili ilginç bir düşünce öne sürdü: «Almanya'da herşey, proletarya devrimini yeniden başlayacak köylü savaşlarıyla desteklemeye bağlıdır.»(**)

II. Enternasyonal oportünistleri, Marx'ın, bu düşüncelerine hiç önem vermediler. Bunların yeni bir devrimci taktiğin kaynağı olduğunu sezen yalnız Lenin oldu. Gerçeklerin analizi temeline dayanarak ve Marx'tan esinlenerek burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi teorisini kurdu.

Bu teorinin ana fikri burjuva demokratik devrimde işçi sınıfının egemenliğidir. Bu, o zaman için, alışılagelmiş görüşlerin tam tersi olan yeni bir düşünceydi.

Batı Avrupa sosyal demokratları (ve daha sonraları Rusya menşevikleri) şu şemaya göre fikir yürütüyorlardı: «Devrim, burjuva demokratik devrim olduğuna göre, yönetilmesi de burjuvaziye aittir. Batı Avrupa'da böyle olmuştur ve nerede meydana gelirse gelsin bütün burjuva devrimlerinde aynı şekilde olacaktır. Aradan kısa yada uzun bir zaman süresi geçecek, kapitalizm orta sınıfları mahvetme görevini sonuna kadar yerine getirince ve proletarya halkın çoğunluğunu oluşturunca, sıra proletarya devrimine gelecek, işçi sınıfı bu devrimin başına geçebilecektir.»

Lenin, çağın ihtiyaçlarına ve işçi sınıfı hareketinin olanaklarına karşılık vermeyen bu katı şemayı yıktı. Emperyalizm döneminde burjuva devrimleriyle proletarya dev-

---

(*) K. Marx, ve F. Engels, Komünist Parti Manifestosu, s. 61.

(**) K. Marx'ın Engels'e 16 Nisan 1856 tarihli mektubu, Marx-Engels, Ausg. Briefe, s. 12.

rimleri arasındaki burjuvazi egemenliği devresinin zorunlu olmadığını, az çok gelişmiş ülkelerde burjuva demokratik devrimin proletarya devrimine dönüşebileceğini gösterdi.

Emperyalizm dönemi, bu sonucu doğrulamaya yetecek kanıtlar ortaya çıkardı.

Birincisi, bütünüyle dünya kapitalist sistemi sosyalizme geçmek için yeterince olgunlaşmıştı. Bu koşullarda, çoğu ülkelerindeki geri kalmışlık, sosyalizme geçiş için aşılmaz bir engel değildi.

İkincisi, emperyalizm zamanı geçmiş feodal ilişkileri devam ettirdiğine ve desteklediğine göre, feodal kalıntılara karşı her türlü mücadele, er geç emperyalizme karşı kesin savaşa dönüşür, yani sosyalist devrime götürür.

Üçüncüsü, emperyalizm döneminde, burjuva demokratik devrimler sırasında olmayan yeni bir etkenin ortaya çıktığı görüldü: Ati-feodal bir devrim arifesinde bulunan birçok ülkede, sayıca kalabalık ve savaşçı bir işçi sınıfı gelişmiş ve bağımsız politik partisini yaratmıştı.

Bu koşullar altında, işçi sınıfı burjuva demokratik devrimin başına geçerse, burjuva demokratik devrim sosyalist devrime dönüşebilir.

Lenin, bir anlamda, işçilerin burjuva demokratik devrimden, burjuvazinin sağlayacağı çıkardan daha fazla çıkar sağlayacağını düşünüyordu. Burjuvazinin, proletaryaya karşı savaşında eski rejimin, örneğin krallık rejiminin kalıntılarından destek almakta çıkarı vardır.

İşçi sınıfının yönettiği yeni tip burjuva demokratik devrim, Lenin'in teorisine göre, yeni bir halk iktidarı biçimi yaratır: Proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü. Bu diktatörlük, bu sınıfların ortak çıkarlarına uygun önlemleri gerçekleştirir, krallığı ortadan

kaldırır, demokratik cumhuriyet ilan eder, toprağı köylülere verir, sekiz saatlik iş gününü kabul eder, vb.

Aynı zamanda, iktidara geçen işçi sınıfı demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi için gerekli bütün önlemleri alır. Rusya'daki koşullar altında sınıf güçlerini yeni bir biçimde birleştirmek de bu önlemler arasındaydı: Sosyalist devrimi yapmak için işçi sınıfı köylülüğün tümüyle ittifak kurmaz, işçiler gibi, sosyalizme geçişten çıkar sağlayacak olan fakir köylülerle birleşir.

Rusya'da devrimin ilerlemesi, bolşeviklerin teorisini haklı çıkardı. Lenin daha sonraları bunu yazmıştır. Rusya'da burjuva demokratik devrim gerçekten de sosyalist devrime dönüştü.

Burjuva demokratik devrimin, sosyalist devrime dönüşmesi teorisi ana hatlarıyla günümüzün bütün demokratik devrimleri için geçerlidir. Elbette ki, bunun anlamı her demokratik devrimin kaçınılmaz olarak sosyalist devrime dönüşeceği değildir. Burada söylemek istediğimiz, işçi sınıfı burjuva demokratik devrimin başına geçmeyi başarırsa, bu devrimin sosyalist devrime dönüşebileceğidir. Bunun kanıtı, ikinci dünya savaşı sonunda Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen antifaşist demokratik halk devrimlerinin ve Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti gibi bazı Asya ülkelerinin ulusal kurtuluş demokratik devrimlerinin deneyimidir.

Şurada burada, genel bir demokratik zemin üzerinde başlayan devrimler, demokratik aşamada durmayıp geliştiler, hızlı olsun, yavaş olsun, karşılaştıkları güçlükler ne kadar büyük olursa olsun sosyalist devrimlere dönüştüler. Bununla, işçi sınıfının devrimci etkinliğine olanak sağlayan, gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu kadar ekonomik bakımdan geri bıraktırılmış ülkelerde de sosyalizme geçiş

için geniş ufuklar açan Leninist teorinin değeri, bir kez daha kanıtlanmış oldu.

Elbette ki, yaşadığımız dönemin, ilk Rusya devrimi dönemine göre pek çok yenilikler getirdiği unutulmamalıdır. O zamanlar, demokratik tipteki devrim, daha çok antifeodal nitelikteydi. Şimdi ise, birçok ülkede daha başladığı anda yalnız feodal kalıntılara karşı yönelmiş değildir; hedefi, herşeyden önce burjuvazinin ta kendisinin aşırı kanadı, tekelci kanadıdır. Başka kelimelerle söylemek istersek, bugün demokratik devrim, temelde, işçi sınıfının sosyalist devrimiyle aynı düşmana karşı yöneltilmiştir. İki devrim tipi arasında bir yakınlaşmayla karşı karşıya olduğumuz söylenebilir. Bu koşullar altında, demokratik ve sosyalist görevleri yerine getirme mücadelesi iki ayrı devrime dönüşmeyip, sadece bir ve aynı devrim sürecinin iki aşamasını gösterebilir.

Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde, demokratik halk devrimlerinin durumu kesinlikle böyle olmuştur. Feodal kalıntılara karşı mücadelenin başlıbaşına bir anlamı yoktu, devrimin karakterini belirleyen bu mücadele değildi. Demokratik halk devriminin hedefi yabancı emperyalizm ve bu emperyalizmin müttefikleri, ülkenin büyük burjuvazisi ve büyük toprak sahipleriydi. Bu durum, devrime derhal yeni bir karakter kazandırdı, sosyalist devrime dönüşmesi için özellikle elverişli koşullar yarattı. Böylece, bazı ülkelerde demokratik aşamanın arkasından sosyalist aşamanın gelişi çok açıkça izlendi, diğer bazı ülkelerde ise bu ayırım bu denli kesin değildi; bazılarında sosyalizm doğrultusunda gelişme daha kolayca oldu, daha az direnmeyle karşılaşıldı, diğerlerinde sınıf savaşında büyük bir şiddetlenmeye rastlandı. Fakat, aynı zamanda Marksizm-Leninizmin bulup ortaya çıkardığı devrimin dönüşmesini yöneten yasaların tam anlamıyla hüküm sürdüğü görüldü.

Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde doğan yeni iktidar, faşizme, büyük burjuva vatan hainlerine, kırsal bölgeler asilzadelerine, yüksek memurlara karşı yöneltilmiş demokratik halk iktidarıydı. İşçi sınıfı halk iktidarının yönetici gücüydü.

Yeni iktidar, ilk olarak Hitler işgal rejiminin bıraktığı bütün acı sonuçları ortadan sildi, işgalcilerin yardakçıları olan kırsal bölge soyluları ve tekelci burjuvazinin egemenliğini yıktı; ülkelerin emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşunu tamamladı, ulusal bağımsızlıklarını güvence altına aldı, büyük demokratik reformları gerçekleştirdi. İkincisi, halk iktidarı, birçok ülkede hâlâ varlığını sürdüren feodal kalıntıları temizledi, demokratik bir tarım reformu uyguladı, bütün bunlar kır asilzadeleri sınıfının kayboluşunu, emekçi köylülerin durumunda gözle görülür bir gelişmeyi belirledi.

Bu birinci aşamanın temel içeriği genel demokratik özellikteki reformları kapsamına almakla birlikte, bu çerçeveyi aşan birçok önlemler de daha halk iktidarının ilk günlerinde uygulanmaya başlandı. Bu önlemler arasında, daha önceleri işgalcilerin ve onlarla sıkı bağları olan tekelci burjuvazinin elinde bulunan işletmelerin devletleştirilmesini özellikle belirtmemiz yerinde olur.

Bir kez demokratik görevler yerine getirilince, işçi sınıfı ve komünist partiler devrimin demokratik aşamasından sosyalist aşamasına geçiş doğrultusuna yönelirler. Eğer bu ülkelerde, uzun süreli yeraltı mücadelesi içinde yetişmiş, güçlü komünist partiler varsa, bu geçiş kolaylaşır. Avrupa Halk Demokrasisi ülkelerinde, devrim sürekli bir yol izler; demokratik ve sosyalist aşamalar baştan sona işçi sınıfınca yönetilen devrim sürecinin iki aşamasından başka birşey değildir.

Devrimin dönüşmesinin karakteristik bir özelliği sınıf güçlerinde köklü gruplaşmalar olmayışıdır. Demokratik

aşamada işçi sınıfını izleyen büyük çoğunluk -köylülerin çoğu, şehir orta sınıfları, aydınların büyük bir kesimi, birçok ülkede, burjuvazinin bazı tabakaları- sosyalizmin kuruluşunu da desteklediler. Köylülüğün orta tabakalarının nötralize edilmesi gibi politik eylemlere gerek kalmadı. Bu özellik, Avrupa Halk Demokrasisi ülkelerinde demokratik aşamadan (halk demokrasisi ülkelerinde) sosyalist aşamaya geçişin barışçı yoldan, temelde silahlı başkaldırma yada iç savaş olmaksızın yapılmasını sağladı.

Bununla, demokratik cephe içinde hiçbir çelişki yoktur demek istemiyoruz. Halk cephesi içinde, çeşitli sınıf güçleri toplanmıştır; genel demokratik görevler yerine getirilir getirilmez sınıf çelişkilerinin ortaya çıkması beklenmelidir. Gerçekte, devrimin birinci aşamasından ikinci aşamasına doğru evrim, dümdüz bir yol değildir, sınıf çatışmaları eksik olmaz. Bu sınıf kavgaları, 1948 de Çekoslovakya'da olduğu gibi şiddetli biçimlere bürünebilir.

Sosyal demokrasinin aşırı sağ liderleri ve burjuva partilerinin gerici temsilcileri, devrimin gelişmesini durdurmak, uluslararası gericiliğin desteğiyle karşı-devrimci puçlar(*) düzenlemek üzere birçok girişimde bulundular. İşçi sınıfını demokratik cephenin yönetiminden uzaklaştırmayı, gelişimi burjuva demokratik doğrultuya yöneltmeyi umut ediyorlardı. Bütün bunlara rağmen, sağ unsurlar devrimci halk tarafından bir kenara itildi, demokratik aşamadan sosyalist aşamaya geçiş, Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde, başarıyla gerçekleştirildi.

Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti, demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşümünün heyecan verici örneklerini yarattılar. Bu ülkelerde devrimler, yabancı tekellerin boyunduruğundan kurtuluş, feodal rejimlerin ya-

(*) **Puç:** Küçük bir suikastçı grubunun hükümet darbesi girişimi. (Çn.)

da feodal kalıntıların ortadan kaldırılması gibi sorunların çözümü ile başladı. Fakat, demokratik cephenin başında milli burjuvazinin değil, işçi sınıfının bulunması nedeniyle, bu ülkelerde devrim, burjuva demokratik aşamada durmadı, halklar derhal sosyalist dönüşüme geçtiler.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde demokratik hareketlerden doğabilen demokratik halk devrimlerinin, sosyalist devrimlere dönüşmesi sorunu, bugün işçi sınıfı hareketi için çok büyük bir önem taşır.

Tekellerin politik ve ekonomik egemenliği devrildikten sonra, bu devrimler nasıl evrimleşecektir?

Geçmişteki demokratik devrimler toplumda kapitalist gelişim çağını açıyordu. Gelişmiş kapitalist ülkelerde meydana gelebilecek tekellere karşı devrimler ve halk devrimlerinin görevi bu değildir. Elbette ki, tekel öncesi kapitalizm düzenine dönüş gibi gerici ve ütopik amaçlar da gütmeyeceklerdir!

Bu bakımdan, bu devrimlerin gelişiminin tutacağı en olası yol, sosyalist devrimlere dönüşmedir.

Demokratik devrim sırasında kapitalist tekellerin diktatörlüğünün ortadan kaldırılmasının vereceği sonuçların en başta geleni, büyük tekellerin adamlarının iktidardan uzaklaştırılması, iktidarın halka, yani büyük bir olasılıkla işçi sınıfını, köylülüğün bütün tabakalarını, şehir orta sınıflarını, demokrat aydınları kapsamına alacak demokratik güçler birliğine devredilmesidir. Bunun anlamı, gericiliğin başlıca güçlerinin ilk aşamada, demokratik aşamada yalnız bırakılacağı ve devrileceğidir.

İkincisi, tekellerin politik egemenliğinin yıkılması büyük tröst ve konsorsiyumların mülkiyetinin devletleştirilmesini sağlayacaktır. Bunun sonucunda, gelişmiş kapitalist ülkelerde, daha devrimin demokratik aşamasında,

ulusal ekonomide sanayi girişimlerinin % 60 - 80'ini kapsayacak güçlü bir devlet sektörü yaratılacaktır.

Böylelikle, gelişmiş kapitalist ülkelerde, tekellere karşı demokratik devrim, sosyalizme geçiş için sağlam temeller atacaktır. Bu demektir ki, zaten hiçbir zaman Çin seddiyle ayrılmamış olan demokratik ve sosyalist devrimler, daha da yakınlaşacaktır.

Demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesinde, gelişmiş kapitalist ülkelerde bir araya gelen, sosyalizmin az çok hazır maddi temeli, gelişmiş bir işçi sınıfı hareketi, vb. gibi başka nesnel ve öznel koşulların da etkisi vardır.

Diğer taraftan, her zamankinden daha elverişli olan uluslararası güç ilişkilerini de göz önüne almak yerinde olur.

Demokratik Halk Devrimlerinin sosyalist devrimlere dönüşmesi için bir başka belirleyici etken, her çeşit halk tabakasının desteğinden yararlanan, esnek ve ustaca bir politikaya sahip, güçlü Marksist-Leninist partilerin varlığıdır. Demokratik ve sosyalist aşamalar ne denli kısa süreyle birbirini izlerse izlesin, Marksist-Leninist parti, devrime eylemleriyle katılmadan, bilinçli bir şekilde devrimi yönetmeden bir aşamadan diğerine geçiş gerçekleştirilemez.

Bunu bildikten sonra, demokratik yada sosyalist devrimin, gelişmiş kapitalist ülkelerde karşılaşacağı güçlükleri görmezliğe gelmek doğru değildir. Herşeyden önce, devrim, eski devrimlerinkinden daha güçlü bir düşmanla karşı karşıya gelecektir. Bugün, büyük kapitalist tekellerin elinde, güçlü bir asker ve polis aygıtı, kitleler içinde etkisini yaymak için pek çok araç vardır. Politik dalaverelar çevirmek, kitleleri aldatmak için zengin deneyim biriktirmişlerdir. Bu nedenle, Lenin'in tezi, bugün de bütün değerini korumaktadır: «Bizim için başlamak kolay oldu

(biz, yani Rusya), fakat devam etmekte güçlük çekeceğiz, oysaki, onlar için (yani Doğu ülkeleri için) başlamak daha zorsa da, devam etmek daha kolay olacaktır.»(*)

■ Demokratik Haklar İçin Kitle Mücadelesinden Sosyalist Devrime Geçişin Diğer Şekilleri

Günümüzde, kapitalist ülkelerde, tekellere karşı demokratik devrimin, sosyalizm uğruna mücadelenin bir aşaması olması olanağı vardır, fakat, bu zorunlu değildir. Demokratik hareketlerin sonuçta bu devrime götürmemesi olasılığı vardır (hiç değilse bazı ülkeler için), bu durumda sosyalist devrim, demokratik devrim aşamasından geçmeden, doğrudan doğruya meydana gelir.

Öyleyse, bu olasılığın ışığında, günümüzün demokratik hareketlerini nasıl değerlendirmeliyiz?

Bunlar sosyalizm uğruna mücadeleye engel olmayacaklar mıdır? «Bir taşla iki kuş vurmak», aynı anda, hem burjuvazinin ortadan kaldırılması, hem de, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin genel demokratik hedeflerinin gerçekleşmesi için en güvenilir garantiyi sağlayan proletarya diktatörlüğü uğruna savaşmak, daha da uygun değil midir?

Bu çeşit sorular, dogmatiklere ve sekterlere özgüdür.

Oysa gerçekte, demokratik amaçlar uğruna mücadele, sosyalizm için verilen savaşta işçilerin durumunu zayıflatmak şöyle dursun, tam tersine güçlerine güç katar. Güç katar, çünkü emekçilerin demokrasi uğruna giriştikleri

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 27, s. 434, rusça baskı.

eylemlerde kazandıkları zaferler sosyalizm mücadelesi için daha elverişli koşullar yaratır.

Aynı zamanda, demokratik mücadele gerici burjuvaziyi zayıflatır. Henüz sosyalizm için mücadele sözkonusu değilse de, eylem, kapitalizmin başlıca güçlerine, vurucu güçlerine karşı yöneltilmiştir. Onları yenilgiye mahkum etmekle, emekçiler kaçınılmaz biçimde tümüyle kapitalist sınıfın egemenliğini temelinden sarsar.

Ayrıca, en geniş halk kitlelerini emperyalizme karşı birleştirmek ve ayaklandırmak, onlarla sürekli bir ittifak kurmak ve işçi sınıfı ile onun devrimci öncüsünün kitlelerin başına geçmesi için zorunlu olan prestiji kazanmanın en kolay yolu, demokratik amaçlar uğruna eylemde bulunmaktır.

Bütün bunlardan başka, demokratik amaçlar için mücadele, emekçi kitlelerin siyasi örgütlenmesi, birleşmesi ve yetişmesi için iyi bir okuldur. Bu mücadele, en geniş kitlelerin, iktidar sorununun, yeni devleti kimin yöneteceği sorununun önemini kavramasını sağlar. Oysa, bu, bildiğimiz gibi, sosyalist devrimin en canalıcı sorunudur.

Fakat, demokratik hareketlerle sosyalist devrim arasındaki bağ, bunların yalnızca işçi sınıfı ve tüm emekçilerin kurtuluş mücadelesi için daha elverişli koşullar yaratmasıyla sınırlı değildir.

Bazı koşullarda, demokratik sloganlar geniş emekçi tabakalarını doğrudan doğruya sosyalizm uğruna mücadeleye, sosyalist devrimde işçi sınıfıyla ittifak kurmaya götürebilir. Bu, kesinlikle çok önemlidir.

Örneğin, kitlelerin genel demokratik özlemlerinin, barış ve toprak için mücadelelerinin, Rusya'da geniş emekçi kitleleri, sosyalist devrime kazanmakta büyük önem taşıdığı biliniyor. Köylülük, burjuva hükümetinin barış getirmeyeceğini, toprak da veremeyeceğini görünce; 1917

Ekiminde bolşeviklerin yanına geçmiş ve bu durum sosyalist devrimin zaferini kesinleştirmişti.

Bu gibi durumların, gelecekte de beklenebileceği açıktır.

Bu durumun, hangi yollardan, ne gibi demokratik hak davalarıyla meydana gelebileceği üzerine varsayımlar ileri sürmekte fayda yoktur. Hangisi olursa olsun, bu hak davalarından herhangi biri kitleleri sosyalizm için kesin savaşa götürebilir; bu somut koşullara bağlıdır. Eğer, kitleler gerici burjuvazinin hazırladığı bir atom savaşı tehlikesiyle karşı karşıya iseler, savunacakları hak davası barış için kitle eylemi biçiminde olacaktır. Daha başka koşullar altında, emekçiler, geniş çapta bir anti-faşist hareketle yada ulusal egemenliği savunma mücadelesiyle, yahut da tek ve aynı demokratik mücadele akımı halinde birleşen bu gibi birçok hareketle sosyalizm yoluna götürülebilir.

Bugünkü koşullar altında, emperyalizm ve tekelci burjuvaziye karşı yöneltilmiş demokratik kitle hareketleri giderek sosyalizm için mücadeleyle birleşmektedir.

Fakat buna dayanarak, demokratik hareketleri, sadece kitleleri sosyalist devrime götürmenin basit bir aracı olarak görmek yanlıştır.

Çünkü herşeyden önce, bu hareketler kendilerinde genel olarak halklar ve özel olarak işçi sınıfı için büyük bir değer taşırlar. Barış uğruna, yok edici bir atom savaşına, bir termonükleer savaşa karşı yapılan eylem, yalnızca bir çeşit korunma aracı olarak kabul edilebilir mi? Barış, demokratik ve ilerici insanlığın başlıca amaçlarından biri değil midir? Faşizme karşı yada yakın bir geçmişte, insanlığın büyük bir kısmına acı çektiren sömürgeciliğin utanç verici uygulamalarına karşı mücadele için de aynı şey söz konusudur.

Öte yandan, demokratik hareketlerle ilgili Marksist-Leninist görüş, sınıf durumunun büyük bir açıklıkla ortaya konmasını gerektirir. Şu yada bu hareketler ne denli önemli olursa olsun, hiçbir bilinçli işçi, işçi sınıfı hareketinin nihai amacını gözden uzak tutamaz. Fakat hiçbir zaman, bundan halk kitlelerinin acil çıkarlarını, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve egemenlik gibi hak davalarını savunmak sözkonusu olduğunda, bu dava için savaşan işçinin daha az bilinçli, daha az fedakâr olduğu anlamı çıkmaz.

Her demokrat, sosyalizm uğruna savaşan bir partizan değildir, nerde! Fakat, sosyalizm uğruna bilinçli olarak savaşan bütün partizanlar demokrasinin, emekçilerin tüm demokratik çıkarlarının savunucularıdırlar.

3 PROLETARYA DEVRİMİNİN KOŞULLARI

Sosyalist devrim, milyonlarca, milyonlarca insanın katıldığı, çeşitli sınıf güçlerinin, çeşitli parti ve örgütlerin çatıştığı yada ortaklaşa eyleme geçtiği büyük ve karmaşık bir eserdir... Devrim olgunluğa eriştiği, kapitalist toplumun temel uzlaşmazlığı en yüksek noktasına ulaştığı zamanlarda bile bu devrimin isteyerek seçilmiş bir anda yada isteğe bağlı bir durumda baş gösteremeyeceği açıktır. Proletarya devriminin başarıyla gelişmesi ve iktidarı emekçilerin eline teslim etmesi için bazı koşulların bir araya gelmesi gereklidir.

■ Devrim: Emperyalist Sistemin Zayıf bir Noktasından Kopması

Emperyalizm döneminde, şu yada bu ülkedeki proletarya devrimi tek başına bir olgu olarak düşünülemez. Emperyalizm, bütün kapitalist ülkelerin az çok bağlı olduğu dünya çapında bir sistemdir. Bu nedenle, şu yada bu ülkede, proletarya devriminin ön belirtileri ve hedefleri,

bugünkü dönemde, yalnız söz konusu ülkenin iç durumundan yola çıkılarak değerlendirilemez; bunlar, tümüyle emperyalist sistemin durumu gözönünde bulundurularak incelenmelidir.

Lenin, tek bir ülkede sosyalizmin zafere ulaşmasının olasılığı teorisini bu söylediklerimizin üzerine temellendiriyordu. Lenin, gelişimde eşitsizlik yasası gereğince dünya emperyalist sisteminin periyodik olarak tekrarlanan bunalım ve sarsıntılara uğradığını, bu yüzden proletarya devrimiyle daha da zayıflayacağını gösterdi. Bu durum, çeşitli ülkelerin emekçilerine dünya emperyalist cephesini en zayıf olduğu yerden yarma olanağı sağlar.

Emperyalist sistemin en zayıf noktası denilince ne anlıyoruz? Bunun anlamı, kapitalizmin ekonomik ve politik çelişkilerinin özellikle şiddetlendiği, büyük, örgütlü devrimci güçler karşısında, yönetici sınıfların devrimci hareketin üstesinden gelmekten aciz kaldığı, bunların sonucunda kapitalizmin ortadan kaldırılması için en elverişli koşulların bir araya geldiği bir ülke yada ülkeler topluluğudur.

Bütün dünyada emekçilerin kurtuluş hareketi, bugüne kadar, kesinlikle bu yolu, yani emperyalizmin en zayıf noktasından kopuşu yolunu izlemiştir.

Gelecekte, şu yada bu ülkede, yada bütün dünyada, somut durumda meydana gelecek değişmeler ne olursa olsun, Lenin'in proletarya devrimi için gerekli koşulların olgunlaşması üzerine tezleri, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesi için taşıdığı değerden hiçbir şey kaybetmeyecektir. Kapitalizmden sosyalizme geçiş, kapitalizmin egemenliği altındaki bütün ülkelerde aynı anda yapılacak bir kurtuluş eylemi değil, ayrı ayrı ülkelerin kapitalist sistemden kopuşu sürecidir. Bu kopuş, emperyalist cephenin zayıflamasının sonucudur.

Demek ki, sosyalist devrimin alanı sonsuz büyümüştür. Bugün, tümüyle emperyalist sistem sosyalizme geçiş için yeterince olgunlaşmış olduğundan, ekonomik gerilik yada iç düzenle ilgili başka sebepler yüzünden sosyalist devrim yoluna atılmayacak ülke yoktur. Böyle az gelişmiş ülkeler için de, sosyalist devletlerin ekonomik yardımıyla sosyalizme doğru gidiş umutları doğmuştur.

■ Devrim Zorunlu Olarak Savaşa Bağlı Mıdır?

Tarihi evrim, şimdiye kadar, kapitalizmin devrim yoluyla ortadan kaldırılmasının ve ülkelerin kapitalist sistemden kopmasının her defasında dünya savaşlarına bağlı olmasını gerektirmiştir. Birinci dünya savaşı gibi ikinci dünya savaşı da devrimci patlamanın şiddetle hızlanmasına yol açmıştır. Lenin birinci dünya savaşının, «bir yandan dünya tarihinin yürüyüşünü son derece hızlandırabileceğini, diğer yandan bütün dünyayı kaplayacak, görülmemiş şiddette, ulusal ve uluslararası, ekonomik, politik bunalımlar doğurabileceğini»(*) söylemiştir.

Birinci dünya savaşı sonucunda kapitalist sistemin zayıflaması, çarlık Rusya'sında, 1917'de emperyalist cephenin yarılmasını sağladı.

İkinci dünya savaşının bu yöndeki etkisi daha da güçlü oldu. Uluslararası gericiliğin başlıca güçlerindeki -alman, italyan faşizmi ve japon militarizmi- çözülme, Orta ve Güney-Doğu Avrupa'daki başka birçok ülkeler gibi, büyük Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti için de kapitalizm boyunduruğundan kurtulma olanakları yarattı. Aynı nedenler Hindistan, Endonezya, Birmanya ve diğer

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 23, s. 327, rusça baskı.

sömürge ve bağımlı ülkelerin emperyalizm egemenliğinden kurtulmasını kolaylaştırdı.

Buradan, emperyalizm döneminde, kapitalist toplumdaki sosyal ve politik çelişkileri kızıştıran dünya savaşlarının kaçınılmaz olarak devrimlere götürdüğü sonucunu çıkarabiliriz. Eğer emperyalistler tarihin öğrettiklerini bilmezliğe gelir, üçüncü dünya savaşı çıkarmaya kalkışırlarsa, bunun sonucu dünya emperyalist sisteminin yıkılıp gitmesi olacaktır. İnsanlık elbette ki, bütün halkların varlığını ölüm tehlikesiyle karşı karşıya bırakan, milyonlarca insanı acılara boğan, ölüme terkeden böyle bir düzene daha fazla katlanmak istemeyecektir.

Fakat, bütün bunlardan, hiçbir zaman gelecekte kapitalizme karşı kazanılacak zaferlerin, önceden yerine getirilmesi gereken bir zorunlulukmuş gibi savaşa bağlı olduğu sonucu çıkmaz. *Dünya savaşları devrimsiz düşünülemez, ama, devrimler dünya savaşları olmaksızın da gerçekleşebilir.*

Savaş, devrimin ne kaynağı, ne de vazgeçilmez koşuludur. Bu, özellikle daha önceki ulusal kurtuluş devrimlerinin deneyimiyle kanıtlanmıştır. Geçmişte, böyle devrimler, genel olarak, ancak emperyalist savaşlar sonucunda ortaya çıkan bunalımlar, karışıklıklar arasında zafere ulaşabilirdi. Bugünse, barış zamanında zafer kazanan demokratik devrimlere örnek verebiliriz: Irak'ta Temmuz Devrimi (1958), Küba'da Halk Ayaklanması (1959).

Marksizm-Leninizm, proletarya devriminin, toplumsal ve politik çelişkilerin son derece şiddetlenmesinin sonucu olduğunu öğretir. Fakat günümüzde, çelişkilerdeki bu şiddetlenme, derin bir genel bunalım içine düşen bugünkü kapitalist dünya ülkelerinden çoğunda müzmin bir hal almıştır.

Bu koşullarda, kapitalizmin iç çelişkilerinin patlak vermesi için savaşları yada dışarıdan gelecek başka etki-

leri beklemeye gerek yoktur. Bugün, devrimci işçi sınıfı hareketinin eriştiği yüksek bilinç, örgütlenme düzeyi ve elverişli uluslararası koşullar nedeniyle devrimci patlama, kapitalist ülkelerin ekonomik ve politik hayatlarında gelişen süreçlerin sonucu olarak meydana gelebilir.

Kapitalizmin sürekli olarak içten zayıflaması... İşte, sermaye tarafından ezilen emekçilerin toplumsal kurtuluş hareketlerinde yeni zferler umudetmelerinin sonul ve önüne geçilmez nedeni.

■ Devrimci Durum Nedir?

Devrim, kahramanca bir savaş için ayaklanan, toplumsal düzeni ve yaşama koşullarını değiştirmeye kesinlikle kararlı geniş halk kitlelerinin eylemidir. Tümüyle sınıfların ve halkların savaşı sözkonusu olunca, bu kitlelerin bir kişinin isteğiyle harekete geçirilebileceğini düşünmek çocukluk olur. Halklar ve sınıflar, nesnel hayat koşullarından doğan derin etkenler tarafından harekete geçirilip ayaklanır ve mücadele ederler.

Leninizm, devrim için gerekli koşulların olgunlaşmış olup olmadığını, nesnel durumun kitlelerin iktidar için mücadelesine elverişli olup olmadığını anlamak için genel ölçütler ortaya koymuştur. İşte buna **devrimci durum** denir.

Lenin, devrimci durumun üç temel belirtiyle karakterize edildiğine işaret ediyordu:

«1 – Egemen sınıfların egemenliklerini sürdürmelerinin olanaksız hale gelmesi; «zirvedeki bunalım», egemen sınıfların politik bunalımı, bununla, ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve öfkesinin kendisi-

ne bir yol bulabilmesi için gerekli gedik açılmış olur. Devrimin patlak vermesi için, genellikle, «tabanın artık eskisi gibi yaşamak istememesi» yetmez, «zirvenin de artık yönetemez olması» gereklidir.

2 – Ezilen sınıfların yoksulluk ve ıstıraplarının özellikle artması.

3 – Yukarıda belirtilen sebepler yüzünden, «barışçı» zamanlarda soyulmaya pek ses çıkaramayan fakat fırtınalı dönemlerde, tümüyle bunalım yüzünden olduğu kadar «zirve»nin ta kendisi tarafından da bağımsız tarihi eyleme itilen kitlelerin etkinliğindeki belirgin artış.

Yalnız şu yada bu grupların, partilerin değil, şu yada bu sınıfların da iradesine bağlı olmayan bu nesnel değişimler olmaksızın genellikle devrim olanaksızdır.»(*)

Lenin'in, devrimci durumun oluşması için kitleler içinde hoşnutsuzluk ve öfkenin yayılmasının yetmeyeceği şeklindeki gözleminin ısrarla üzerinde durmak gereklidir. Devrim yapabilmek için yönetici sınıfların da eskisi gibi yaşayamaması, yönetememesi zorunludur. Diğer kelimelerle, ulusal bir bunalım, yani «tabanı» olduğu kadar, «zirveyi» de içine alan bir bunalım olmaksızın devrim olanaksızdır. Bundan, işçi sınıfının devrimci partisinin sadece kitlelerin duygularına göre kendine yön vererek taktiğini hazırlayamayacağı sonucu çıkar; egemen sınıfların davranışlarını da gözönüne almak zorundadır.

Devrimci durum, yönetici çevrelerin politikası iflas ettiğinde, çıkmaza girdiğinde, «zirvede» karışıklık hüküm sürerken halk kitlelerinin hoşnutsuzluğu arttığında, ani değişiklik düşüncesi yayıldığında ortaya çıkar. Bütün bunlar,

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 21, s. 216-217, rusça baskı.

genellikle tarihin fırtınalı dönemlerinde, olayların gidişinin daha çok sınıf ve halkların kaderine bağlı olduğu zamanlarda olup biter. Böyle anlarda, kitleler ya biri yada öteki gibi bir seçimle karşı karşıyadırlar, üçüncü bir yol yoktur. Baştaki iktidarı devirmek üzere ayaklanırlar, çünkü hayati çıkarlarına uygun çözümü başka bir yoldan elde etmenin olanaksızlığını kendi deneyimleriyle öğrenmişlerdir.

Böyle anlarda en az bilinçlenmiş emekçi tabakalar bile olayların genel olarak taşıdığı önemi anlayıp eyleme geçmeye karar verir. Marx, herbiri «*yirmi yıla bedel*» günlerden sözederken bunu demek istiyordu.

Durumun gerginleşmesine yolaçan nesnel koşullar arasında, belirleyici rol, genellikle ekonomik etkenlerdir: Bunların başında, ezilen kitlelerin yoksulluk ve acılarının şiddetle artması gelir. Sömürünün, kitle halinde işsizliğin olağanüstü bir düzeye erişmesi, hayat pahalılığının birdenbire artması, kitleleri yarına güvenden, gelecek umudundan yoksun bırakan ekonomik bunalım gibi sebepler çok büyük bir olasılıkla kitlelerin devrimci birikimlerinde patlamaya yol açar. Bununla birlikte, Marksistler hiçbir zaman maddi nedenlerin emekçi kitlelerin bilinç ve iradesinde devrim yapan tek etken olduğunu düşünmemişlerdir.

Özellikle bugünkü koşullarda, devrimci durumu yaratan etkenler sorunu, kapitalist sistemin gelişimi üzerine derin bir bilgi gerektirir. Kapitalist ülkelerde, artan savaş serüvenleri tehlikesi ve faşizmin hortlaması gibi devrimci patlamaya yol açacak öğeler birikmiştir. Ülkeleri atom savaşı felâketine sürüklenir görme tehlikesi karşısında kitleler hızla kararlı bir tavır alıp, bir avuç savaş yanlısı tekelin iradesine boyun eğen maceracı politikacıların iktidarına karşı eyleme geçerler. Yine, kuduran siyasi gericilik de devrimci durum yaratabilir. Ülkenin yabancı bir-

likler tarafından işgali ve daha başka etkenler de aynı sonucu verebilir.

Öyleyse bugünkü dönemde, güdük toplumsal reformlarla, emekçilerin yaşama koşullarını kısmen düzeltmeyle devrimi önlemeyi umut etmek boşunadır. Böyle hayaller besleyenler, bugün, şu yada bu ülkedeki sınıf çelişkilerinin devrimci durum yaratacak kadar şiddetlenebileceğini, bunun yalnız ekonomik nedenlerle değil, politik nedenlerle de ortaya çıkabileceğini anlayamamakta ve anlamak da istememektedirler.

Bununla beraber, Lenin devrimin, herhangi bir devrimci durumun sonucu olmadığını, ancak nesnel koşullara öznel koşullar da eklendiğinde patlak verebileceğini belirtmiştir. Bunalım döneminde bile olsa «düşürülmedikçe» asla «kendiliğinden düşmeyecek» olan mevcut iktidarı yıkmak yada baltalamak üzere kararlı biçimde ve bütün gücüyle eyleme geçecek yeteneğe ve iradeye sahip devrimci sınıfın rolü büyüktür.

İşçi sınıfı partilerinin politik olgunluğu ve savaşçılığı devrimci bunalımlar sırasında denenir. Partiye çok büyük bir sorumluluk düşer: uygun fırsatları kaçırmamalı, kesin eylem çağrısının geniş kitlelerin desteğini kazanacağı anı iyi seçmelidir. Lenin, bu gibi anlarda, işçi sınıfı liderlerinin yalnız durumun bilimsel analizini yapmayı başarmakla kalmayıp, devrimci sezgi de göstermek zorunda olduklarını pek çok kez ısrarla tekrarlamıştır.

Lenin, coşkun gelişme dönemleri için daima sözkonusu olan bir tehlikeye karşı devrimci partileri uyarmıştır. Bu tehlike, yalnız kendi güçlerine güvenmekten, öncülerin duygu ve kararlılığına tümüyle halkın duyguları gözüyle bakmaktan doğar.

Devrim, partinin yönetimi olmaksızın olanaksızdır, fakat parti yalnız kendi güçleriyle devrim yapamaz. Lenin şöyle bir uyarıda bulunuyordu: «Yalnız öncüyle zafere

ulaşılamaz. Tümüyle devrimci sınıf ve büyük kitleler öncüyü doğrudan doğruya destekleme tavrı almadan yada hiç değilse kitleler düşmanı desteklemeyecek şekilde iyi niyetli tarafsızlık tutumu takınmadan, öncüyü kesin savaşın içine atmak yalnız aptallık değil, cinayettir de. Oysa, gerçekten bütün bir sınıfın, sermaye tarafından ezilen büyük emekçi kitlelerin tümünün böyle bir tavır alabilmesi için yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yetmez. Bunun için, kitlelerin kendi politik deneyi gereklidir. Bütün büyük devrimlerin temel yasası budur.»(*)

Devrimci durum üzerine Marksist-Leninist görüş özet olarak budur. Devrimci durum nesnel nedenlerle belirlenir, fakat, ancak o anın gerektirdiklerinin bilincinde olan, kitlelere sıkıca bağlı ve kitleleri yönetme yeteneğine sahip bir parti sayesinde devrimci eylemin yararına kullanılabilir.

Devrimci durum, farklı koşullar altında, farklı devrim tipleriyle sonuçlanır. Demokratik devrim, geniş bir halk cephesinin iktidara gelmesini sağlayacak bir durum yaratır, proletarya devrimi ise iktidarı işçi sınıfı ve müttefiklerinin eline devreder. Devrimin aldığı biçim, halk cephesini yada işçi sınıfını iktidara götürecek yol, pek çok koşula bağlıdır.

(*) . Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 73, rusça baskı.

4 İŞÇİ SINIFININ İKTİDARI ELE GEÇİRMESİ

Bütün devrimlerin temel sorunu, iktidar sorunudur. Geçmişteki burjuva devrimlerinin görevi, iktidarı feodallerin elinden alıp yükselen bir sınıfa, burjuvaziye teslim etmekti. Proletarya devriminin görevi iktidarı gerici burjuvazi ve siyasi ajanlarından alıp işçi sınıfı ve müttefiklerinin eline devretmektir. Bu devrim sömürücü sınıfları politik güçlerinden yoksun eder, ekonomik güçlerinin temellerini yıkar. Tarihte yeni bir çığır, kapitalizmden sosyalizme geçiş çığırını açar.

Sosyalist devrimin bütün ülkelerde ve her türlü koşul altında hep aynı politik amacı gütmesi, heryerde aynı biçimde ortaya çıkacağı anlamına gelmez. Hayır, gerici burjuvazinin egemenliğini ortadan kaldırma yolları başka başka olabilir. Marksizm-Leninizm politik iktidarı ele geçirme yollarının ve biçimlerinin hiç değişmeyecek biçimde kesinlikle belirlenebileceği ve bütün çağlarda, bütün halklar için geçerli olacağı gibi bir düşünceyi red eder. Bu yollar ve şekiller çağın genel koşullarına, belli bir ülkenin somut durumuna ve ulusal özelliklerine, devrimci durumun keskinliğine, sınıf güçleri ilişkilerine, işçi sını-

fının ve düşmanlarının örgütlenme derecesine bağlı olarak değişir.

Bir işçi sınıfı partisi, kitleleri proletarya devrimine doğru yönelttiğinde, önüne çıkan ilk sorun sosyalist devrimin karakterinin ne olacağıdır: Barışçı yoldan olabilecek midir, yoksa başka yoldan mı gerçekleştirilecektir? Bu herşeyden önce nesnel koşullara bağlıdır: Belirli bir ülkenin iç durumu, sınıf mücadelesinin gelişme düzeyi, gerilimi, egemen sınıfların direnme gücü ve uluslararası durum nasıldır?

Ayrıca, bütün devrimlerde mücadele biçimlerinin seçiminin çarpışan taraflardan yalnız birine bağlı olmadığını her zaman hatırda tutmak gereklidir. Sosyalist devrimde, bu seçim yalnız kapitalizme karşı saldırıya geçen işçi sınıfına değil, sömürü düzeninin sarsılan temellerini savunmaya çalışan burjuvazi ve onun parayla tutulmuş askerlerine de bağlıdır.

İşçi sınıfı, toplumsal sorunları şiddet yoluyla çözme özleminde değildir. Lenin, daima, «elbette ki, işçi sınıfının iktidarı barışçı yollardan ele geçirmeyi yeğleyeceğini...» altını çizerek belirtmiştir(*) Burjuvazi hiçbir zaman bu seçimi dikkate almaz, elinden geldiği kadar, devrimci işçileri en şiddetli, en kanlı mücadele şekillerine zorlar.

■ İktidar Sorununun Barışçı Olmayan Yoldan Çözümü Olasılığı

Tarihin dersleri, egemen sınıfların asla iktidardan kendi istekleriyle çekilip gitmediğini gösterir. Ellerindeki devlet aygıtını kullanarak en küçük devrimci eylemleri,

(*). Lenin, Bütün Eserleri, c. 4, s. 284, rusça baskı.

sınıf ayrıcalıklarından kendilerini yoksun etmeye yönelik en küçük eğilimleri bile zor kullanarak ezerler.

Bu nedenle, uzun zamanlardan beri, devrimci sınıfın, işlevini yitirmiş egemen sınıflara karşı silahlı ayaklanması, politik devrimin klasik şeklidir. Zaten bunu en iyi bilen de burjuvazinin kendisidir. Bugün, burjuvazinin temsilcileri, devrimci işçileri «şiddet yanlısı» olmakla suçlayacak kadar küstahlaşıyorlar. Oysa burjuvazinin iktidara karşı saldırıya geçtiği devirlerde, kendisi, yolunu kesmeye çalışan sınıf düşmanlarına karşı silahlarını seve seve kullanıyordu.

Özellikle, o çağdaki burjuvazi, daha ilerici, yeni bir toplum düzeni kurmak için yapılacak savaşta, kitlelerin şiddete başvurmaya hakkı olduğunu açıkça bildirecek kadar cüretliydi. Amerikan burjuva devriminin önemli belgesi, Bağımsızlık Bildirisinde (1776), eğer halkın çıkarlarına ters düşüyorsa, eski hükümet biçimini yalnız değiştirmek değil, yıkmanın da, her halkın yalnız hakkı değil aynı zamanda görevi olduğundan açıkça sözediliyordu.

Ancak, artık halkın çıkarlarına hizmet edemez duruma gelen burjuvazinin egemenliği gibi zamanı geçmiş bir hükümet biçimini yıkma sözkonusu olunca, bu egemenlik mali oligarşilerin egemenliğine dönüşüp yozlaşınca, burjuvazi, «yasal» iktidara karşı şiddete başvurulmasını «ilke olarak» mahkum etti.

Sosyalizm düşmanları, Marksizm-Leninizmin silahlı ayaklanma ve bunun sosyalist devrimdeki yeri konusundaki tutumunu çarpıtmak için çok çabaladılar. Komünistleri fesatçılar, kitlelerin sırtından iktidarı ele geçirmeye çalışan saray devrimi yanlıları olarak tanıtmaya uğraştılar. Bu iddialarda gerçeğin bir nebzesi bile yoktur.

Lenin, Marksizmin silahlı ayaklanma üzerine tezlerini açıklarken bu savaş biçiminin önem ve ağırlığını bıkmadan usanmadan ısrarla tekrarlıyor, devrimci işçileri her

türlü maceracı eğilime karşı uyarıyordu: Hükümete karşı gizli fesat çevirme yada iktidarı «fethetme» oyunları oynanmamalıydı. Ona göre ayaklanma daima, emekçi kitlelerin, işçi sınıfının bilinçli partisinin yönetimindeki geniş bir eylemiydi. Ekim devriminden beş ay önce, 1917 Mayısında, Lenin şunları söylüyordu: «İktidara 'sahip olmak' istemiyoruz, çünkü bütün devrimlerin deneyimi bize yalnız ve yalnız halkın çoğunluğuna dayalı olan iktidarın sağlam biçimde oturmuş bir iktidar olabileceğini öğretmiştir.»(*) Rusya'da, 1917 Ekiminde, sosyalist devrimle yaratılan iktidar, kesinlikle böyle sağlam bir iktidar olmuştur.

Lenin'in yazıları arasında silahlı ayaklanma denilen «özel politik savaş biçimi»nin geniş bir analizi bulunur. Lenin devrimcilere şu öğütleri veriyordu:

«1 – Ayaklanma hiçbir zaman oyun haline getirilmemeli, bir kez başlatılınca sonuna dek götürülmesi gerektiği düşüncesi zihinlere iyice yerleştirilmelidir.

2 – Ne pahasına olursa olsun, kesinlikle belirli bir yerde, kesinlikle belirli bir anda, büyük üstünlüğü sağlayacak güçler toplanmalıdır. Bu yapılmazsa, daha iyi hazırlıklı, daha iyi örgütlü olan düşman ayaklananları yok edecektir.

3 – Ayaklanma bir kez başlarsa, en büyük bir kararlılıkla hareket etmeli, ne pahasına olursa olsun saldırıya geçmelidir. 'Savunma silahlı ayaklanmanın sonudur'.

4 – Düşmana habersizken baskın yapmaya çalışılmalı, birliklerinin henüz dağınık olduğu an yakalanmalıdır.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 24, s. 429, rusça baskı.

5 – Hergün, küçük de olsa başarılar kazanılmalı (ayaklanma bir şehirde oluyorsa her saat diyebiliriz), her ne pahasına olursa olsun, «moral üstünlüğü» elden bırakılmamalıdır.»(*)

Lenin'in bu kurallarının akıllıca uygulanması, tarihin belki de en az kan dökümüyle sonuçlanan devrimi olan Rusya Ekim Sosyalist Devriminin başarısını hazırlayan koşullardan biri oldu. Çünkü geçici hükümetin devrilmesi ve iktidarın Sovyetlerin eline geçmesiyle sonuçlanan Kış Sarayı saldırısında, her iki taraf da ancak birkaç düzine ölü verdi.

Elbette ki, diğer ülkelerdeki proletarya devrimlerinin, zorunlu olarak Rusya'dakiyle aynı özellikleri taşıyacağı savını kimse ileri süremez. Daha sonraları, Rusya'da devrimci savaşların kızışmasını açıklayan Lenin, şu iki durumun üzerinde önemle duruyordu:

Birincisi, sömürücüler, yalnızca bir ülkede yenilmişlerdi; devrimden hemen sonra, işçi sınıfına göre yine birçok avantajlara sahiptiler, bunun sonucu olarak, yeniden iktidara geçme umudunu son ana kadar yitirmeden, uzun, amansız bir direnişle işçi sınıfı iktidarına karşı koydular.(**)

İkincisi, Rusya devrimi, militarizmde görülmemiş bir hızlanma içerisinde, «büyük emperyalist katliam»dan doğuyordu. Böyle bir devrim, «kırsal bölge asilzadeleri ve kapitalistler sınıfından birkaç onbin yada birkaç yüzbin subayın karşı-devrimci komplo ve suikastları olmaksızın» gerçekleştirilemezdi(***). Bütün bunlar, ayaklanan halkın zorunlu karşı önlemlere başvurmasına neden oluyordu.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 26, s. 183, rusça baskı.

(**) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 20, s. 232-233, rusça baskı.

(***) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 39, s. 10, rusça baskı.

Lenin, başka ülkelerin, sosyalizme çok daha kolayca gideceğini söylemiştir.

■ Barışçı Yoldan Devrim Olasılığı

Sosyalizme barışçı yoldan geçişin büyük avantajlar sağlayacağı düşünülebilir. Bu, emekçilerin yapacağı fedakârlıkların en azıyla, toplumun üretici güçlerinde meydana gelecek ve üretimin durmasının neden olacağı zararların en azıyla, toplumsal yaşamda büyük bir değişmeyi gerçekleştirmek demektir. Bu durumda, işçi sınıfı üretim aygıtını hemen hemen hiç zarar görmemiş durumda kapitalist tekellerin elinden alır, gerekli düzenlemeyi yaptıktan sonra, bütün halk tabakalarına yeni üretim tarzı ve dağılımın elverişli yönlerini göstermek için derhal işletmeye başlar.

Burada sorunumuz, Marksistler ve devrimci işçilerin barışçı yoldan devrim isteyip istemedikleri değil, bunun için gerekli nesnel koşulların var olup olmadığıdır.

Marx ve Lenin, bu koşulların bazı durumlarda birleşebileceğine inanıyorlardı. Örneğin, Marx geçen yüzyılın 70'li yıllarında, İngiltere ve Amerika için böyle bir olasılığı kabul ediyordu. Bu düşüncesini herşeyden önce, tekel öncesi kapitalizmin refah ve zenginliğinin en yüksek düzeye ulaştığı bu dönemde, askeri ve bürokratik kliğin sayısal varlığının, İngiltere ve Amerika'da her yerdekinden daha zayıf oluşu gerçeği üzerine temellendiriyordu; şu halde, devrim burjuvaziyi geniş ölçüde şiddet kullanmaya itmeyecek ve sonuç olarak, proletaryayı karşı önlemlere başvurmaya zorlamayacaktı. Daha o zamanlarda, İngiltere'de işçi sınıfının halk arasında nüfuzu vardı, yüksek bir örgütlenme düzeyine erişmişti, burjuvazi anlaşmazlıkları uzlaşmalarla çözme alışkanlığını sürdürüyordu ve proletarya göreli olarak yüksek bir genel kültüre sahipti. Marx,

bu koşullar altında sosyalizmin barışçı yoldan zaferinin olasılığını kabul ediyor; örneğin işçilerin, üretim araçlarını burjuvaziden satın alabileceklerini düşünüyordu.

Lenin daha sonraları bu konuda şunları yazmıştır: «Marx, kendine ve sosyalist devrimin gelecekteki yöneticilerine, devrim biçimleri, yöntemleri ve yolları konusunda serbestlik tanıyordu. Fakat, bunu yaparken, devrim sırasında pek çok yeni sorunun ortaya çıkabileceğini, durumun ne dereceye kadar değişebileceğini, ne kadar derinden ve sık değişebileceğini çok iyi anlıyordu.»(*)

Gerçek Marksistlerin ayırdedici özellikleri, daima, çeşitli devrim biçimlerini esneklikle kullanabilmeleridir.

Rusya Marksist-Leninistleri silahlı devrime hazırlandıkları halde, devrimi barışçı yollardan yapmak için en küçük fırsatı bile kaçırmıyorlardı. Rusya devrimi sırasında, 1917 Nisan-Haziran aylarında, sosyalist devrim aşamasına barışçı yoldan geçiş umudu belirdiğinde, Lenin bundan hemen yararlanılmasını önerdi. Şubat devrimini izleyen ilk zamanlarda, Rusya en özgür ülkeydi: Halk, en demokratik devletlerde bile bulunmayan haklar elde etmişti. Bu nedenle, Lenin ünlü *Nisan Tezleri*»nde(**) barışçı devrim sloganını ortaya attı. Ancak, 1917 Temmuz olaylarında, geçici hükümet Petersburg sokaklarında gösteri yapan işçi ve askerler üzerine yaylım ateşi açtırınca, barışçı devrim sloganından vazgeçildi. Burjuva iktidarının şiddetine silahlı ayaklanmayla karşılık vermek gerekiyordu.

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c 27, s. 359.

(**) Nisan Tezleri, Lenin'in Bu Devrimde Proletaryanın Görevleri adlı tezleri, 4 (17) Nisan 1917'de Rusya Sovyetler Konferansı delegesi bolşevikler toplantısında okundu. Nisan Tezleri, burjuva demokratik devriminden sosyalist devrime geçiş için bir mücadele planı ortaya koyar.

Rusya'da, devrimin sosyalist aşamasına barışçı yoldan geçiş başarıya ulaşamadıysa, bu, bolşeviklerin hatası değildir. Bilindiği gibi, Sovyet iktidarı kurulduktan sonra, işçi ve köylüler iç savaş cephelerinde kanlarını oluk oluk akıttılar. Herşey bolşeviklerin elinde olsaydı, bu savaş hiç olmayabilirdi. Lenin, Sovyet iktidarı adına, Rusyalı ve yabancı kapitalistlerle bir anlaşma yapmayı, onlara bazı ödünler vermeyi, devlet kapitalizmi girişimleri oluşturmayı önerdi. Ancak, bu önerileri kabul etmeye yanaşmayan kapitalistler, uluslararası emperyalizmden de destek alarak ülkede kanlı bir iç savaş çıkardılar.

Birinci dünya savaşından sonra, birçok Avrupa ülkesinde bürokrasi ve polis mekanizmasını geliştirip yetkinleştirmekten geri kalmayan gerici burjuvazi, emekçi kitlelerin her türlü hareketini vahşice kırıp geçirmeye başlamış, barışçı sosyalist devrim için hiçbir olasılık bırakmamıştır.

Marksist-Leninistlerin barışçı devrim olasılığı konusundaki düşünceleri reformistlerin tutumuna benzemez.

Reformistler, barışçı yolu önerirler, çünkü, zaten sınıf savaşı ve devrimi inkâr ederler. Sağ sosyal demokratların görüşü, toplumda, «sosyal adalet»in emekçilerin devrimci eylemiyle değil, bizzat kapitalist toplumun kendiliğinden evrimi sonucunda sağlanacağı şeklindedir. Marksist-Leninistler böyle bir görüşü reddederler: Bu düşünce, ne toplum bilimlerine, ne de hayatın deneyimine uygundur. Marksist-Leninistler bütün devrimlerin sınıf savaşları sonucu meydana geldiğini bilirler. Hele sosyalist devrim, iktidarın gerici sınıfların elinden, halkın eline geçişini belirlediğinden barışçı yoldan olabileceği düşünülemez.

Reformistler, barışçı yolun, sosyalizmin tek yolu olduğuna inanırlar. Marksist-Leninistlerse madalyonun ters tarafını da görürler: Sınıf savaşı kaçınılmaz olarak şiddetlenecektir. Gerici burjuvazi güçlü bir asker ve polis aygı-

tına sahip olduğuna göre, işçi sınıfı sert bir direnişle karşılaşacaktır. Kuşkusuz, kapitalist ülkelerde burjuva diktatörlüğünün silahlı sınıf savaşıyla devrilmesi kaçınılmaz olacaktır.

Lenin, pek çok kez, gericiliğin nihai ve amansız bir savaşta sahip olduğu bütün avantajları kullanacağını belirterek, devrimcileri uyarmıştır. Bu durumu hesaba katmamak, gericiliğe kesinlikle misilleme ve karşılıkta bulunmaya hazırlanmamak çok ağır bir hatadır.

■ Devrimci Amaçlarla Parlamentodan Nasıl Yararlanılır?

Komünistler, uzun bir süre, reformistlerin işçiler arasında yaydığı parlamentarizm, hayallerini reddettiler. Bu, komünist partiler, genellikle parlamenter mücadeleyi inkâr ederler anlamına gelmez. Marksist partiler günlük çıkarların ve halkın demokratik haklarının savunulmasında parlamenter mücadelenin önemini kabul ediyorlardı. Fakat, bununla birlikte, parlamenter mücadeleyle işçi sınıfının temel hedeflerine erişmenin, iktidarı burjuvazinin elinden koparıp almanın olanaksız olduğunu da belirtiyorlardı.

O zamanlar için, bu tutum çok doğru ve tarihi koşullara uygundu.

Bugünse, kapitalizmin içine düştüğü çelişkilerin şiddetlenmesi, sosyalist blokun güçlenmesi nedeniyle, devrimci partiler, parlamenter mücadele karşısındaki tavırları temelde değişmemekle birlikte, parlamenter demokrasi mekanizmasından devrimci amaçlarla yararlanılabileceğini kabul ederler. Günümüzdeki işçi sınıfı mücadelesi koşullarını inceleyen SBKP XX. Kongresi bu sonuca varmış ve kongre kararında da belirtmiştir:

«Bazı kapitalist ülkelerde, bugün, öncüsünün izinde yürüyen işçi sınıfı, halkın büyük çoğunluğunu yönetimi altında toplamak ve belli başlı üretim araçlarının halkın eline devredilmesini sağlamak için gerçek olanaklara sahiptir. Sağ burjuva partileri ve kurdukları hükümetlerin giderek daha sık yıkıldığı görülüyor. Etrafına emekçi köylülüğü, geniş aydın çevrelerini, bütün yurtsever güçleri toplayan, kapitalistler ve büyük toprak sahipleriyle uzlaşmaktan geri durmayan oportünist unsurlara ağır bir cevap veren işçi sınıfı, halk düşmanı gerici güçleri yenme, parlamentoda sürekli bir çoğunluk sağlama, burjuva demokrasisi organını, halkın gerçek iradesinin aracı haline dönüştürme olanağına sahiptir.»(*)

SBKP XX. Kongresinde bu tez kabul edilirken, kendi deneyimlerine dayanarak aynı sonuca varan birçok yabancı komünist partinin görüşleri de gözönüne alınmıştır.

Marksizmin bu soruna niçin büyük önem verdiği kolayca anlaşılır. Kapitalist dünyada, ulusun çoğunluğunu bir araya getiren, tekel düşmanı, anti-emperyalist cepheler oluşturulmaktadır: Bunlar yeni iktidar tipleri ortaya çıkarabilir ve ulusal temsil kuruluşu olan parlamento, bu cephelerin bir örgüt biçimi ve tekellerin egemenliğine karşı mücadele araçları olabilir.

Geleneksel bir kuruluş olan parlamento, devrimden sonra yeni iktidara, gelecekteki sosyalist dönüşümleri kolaylaştıracak gerekli otoriteyi derhal sağlar. Bu durumda, sosyalist devrime karşı gösterilecek her tülü direnç, yalnız fiilen değil, hukuk bakımından da yasadışı olacak, parlamento tarafından temsil edilen ulus iradesine karşı yöneltilmiş sayılacaktır.

(*) Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XX. Kongre kararları, (Şubat 1956) Editions en Langues Etrangeres, Moscou, 1956, s. 11-12.

Elbette ki, işçi sınıfının, yalnızca seçim yoluyla iktidarı ele geçirmesi olanağı bulunduğunu düşünmek yanlıştır. Böyle birşeye yalnız reformistler inanırlar, çünkü köklü toplumsal değişimlerin sadece oylamayla sağlanabileceği kanısındadırlar. Marksist-Leninistler, işçi sınıfının çıkarına parlamentodan devrimci amaçlarla yararlanma konusunda, bu derece ilkel bir düşünce sahibi olamazlar. Toplumsal hayatın temel sorunlarını çözümleyen, daima, halk kitlelerinin mücadelesi ve sınıf güçleri arasındaki gerçek ilişkilerdir. Parlamenter mücadele işçi sınıfının devrimci hareketinden, geniş halk tabakalarından destek almıyorsa, sosyalizme geçişte, işçi sınıfının devrimci amaçlarına hiçbir şekilde hizmet edemez.

Bu sorunu, parlamentoda «güç çatışmaları» ve parlamento aritmetiğine indirgemek, sağ reformist liderlerin, çaresi bulunmaz biçimde yakalandıkları «parlamento budalalığı»na uğramak demektir. *Sosyalist dönüşümlerin pratikte parlamenter yoldan gerçekleştirilmesinin temel koşulu, parlamento dışında, büyük kitleler ve halkın devrimci hareketiyle sürekli bağlardır.*

Genel hoşnutsuzluk şiddetle arttığında, gerçek demokratik cephe yaratıldığında, kitleler sol partilerden devrimci bir hükümet oluşturmalarını istediklerinde, ancak ve ancak bu koşullar altında, gerici sınıflar ciddi bir direnişte bulunmak için bütün olanaklardan yoksun kalır ve halkın iradesi önünde başeğmek zorunda olduklarını anlarlar.

Devrimci işçi sınıfı partilerinin parlamentoda çoğunluk sağlamaya ihtiyaç duymaları, kazanç getiren mevkilere sahip olmak için değildir. Kendilerine emanet edilen iktidardan, büyük tekellerin mülkiyetinin devletleştirilmesi gibi demokratik ve sosyalist dönüşümleri yasama yoluyla gerçekleştirmek amacıyla yararlanırlar. Bu durumda parlamento halk iradesinin aracıdır. Yeni devrimci iktidar yal-

nızca halkın demokratik haklarını korumakla kalmaz, bu hakların alabildiğince genişletilmesi için de çalışır.

Şu yada bu ülkede, sosyalizm doğrultusunda parlamenter mücadelenin hangi yoldan olacağı önceden somut olarak görülemez, fakat, bu olasılık daha başlangıçta hesaba katılmalıdır. Demokratik partiler koalisyonunun seçimlerde çoğunluğu elde ettiği yerlerde, gerici yönetici sınıfların ulusun iradesine uymayı redettiği ve sol partilerin iktidara geçmesini zora başvurarak önlemeye çalıştıkları da gözönüne alınmalıdır. Böyle bir durumda, demokratik partiler de gericiliğin meydan okumasına zor kullanarak karşılık vermelidirler. Demokratik hareketleri barışçı olmayan yoldan bir demokratik devrim izleyebilir. Daha sonraki mücadelenin şiddetini ve biçimlerini sınıf güçleri arasındaki ilişkiler ve uluslararası durum belirler.

Tarihsel deneyim, kapitalist sınıfın, sol partilerin çoğunluğu elde etmesini güçleştirmeyi başarmaya yetecek derecede uzmanlaştığını gösteriyor. İktidardaki partiler durumlarını tehlikede görünce, eşitliğe aykırı seçim sistemleri getirmekten, parlamentonun haklarını kısıtlamaktan, vb. geri kalmazlar.

Bütün bunları hesaba katan devrimci işçi sınıfı partileri, gerektiği anda duruma ve emekçilerin çıkarlarına en iyi cevap veren mücadele biçimini kullanmaya hazır olmak amacıyla, barışçı ve barışçı olmayan, parlamenter ve parlamenter olmayan bütün mücadele biçimlerini birleştirmeye çalışırlar.

5 SOSYALİST DEVRİMİN TEMEL YASALARININ ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE GÖSTERDİĞİ ÖZELLİKLER

Marksist-Leninist sosyalist devrim teorisi, devrimin genel yasalarıyla ulusal özellikleri arasındaki ilişkiye geniş bir yer ayırır. Devrimin başarısı büyük ölçüde bu sorunun doğru çözümüne bağlıdır. Bu sorun yoğun bir ideolojik çatışmaya konu olduysa, buna şaşmamak gerekir.

Revizyonistler devrimin genel yasalarının bilinmesine karşı tavır alır, ulusal özellikleri abartırlar. Henüz devrim yapmamış ülkelerin partilerine bu görüş açısının kabul ettirilmesine çalışıldığı bilindiğine göre, bunun anlamı, kısacası devrimi bir yana bırakmaktır.

Bağnazlar ise, tersine, devrimde ulusal koşulları hesaba katmak zorunluluğunu kabul etmez, sosyalist devrimin her yerde önceden konmuş katı şemalara göre yapılmasını isterler. Bu tutum da devrimci harekete büyük zarar verebilir. Sosyalizmin büyük gücü, kitlelerin devrimci eylemiyle kurulmuş olmasında, her ulusun hayatına halkın kolayca anlayabileceği, ulusal hayata organik bağlarla bağlı, apaçık biçimlerde girmesindedir. Oysa, bağnazlar ulusal özellikleri kabul etmez, başka ülkelerin deneyimini

aynen tekrarlamaya çalışır, kitlelerin yaratıcı etkinliğini engellerler. Bular, sosyalizmin çekiciliğini azaltır, yoluna yeni güçlükler çıkarırlar.

Revizyonizm ve dogmacılığın yarattığı ikili tehlike karşısında Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı Bildirisi her iki eğilime karşı birden mücadele önermiştir.

Marksizm-Leninizm, somut koşulların ve ulusal geleneklerin farklılığına rağmen, sosyalist devrimin çeşitli ülkelerde ilke olarak önemli bazı ortak çizgiler taşıdığı ve bazı genel yasalara uyduğu olgusuna dayanır. Bunu anlamak kolaydır: Kapitalizmden sosyalizme geçiş, temelde, bütün ülkelerde bir ve aynı süreci izler. Bu süreç, iki temel dönüşümle başlar:

1 – Sömürücü sınıflar politik iktidardan uzaklaştırılmış; emekçilerin, işçi sınıfı tarafından yönetilen iktidarı, yani proletarya diktatörlüğü kurulmuştur.

2 – Kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin mülkiyeti ortadan kaldırılmış, yerine temel üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti konmuştur.

Daha önce gördüğümüz gibi, bu iki dönüşüm, çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Fakat, işçi sınıfı, sosyalizme geçişi tamamladığı bütün durumlarda, bu dönüşümleri gerçekleştirmek zorundadır. Bunlarsız sosyalizm olamaz.

Sosyalist devrimin zafere ulaşması için gözönüne alınması zorunlu olan ilkeler, Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Konferansı Bildirisinde en tam şekliyle belirtilmiştir. Bu belgede, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin bütünü için geçerli olan temel yasa ve ilkeler şöyle sıralanmıştır:

Proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğünün herhangi bir biçimde kuruluşu sırasında, emekçi kitlelerin, çekirdeğini Marksist-Leninist partinin oluşturduğu işçi sınıfı tarafından yönetilmesi;

işçi sınıfının, köylülüğün büyük kitlesi ve diğer emekçi tabakalarıyla ittifakı;

kapitalist mülkiyetin ortadan kaldırılması, yerine temel üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin konulması;

tarımın kademeli olarak yeniden (sosyalist) örgütlenmesi;

sosyalizm ve komünizmin kurulmasına, emekçilerin yaşam düzeylerinin yükseltilmesine yönelik ulusal ekonominin planlı biçimde geliştirilmesi;

ideoloji ve kültür alanında sosyalist devrimin gerçekleştirilmesi, işçi sınıfına, emekçi halka, sosyalizm davası uğruna her fedakarlığı yapacak kadar bağlı, kalabalık bir intelligentsiya (aydınlar tabakası) yaratılması;

ulusal baskının ortadan kaldırılması, halklar arasında eşitlik ve kardeşçe dostluk kurulması;

sosyalizmin zaferlerinin iç ve dış düşmanların saldırılarına karşı savunulması;

sözkonusu ülkenin işçi sınıfının diğer ülkelerin işçi sınıfıyla dayanışması; proletarya enternasyonalizmi.

Bu genel yasa ve ilkeler, proletarya devrimi ve sosyalizmin kuruluşunda, Marksist-Leninist teorinin vardığı başlıca sonuçların bir özetinden başka birşey değildir.

Marksist-Leninist partiler, hiçbir zaman, ilkelerinin her yerde aynı biçimde, aynı yöntemlerle uygulandığını öne sürmezler... Ülkelerinin somut koşullarını, ulusal özellik-

lerini her zaman hesaba katarlar. Leninizm, sosyalist politikanın başarısının sırrının, genel ilkelerin ülkenin somut koşullarına, ekonomi, politika ve kültürün kendine özgü çizgilerine, işçi sınıfı hareketinin geleneklerine, halkın örf ve adetlerine, zihniyetine vb. uygun olarak, yaratıcı biçimde uygulanması olduğunu öğretir.

Lenin, ulusal ve politik farklılıklar varoldukça, bütün ülkelerin komünist işçi sınıfı hareketinin uluslararası taktik birliğinin, ulusal farklılıkların ortadan kaldırılmasını değil, komünizmin temel ilkelerinin özel sorunlara göre doğru biçimde dönüştürülmesini gerektirdiğini[*] söylemiştir.

Komünistlerin temel görevi, bir ve aynı uluslararası görevi yerine getirmek üzere, her ülkede kullanılan somut yöntemlerde, ulusal özellikleri, sözkonusu ulusa özgü çizgileri sezmek, bulmak, yakalamak, çözümlemek, incelemektir.

İnsan toplumunun kapitalizmden sosyalizme doğru ilerlemesi bir ve aynı evrensel, tarihi süreçtir. Yine de, çeşitli ülkelerde sosyalist devrim, toplumsal gelişme onu gündeme getirdiği zaman, belirli bir heyecanı yaşayan, kendi deneyimini yaratan emekçi kitlelerin bağımsız, yaratıcı eylemidir. Bu, devrimlerin akışına silinmez biçimde damgasını vurur.

Belli bir ülkede, bütün ülkeler için ortak olan devrimci dönüşümleri gerçekleştirmek üzere kullanılan biçim ve yöntemlerin tümü, bu ülkelerin sosyalizme geçişinin özgünlüğünü yaratır. Kapitalizmden sosyalizme geçişi belirleyen temel yasalar, bütün kapitalist ülkeler için aynıdır. Çeşitli kapitalist ülkelerin sosyalizm doğrultusundaki hareketlerinde ortak olanlar, ulusal özelliklerinden üstündür. Şu yada bu ülkenin özel koşulları, temel yasaların

---

(*) V. Lenin, Bütün Eserleri, c. 31, s. 72, rusça baskı.

somut olarak uygulanmasında bir takım farklar ortaya çıkarabilir, fakat, hiçbir zaman bu yasaları geçersiz hale getiremez. Ancak, bu, her ülke, ilke olarak, kendisini diğer ülkelerin sosyalizme gidiş yolundan ayıran, bilmem hangi yollardan sosyalizme doğru gider anlamına gelmez. Tek bir gerçek sosyalizm vardır: Bütün ülkeler ve bütün halklar için ortak olan, toplumsal evrim yasalarının derin bir çözümlemesinden çıkarılan ve yeni toplumun örgütlenme ilkelerini ortaya koyan, Marx ve Lenin'in bilimsel sosyalizmi.

Proletarya devriminin Marksist-Leninist teorisi, sosyalist dönüşümlerin deneyimi biriktikçe zenginleşir. Marksizm-Leninizmin genel ilkelerini değişik ülkelerin somut koşullarına yaratıcı biçimde uygulamak, bu ilkeleri geliştirmek demektir. Büyük olsun, küçük olsun, her ülke, Marksist sosyalist devrim teorisini kendi deneyimiyle zenginleştirmeye yeterlidir.

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ KISIM:

Uluslararası Komünist Hareketin Teori ve Taktiği 5

Onbirinci Bölüm: İşçi Sınıfının Evrensel Tarihi Görevi 7

1. **İşçi Sınıfı Çalışan İnsanlığın Kurtarıcısıdır** 9
2. **İşçi Sınıfının Siyasi ve Toplumsal Hayattaki Rolünün Önem Kazanması** 14
   - İşçi Sınıfı Saflarının Sıklaşması 15
   - En İyi Örgütlü ve En Bilinçli Emekçi Sınıf 16
3. **İşçi Sınıfı ve Bütün Emekçilerin Çıkar Birliği** 20
   - İşçi Sınıfı, Halkın Kapitalizmin Boyunduruğundan Kurtulmak İçin Yürüttüğü Mücadelenin Yönetici Gücüdür 23
4. **Enternasyonalizm İşçi Sınıfı Hareketi İçin Bir Güç Kaynağıdır** 25
   - İşçi Sınıfı Hareketinin Uluslararası Niteliği 25
   - Emekçilerin Uluslararası Dayanışması 28
5. **İşçi Sınıfı Hareketinin Gelişmesinde Karşılaşılan Engel ve Güçlükler** 31
   - İşçi Sınıfı Hareketinin Bölünmesi 33
6. **Savaşçı Sınıf, Yaratıcı Sınıf** 36
   - İşçi Sınıfının Acil Ekonomik Çıkarları İçin Mücadelesi 37
   - Bütün Demokratik Hareketlerin Yönetici Gücü 40
   - İşçi Sınıfı İlerici İnsanlığın Umududur 42

Onikinci Bölüm: Büyük Ekim Sosyalist Devrimi İnsanlık Tarihinde Köklü Bir Dönüm Noktası 45

1. **Rusya İşçi Sınıfının Öncü Rolü** 47
2. **Dünyada İlk Sosyalist Devrim** 52
   - Burjuva Demokratik Devrimden Sosyalist Devrime Geçiş 52
   - Rusya Proletaryası, Sosyalist Devrimin Olanaksızlığını Öne Süren Eski Dogmaları Nasıl Yıktı? 56
   - Komünist Parti Devrimin Başında 58
   - Tarihte Proletarya İktidarının İlk Örneği 60
3. **Ekim Devriminin, Diğer Ülkelerin Devrimci İşçi Sınıfı Hareketine Güçlü Etkisi** 63
4. **Ekim Devriminin Ulusal Kurtuluş Hareketine Etkisi** 66
5. **Dünya Sosyalist Hareketinin Öncü Birliği ve Kalesi** 69

Onüçüncü Bölüm: Marksist-Leninist Parti ve İşçi Sınıfı Savaşındaki Rolü 73

1. **İşçi Sınıfına Nasıl Bir Parti Gereklidir?** 74
   - Marksist Partinin Devrimci Özelliği 75
   - İşçi Sınıfının ve Tüm Emekçilerin Öncüsü 78
2. **Partinin Hayatında ve Yapısında Demokratik Merkeziyetçilik** 81
   - Parti Demokrasisi ve Yönetimi 83
   - Tartışmada Özgürlük, Eylemde Birlik 85
3. **Parti ile Büyük Kitleler Arasındaki Canlı Bağlar Üzerine** 89
   - Partinin Yönetici Rolde Olduğunu İlan Etmek Yetmez, Bunu Başarmak da gereklidir 90
   - Kitlelerin Olduğu Her Yerde Çalışmak 91
   - Kitleleri Yönetmek ve Kitle İçinde Eğitilmek 94
4. **Bilim ve Sanat Olarak Marksist-Leninist Politika** 96
   - Politik Strateji ve Taktik Üzerine 97
   - Siyasi Yönetim Sanatı 100
   - Temel Halkayı Bulmayı Bilmek 104
5. **Sağ Oportünizm ve Sekterlikle Mücadele Zorunluluğu** 106
   - Revizyonizm Tehlikesi 106
   - Dogmatizm ve Sekterlik, Kitleleri Parçalanmaya Götürür 109
6. **Komünist Hareketin Uluslararası Karakteri** 112

Ondördüncü Bölüm: İşçi Sınıfı ve Halkın Bütün Demokratik Güçlerinin Eylem Birliği Politikası 119

1. **Günümüzdeki Durumda İşçi Sınıfının Eylem Birliğinin Zorunluluğu** 121
   - Eylem Birliği Politikası Nedir? 121
   - Eylem Birliği Ne Getirecektir? 123
2. **İşçi Sınıfının Eylem Birliğini Engelleyen Nedir?** 126
   - Birlik Düşmanlarının Akıldışı İddiaları 126
   - Anti-Komünizm, Bölücü Gericiliğin Parolasıdır 132

3. **İşçi Sınıfı Hareketinde Eylem Birliğini Gerçekleştirmenin Yolu** 138
- İşçi Kitleleri Birlik İstiyor 138
- Sosyalist Emekçilere Karşı Doğru Tavır 141
- İdeolojik Ayrılıklar, İşbirliğine Engel Değildir 146
- Dostça, Sabırla Açıklamalar Yapmak Gereklidir 149

4. **Demokratik Birlik Politikası** 152
- İşçi Partisi Ne Yapmalıdır? 154

Onbeşinci Bölüm: Kapitalist Düzende İşçi Sınıfı-Köylülük İttifakı 161

1. **Köylülüğün Çıkarları İçin Mücadele** 163
- İşçilerle Köylülerin İttifakı Zorunludur 164
- Feodal Kalıntılar Nelerdir? 169
- İşçi ve Köylüleri En Çok Soyanlar Kapitalist Tekellerdir 170

2. **Komünistler, Köylü Kitlelerinin Hayati Çıkarlarının Savunucularıdır** 175
- Köylülerin Tarım Reformu İçin Mücadeleleri 177

3. **İşçi Sınıfının Zaferi Köylülüğe Ne Getirecektir?** 180

Onaltıncı Bölüm: Halkların, Sömürgeciliğe Karşı Ulusal Kurtuluş Hareketi 185

1. **İşçi Sınıfı Hareketi ve Ulus-Sömürge Sorunu** 187
- Ulusal Sorunda İki Eğilim 187
- İşçi Sınıfı, Ulusal Baskının Uzlaşmaz Düşmanıdır 190
- İşçi Sınıfı ve Günümüzde Milliyetçilik 193

2. **Ulusal Kurtuluş Hareketinin Atılımı, Sömürge Sisteminin Dağılması** 196
- Ulusal Kurtuluş Hareketindeki Atılımın Uluslararası Koşulları 197
- Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin İtici Güçleri 200
- Sömürge Sisteminin Dağılmasının Tarihi Önemi 203
- Sömürgeciliğin Yıkıntıları Üzerinde Kurulan Devletler 205

3 **Anti-Emperyalist, Anti-Feodal Devrimin Sosyalizmi Kurma Yolundaki Asya Ülkelerine Kazandırdıkları** 207

4. **Bağımsızlıklarını Güçlendirme Mücadelesi İçinde Bulunan Genç Doğu Ulusal Devletleri** 211
- İlerleme Yolunda 211
- Arap Halklarının Uyanışı 214
- Doğu Ulusal Devletlerindeki Gelişmenin Hedefleri 217

5. **Latin Amerika Ülkelerinin Gerçek Bağımsızlığa Kavuşmak İçin Mücadelesi** 223

6. **Afrika Halklarının Kurtuluş Savaşı** 228

7. Anti-Komünizm, Ulusal Kurtuluş Hareketini Bölme ve Dağıtma Aracıdır 233
8. Sömürgecilik Politikasının Yeni Biçimleri 237
9. Dünya Sosyalist Sistemi, Halkların Sömürgeciliğe Karşı Mücadelesinin Kalesidir 242
■ Sosyalist Devletlerin Doğu Ülkeleriyle Ekonomik İşbirliğinin Önemi 243
Onyedinci Bölüm: Kapitalist Ülkeler Halklarının Egemenliklerini Koruma Mücadelesi 247
1. Emperyalist Çağda Egemenlik Sorununun Önemi 248
■ Egemenliğe Saldırının Biçim ve Yöntemleri 253
2. Yurtseverlik Yerine Kozmopolitizm: Emperyalist Burjuvaziye Özgü Bir İdeoloji 257
3. Egemenliği Savunmak, Ulusun Bütün Sağlıklı Güçlerinin Hayati Çıkarlarına Uygundur 262
■ İşçi Sınıfı, Halkların Bağımsızlığının Koruyucusudur 262
■ Emekçiler, Yurdun Kaderine Karşı İlgisiz Değildirler 264
■ En Geniş Halk Tabakaları, Ülkelerinin Egemenliği İlkesine Bağlıdır 268
Onsekizinci Bölüm: Burjuva Ülkelerinde Demokrasiyi Savunma Mücadelesi 271
1. Lenin ve Kapitalist Düzende Demokrasi İçin Mücadelenin Zorunluluğu 276
2. Kapitalist Tekellerin, Emekçilerin Demokratik Haklarına Saldırısı 279
■ Mali Oligarşi, Demokrasisinin Düşmanıdır 280
■ Gericilik, İşçi Sınıfının Çıkarlarına Zarar Vermektedir 282
■ Anti-Komünizm, Demokrasi Düşmanlarının Gözde Taktiğidir 285
■ Demokrasi, Kitle Halk Hareketlerinin Temelidir 286
3. Demokratik Güçler Birliği, Gericiliğe ve Faşizme Karşı Zaferin Birinci Koşuludur 288
■ Demokratik Hareketin Toplumsal Tabanının Genişlemesi 288
■ İşçi Sınıfının, Bütün Demokratik Güçlerin Birliği İçin Mücadelesi 291
Ondokuzuncu Bölüm: Savaş ve Halkların Barış İçin Mücadelesi 295
1. Emperyalizm, İnsanlığın Geleceği İçin Korkunç Bir Tehlikedir 297
■ Barış İçin Tehlikeli Bir Strateji 299
■ Emperyalistler Ateşle Oynuyor 303
2. İşçi Sınıfı ve Savaş 305

3. Barışı Savunmak: Başlıca Demokratik Görev 310
4. Günümüzde Savaşı Önleme Olanakları 315
- Sosyalist Ülkelerin Barışçı Politikası, Genel Barışın Koruyucusudur 318
- Barışçı Güçler, Saldırganlığı Durdurabilir 322

Yirminci Bölüm: Sosyalist Devrime Geçişin Çeşitli Yolları 325
1. Sınıf Çelişkilerinin Keskinleşmesi, Proletarya Devrimini Zorunlu Hale Getirir 327
- Sosyalist Devrimi Yakınlaştırmanın Yolları 329

2. Çağdaş Demokratik Hareketler ve Sosyalist Devrim 333
- Günümüzde Demokratik Hareketlerin Bazı Özellikleri 334
- Demokratik Devrimlerin Sosyalist Devrimlere Dönüşmesi 337
- Demokratik Haklar İçin Kitle Mücadelesinden Sosyalist Devrime Geçişin Diğer Şekilleri 346

3. Proletarya Devriminin Koşulları 350
- Devrim: Emperyalist Sistemin Zayıf Bir Noktasından Kopması 350
- Devrim Zorunlu Olarak Savaşa Bağlı Mıdır? 352
- Devrimci Durum Nedir? 354

4. İşçi Sınıfının, İktidarı Ele Geçirmesi 359
- İktidar Sorununun, Barışçı Olmayan Yoldan Çözümü Olasılığı 360
- Barışçı Yoldan Devrim Olasılığı 364
- Devrimci Amaçlarla Parlamentodan Nasıl Yararlanılır? 367

5. Sosyalist Devrimin Temel Yasalarının, Çeşitli Ülkelerde Gösterdiği Özellikler 371

Kuzinen Başkanlığında Bilim Emekçileri ve Parti Militanları tarafından kolektif bir şekilde hazırlanmıştır.

MARKSİZM-LENİNİZMİN İLKELERİ III'te, uluslararası komünist hareketin teori ve taktiği, Marksist-Leninist ilkeler ışığında incelenmektedir. Kitapta, işçi sınıfının devrimci niteliği ve evrensel tarihi görevi, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin işçi sınıfı hareketine etkisi, işçi sınıfı ve halkın bütün demokratik güçlerinin eylem birliği politikası, kapitalist düzende işçi sınıfı-köylülük ittifakı, halkların sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş hareketi, kitlelerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolundaki mücadelesi bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Bu ciltte, işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi ve partinin sınıf mücadelesindeki rolü, partinin hayatında ve yapısında demokratik merkeziyetçilik, sağ oportünizm ve sekterlikle mücadele zorunluluğu ve komünist hareketin uluslararası karakteri konularına açıklık getiriliyor. Ayrıca sınıf çelişkilerinin keskinleşmesiyle zorunlu hale gelen proletarya devrimi ve koşulları, işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesi, çağdaş demokratik hareketler ve sosyalist devrim vb. konuları ele alınmaktadır. Öte yandan SSCB, Çin Halk Cumhuriyeti, Avrupa Halk Demokrasisi ülkeleri, Viet-Nam Demokratik Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Küba Halk Cumhuriyeti ve birçok Asya, Afrika, Latin Amerika ülkeleri kurtuluş hareketlerinin zengin tarihsel deneyim birikimi, mücadele geleneği de topluca verilmektedir.

İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 07.10.1983 günlü, esas no 982/64, karar no 983/268 sayılı kararıyla BERAAT etmiştir.

ISBN 978-975-7530-12-1